

**KIRKKOHALLITUS
JA HIIPPAKUNNAT
2009**

**Kertomus
Kirkkohallituksen ja hiippakuntien
toiminnasta vuonna 2009**

Hyväksytty kirkkohallituksen täysistunnossa 30.3.2010

SISÄLLYSLUETTELO

I KIRKKOHALLITUS

1	YLEISKATSAUS	5
1.1.	Toimintaympäristön muutoksen kuvaus	6
1.1.1	Seurakuntien rakennemuutokset	6
1.1.2	Seurakuntien verotulojen kehitys	6
2	HALLINTO	7
2.1	Kirkkohallituksen päätöksenteko ja virasto-organisaatio.....	7
2.2	Kirkkohallituksen kokoonpano ja päätökset	8
2.3	Henkilöstö.....	9
2.3.1	Henkilöstötiimi kansliapäällikön toimistossa	9
2.3.2	Henkilöstö	10
2.4	Yhteyksiä yhteiskuntaan	11
2.4.1	Lausunnot.....	11
2.4.2	EU-asioiden seuranta	11
2.4.3	Arvojen akatemia	13
2.5	Kolehdit ja keräykset	13
2.5.1	Kolehdit	13
2.5.2	Yhteisvastuukeräys.....	14
3	KESKEISET KEHITYSHANKKEET	15
3.1	Meidän kirkko 2015 -strategian jalkauttaminen	15
3.2	Seurakuntien rakennemuutoksen tukeminen	17
3.3	Hengellinen elämä verkossa -hankekokonaisuus	18
3.4	Kirkon uusi jäsentietojärjestelmä (KITKE-hanke)	19
3.5	Henkilöstö- ja taloushallinnon kehittämishanke HeTa	20
4	TALOUSARVIOSSA HYVÄKSYTTYJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	22
4.1	Hallinto-osasto	22
4.2	Työmarkkinaosasto	24
4.3	Taloulosasto	26
4.3.1	Projektit / Osaston johtajan toimisto	26
4.3.1.1	HeTa-hanke	26
4.3.1.2	Kirkon vastuullisen sijoittamisen projekti 2008–2010	26
4.3.2	Kirkon eläkelaitos.....	28
4.3.2.1	Eläketoimisto	28
4.3.2.2	Sijoitusyksikkö	29
4.3.3	Hankintayksikkö.....	31
4.3.4	Talouslyksikkö	32
4.3.5	Tietohallintoyksikkö	33
4.4	Toiminnallinen osasto	35
4.4.1	Diakonia- ja yhteiskuntatyö	37
4.4.1.1	Kirkon diakoniarahasto	39
4.4.2	Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta	40
4.4.3	Kasvatus ja nuorisotyö.....	42
4.4.4	Kirkon koulutuskeskus	44
4.4.5	Perheasiat	46
4.4.6	Sairaalasielunhoito	48

4.5	Ulkoasiain osasto	51
4.5.1	Teologisen asiat	53
4.5.2	Ulkosuomalaistyö	55
4.5.3	Kirkon lähetystyön keskus	56
4.6	Kirkon tiedotuskeskus	58
4.6.1	Tiedotusyksikkö	60
4.6.2	Radiotoimitus	62
4.6.3	Televisiotoimitus	64
4.6.4	Av-toimitus	65
4.6.5	Verkkoviestintäyksikkö	67
4.7	Kirkon tutkimuskeskus	69
4.8	Kyrkans central för det svenska arbetet	70
	Kirkon ruotsinkielisen työn keskus	73
4.9	Piispainkokouksen kanslia	75

LIITTEET

Kirkkohallituksen virasto-organisaatio	77
Kirkkohallituksen asettamat johtokunnat, neuvottelukunnat, toimikunnat ja työryhmät	78
Kirkkohallituksen julkaisut	80
Kirkkohallituksen henkilökunta vuonna 2009	87
Kirkkohallituksen esitykset kirkolliskokoukselle	97
Kirkkohallituksen antamat lausunnot	98
Kolehdit	100
Kirkkohallituksen täysistunnon myöntämät avustukset vuodelle 2009	102
Kirkkohallituksen myöntämät avustukset kristillisille järjestöille vuonna 2009	108
Projektimääräraha 2009	109
Kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnan toimintakertomus vuodelta 2009	110

II HIIPPAKUNNAT

1	Turun arkkihiippakunta	116
2	Tampereen hiippakunta	119
3	Oulun hiippakunta	121
4	Mikkelin hiippakunta	123
5	Borgå stift	125
	Porvoon hiippakunta	127
6	Kuopion hiippakunta	129
7	Lapuan hiippakunta	132
8	Helsingin hiippakunta	134
9	Espoon hiippakunta	137

LIITE

Hiippakuntien luottamushenkilöt ja henkilökunta vuonna 2009	139
---	-----

TALOUSARVION TOTEUTUMAVERTAILU 1.1.–31.12.2009

SITOVUUSTASOITTAIN	148
TASEKIRJA 31.12.2009	152
TILINTARKASTUSKERTOMUS	

I KIRKKOHALLITUS

1 YLEISKATSAUS

Kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Yhteisen hallinnon suurimpana kysymyksenä oli kuluneena vuotena kirkon keskushallinnon uudistaminen. Sitä ei oltu kirkkolain kokonaisuudistuksen jälkeen tarkasteltu kokonaisvaltaisesti, vaan perustilanne on ollut vuoden 1994 mukainen.

Uudistamisen lähtökohtana oli selkeyttää nykyisiä hallintorakenteita. Tavoitteena oli selkeyttää kirkkohallituksen tehtäviä suhteessa sekä kirkolliskokoukseen että piispainkokoukseen. Kirkkohallituksen toimintaa ohjattaisiin sekä kirkolliskokouksen vahvistamalla ohjesäännöllä että kirkkohallituksen itse itselleen vahvistamalla työjärjestyksellä. Kirkon Ulkoasian neuvoston itsenäistä asemaa olisi vahvistettu siten, että sille annettaisiin suora aloiteoikeus kirkolliskokoukselle. Samalla ulkoasianneuvoston tulisi antaa vuosittain kertomus toiminnastaan kirkolliskokoukselle samoin kuin muidenkin kirkolliskokouksen asettamien toimielinten. Tehtäväkuvien uudistamisen yhteydessä ehdotuksessa oli otettu huomioon Suomen perustuslaissa säädetyt lainsäädäntötasovaatimukset.

Kirkkohallituksen esitystä oli edeltänyt pitkä ja perusteellinen työskentely vuodesta 2005 lähtien. Työstä annetuissa lausunnoissa kannatettiin tehtyä peruslinjausta keskushallinnon kehittämiseksi. Kirkolliskokous päätti marraskuussa 2009 jättää asian raukeamaan ja antoi kirkkohallituksen tehtäväksi laatia esityksen kirkon keskushallinnon uudistamiseksi.

Seurakuntien rakennemuutos on aikaisempiin vuosiin verrattuna vähentynyt. Vuoden 2000 alussa seurakuntia oli 587 ja seurakuntatalouksia 465. Kertomusvuoden lopussa oli 465 seurakuntaa sekä 323 seurakuntataloutta. Seurakuntien rakennemuutoksen kehitystä seuraa rakennemuutoksen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on mm. tukea muutosprosessia kirkon eri tasoilla sekä suunnitella ja ohjeistaa muutosprosessia koskevaa viestintää. Seurakuntatalouksissa on tapahtunut yleisestä lamasta johtuvaa verotulojen vähenemistä. Yhteisöverotulot pienenevät edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka kirkon osuutta yhteisöveron tuotosta nostettiin 1,75 prosentista 2,55 prosenttiin.

Taloudellinen lama ja sen seuraukset heijastuivat monella tavalla myös kirkon yhteiseen toimintaan. Kirkkohallituksen työlle on ollut merkittävää laaja verkostoituminen eri kirkollisten järjestöjen, tuomiokapitulien, suurempien seurakuntayhtymien ja yhteiskunnan toimijoiden kanssa. Tällöin on voitu laajemmin kohdata tämän hetken koko yhteiskunnalle ja kirkolle nousseet haastavat tehtävät kaikkien kansalaisten tueksi.

Kirkon strategiaan liittyvät kärkihankkeet, ”Pyhä” ja ”Vapaaehtoistoiminta”, ovat käynnistyneet kertomuskaudella. Kumpikin hanke on merkittävä, koska niiden tavoitteena on luoda selkeitä toimintamalleja ja sisältöjä seurakuntatyölle, jotka tukevat kirkon työtä kaikkialla.

Kirkon lähetystyön uudistaminen kirkossamme on jatkunut pitkään. Vuonna 1998 valmistui mietintö ”Koko kirkon missio, kirkon lähetystyön kehittämistoimikunnan mietintö” ja vuonna 2004 ”Kirkon lähetystyön neuvottelukunnan mietintö”. Neuvottelukunnan mietinnön ja siitä annettujen lausuntojen perusteella valmistui vuonna 2005 selvitys ”Lähetettynä kirkossa, jatkoselvitys kirkon, kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun yhteistyöstä”. Kirkon lähetystyön toimikunta sai tehtäväkseen valmistella kirkon lähetystyön strategian, johon sisältyy koko kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian uusi kokonaisjärjestely.

Kokonaisuudessaan kirkkohallituksen työskentely kaikilla sen osa-alueilla on ollut työntäyteistä ja merkittävää koko kirkon yhteisen hallinnon, talouden ja toiminnan kannalta.

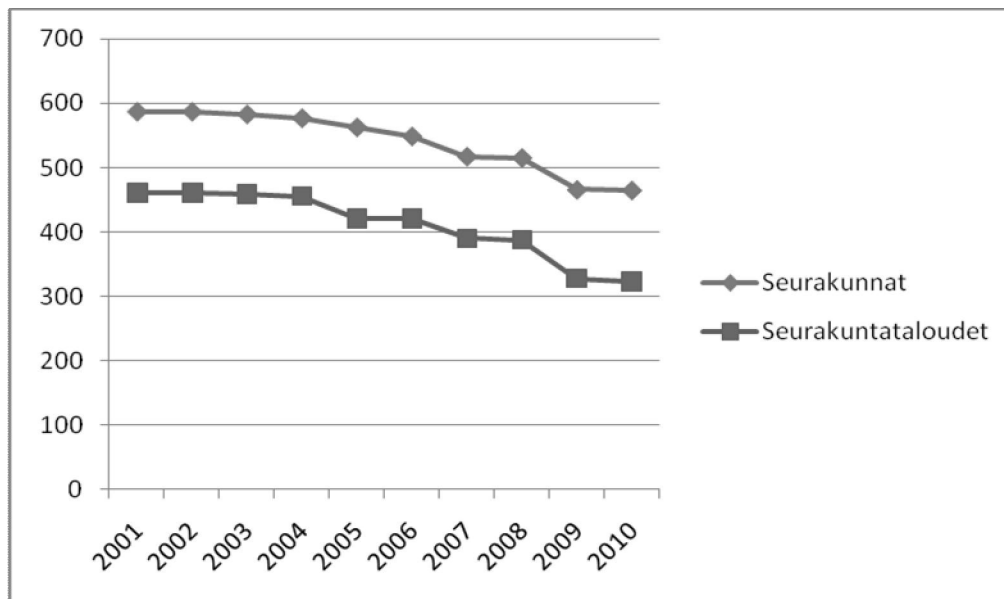
1.1 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSEN KUVAUS

1.1.1 Seurakuntien rakennemuutokset

Kertomusvuonna kirkkohallituksen täysistunnossa tehtiin vain neljä seurakuntien rakennemuutoksiin liittyvää päätöstä, mutta tehdyt päätökset koskettivat yhteensä 20 seurakuntaa. Helmikuussa kirkkohallitus vahvisti kertomusvuoden alussa toimintansa aloittaneen Hämeenlinnan seurakuntayhtymän perussäännön. Seurakuntayhtymä muodostuu kuudesta seurakunnasta. Elokuussa tehtiin päätös Noormarkun seurakunnan liittymisestä Porin seurakuntayhtymään 1.1.2010 lukien ja syyskuussa puolestaan päätettiin Himangan seurakunnan liittymisestä Kalajoen seurakuntaan mainitusta ajankohdasta lukien. Lokakuussa lakkautettiin Loviisan ruotsalaisen ja suomalaisen seurakunnan muodostama seurakuntayhtymä ja vahvistettiin Loviisanseudun seurakuntayhtymän perussääntö. Uuteen seurakuntayhtymään, joka aloitti toimintansa myös 1.1.2010, kuuluu viisi seurakuntaa. Seurakuntayhtymään kuuluva Ruotsinpyhtään seurakunta siirtyi kirkolliskokouksen päätöksellä samasta ajankohdasta Mikkelin hiippakunnasta Helsingin hiippakuntaan.

Kertomusvuoden alussa seurakuntia oli 466 ja vuoden päättyessä 465 (-1). Seurakuntatalouksia oli puolestaan vuoden alussa 328 ja vuoden päättyessä 323 (-5).

Taulukko kuvaa seurakuntien ja seurakuntatalouksien määrän kehitystä 2000 luvulla.

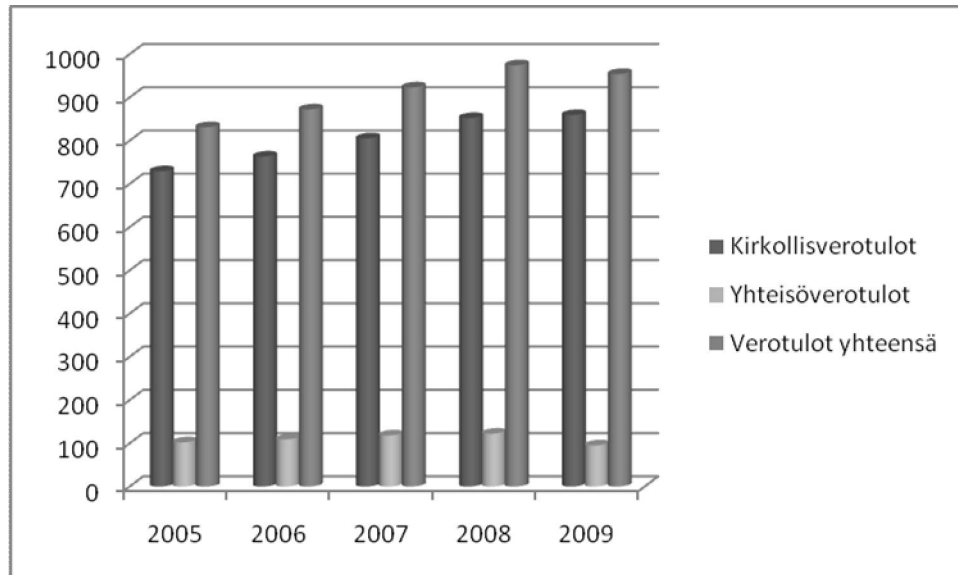
Kirkkohallituksen täysistunnon päätösten lisäksi kertomusvuonna tehtiin kaksi kuntien väliin aluesiirtoihin liittyvää viranhaltijapäätöstä, joista toisessa siirrettiin alue Ruotsinpyhtään seurakunnasta Pyhtään seurakuntaan ja toisessa alue Lammin seurakunnasta Hausjärven seurakuntaan.

1.1.2 Seurakuntien verotulojen kehitys

Vuonna 2009 seurakunnat saivat verotuloja yhteensä 954,4 miljoonaa euroa. Verotilitykset yhteensä vähentyivät 2,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kirkollisverotilitykset kasvoivat vielä 0,5 %. Tämä nousu johtui pääasiallisesti poikkeuksellisen suurista vuoden 2007 jälkiveroista,

jotka tilitettiin seurakunnille tammi- ja maaliskuussa 2009. Lisäksi kirkon jako-osuutta ennakonpidätyksistä nostettiin kaksi kertaa vuoden 2009 aikana. Yhteisöverotulot pienentyivät 21,4 % edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka kirkon osuutta yhteisöveron tuotosta nostettiin 1,75 prosentista 2,55 prosenttiin.

Seurakuntien verotulojen kehitys vuosina 2005–2009:

Verotulot yhteensä laskivat 239 seurakuntataloudessa ja 89 seurakuntataloudessa ne pysyivät ennallaan tai kasvoivat vuoden 2009 aikana. Muutamassa seurakuntataloudessa verotulot laskivat jopa 17 % kuluneen vuoden aikana. Vuonna 2010 seurakuntien verotulot todennäköisesti vähentyvät edelliseen vuoteen verrattuna, koska ennusteiden mukaan kirkollisverotilitykset laskevat 4-5 prosenttia.

2 HALLINTO

2.1 KIRKKOHALLITUKSEN PÄÄTÖKSENTEKO JA VIRASTO-ORGANISAATIO

Kirkkohallitus on kirkon hallintoviranomainen, jonka toimivalta ulottuu myös toiminnallisiin asioihin. Kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa.

Kirkkohallituksen täysistunnon jäseniä ovat itseoikeutettuna puheenjohtajana arkkipiispa, piispainkokouksen valitsemat kaksi piispaa sekä kirkolliskokouksen valitsemat kaksi pappia ja yhdeksän maallikkoa. Osa kirkkohallituksen päätöksistä tehdään virastokollegiossa, jonka muodostavat kuusi kirkkoneuvosta. Päätösvaltaa on ohjesäännöllä siirretty myös muutamille johtaville viranhaltijoille. Toiminnallisen osaston toimialojen sekä Kirkon tiedotuskeskuksen, Kirkon tutkimuskeskuksen ja Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksen toimintaa ohjaavat ja tukevat luottamushenkilöistä koostuvat toimikunnat, joiden toimikausi vastaa kirkkohallituksen täysistunnon toimikautta. Lisäksi kirkkohallituksen täysistunto on asettanut useita neuvottelukuntia, jotka asiantuntijaeliminä tukevat ja edistävät Kirkkohallituksen tehtävien toteuttamista.

Kirkkohallituksen virastoa johtaa kansliapäällikkö. Organisatorisesti Kirkkohallitus jakautuu kansliapäällikön toimistoon, hallinto-osastoon, työmarkkinaosastoon, talousosastoon, toiminnalliseen osastoon, ulkoasiain osastoon sekä erillisyyksiköihin. Kutakin osastoa johtaa kirkkoneuvos. Kansliapäällikön alaisia erillisyyksikköjä ovat Kirkon tiedotuskeskus, Kirkon tutkimuskeskus, Kirkon ruotsinkielisen työn keskus, piispainkokouksen kanslia ja arkkipiispan kanslia.

Kirkkohallituksen virasto-organisaatio 1.1.2010 alkaen on liitteenä 1.

2.2 KIRKKOHALLITUKSEN KOKOONPANO JA PÄÄTÖKSET

Kirkkohallituksen jäsenet vuonna 2009

Puheenjohtaja	arkkipiispa Jukka Paarma
Varapuheenjohtaja	esittelijäneuvos Freja Häggblom

Kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet:

filosofian maisteri	Leena Huima	Helsingin hiippakunta
esittelijäneuvos	Freja Häggblom	Porvoon hiippakunta
hallintojohtaja	Matti Ilveskoski	Tampereen hiippakunta
esittelijäneuvos	Esa Koukkari	Oulun hiippakunta
agrologi	Johannes Leppänen	Lapuan hiippakunta
käräjätuomari	Outi Nokso-Koivisto	Espoon hiippakunta
toimittaja	Marjaana Perttula	Turun arkkihiippakunta
seurakuntaneuvos	Risto Rasimus	Mikkelin hiippakunta
JHTT-tilintarkastaja	Veikko Väisänen	Kuopion hiippakunta

Kirkolliskokouksen valitsevat pappisjäsenet:

kirkkoherra Pekka Huokuna 1.6.2009 asti, kirkkoherra Jari Pennanen 1.6.2009 lukien
kappalainen Riitta Särkiö

Piispainkokouksen valitsevat jäsenet:

piispa Gustav Björkstrand 31.10.2009 saakka, piispa Mikko Heikka 1.11.2009 lukien
piispa Samuel Salmi

Virastokollegio vuonna 2009

Kansliapäällikkö Risto Junttila, puheenjohtaja
Kirkkoneuvos Risto Cantell
Kirkkoneuvos Risto Voipio
Kirkkoneuvos Leena Rantanen
Kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja
Kirkkoneuvos Seppo Häkkinen 31.1.2009 saakka, vt. kirkkoneuvos Kai Vahtola 1.2.–31.5.2009,
kirkkoneuvos Pekka Huokuna 1.6.2009 lukien

Sihteeri:

Vt. kirkkohallituksen sihteeri Sari Anetjärvi 17.5.2009 saakka, hallintopäällikkö Mikko Salmela 20.7.2009 lukien

Täysistunto kokoontui 10 kertaa. Virastokollegio kokoontui kertomusvuonna säännönmukaisesti viikoittain.

Kirkkohallituksen viraston johtoryhmään kuuluivat virastokollegion jäsenten lisäksi viestintäjohtaja ja kirkkohallituksen sihteeri (virkanimikkeenä hallintopäällikkö 20.7.2009 alkaen).

Kirkkohallituksessa käsitellyt asiat

Kirkkohallituksessa kirjattiin yhteensä 834 uutta asiaa. Tämän lisäksi käsiteltiin suoraan viranhaltijoille osoitettuja tiedusteluja ja neuvonpyyntöjä sekä hakemuksia kirkon keskusrahaston vuokrakiinteistöihin ja tekijänoikeuksiin liittyviä hakemuksia.

Kirkkohallituksen täysistunnon pöytäkirjaan kertyi 230 pykälää ja virastokollegion pöytäkirjaan 830 pykälää. Lisäksi kansliapäällikkö teki kirkkohallituksen ohjesäännön perusteella 221 päätöstä ja kirkon keskusrahaston johtaja 222 päätöstä. Muissa päätösluetteloissa käsiteltiin 276 asiaa.

Kirkkohallitukseen vireille tulleet asiat sekä kirkkohallituksen täysistunnon ja virastokollegion käsittelemät asiat:

	Vuonna 2009	Vuonna 2008	Vuonna 2007
Vireille tulleet asiat	834	1039	871
Täysistunnon pöytäkirjoihin kertyneet pykälät	230	280	250
Virastokollegion pöytäkirjoihin kertyneet pykälät	830	764	741

2.3 HENKILÖSTÖ

2.3.1 Henkilöstötiimi kansliapäällikön toimistossa

Kirkkohallituksen henkilöstötoiminnon tavoitteena on toteuttaa oikeudenmukaista ja kilpailukyistä henkilöstöpolitiikkaa. Kirkkohallitus on työnantaja, joka arvostaa pidempiaikaisia työsuhteita, jossa henkilöstöllä on mahdollisuus kehittyä työtehtävässään. Tavoitteenamme on, että Kirkkohallituksessa työskennellään kannustavassa työilmapiirissä henkilöstöä arvostaen, työkyvyn ylläpitoon, hyvään vuorovaikutukseen ja tiedonkulkuun sekä johtamiskulttuuriin panostaen. Toiminnassamme sitoudumme noudattamaan Kirkkohallitusta työnantajana velvoittavia lakeja ja sopimuksia.

Henkilöstöjohtamisella tähdätään siihen, että henkilöstö

- pysyy työkykyisenä
- sitoutuu tehtäväänsä
- työskentelee motivoituneena
- tietää perustehtävänsä ja työnsä asetetut odotukset
- tietää yhteiset toiminnan pelisäännöt ja noudattaa niitä
- saavuttaa työlle asetetut tavoitteet

Vuoden 2009 alussa henkilöstötiimissä tapahtui henkilöstömuutoksia, kun pitkäaikainen henkilöstösihteeri siirtyi eläkkeelle, ja uusi henkilöstösihteeri otti tehtävän vastaan, lisäksi toimistosihteeri jäi työvapaalle, jolloin tässäkin tehtävässä aloitti uusi henkilö. Edellä mainittujen lisäksi henkilöstötiimissä työskentelee palkanlaskija ja henkilöstöpäällikkö.

Henkilöstötiimin tehtävänä on omalla toiminta-alueellaan tukea ja edesauttaa Kirkkohallituksen johtoa, esimiehiä ja koko henkilöstöä saavuttamaan työlle asetetut tavoitteet. Henkilöstötoiminto luo edellytykset tavoitteelliselle ja tulokselliselle työskentelylle luomalla ja ylläpitämällä yhteisiä henkilöstöhallinnon toimintamalleja, pelisääntöjä ja työnteon edellytyksiä, jotka parhaalla mahdollisella tavalla tukevat Kirkkohallituksen, henkilöstön ja sen osastojen toimintaa ja suoriutumista perustehtävästään. Henkilöstötiimin visiona on ”olla talon työntekijöitä varten”.

Henkilöstötiimin tärkeimmät tehtäväalueet ovat operatiivisen henkilöstöhallinnon tehtävien ohella olleet osastojen avustaminen rekrytoinneissa, vuoden 2008 lopulla toteutetun henkilöstökyselyn tulosten viestintä henkilöstölle sekä henkilöstöhallinnon toimintaprosessien selkiyttäminen. Keväällä 2009 toteutettiin Terveystalkoot -hankkeen nimellä yhdessä työterveyshuollon ja henkilöstöruokalan kanssa informaatiokampanja terveellisen ravinnon merkityksestä työssäjaksamiselle, talkoot jatkuivat syksyllä kuntokisalla. Työterveyshuollon ja Evalua Oy:n kanssa toteutettiin Sante-terveyskysely tavoitteena huomion kiinnittäminen ennalta ehkäisevään työkyvyn ylläpitoon. Syksyllä henkilöstötiimin hankkeena on ollut sisäisen tiedotuskanavan, Katajanetin, sisällön uudistaminen, joka viedään loppuun vuoden 2010 alussa.

Henkilöstön kehittämiseen on panostettu myös henkilöstötiimin koordinoiman Kirkkohallituksen yhteisen, koko henkilöstölle avoimen koulutuksen kautta, mm. laajamittainen uusien sähköposti- ja kalenteritoimintojen koulutus. Esimiestyötä on tuettu Esimiesamu -tapahtumissa sekä yhteisellä esimiespäivällä, jonka aiheena oli Kirkkohallituksen henkilöstöstrategian teemoittaminen.

2.3.2 Henkilöstö

Kirkkohallituksessa työskenteli 31.12.2009 yhteensä 283 henkilöä, joista vakinaisia oli 224 (79.2 %). Erilaisissa määräaikaisissa tehtävissä, kuten sijaisuuksissa ja projekteissa työskenteli 59 henkilöä (20.8 %). Henkilöstöstä naisia oli 64.3 % (182) ja miehiä 35.7 % (101), virkasuhteessa työskenteli 65.7 %, ja työsuhteessa 34.3 %. Henkilöstön keski-ikä on edelleen korkea, naisilla 47 vuotta 10 kuukautta, miehillä 48 vuotta 7 kuukautta. Keskimääräinen palvelussuhteen kesto on 9 vuotta 2 kuukautta, mikä on lyhentynyt edellisestä vuodesta 5 kuukaudella. Henkilöstön vaihtuvuus, jos otetaan huomioon myös määräaikaiset henkilöt, on korkea. Määräaikaista henkilöstöä on paljon erilaisissa projektitehtävissä, esimerkiksi turistipappeina ja -kantoreina. Vakinaisen henkilökunnan lähtövaihtuvuus oli 22 henkilöä (9.8 %), heistä 7 henkilöä siirtyi vuoden aikana eläkkeelle. Määräaikaisessa työsuhteessa olevista 8 henkilön työsuhte päättyi kertomusvuonna. Vuoden aikana aloitti 20 henkilöä vakinaisessa palvelussuhteessa ja 24 henkilöä määräaikaisessa työsuhteessa (ulkomaantöiden määräaikaiset turistipapit ja -kanttorit eivät ole mukana em. luvussa).

Kirkkohallitus on henkilöstöltään selkeästi asiantuntijaorganisaatio, jossa eriasteisen korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on 63.3 %.

Kirkkohallituksen henkilöstön säännöllinen vuosityöaika oli 490 915 tuntia, ja tekemätön vuosityöaika 79 057 tuntia (16.1 %), mikä on edellistä vuotta vähemmän (17.6 % vuonna 2008).

Sairauspoissaolot ovat vähentyneet. Sairaudesta johtuvia poissaolopäiviä oli yhteensä 1822 (2477 päivää vuonna 2008). Sairauspoissaoloprosentti tehdystä säännöllisestä vuosityöajasta oli 2.7 % (3.6 % vuonna 2008). Henkilöstötoiminnasta raportoidaan tarkemmin erillisessä Kirkkohallituksen henkilöstötilinpäätöksessä.

2.4 YHTEYKSIÄ YHTEISKUNTAAN

2.4.1 Lausunnot

Kertomusvuonna annettiin yhteensä 40 lausuntoa, jotka jakautuivat seuraavasti: eri ministeriöille annettiin 33 lausuntoa, Helsingin hallinto-oikeudelle lausunto kolmeen valitusasiaan ja eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle lausunto neljään kanteluun. Lisäksi annettiin tietosuojavaltuutetulle yksi selvitys ja markkinaoikeudelle kaksi lausumaa, yksi lisävastine ja yksi lisäselvitys.

Tärkeimpinä aihealueina lausunnoissa olivat ihmisoikeusasiat, joita koskevia lausuntoja oli viisi, sekä oikeussuojajärjestelmän kehittäminen, joita koskevia lausuntoja oli kaksi.

Ihmisoikeusasiat:

Oikeusministeriölle:

- Kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen
- Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta; oikeusministeriössä koottu luonnos

Ulkoasiainministeriölle:

- Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus; Suomen kuudes määräaikaisraportti
- EN:n seksuaalivähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän vastaisen suosituksen laatiminen; lopullinen suositusluonnos
- YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) kysely ihmiskaupan suuntaviivoista

Oikeussuojajärjestelmän kehittäminen:

Oikeusministeriölle:

- Oikaisuvaatimustoimikunnan mietintö ”Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona”
- Julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen muuttamista koskeva välimietintö

2.4.2 EU-asioiden seuranta

Kirkkohallituksen EU-toiminnan tavoitteena on seurata ajankohtaisia, kirkon kannalta tärkeitä EU-asioita, tuoda esille kirkon näkökulma EU-asioiden kansallisessa valmistelussa ja EU:n päätöksenteossa sekä valvoa kirkon etua EU:ssa, lähtökohtana kirkon toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen.

Kirkkohallituksen kansliapäällikkö vastaa EU-asioihin liittyvästä toiminnasta. Kansliapäällikön toimistossa työskentelevä EU-lakimies vastaa EU-seurannasta, EU-asioiden koordinoinnista ja yhteydenpidosta eri tahoihin sekä valmistelee kirkon EU-kannanottoja. Kirkkohallituk-

sen EU-seurantaryhmä kokoontui vuoden aikana 7 kertaa keskustelemaan ajankohtaisista EU-asioista ja niiden vaatimista toimenpiteistä.

Kirkkohallituksen EU-neuvottelukunta toimii neuvoa-antavana asiantuntijaelimenä. Neuvottelukunnalle nimettiin uudet jäsenet nelivuotiskaudelle 2009–2013, ja uusi kokoonpano edustaa laajaa asiantuntemusta EU-asioissa. EU-neuvottelukunta kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi kertaa. Kevätkokouksessa 15.5. arkkipiispa Paarma kertoi kirkon kannalta ajankohtaisista kysymyksistä sekä kirkon ekumeenisista suhteista, ja kansliapäällikkö Junttila sekä EU-lakimies Kumlin kirkkohallituksen EU-toiminnasta. EU-asioden valtiosihteeri Kare Halonen antoi EU-asioden yleiskatsauksen valtioneuvoston selonteon pohjalta, ja Euroopan komission Suomen edustuston päällikkö Eikka Kosonen EU:n tämänhetkisistä haasteista komission näkökulmasta katsottuna. Neuvottelukunnan 9.11. pidetyn syyskokouksen aiheena oli ”*Thinking and Communicating Europe*”. Aiheesta alusti Rüdiger Noll, joka myös, yhdessä yhteisen työntekijän Elina Elorannan kanssa, kertoi Euroopan kirkkojen konferenssin ja johtamansa kirkko- ja yhteiskuntakomission toiminnasta.

EU-asioissa toimitaan läheisessä yhteistyössä Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) kirkko- ja yhteiskuntakomission (CSC) kanssa. Kirkkomme on yhdessä Ruotsin kirkon ja CSC:n kanssa solminut yhteistyösopimuksen ajalle 1.12.2006–31.12.2009, ja lähettänyt yhdessä Ruotsin kirkon kanssa yhteisen työntekijän, suomalaisen Elina Elorannan, CSC:n Brysselin toimistoon täksi ajaksi. Yhteinen työntekijä osallistuu CSC:n työohjelman toteuttamiseen ja tukee lähtävien kirkkojen yleistä EU-seurantaa ja vaikuttamistyötä. Lisäksi hän toimittaa uutiskirjettä *CSC Update on European Affairs* (löytyy sivulta www.cec-kek.org). Kirkkomme ja Ruotsin kirkon välinen yhteinen ohjausryhmä ohjaa ja koordinoi yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä. Kertomusvuonna ohjausryhmä kokoontui 4 kertaa, ja kirkkomme edustajina siinä olivat Gunnar Grönblom ja Lena Kumlin. Lisäksi järjestettiin Brysselissä 27.2. evaluointikokous, johon kaikki kolmikantayhteistyön osapuolet osallistuivat. Osapuolet sopivat joulukuussa kolmikantayhteistyön jatkamisesta ajalle 1.1.2010–30.6.2011.

Toukokuussa julkaistiin kirkkohallituksen EU-toimintaa ja ajankohtaisia prioriteetteja kuvaava esite ”*Kirkko ja EU – aktiivinen osallistuminen ja sitoutuminen yhteisiin arvoihin*”. Myös ruotsin ja englannin kielellä julkaistu esite jaettiin laajasti niin Suomessa kuin Brysselissä, ja sai myönteistä palautetta. Lisäksi uusittiin EU-asioita koskeva kotisivu (www.evli.fi/eu). Kirkkohallituksen EU-asioden uusi toimintamalli hyväksyttiin joulukuussa.

Kirkkomme oli ensimmäistä kertaa kutsuttu Euroopan komission puheenjohtaja Barroson ja Euroopan parlamentin puhemies Pötteringin 11.5. järjestämään korkean tason tapaamiseen kirkkojen ja uskontokuntien johtajien kanssa. Kokouksen aiheena oli talous- ja finanssikriisi ja etii-kan rooli Euroopan talouden ja maailmantalouden ohjauksessa. Kirkkomme edustajana oli professori Jaana Hallamaa, joka puheenvuorossaan korosti yhteisen arvopohjan, solidaarisuuden sekä luottamuksen merkitystä painottaen uskonnon merkitystä.

EU-lakimies Kumlin osallistui puhujana 17.6. Brysselissä Euroopan komission, COMECE:n ja CSC:n järjestämään ilmastonmuutosta koskevaan dialogikokoukseen, kertoen kirkkomme ilmasto-ohjelmasta.

EU-rahoitusta koskevaa tiedotus- ja koulutustoimintaa jatkettiin yhteistyössä Kyrkornas EU-kontor’in kanssa. EU-lakimies Kumlin valittiin keväällä Kyrkornas EU-kontor’in hallituksen jäseneksi. Konsultti Leena Hedman piti 12.2. koulutustilaisuuden Kirkkohallituksen työntekijöille, 20.8. EU-rahoitusinfotilaisuuksia ystävyys-seurakuntatyön neuvottelupäivillä sekä 21.8. EU-rahoitusinfon Jyväskylässä osana Kirkkopäivien ohjelmaa.

Yhteistyössä Ruotsin kirkon ja Kyrkornas EU-kontor’in kanssa järjestettiin 26.–27.10. Brysselissä Turkin EU-jäsenyyttä koskeva seminaari osana EU-rahoitusta saamaa projektia. Seminaariin osallistui 5 suomalaista. Seminaarisarja jatkuu vuonna 2010. EU-lakimies Kumlin osallistui CEC:in edustajana WCC:n ja CEC:in *Living Letters*-matkaan Istanbuliin ja Ankarahan 22.–26.11, jonka tavoitteena oli osoittaa solidaarisuutta Turkissa toimivien kristillisten kirkkojen

kanssa sekä kiinnittää Turkin viranomaisten huomiota kirkkojen ja uskonnollisten vähemmistöjen kohtaamiin epäkohtiin ja uskonnonvapauden liittyviin ongelmiin.

EU-lakimies Kumlin osallistui puhujana Ruotsin kirkon kirkolliskokouksen yhteydessä järjestettyyn EU-seminaariin 24.9 kertoen kirkkojemme välisestä yhteistyöstä ja kolmikantayhteistyöstä EU-asioissa.

Lisäksi kertomusvuonna seurattiin mm. yhdenvertaisuusdirektiiviehdotuksen käsittelyä, Tukholman sopimuksen valmistelua sekä unionin ilmastopolitiikkaan ja Lissabonin sopimukseen liittyviä kysymyksiä. Yhteistyö Ruotsin kirkon kanssa oli myös tiivis Ruotsin EU-puheenjohtajuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Kirkon tiedotuskeskuksen edustaja on osallistunut EU-seurantaryhmän ja EU-neuvottelukunnan kokouksiin. EU-asioista on uutisoitu säännöllisestä KT:n kautta.

2.4.3 Arvojen Akatemia

Yhteiskunnan vaikuttajille järjestetyn Arvojen Akatemian kymmenes ryhmä kokoontui kahteen seminaarijaksoon keväällä ja Arvojen Akatemia XI ensimmäinen kokoontuminen järjestettiin syksyllä. Seminaareissa on käsitelty arvokysymyksiä laajasti eri näkökulmista. Arvojen Akatemian tarkoituksena on tarjota foorumi yhteiselle keskustelulle arvoista sekä mahdollisuus saada tietoa kirkosta ja kirkolle tärkeistä asioista. Palaute on ollut erittäin myönteinen. Osanottajia ryhmää kohden on ollut 30–40 henkilöä laajasti yhteiskunnan eri aloilta. Lisäksi Arvojen Akatemian ryhmät ovat järjestäneet jatkotapaamisia varsinaisten seminaarien päätyttyä. Vuoden aikana järjestettiin viisi eri Akatemioiden jatkotapaamista, joihin osallistui yli 80 henkilöä. Akatemioiden oltermannit kutsuttiin myös ensimmäiseen yhteiseen kokoukseen. Jatkossa oltermannit kokoontuvat joka toinen vuosi keskustelemaan jatkotapaamiskäytäntöjen kehittämisestä. Seuraavalle vuodelle valmisteltiin viittä eri Akatemioiden jatkotapaamista sekä Akatemioille I–XI yhteisen Israelin matkan suunnittelu keväälle 2011 aloitettiin.

Akatemia XI osanottajille lähetettiin joulutervehdyksenä arkkipiispa Paarman juuri ilmestynyt teos Ihmisen huuto. Sekä suunnittelutyöryhmän työskentely että Arvojen Akatemian toteutustapa ovat onnistuneet. Akatemian toimiston lisätyövoimaresurssiksi on palkattu tilapäistä työvoimaa seminaarijaksojen ja jatkotapaamisten etukäteisjärjestelyjen hoitamiseen toiminnan jatkuvan laajentumisen vuoksi.

2.5 KOLEHDIT JA KERÄYKSET

2.5.1 Kolehdit

Oppilaitos- ja nuorisotyön kolehti tuotti vuoden aikana 58.936,09 euroa. Kolehdin jakosuuksista päätetään vuoden 2010 alkupuolella. Vuoden 2008 kolehdista jaettiin maaliskuun täysistunnossa Opiskelijain Lähetysliitolle 1.500 €, Suomen ev.lut. Opiskelija- ja Koululaislähetykselle 42.558,62 € ja Suomen Kristilliselle Ylioppilasliitolle 18.000 €.

Päihde- ja kriminaalitehtävien kolehti tuotti kertomusvuonna 52.384,70 euroa. Kolehdin varoista jaettiin Alkoholiperheen lasten tuki ry:lle 950 €, Ev.lut. Lähimmäislähetys ry:lle 1.300 €, KRIS-Etelä-Suomi ry:lle 1.200 €, Nuorten Keskus ry:lle 9.100 €, ROMCO ry:lle 1.600 €, Sini-nauhaliitto ry:lle 8.100 €, Sininen Pysäkki ry:lle 6.300 €, Suomen Katulähetysliitto ry:lle 7.500 €, Suomen Valkonauhaliitto – Förbundet Vita Bandet i Finland ry:lle 5.800 €, Tampereen Huu-meklinikkayhdistys ry:lle 4.100 €, Tornionlaakson Suojapirtti ry:lle 4.200 € ja Väentupa ry:lle 4.500 €.

Sotiemme veteraanien keskuudessa tehtävään hengelliseen työhön vuonna 2009 kerätyn kolehdin tuotto 96.00 euroa on jaettu veteraanijärjestöjen kesken seuraavasti: Suomen Sotaveteraaniliitto ry 70.560 €, Rintamaveteraaniliitto ry 18.432 € ja Rintamanaisten Liitto ry 7.008 €.

Tunturikappeli- ja tiekirkkotoiminnan kehittämiseen vuonna 2009 kerätyn kolehdin tuotto 68.000 euroa on jaettu eri toimijoiden kesken seuraavasti: Saariselän kappelitoiminnan tukemiseksi 18.990 € (josta Inarin seurakunnalle 13.293 €, Kansan Raamattuseuralle 2.848,50 € ja Suomen Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle 2.848,50 €), Marian kappelitoimintaan Kittilän seurakunnalle 18.990 €, Ylläksen kappelitoimintaan Kolarin seurakunnalle 18.990 € ja Pyhäntunturin kappelin toimintaan Kansan Raamattuseuralle 6.330 €. Kirkkopalvelujen tiekirkkotoimintaan kolehdista jaettiin 4.700 €.

2.5.2 Yhteisvastuukeräys

Yhteisvastuukeräyksen teemana oli edelleen ”Työ ja osallisuus - Arbete och delaktighet”.

Yhteisvastuukeräyksen kokonaistulos oli vuonna 2009 korkotuloinen 4.383.773,76 euroa eli 7,0 % (331.002,59 euroa) pienempi kuin edellisenä vuonna.

Keräyskuluja kokonaistuloksesta oli vähennetty seurakunnissa 205.598,38 euroa, 12 % (28.493 euroa) vähemmän kuin edellisenä vuonna, keräystoimistossa 759.991,41 euroa, 0,4 % (3.279 euroa) enemmän kuin edellisenä vuonna, minkä lisäksi keräyskuluihin on käytetty ulkoministeriön kehitysyhteistyöavustusta 60.000 euroa. Keräyskulujen osuus kokonaistuotosta (22,0 % ilman em. kehitysyhteistyöavustusta) oli 1,0 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisenä vuonna. Keräyksen nettotuotto väheni 305.789 euroa.

Keräyksen ulkomaiseen kohteeseen käytettiin 2.016.974 euroa (60 %). Seurakuntien osuus oli 361.342 euroa (10 %). Tästä summasta seurakunnat luovuttivat Kirkon Ulkomaanavulle 1.791 euroa, kotimaiseen kohteeseen 14.813 euroa ja muille kohteille 650 euroa. Kotimaisen diakonian osuudesta 1.022.612,40 euroa (30 %) osoitettiin hiippakuntien diakoniarahastoille 10 % (336.162 euroa) ja maahanmuuttajien työllistymishankkeelle 20 % (672.324 euroa). Lisäksi 14.125 euroa lähetettiin lahjoittajien ehtojen mukaisesti.

Kirkkohallitus päätti jakaa vuoden 2010 Yhteisvastuukeräyksen tuoton siten, että kansainväliseen diakoniaan annetaan 60 %, kotimaiseen erityiskohteeseen 20 % ja Kirkon diakoniarahaston, hiippakuntien ja seurakuntien tekemään avustustyöhön ohjataan yhteensä 20 prosenttia siten, että keräävän seurakunnan päätösten mukaisiin diakoniisiin tarpeisiin käytetään 10 %.

Vuoden 2010 Yhteisvastuukeräyksen ulkomaisen kohteen kampanjoinnissa painotetaan Lapsiperheiden ruokaturva -teemaa. Tiedotuksessa kiinnitetään huomiota ruokaturvan kehittämiseen Haitissa, mikä tapahtuu Kirkon Ulkomaanavun kautta suunnattavilla kehitysyhteistyöhankkeilla. Kirkon Ulkomaanavun tukeman Luterilaisen maailmanliiton työn tavoitteena Haitissa on vaihtoehtoisten elinkeinojen löytäminen ja ympäristötuhojen estäminen. Yhteisvastuukeräyksen teemana on ”Kohtuullinen elämä – Ett enkelt liv”, joka on samalla kaksivuotinen katto-tema vuosille 2010–2011.

Vuosi 2010 on Yhteisvastuukeräyksen 60-vuotisjuhlavuosi. Kotimaisena erityiskohteena on köyhille lapsiperheille kohdennettava hanke Lapsiperheiden ruokaturva. Hankkeen toteutumisesta vastaa Marttaliitto, ruotsinkielisillä paikkakunnilla yhteistyössä Marthaförbundetin kanssa. Kirkon diakoniarahaston ja hiippakuntien diakoniarahastojen keskinäinen osuus on seuraava: Kirkon diakoniarahasto 1,5 %, Turun arkkihiippakunta 1,0 %, Tampereen hiippakunta 1,0 %, Oulun hiippakunta 1,2 %, Mikkelin hiippakunta 1,0 %, Porvoon hiippakunta 0,6 %, Kuopion hiippakunta 1,2 %, Lapuan hiippakunta 1,0 %, Helsingin hiippakunta 1,0 % ja Espoon hiippakunta 0,5 %.

3 KESKEISET KEHITYSHANKKEET

3.1 MEIDÄN KIRKKO 2015 -STRATEGIAN JALKAUTTAMINEN

Meidän kirkko – osallisuuden yhteisö strategian jalkauttaminen käsittää strategian seurantaryhmän toiminnan lisäksi kaksi erillistä painopistettä: Pyhä ja Vapaaehtoistoiminta.

Strategian seurantaryhmä: Kirkkohallitus hyväksyi 26.2.2008 täysistunnossaan vuoteen 2015 ulottuvan Meidän kirkko -strategian. Samalla täysistunto asetti seurantaryhmän arvioimaan strategian toteutumista kirkon eri tasoilla, huolehtimaan siitä, että kirkon strategiasta muodostuu jatkuva prosessi ja uudistamaan asetettuja toiminnallisia tavoitteita vastaamaan toimintaympäristön muutosta. Tavoitteena on määrätietoisesti tukea seurakuntia ja muita kirkon toimijoita strategian konkretisoimisessa ja käytäntöön viemisessä. Seurantaryhmä kokoontui seitsemän kertaa ja sen projektisihteerinä toimii TM Terhi Jormakka.

Vuoden 2009 alussa valmistui tutkimusraportti, jossa hahmotettiin seurakuntien strategisen työskentelyn tilannetta. Siinä kartoitettiin strategisen työskentelyn muodot ja asema kokonais-suunnittelussa sekä Meidän kirkko -strategian painopisteiden lähtötaso ja seurakuntien kaipaamien tukitoimien tarve. Seurantatutkimus toteutetaan lokakuussa 2010. Lisäksi seurantaryhmässä pyrittiin muodostamaan kokonaiskuva strategisen suunnittelun tilanteesta hiippakunnissa, keskushallinnon yksiköissä ja kristillisissä järjestöissä.

Strategisen työskentelyn tukemiseksi julkaistiin Kirkkohallituksen julkaisusarjassa toukokuussa Strategisen suunnittelun opas seurakunnille suomen- ja ruotsinkielisenä. Syksyllä oppaasta otettiin toinen painos. Oppaan tarve ilmeni seurakunnille suunnatusta strategiakyselystä ja sen avulla haluttiin tukea erityisesti pieniä seurakuntia, joiden omat resurssit ovat vähäiset ja joissa strategiseen työskentelyyn ei ole totuttu.

Vuoden 2009 aikana seurantaryhmän puheenjohtaja ja projektisihteerit toteuttivat yhteensä yli viisikymmentä esitelmä- ja koulutustilaisuutta tai muun tyyppistä tukitoimenpidettä seurakuntien, seurakuntayhtymien, rovastikuntien, hiippakuntien ja kirkon eri työalojen strategisen työskentelyn edistämiseksi. Lisäksi strategista työskentelyä tuettiin strategialuonnoksia lukemalla ja kommentoimalla, toimintaympäristön analyysissä avustamalla, skenaarioita laatimalla sekä lukuisilla puhelinneuvotteluilla. Strategiakoulutus pyrittiin jäsentämään olemassa oleviin koulutuskanaviin: Kirkon koulutuskeskus, luottamushenkilökoulutus (yhteistyö Kirkkopalvelujen kanssa), työalaneuvottelut, hiippakunnallinen koulutus ja valtakunnalliset neuvottelupäivät.

Meidän kirkko -strategian tavoitteiden toteuttamista tuettiin pitämällä esillä eri projekteja ja pilottihankkeita, esim. Seurakuntalainen kumppanina -hanke, Pyhä-painopisteen valmistelut, vapaaehtoistyön kehittämishanke, nuorten aikuisten toiminnan kehittäminen ja Hengellinen elämä verkossa -hanke.

Seurakuntarakenteiden muutosseurakunnissa haasteena oli saada välitettyä viesti siitä, että strategia on liitosprosesseissa hyödyllinen työväline eikä ylimääräinen rasite. Seurantaryhmän työskentely nivoutui rakennemuutosseurakuntia koskevaan tutkimus- ja kehityshankkeeseen sekä tulevaisuuden seurakuntien kehityspolkuja pohtivan alatyöryhmän työskentelyyn.

Strategiatyöskentelyyn liittyvien hyvien käytäntöjen nettisivuston käyttöönotto lykkäytyi kirkon keskushallinnon sivustojen kokonaisuudistuksen tähden. Sivustojen sisällöntuotanto kuitenkin käynnistyi. Jatkossa on pohdittava internetin roolia laajemmin strategiseen työskentelyyn liittyvien kokemusten jakamisessa.

Strategisen työskentelyn ytimessä on tavoitteiden uudistaminen toimintaympäristön kehittymisen suunnassa. Elokuussa 2009 Kirkkohallituksen täysistunto antoi strategian seurantaryhmän tehtäväksi kirkon ensimmäisen tulevaisuusselonteon laatimisen. Selonteko annetaan kirkkoliskokoukselle syksyllä 2010. Siinä tuodaan esille kirkon kannalta keskeisimmät toimintaympäristön laajavaikuttaiset kehitystrendit sekä muut kirkon asemaan ja toimintaan vaikuttavat mer-

kittävät muutokset. Selontekotyö käynnistyi välittömästi toimeksiannon jälkeen teemakartoituksella ja asiantuntijakuulemisilla.

Pyhä-painopiste: Pyhä on kirkon yhteinen painopiste vuosina 2010–2012. Painopisteellä halutaan rohkaista pyhän etsimiseen ja lähestymiseen, vahvistaa kristillistä uskoa ja elämäntapaa sekä edistää luomakunnan hyvinvointia. Painopisteellä on kolme teemaa: Jumala, Pyhä aika ja Luomakunta.

Pyhä-painopiste on matka, joka etenee yleisestä syvemmälle. Vuonna 2010 aiheena on Häivähdys Pyhää. Vuonna 2011 pohdimme, mitä on Oikeus Pyhään. Vuonna 2012 olemme Pyhän yhteydessä.

Vuoden 2009 aikana luotiin pohjaa painopistetyöskentelylle. Sen tavoitteita tarkennettiin, hyväksyttiin painopistevuosien täsmennetty toimintasuunnitelma vuosiaiheineen. Painopisteelle avattiin nettisivut osoitteessa evl.fi/pyhä ja luotiin oma visuaalinen ilmeensä.

Kirkkohallitus toteuttaa Pyhä-painopistettä yhdessä seurakuntien, hiippakuntien sekä kirkollisten ja kristillisten järjestöjen kanssa. Vuonna 2009 tärkeää on ollut viestiä kirkossa tulevas-ta painopisteestä ja herättää yhteistä innostusta. Painopisteestä on viestitty Kirkkohallituksessa, hiippakunnissa sekä kirkollisissa ja kristillisissä järjestöissä. Eri tahojen kanssa on haettu yhteisiä tulokulmia pyhään ja painopisteen teemoihin. Järjestöjä on kutsuttu kesällä 2011 järjestämään kesäjuhlia Pyhä-teemaan liittyen. Painopisteestä on lähtenyt tiedotteita niin kirkkoherroille kuin seurakuntien tiedottajille. Vuoden 2009 aikana on luotu viestintäsuunnitelma kirkon ulkopuoliseen viestintään.

Tulevina vuosina on hyvä kiinnittää huomiota siihen, miten yhteisestä painopisteestä viestitään kirkossa mukaan kutsuvasti ja kiinnostavasti. Viestinnässä on hyvä olla myös ”pyhän tuoksu”, tunnetta, joka herättää innostuksen.

Painopisteen projektipäällikkö TM, pastori Riikka Myllys aloitti työskentelynsä Kirkkohallituksessa 1.4.2009. Vuonna 2009 ovat työskentelynsä aloittaneet myös Pyhä-painopisteen ohjausryhmä, neuvottelukunta sekä viestintäryhmä. Ryhmien työskentelyn kautta on painopisteen toteuttamiseen sitoutunut useita kirkollisia toimijoita.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke. Vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen tavoitteena on ensisijaisesti vaikuttaa seurakuntien työntekijöiden osaamiseen niin, että he pystyvät kehittämään ja ohjaamaan vapaaehtoistoimintaa sekä tukemaan vapaaehtoistoimijoita. Keskeistä hankkeessa on tunnistaa työntekijöiden ja seurakuntalaisten vapaaehtoistoimintaan liittyviä asenteita ja työstää niitä.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke on käynnistynyt vuoden 2009 aikana. Se kuuluu osana Kirkkohallituksen strategiaan hankkeisiin Meidän kirkko 2015 -strategian käytäntöön saattamisessa 2009–2012.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen hankekuvaus hyväksyttiin virastokollegiossa 16.6.2009. Hankkeelle valittiin kokoaikaiseksi projektisihteeriksi diakoni Anne Viljanen vuosiksi 2009–2012. Projektisihteerin aloitti työnsä 1.4.2009. Hänen tehtäviinsä kuuluu muun muassa toiminnallinen hallinnointi, ohjausryhmän ja neuvottelukunnan työn valmistelu, yhteistyö verkostoissa, osallistuminen tiedotukseen, tapahtumien ja koulutusten järjestäminen sekä julkaisujen ja materiaalien valmisteleva yhteistyö eri tahojen kanssa.

Syksyn 2009 aikana on käynnistetty hankkeen ohjausryhmän ja yhteistyöryhmän työskentelyt. Hankkeen ohjausryhmä on hanketta ohjaava ja johtava toimielin. Puheenjohtajana on johtaja Kai Vahtola ja sihteerinä projektisihteerin. Ohjausryhmä on kokoontunut 4 kertaa ja tarkentanut näissä kokoontumisissa hankkeen tavoitteita, toimintasuunnitelmaa ja ollut projektisihteerin työn tukena. Yhteistyöryhmä toimii edustuksellisenä päälinjojen luojana ja toiminnan seuraajana. Sen puheenjohtajana on kirkkoneuvos Pekka Huokuna ja sihteerinä projektisihteerin. Ryhmä on kokoontunut kerran ja pohjustanut kokouksessaan kirkon vapaaehtoistoiminnan kehittämisen tarpeita sekä edustamiensa tahojen odotuksia ja käytössä olevia voimavaroja hankkeen toiminnalle.

Toiminnallisen osaston johtoryhmä on keskustellut kaikissa kokouksissaan hankkeen ajankohtaisista asioista.

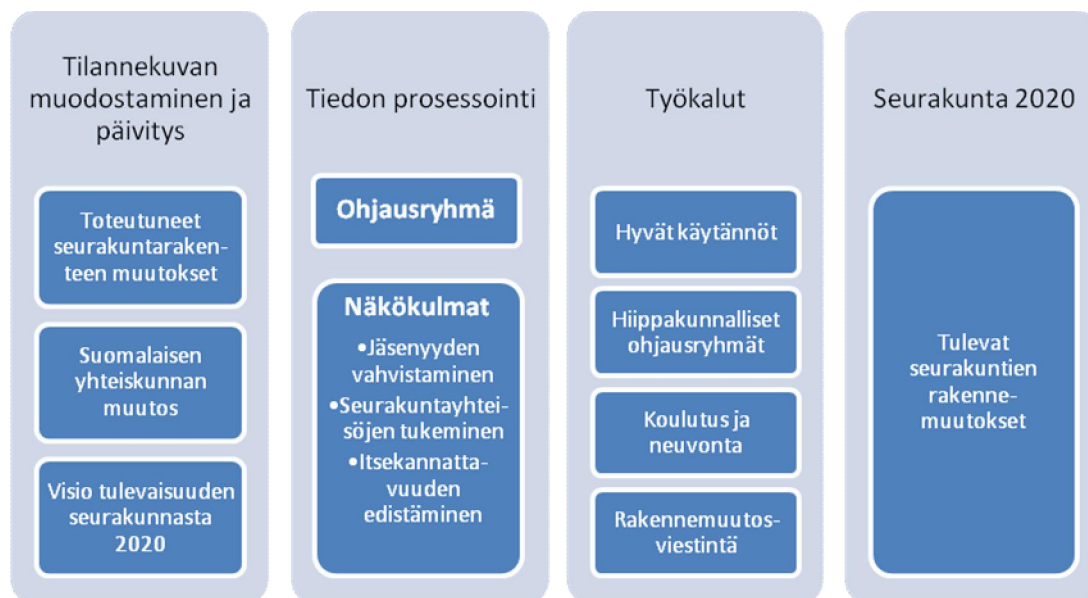
Hankkeen alkuaika on ollut vahvan verkostoitumisen aikaa. Verkostoja on luotu sekä kirkon sisällä että ulkoisiin yhteistyökumppaneihin. Keskeisinä tahoina ovat olleet toiminnallisen osaston yksiköt ja Kirkkohallituksen muut hankkeet, hiippakunnat, kristilliset järjestöt, Kansalaisareena ry ja EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuoden 2011 verkosto. Yhteyksiä on luotu myös Diakonia-ammattikorkeakouluun ja Helsingin yliopiston vapaaehtoistyön tutkimustoimintaan.

Vapaaehtoistoiminnan kehittämistarpeista on keskusteltu hiippakuntien järjestämissä kasvatuksen seminaareissa, diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä sekä rippikoulutyön neuvottelupäivillä. Näissä on saatu myös tietoa seurakunnissa tapahtuneista hankkeista ja toimivista käytännöistä. Seurakuntien tietoisuutta hankkeesta on pyritty edistämään kirjoituksin Kirkkohallituksen yksiköiden julkaisemissa lehdissä. Projektisihteeri on käynnistänyt työnohjausryhmän vapaaehtoistoimintaa koordinoiville seurakuntien työntekijöille osana omaa työnohjaajakoulutustaan.

3.2 SEURAKUNTIEN RAKENNEMUUTOKSEN TUKEMINEN

Kirkkohallitus asetti 26.3.2008 seurakuntien rakennemuutosprosessia varten vuosiksi 2008–2011 ohjausryhmän, jonka tehtävänä on 1) koota muutosprosessin kehityslinjat ja tehdä niistä johtopäätökset, 2) tukea muutosprosessia kirkon eri tasoilla sekä 3) suunnitella ja ohjeistaa muutosprosessia koskevaa viestintää. Lähtökohtana työskentelylle ovat rakenneuudistuksen tavoitteet: kirkon jäsenyyden vahvistaminen, seurakuntayhteisöjen tukeminen ja itsekannattavuuden lisääminen.

Hankkeen rakenne on vuoden 2009 aikana hahmottunut seuraavaksi:

Hankkeen projektipäällikkönä aloitti vuoden alussa teologian maisteri, nuorisotyönohjaaja Antero Rönkä. Hankeen alku on ollut tiedon ja kokemusten keräämiseen aikaa. Projektipäällikkö teki ohjausryhmän työtä ja tavoitteita näkyväksi osallistumalla hiippakunnissa nimettyjen rakennemuutoksen ohjausryhmien toimintaan sekä tekemällä vierailemalla useissa rakennemuutoksen kokeneissa tai sitä suunnittelevissa seurakunnissa. Samalla hän kokosi viranhaltijoita ja

luottamushenkilöitä haastatteleamalla tietoa rakenneprosessin läpiviemisen kokemuksista ja käytänteistä.

Hiippakunnallisten ohjausryhmien jäsenille järjestettiin huhtikuussa 2009 yhteinen seminaari, jonka teemoina olivat seurakuntien muuttuva toimintaympäristö sekä kokemukset ja havainnot seurakuntien rakennemuutoksista.

Kirkkohallituksen oma ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa. Loppuvuodesta sen työ tiivistyi vuoden 2010 alkupuolella julkaistavan väliraportin tuottamiseen. Ohjausryhmän alatyöryhmänä aloitti elokuussa asetettu Tulevaisuuden seurakunta -työryhmä, jossa kartoitetaan seurakuntarakenteiden kehityspolkuja yhteiskunnallisen muutoksen ja kirkon historiallisen kehityksen pohjalta sekä pohditaan, millaisiin seurakuntarakenteisiin tulevaisuuden sosiokulttuurisessa ja yhteiskunnallisessa ympäristössä on tarkoituksenmukaista suunnata. Ohjausryhmän työskentelyyn linkittyy myös Kirkko 2020 -työryhmä, jonka tehtävä painottuu kansantalouden suhdannekehityksen seurantaan ja sitä kautta seurakuntien taloudellisiin kysymyksiin.

Kirkon tutkimuskeskuksen tutkimushanke seurakuntarakenteiden muutosprosesseista alkoi keväällä 2009. Tutkimuksessa on ensimmäisenä vuotena kerätty tietoa luottamushenkilöjohdon ja henkilöstön kokemuksista rakennemuutosseurakunnissa sekä muutosseurakuntien henkilöstöstä ja esimiestoiminnasta.

Rakennemuutoksen työkaluiksi valmistuivat muutosviestintähankkeessa Kirkko muutoksessa -viestintäsuunnitelma sekä hiippakuntiin ja seurakuntiin jaettu rakennemuutosesitys. Viestinnän pilottihankkeina toteutettiin kaksi koulutusta: Muutosviestintä seurakuntaliitoksen jälkeen (Seinäjoen seurakunnassa) ja Muutosviestintä seurakuntajaotuksen muuttuessa (Loviisan seurakuntayhtymässä).

3.3 HENGELLINEN ELÄMÄ VERKOSSA -HANKEKOKONAISUUS

Hengellinen elämä verkossa -hankekokonaisuus käynnistyi koko laajuudessaan vuoden 2009 alusta. Toimintavuotta on leimannut lukuisat rekrytoinnit, uusien toimintojen aloittaminen ja sekä niiden että aiemmin luotujen toimintojen kehittäminen ja arviointi. Hanketta ja sen kokonaisuunnitelmaa on seurattu, arvioitu ja myös tarvittaessa muutettu verkkotoimintaympäristössä nopeasti tapahtuvia muutoksia vastaavaksi.

Päämääränä on Kirkko 2015 -strategian mukaisesti jäsenen laadukas kohtaaminen. Verkossa laadukas kohtaaminen tarkoittaa kohtaamista, jossa jäsenellä itsellään on aktiivinen ja sisältöä tuottava rooli. Tällä hetkellä hanke hahmottuu kolmena osakokonaisuutena: verkkoon rakennettavien palveluiden tai työtapojen kehittämisenä, niihin liittyvänä koulutuksena sekä kirkon jäsenten aktiivisuuden tukemisena ja työntekijäkeskeisyyden vähentämisenä. Toisaalta myös kirkon työntekijöillä tulee olla sekä osaamista että työaikaa verkkotyöhön.

Vuoden 2009 aikana korostui sosiaalisen median voimakas nousu ja sen merkitys sekä verkossa että kirkon verkkotyössä. Tässä kirkko on voinut Hengellinen elämä verkossa -hankkeen avulla reagoida nopeasti tähän kulttuuriseen ja ihmisten elämässä tapahtuneeseen muutokseen.

Vuoden 2008 lopussa aloitettu yhteistyö City Press Oy:n kanssa on jatkunut onnistuneesti. Kirkon läsnäolo city.fi -verkkopalvelussa on ollut näkyvää, vuorovaikutus vilkasta ja sen voidaan arvioida palvelleen siellä käyviä ihmisiä hyvin. Rakkauden ammattilaisilla oli vuoden 2009 aikana yli 500 000 kontaktia. Työntekijät ovat kokeneet siellä tehtävän työn haastavaksi ja mielekkääksi. Sieltä saatujen kokemusten pohjalta laajennetaankin toimintatapaa, jossa toimitaan jo olemassa olevissa, kirkon ulkopuolisissa verkkoyhteisöissä.

Lastenkirkko.fi -palvelua on sekä tuettu taloudellisesti että oltu aktiivisesti mukana sen sisällöllisessä kehittämisessä. Käyttäjät ovat löytäneet vuoden kuluessa yhä paremmin tämän palvelun ja joulukuussa sen käyttö oli jo varsin aktiivista. Vuoden 2009 aikana lastenkirkossa on ollut 113 000 vierailua.

Rippikoulu- ja nuorisotyötä verkossa on tehty ennen kaikkea Fleim.fi -palvelun kautta. On myös kokeiltu työtapaa, jossa jokaiselle rippikoululle tehdään oma kotisivu. Vuoden 2009 aikana sivuilla oli 138 000 vierailua. Tulokset ovat olleet rohkaisevia ja molempien työtapojen kehittämistä jatketaan.

Verkkokeskustelujen käyminen, niiden analyysi ja niistä oppiminen sekä niihin liittyvä koulutus käynnistyi. Toimintavuoden aikana aloitettiin yhteistyö IRC-Gallerian kanssa. Tämä on tarjonnut työympäristön osalle verkkokeskustelijoita. Keskusteluja on käyty ja seurattu useilla eri palstoilla ja palveluissa ja tähän asti saadut kokemukset ovat rohkaisevia. Uusi havainto oli, että erilaisissa aiemmin paikallisissa kriiseissä tarvitaan valmiutta valtakunnallisiin keskusteluihin osallistumiseen. Tästä toimintamuodosta saattaa muodostua merkittävä osa sekä verkkotyötä että kirkon kriisivalmiutta. Tämä jakaa suhteettoman suurta taakkaa, joka yhdelle seurakunnalle saattaa tulla katastrofin myötä.

Liitykirkkoon.fi -palvelu avattiin kesällä. Palvelu sisältää sähköisen lomakkeen ja tietopaketin kirkkoon liittymisestä ja jäsenyydestä. Palvelussa liittyjän ei tarvitse tietää omaa tulevaa kotiseurakuntaansa, vaan liittymislomake ohjataan sinne. Vuoden 2009 aikana palvelun kautta lähetettiin 2779 kirkkoonliittymislomaketta.

Yhteistyössä seurakuntien kanssa on tuettu ja kehitetty useita eri hankkeita. Esimerkiksi Hengellinen elämä verkossa -hanke on ollut mukana seuraamassa, tukemassa ja suunnittelemassa jumalanpalvelusten ja muiden kirkossa järjestettyjen tilaisuuksien toteutumista myös verkossa (liedonseurakunta.fi/kirkkotv, virtuaalikirkko.fi), nuorten aikuisten palveluiden luomista (urbanlight.fi), parisuhteen tukemista (virtaavalillamme.fi), työttömille suunnatun tukipalvelun rakentamista (laiturille.fi) ja verkkoon tukeutuvan vapaaehtoistoiminnan valtakunnallistamista (suurellasydamella.fi).

Hengellinen työ verkossa -kouluttajakoulutuksia järjestettiin vuonna 2009 kaksi, joista valmistui yhteensä 31 kouluttajaa. Alkuvuosi kului koulutuksen sisältöjen suunnittelussa, koulutusrakenteen ja -materiaalien luomisessa sekä koulutuksen organisoinnissa yhdessä hiippakuntien tuomiokapitulien kanssa. Koulutuksista saatiin runsaasti positiivista palautetta ja kouluttajakoulutuksissa syntynyt innostus näkyi jo vuonna 2009 runsaana ilmoittautumisena vuoden 2010 Hengellinen työ verkossa -peruskoulutuksiin.

3.4 KIRKON UUSI JÄSENTIETOJÄRJESTELMÄ (KITKE-HANKE)

KITKE-hankkeessa kehitetään kirkonkirjojenpitoa ja parannetaan jäsentietoihin perustuvia seurakuntien palveluja. Hanke tuo myös uusia mahdollisuuksia hyödyntää jäsentietoja seurakuntien toiminnallisten palvelujen suunnittelussa ja kohdistamisessa. Välineenä tässä muutoksessa on valtakunnallisen Kirjuri-järjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto. Kokonaisuus käsittää jäsentietojärjestelmän, digitoidun ja skannatun aineiston hallinnan, seurakunnallisen toiminnan suunnittelun ohjauksen sekä jäsenkohtaamisen ja kansalaisliittymän. Se korvaa nykyiset seurakuntatulojen erilliset jäsentietojärjestelmät vuoden 2011 alusta.

KITKE-hankkeen hankepääällikkönä toimii tietojärjestelmäpääällikkö Inkeri Kranttila kirkkohallituksesta. Molempien ohjelmistotoimittajien, Logica Oy:n ja Affecto Oyj:n, kanssa on perustettu ohjausryhmät, joissa on sekä toimittajien, kirkkohallituksen että seurakuntien edustajia. Ohjausryhmät kokoontuvat keskimäärin kerran kuukaudessa. Kirkkohallituksen virastokollegio on 14.6.2007 asettanut hankkeelle johtoryhmän, jonka toimikausi jatkuu 31.12.2012 saakka. Johtoryhmän jäsenenä on sekä seurakuntien että kirkkohallituksen edustajia. Johtoryhmä on kokoontunut seuraamaan ja linjaamaan hanketta 1–2 kuukauden välein.

Vuosi 2009 oli KITKE-hankkeen kannalta pääasiassa Kirjuri-järjestelmän perustoteutuksen vuosi sekä data- että digi-osion kannalta. Digital Media suunnitteli järjestelmään käyttöliitty-

män, jonka graafista linjausta molemmat järjestelmäosiot mahdollisimman yhdenmukaisesti noudattavat.

Data-osio käsittää seurakuntien nykyisten jäsentietojärjestelmien tietokantojen tiedot, viranomaistehtävien vaatimat toiminnot ja seurakunnan toiminnan suunnittelun ominaisuudet. Data-osiossa Logica toteutti perusjärjestelmän rakentamalla mm. työjonotoiminnon, rekisteröintinäytöt ja -toiminnot sekä VTJ-aineiston käsittelyn. Myös jäsentietojärjestelmän korjaustoimintojen toteuttaminen ja sovellus-sovellus-yhteyksien suunnittelu valtakunnalliseen väestötietojärjestelmään aloitettiin.

Nykyisten jäsentietojärjestelmien tietojen siirtoa uuteen järjestelmään eli konversiota edistettiin suunnitelmien mukaisesti ensin kahdella pienemmällä koekonversioaineistolla ja marraskuun lopussa kaikkien seurakuntien toimittamalla valtakunnallisella aineistolla. Valtakunnallisen konversion ensimmäinen toteutus jatkuu vuoden 2010 puolelle.

Karttapalvelun suunnittelu ja toteuttaminen eteni suunnitelmien mukaisesti. Kartta-aineistona päätettiin käyttää Logican tarjoamaa Navici-palvelua. Myös raportoinnin määrittely aloitettiin ja raportoinnin toteutuksen välineeksi hankittiin InfoBuildin toimittama WebFocus. Tällä raportointivälineellä toteutettiin henkilötietoraportti konversion tietojen tarkistuksen tueksi sekä aloitettiin laajan raporttikokonaisuuden suunnittelu.

Digi-osiossa Affecto rakensi järjestelmän perustoiminnallisuuden hallinnoimaan digitoituja kirkonkirjoja ja perhelehtiä sekä skannattuja asiakirjoja, toteutti digitoidun aineiston tarkistusjärjestelmän ja nk. validaattorin tarkistamaan digikuvien ja niihin liitetyn metatiedon laatua. Lisäksi suunniteltiin ja alettiin toteuttaa tietojen siirtoa digi-osioista data-osioon. Tämä toteutustyö jatkuu vuoden 2010 puolella.

Testauksen suunnittelu käynnistettiin ja laadittiin testausprofiilit tarkempien testitapausten laatimisen pohjaksi. Testauksen apuvälineeksi hankittiin Jira-järjestelmä Saas-palveluna.

Syyskaudella käynnistettiin käyttöönottoprojekti, joka jakautui kolmeen aliprojektiin suunnittelemaan pilotoinnin ja tuotannon teknistä ympäristöä, sovellusten versiointia ja pilotoinnin sekä tuotannon käyttöönoton käytännön toimenpiteitä. Myös koulutus- ja ohjeistusprojekti aloitti työnsä Kirjuri-järjestelmän käyttöohjeiden ja verkkokoulutuksen suunnittelulla.

Teknisellä puolella suunniteltiin järjestelmän perusarkkitehtuuri ja tekninen rajapintaratkaisu. Rajapinnat-projektilla käynnistettiin ulkoisten rajapintojen määrittely ja suunnittelu jatkuen edelleen vuonna 2010.

Maaliskuussa 2009 järjestettiin kaikissa hiippakunnissa yhteistyössä tuomiokapitulien ja Kirkkopalvelujen kanssa alueelliset IT@kirkko-päivät, joissa tiedotettiin KITKE-hankkeesta ja sen sidoshankkeista seurakunnille.

Kirjuri-järjestelmän käyttöönottoon ja käyttöön liittyvät kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset on hyväksytty kirkolliskokouksessa marraskuussa 2008. Kirkkolain muutosesitys on opetusministeriössä valmisteltavana annettavaksi hallituksen esityksenä eduskunnalle. Tarkoituksena on, että lainsäätömuutokset tulisivat voimaan vuoden 2011 alusta, jolloin Kirjuri on tarkoitus ottaa käyttöön kaikissa seurakunnissa.

3.5 HENKILÖSTÖ- JA TALOUSHALLINNON KEHITTÄMISHANKE (HETA)

Projekti käynnistettiin marraskuussa 2006, jolloin tehtäväksi annettiin kirkon henkilöstö- ja taloushallinnon sekä niiden tietojärjestelmien kehittäminen 2010-luvulle tultaessa. Esiselvitys valmistui loppuvuodesta 2007. Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi kokouksessaan 22.1.2008 valmistelun pohjaksi HeTa-esiselvitystyöryhmän esityksen yhdestä yhteisestä Suomen evankelisluterilaisen kirkon talous- ja palkkahallinnon palvelukeskuksesta.

Palvelukeskuksen valmistelua on jatkettu vuonna 2009 toisin kuin mitä vuoden 2009 toiminta- ja talousarviota laadittaessa suunniteltiin. Talousarvion käsittelyn yhteydessä marraskuussa 2008 kirkolliskokous linjasi jatkovalmistelun talousvaliokunnan mietinnön mukaisesti. Hankkeen valmistelua oli jatkettava esitetyn määrärahan avulla. Valmistelussa oli kuitenkin tarkennettava toimintamallien investointi- ja käyttökustannukset, riskit sekä vaikutukset seurakuntien talouteen. Hankkeesta oli lisäksi pyydettävä ulkopuolinen asiantuntija-arvio.

Vuoden 2009 alussa auditoitiin vuosina 2007–2008 tehdyt valmistelut, erityisesti tehdyt laskelmat. Alkuperäisten laskelmien korjausten jälkeen voitiin todeta, että kustannussäästö kokonaiskirkolle on yli 5 milj.euroa vuodessa siinä vaiheessa kun palvelukeskus toimii täysipainoisesti.

Palvelukeskuksen rakentamisen valmistelua jatkettiin työprosessien avaamisella. Kuvattavia prosesseja olivat ostolaskut ja -reskontra, myyntilaskut ja -reskontra, kirjanpito ja käyttöomaisuuskirjanpito, maksuliikenne, palkanlaskenta sekä matka- ja kululaskut. Tehtävänä oli määrittää tavoitetilan prosessien työnjako palvelukeskuksen ja asiakkaan välillä, tunnistaa prosessien kehityskohteet ja kuvata prosessit palvelukeskuksen perustamista ja mahdollista järjestelmähankintaa varten. Työprosessit valmistuivat huhtikuun alussa ja niitä esiteltiin toukokuussa 2009 hiippakuntakohtaisella HeTa-infokiertueella.

Marraskuun 2008 kirkolliskokouksessa tuli esille myös tarve saada tietää seurakuntien näkökulma palvelukeskusehdotukseen. Samalla nähtiin tärkeäksi pyytää lausunto tuomiokapituleilta ja ammattijärjestöiltä. Toukokuussa 2009 toteutetun kiertueen yksi tärkeimmistä tehtävistä oli antaa informaatiota palvelukeskusmallista, jotta kirkon kaikki talousyksiköt ja ammattijärjestöt voisivat antaa lausuntonsa. Kyselykaavake lisämateriaaleineen laitettiin nettiin toukokuussa ja lausunnot tuli antaa viimeistään 15 päivänä syyskuuta 2009. Tuomiokapituleille ja ammattijärjestöille kyselyt lähetettiin kesäkuussa. Lausunnon antoivat määräaikaan mennessä kaikki tuomiokapitulit, kirkkohallitus, ammattijärjestöt ja 276 seurakuntataloutta (84 % kaikista seurakuntatalouksista). Seurakuntatalouksien vastaukset kattoivat 92,7 % koko kirkon jäsenmäärästä. Yleisesti voidaan sanoa, että kannatus oli 50 % / 50 %. Lausunnoissa tuli voimakkaasti esille pienten seurakuntien (alle 6000 jäsentä) huoli kustannusten nousemisesta palvelukeskusmaksujen muodossa. Pienissä seurakunnissa näitä töitä tekee pääsääntöisesti vain yksi henkilö, joten suoranaista kustannussäästöä ei voida saavuttaa.

Kesäkuussa 2009 asetettiin palvelukeskuksen järjestelmäkokonaisuuden vaatimusmäärittelyjä valmisteleva työryhmä, joka aloitti työskentelyn elokuussa. Lisäksi valmisteltiin HeTa-arkkitehtuurikuvaus helpottamaan palvelukeskuksen ohjelmakokonaisuuden hahmottamista. Arkkitehtuurikuvaus ja IT-määrittelyt ovat osa palvelukeskuksen sovelluskokonaisuuden hankintavalmistelua.

Laajennettu ohjausryhmä valmisti alkusyksyn 2009 aikana hankesuunnitelman, jossa käytiin lävitse myös riskit. Tulos esiteltiin lokakuun lopulla talousvaliokunnalle.

Juridiikkatyöryhmä valmisti vuoden aikana lakimuutosesityksen ja palvelukeskuksen ohje- ja johtosäännöt sekä määrittä palvelukeskuksen juridisen muodon. Esitys oli täysistunnon käsittelyssä lokakuussa 2009. Täysistunto näki palvelukeskushankkeen kokonaistaloudellisesti edullisena ratkaisuna mutta siirsi päätöksenteon kokoukseensa 30.3.2010. Erityisesti annettiin tehtäväksi ratkaista pienten seurakuntien kustannusten nousuongelma. Niin ikään muutosvies-tinnässä tuli keskittyä väärinkäsitysten poistamiseen mm. prosessien tarkentamisen kautta. Arvonlisäverokysymys pyritään myös selvittämään mahdollisimman pian.

Valmistelua on vuonna 2009 tehty useissa työryhmissä, joissa kaikissa mukana on ollut seurakuntien edustajia. Mukana valmisteluissa on ollut myös konsultteja, joilla on kokemusta julkishallinnon palvelukeskusten valmistelusta.

4 TALOUSARVIOSSA HYVÄKSYTTYJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

4.1 HALLINTO-OSASTO

Toiminta-ajatus

Hallinto-osasto toteuttaa ja kehittää hyvää hallintoa kirkossa, antaa asiantuntijapalvelua ja valvoo kirkon etua. Osaston tehtäviin kuuluu työ- ja eläkelainsäädäntöä lukuun ottamatta kirkollinen säädösvalmistelu, kirkon yhteinen hallinto, kirkollisverotus sekä seurakuntien hallintoa, hallintorakenteita, taloutta ja omaisuuden hallintaa koskevat asiat.

Hallinto-osasto on jakautunut kahteen vastuualueeseen, yleishallinto sekä seurakuntien hallinto ja talous. Yleishallinnon vastuualueella hoidetaan kirkon keskushallinnon asiakirjahallintoa, kirjastoa, ruotsin kielen käännöspalveluja, lainopillisia asiantuntijatehtäviä sekä kirkkohallituksen ja kirkolliskokouksen sihteeri- ja kansliatehtäviä. Seurakuntien hallinto ja talous -vastuualueella toimivat kirkonkirjojen pidon, hautaustoimen, seurakuntatalouden, kirkollisen rakentamisen, kulttuuriperinnön ja tilastoinnin asiantuntijat.

Tärkeimmät tapahtumat osaston toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Lainsäädäntöhankkeissa painottui kirkkolainsäädännön kokonaiskodifiointi. Työryhmämietintö valmistui huhtikuussa, ja mietintö lähti lausuntokierrokselle toukokuussa. Syksyn aikana saatiin 33 lausuntoa. Kun kirkolliskokous marraskuussa jätti kodifiointiin linkittyvän, kirkon keskushallintouudistusta koskevan kirkkolain muutosesityksen raukeamaan, joutui kirkkohallitus joulukuussa toteamaan, ettei kokonaiskodifointia voida tässä vaiheessa viedä eteenpäin.

Muita lainsäädäntöhankkeita olivat muun muassa kirkkoherranvaalia koskevien kirkkolainsäädännön säännösten muutosesitys, julkisista hankinnoista annetun lain oikeussuojajärjestelmän muutokseen liittyvä kirkkolain 24 luvun muutosesitys sekä syksyllä lausuntokierrokselle lähtenyt esitys kirkollisten viranomaisten sineteistä ja leimoista.

Kirkon uuden jäsentietojärjestelmän (KITKE-hanke) osalta painottuivat edelleen tietojärjestelmän rakentamiseen liittyvät kysymykset. Loppuvuodesta asetettiin KITKE-hankkeeseen liittyvä Kirkon tietoturvan johtoryhmä, jossa osasto on edustettuna. Johtoryhmä pohtii myös jäsentietojärjestelmään liittyviä tietoturvakysymyksiä.

Taloudellisen taantuman myötä toimintaa painoi huoli seurakuntien taloudellisten toimintaedellytysten riittävydestä. Seurakuntien saaman yhteisöveron jako-osuuden nostoa 1,75 %:sta 2,55 %:iin voitiin pitää oikean suuntaisena mutta ei riittävänä toimenpiteenä seurakuntien yhteiskunnallisiin tehtäviin liittyvät vastuut huomioon ottaen. Tämä seikka tuotiin esille myös eduskunnassa tapahtuneessa kuulemistilaisuudessa.

Osaston henkilöstössä tapahtui vuoden aikana muutoksia. Yleishallinnon hallintopäällikkönä (ent. kirkkohallituksen sihteeri) aloitti heinäkuussa Mikko Salmela. Osastoon perustettiin toinen yliarkkitehdin virka siksi siirtymäajaksi, joka tarvitaan osaston pitkäaikaisen yliarkkitehdin siirtyessä eläkkeelle. Uutena yliarkkitehtinä aloitti marraskuun alussa Antti Pihkala.

Kertomusvuonna laadittiin hallinto-osaston strategia, joka omalta osaltaan linkittyy Meidän kirkko -strategiaan. Koko osaston henkilöstön voimin laaditussa strategiassa osaston visioksi muotoutui seuraava: ”Hyvä hallinto ja korkealaatuinen säädösvalmistelu palvelevat seurakuntien ja koko kirkon toimintaa. Valvoessamme kirkon etua ääntämme kuullaan. Meidät tunnetaan

helposti lähestyttävänä kirkollishallinnon asiantuntijoina ja kehittäjinä. Työyhteisömme kannustaa ja tukee jokaista työntekijäänsä.”

Tärkeimmät tapahtumat yleishallinnon vastualueen toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkolliskokouksen työjärjestys uudistettiin. Kirkolliskokouksen pääsihteerin johtaman kanslian työhön vaikuttaa muun muassa se, että uudistuksessa valiokuntien sihteerit siirrettiin kanslian henkilökuntaan ja puhemiesneuvoston roolia kirkolliskokouksen työn johtamisessa vahvistettiin.

Kirjaamossa aloitettiin kertomusvuonna Kirkkohallituksen voimassa olevien sopimusten saattaminen sähköiseen muotoon osaksi asianhallintajärjestelmää. Arkistotoimen osalta suurin yksittäinen projekti oli kirkon eläkelaitoksen asiakirjojen (n. 450 hyllymetriä) järjestäminen ja uudelleen sijoittaminen eläketoiniston tiloista A-talon arkistoon. Aineisto tulee olemaan Kuntien eläkevakuutuksen käytössä arviolta vuoteen 2070 saakka.

Kirkkohallituksen kirjaston uusi käytösääntö hyväksyttiin Kirkkohallituksen virastokollegiossa 29.10.2009. Kirjaston kokoelma kattoi kertomusvuoden lopussa lähes 39 000 nimekettä. Lehtivuositietoja Kirkkohallitukseen tuli 346.

Käännösten määrä lisääntyi jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Kääntäjällä oli kertomusvuonna kaksi suurta käännösprojektia; piispainkokouksen mietintö ”Kirkko ja rekisteröidyt parisuhteet” sekä kirkkolain kodifiointi (työryhmämietintö). Noin puolet käännöksistä toteutettiin oman kääntäjän tekemänä ja toinen puoli hankittiin ostopalveluna.

Tärkeimmät tapahtumat seurakunnan hallinto ja talous vastualueen toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Täysistunnon asettama Kirkon kulttuuriperinnön neuvottelukunta aloitti toimintansa. Tämän uuden neuvottelukunnan perustamisen yhteydessä lakkautettiin erilliset Kirkon hautausmaasiain, Kirkon rakennusasiain ja Kirkon museoasiain neuvottelukunnat. Uusi neuvottelukunta seuraa kulttuuriperintötyön, kirkollisen rakennusalan ja hautausmaa-alan kehitystä ja tukee seurakuntien kulttuuriperintötyötä.

Työryhmän mietintö ”Kirkkohallituksen kulttuuriperintötyön strategiset suuntaviivat vuosille 2010–2015” valmistui marraskuussa ja sen esittämät linjaukset hyväksyttiin täysistunnossa tammikuussa 2010.

Seurakunnille tarkoitettu Arvoesineistön hoito seurakunnassa -julkaisu valmistui toukuussa 2009. Kirjan tarkoituksena on antaa seurakuntien henkilökunnalle käytännön neuvoja arvoesineistön huolehtimiseen. Kirja jakautuu kolmeen osaan: taideteokset, kirkkotekstiilit ja muu kulttuurihistoriallinen arvoesineistö.

Seurakunnille laadittiin ohjeet toiminnan ja talouden suunnittelusta taantuman keskellä ja talousarvion 2010 laadinnasta sekä muun muassa tiedotettiin Sepa-uudistuksesta ja verotilin käyttöönotosta.

Uudistetut toimintatilastot otettiin käyttöön seurakunnissa 1.1.2009. Koottava tilastoaineisto laajeni ja sen sisältö tarkentui vastaamaan seurakunnissa tehtävää työtä. Sairaalasielunhoidon vuositilastot alettiin toimittaa Kirkkohallitukseen sähköisesti Sertika-tilastojärjestelmää käyttäen.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Lainsäädäntö

Arvio: Kirkkolainsäädännön kodifiointityöryhmän mietintö valmistui hiukan myöhässä suunnitellusta aikataulusta, mutta lausuntokierros pystyttiin toteuttamaan kertomusvuoden aikana. Kodifioinnin jatkotyöstäminen keskeytyi kirkolliskokouksen marraskuisen päätöksen johdosta, mutta tavoitteena on tuoda joitakin kodifioinnista irrotettavia osakokonaisuuksia jo tälle kirkolliskoustoimikaudelle.

Kirkon ja seurakuntien vaakunoita ja sinettejä koskevan lainsäädäntöhankkeen mietintö valmistui syyskuussa, ja esitysluonnoksen lausuntokierros toteutettiin pääosin syksyn aikana. Kirkkohallituksen esitys kirkolliskokoukselle tehtiin helmikuussa 2010.

Muina merkittävänä lainsäädäntöhankkeina voidaan pitää kirkolliskokoukselle tehtyä esitystä kirkkoherran vaalitavan muutoksesta sekä julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän muutoksiin liittyvää kirkkolain 24 luvun muutosta.

Tavoite 2: Hallinto

Arvio: Seurakuntien rakennemuutosten ohjausryhmän ja Kirjuri-hankkeen toimintaa on kuvattu toisaalla tässä toimintakertomuksessa.

Tavoite 3: Edunvalvonta

Arvio: Taloudellisessa taantumassa seurakuntien saama yhteisöveron jako-osuus nousi 2,55 %. Hallinto-osasto valmisteli yhteensä yli 20 lausuntoa tai kannanottoa eri ministeriöille, eduskunnan valiokunnille ja valvontaviranomaisille.

4.2 TYÖMARKKINAOSASTO

Toiminta-ajatus

Kirkon työmarkkinalaitos toimii ev.-lut. kirkon sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien edunvalvojana työmarkkina-asioissa. Työmarkkinaosasto toimii Kirkon työmarkkinalaitoksen toimistona sekä kirkkohallituksen asiantuntijayksikkönä työ- ja virkamiesoikeuden, henkilöstöhallinnon ja työelämän kehittämiskysymyksissä sekä seurakuntien keskeisenä tuki- ja yhteistyöorganisaationa työnantajatoiminnassa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Toimintakautta leimasi Suomen työmarkkinajärjestelmän perustavanlaatuinen muutos, kun lähes neljän vuosikymmenen ajan kestänyt laajapohjaisten tulopoliittisten sopimusten solmimisen käytännöstä luovuttiin. Kirkon sopimusvaltuuskunta oli ollut tulopoliittisten sopimusten allekirjoittajaosapuoli 1980-luvulta lähtien. Työmarkkinatoiminnan muutos heijastaa suomalaisen elinkeinoelämän ja kansainvälisen yritystoiminnan sekä työelämän muutoksia laajemminkin. Työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteistoiminta, jossa kirkon työmarkkinalaitos on viime vuosina jatkuvasti kasvavassa määrin ollut mukana, oli kuitenkin tiivistä sekä keskusjärjestöjen välisenä ns. kaksikantaisena toimintana ja myös työmarkkinakeskusjärjestöjen ja ministeriöiden välisenä ns. kolmikantayhteistyönä. Kirkon työmarkkinalaitoksen ja kirkkohallituksen työmarkkinaosaston osallistuminen työmarkkinajärjestelmässä toteutettaviin tasa-arvo-, yhdenvertaisuus ja sa-

mapalkkaisuushankkeisiin, työelämän kehittämisen- ja työurien pidentämishankkeisiin, EU-tason edunvalvontaan sekä koulutusjärjestelmän ja työelämän yhteensovittamishankkeisiin on viime vuosina selvästi lisääntynyt.

Maan taloudellinen tilanne heikkeni jyrkästi toimintavuoden aikana. Seurakuntien henkilöstöhallintoon se ei vielä näkyvästi vaikuttanut. Henkilöstöön kohdistuvia olennaisia säästötoimia ei seurakunnissa toteutettu ja henkilöstön tilastoitu lukumäärä säilyi edellisvuosien tasolla. Henkilötyövuosina mitaten työvoiman määrä jopa kasvoi hieman edellisvuodesta.

Kirkolliskokous hyväksyi marraskuussa pitkään valmistellun kirkon virkamiesoikeudellisten säännösten uudistuksen. Kirkkolain ja -järjestyksen muutokset tullevat voimaan vuoden 2011 aikana.

Kirkkohallitus on kolmen vuoden ajan kustantanut seurakunnille maksuttoman työpaikkailmoittelun verkossa ns. työpaikkatorilla. Palvelu kilpailutettiin toimintavuoden aikana ja kilpailutuksesta tehtiin valitus markkinaoikeudelle ja edelleen KHO:lle. Työpaikkatori toimii kuitenkin väliaikaisjärjestelyin. Oikeusprosessin lopullinen tulos siirtyi vuoden 2010 puolelle.

Kirkon työmarkkinalaitos antaa kirkolliskokoukselle erillisen kertomuksen toiminnastaan.

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1 Palkkausjärjestelmäuudistuksen seuraavana vaiheena voidaan 1.9.2009 alkaen ottaa seurakunnissa käyttöön harkinnanvarainen henkilökohtainen palkanosa. Sen edellyttämää arviointia ja päätöksentekoprosessia ohjeistetaan ja koulutetaan sekä seurataan toimintavuoden aikana.

Arvio: Kertomusvuoden aikana mikään seurakunta ei ottanut käyttöön henkilökohtaista harkinnanvaraista palkanosaa. Monissa seurakuntatalouksissa käynnistettiin toteutuksen valmistelu. Kirkon työmarkkinalaitos ja pääsopijajärjestöt täydensivät soveltamisohjeita ja järjestivät työnantajan ja henkilöstön edustajille yhdeksän koulutustilaisuutta, joissa osallistujia oli 552. Lisäksi käynnistettiin syksyllä 2009 pilotointihanke, jossa on mukana yksi seurakunta kustakin hiippakunnasta ja jossa yhteistoimin edistetään ja koordinoidaan käyttöönoton valmisteluja ja hyviä käytäntöjä.

Tavoite 2: Henkilöstöhallinnon juridiikkaa sekä virka- ja työehtosopimuksia seurakuntien henkilöstöhallinnon johdon näkökulmasta käsitteleviä kaksipäiväisiä erikoiskursseja järjestetään kirkkoherroille ja talouspäälliköille kahdet. Lisäksi järjestetään virka- ja työehtosopimusten käytännön soveltajille tarkoitettuja yksipäiväisiä teemakoulutuspäiviä.

Arvio: Kahteen erikoiskurssiin osallistui 78 kirkkoherraa ja talouspäällikköä. Koulutusta annettiin lisääntyvässä määrin myös muiden koulutusorganisaatioiden tilaisuuksissa. Myös erälle seurakunnille ja rovastikunnille järjestettiin pyynnöstä koulutustilaisuuksia.

Tavoite 3: Valmistellaan henkilöstöstrateginen asiakirja seurakuntien henkilöstösuunnittelun tueksi.

Arvio: Kirkkohallitus hyväksyi elokuussa 2009 toiminnallisen osaston ja työmarkkinaosaston yhteistyössä valmisteleman rekrytointistrategia-asiakirjan ”Meidän kirkko – tulevaisuuden työpaikka”.

Tavoite 4: Käynnistetään 4–6 seurakunnassa kokeilu, jolla selvitetään vaihtoehtoisia ratkaisuja hengellisen työn työaikajärjestelmien uudistamiseksi.

Arvio: Työaikakokeilu käynnistyi syksyllä 2009 Raison seurakunnassa ja kokeilun käynnistämisestä neuvoteltiin Helsingin Meilahden seurakunnassa. Seurakuntia osoittautui olevan vaikea saada mukaan työaikakokeiluun, mikä ainakin osin johtui seurakuntiin samanaikaisesti kohdistuvista useista muutospaineista.

Tavoite 5: Uudistetaan henkilöstökoulutussopimus sekä yleissopimus yhteistoiminnasta seurakunnissa

Arvio: Yhteistoimintaa koskevan yleissopimuksen valmistelu oli kertomusvuoden päättyessä valmisteltavana ja neuvottelun kohteena työryhmässä. Henkilöstökoulutussopimuksen valmistelu oli sovittu käynnistettäväksi yleissopimuksen valmistumisen jälkeen.

Tavoite 6: Kirkon virka- ja työehtosopimusten voimassaolo päättyy 30.1.2010. Uuden sopimuksen solmimiseen tähtäävät neuvottelut käynnistetään toimintavuoden aikana. Vuoden 2009 aikana laaditaan selvitys kirkon alan palkkatason kehityksestä.

Arvio: Neuvottelut uuden Kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen solmimiseksi käynnistyivät loppuvuodesta ja jatkuivat vuoden 2010 puolelle. Neuvottelujen tausta-aineistona on laaja palkkatilastoaineisto. Tulopoliittisen- tai muun laajasti koordinoitun sopimuksen aikaansaamiseen työmarkkinoille ei ollut edellytyksiä ja työmarkkinakierros käynnistyi ns. liittokierroksena.

Tavoite 7: Kirkon alan viidennen työolobarometrin tiedot kerätään seurakunnista. Tilastollisen analyysin suorittaa tutkimuksen suorittava laitos. Tulosten arviointi ja toiminnalliset johtopäätökset tapahtuvat vuoden 2010 puolella kirkon työmarkkinalaitoksen, kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien yhteistyössä aikaisemman käytännön mukaisesti.

Arvio: Vuoden 2010 puolella julkaistavan Kirkon työolobarometrin 2009 tiedot koottiin marras-joulukuussa puhelinhaastatteluin. Tietojen keruun ja tilastollisen analyysin suoritti Tilastokeskus, Kirkon työmarkkinalaitoksen ja työturvallisuuskeskuksen toimeksiannosta.

4.3 TALOUSOSASTO

4.3.1 Projektit/Osaston johtajan toimisto

4.3.1.1 HeTa-hanke

Tästä kerrotaan erikseen kärkihankkeiden joukossa.

4.3.1.2 Kirkon vastuullisen sijoittamisen projekti 2008–2010

Toiminta-ajatus

Projektin tarkoitus on edistää vastuullista sijoitustoimintaa kirkon piirissä ja Suomessa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuoden aikana kirkon keskusrahasto on jatkanut toimintaansa vastuullisen sijoittamisen edelläkävijänä Suomessa.

Kirkon keskusrahaston aloitteesta suomalaiset YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden (PRI) allekirjoittajat ovat aktivoituneet edistääkseen vastuullista sijoitustoimintaa Suomessa.

Suomalaiset allekirjoittajat ovat kokoontuneet säännöllisesti syksyn 2009 aikana ja vuodelle 2010 suunnitellaan lisää yhteistyötä vastuullisen sijoittamisen edistämiseksi.

Kirkon vastuullisen sijoittamisen projektin keskeinen tehtävä on tukea seurakuntia vastuullisen sijoitustoiminnan toteuttamisessa. Osana tätä tehtävää keskusrahasto on neuvotellut uuden sopimuksen yritysten vastuullisuusanalyysiin erikoistuneen asiantuntijan Ethixin kanssa. Ethix on avustanut keskusrahastoa sijoitussalkun vastuullisuuden arvioinnissa vuodesta 2007 lähtien. Vuoden 2009 alussa sopimus laajennettiin käsittämään myös seurakuntia. Helsingin, Tampereen, Vantaan ja Espoon seurakuntayhtymät osallistuivat vuoden aikana Ethixin seulontapalveluun. Seurakuntayhtymät ovat yhdessä keskusrahaston kanssa ryhtyneet vaikuttamaan kansainvälisiä normeja rikkoviin yrityksiin.

Kirkon omistajapolitiikka hyväksyttiin Kirkkohallituksen täysistunnossa 19.8.2009. Kirkon vastuullisen sijoittamisen neuvottelukunnan valmisteleva omistajapolitiikka linjaa kirkon omistajaohjauksen periaatteita lähivuosiksi. Omistajapolitiikka täydentää kirkon vastuullisen sijoittamisen ohjeita vuodelta 2007. Poliitiikka sitoo Kirkon keskusrahastoa ja toimii suosituksena myös muille kirkollisille toimijoille. Omistajapolitiikan avulla keskusrahasto tarkentaa omistajakäytäntöjään erityisesti kotimaisiin osakeomistuksiin liittyen.

Aktiivisen omistajan tehtäviin kuuluu keskustella yritysten ja varainhoitajien kanssa. Kirkon keskusrahasto järjesti seminaarin suomalaisille yritysjohtajille maaliskuussa 2009. Tilaisuuden aiheena oli ”Vastuullinen strategia yritysten menestystekijänä”. Tilaisuudessa kuultiin muun muassa yritysten parhaista käytännöistä sidosryhmävuoropuheluun ja ympäristöohjelmiin liittyen. Keskusrahasto järjesti myös varainhoitajilleen seminaarin syyskuussa 2009. Paikalla olivat kaikki keskusrahaston nykyiset yhteistyökumppanit. Tilaisuuden tarkoitus oli kertoa varainhoitajille keskusrahaston vastuullisen sijoittamisen periaatteista ja siitä, miten nämä periaatteet voidaan huomioida varainhoitajien nykyisessä sijoitustoiminnassa.

Läpinäkyvyys ja avoimuus ovat tärkeitä ominaisuuksia vastuulliselle sijoittajalle. Kirkon keskusrahasto pyrkii säännöllisesti raportoimaan vastuulliseen sijoittamiseen liittyvistä toimitaan. Kirkon vastuullisen sijoittamisen verkkosivusto avattiin marraskuussa 2009. Sivustolla esitellään kattavasti vastuullisen sijoittamisen käytäntöjä sekä kirkon periaatteita vastuulliseen sijoittamiseen liittyen. Sivuston tarkoitus on edistää vastuullista sijoitustoimintaa seurakunnissa sekä yleisesti sijoitustoimialalla. KIRKKO-verkon intranetistä (Talousasiat/ Sijoitusasiat) löytyy lisää vastuullisen sijoittamisen materiaalia seurakunnille. Lisäksi keskusrahasto julkaisee vuosittain vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksen.

Talousarviossa hyväksytyjen keskeisten toiminnallisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Seurakuntien tietämyksen lisääminen vastuullisesta sijoittamisesta

Tavoite 2: Yhteisen omistajapolitiikan laatiminen kirkolle

Tavoite 3: Verkostoituminen muiden sijoittajien kanssa ja erilaisten sijoittaja-aloitteiden tukeminen

Tavoite 4: Vastuullisen sijoittamisen käsitteiden selkeyttäminen ja yleinen tiedottaminen

Arvio: Kaikki tavoitteet toteutuivat edellä kuvatuilla tavoilla.

4.3.2 Kirkon eläkelaitos

4.3.2.1 Eläketoimisto

Toiminta-ajatus

Kirkon ja seurakuntien henkilöstön eläketurvan järjestäminen ja toimeenpano.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon eläketoimiston toiminnan vaiheittaista siirtoa Kuntien eläkevakuutukseen (Keva) jatkettiin 11.8.2008 tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Vuoden alussa Kevan tarkastajat aloittivat seurakuntien ja seurakuntayhtymien tarkastamisen. Tarkastuksen kohteina olivat vakuuttamisen oikeellisuus, työntantajamaksujen oikea maksaminen sekä palvelussuhderekisteriin tehtävien ilmoitusten oikea tietosisältö ja annettujen aika-aulujen noudattaminen. Vuoden loppuun mennessä oli tarkastettu 103 seurakuntataloutta. Tarkastustoiminta on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi.

Keväällä aloitettiin eläketoiminnan kuukausittainen satunnaisotoksiin perustuva laadunvalvonta. Laadunvalvonnan tulokset kirjataan ja raportoidaan säännöllisesti keskusrahaston johtajalle.

Keväällä Kevan edustaja siirtyi eläketoimiston päälliköksi. Vuoden aikana kaksi avainhenkilöä jäi eläkkeelle ja kolme siirtyi muihin tehtäviin. Lisäksi kaksi henkilöä siirtyi suunnitellusti Kevan palvelukseen. Henkilöstön määrän väheneminen aikaisti hakemusten kirjauksen, skannaamisen ja päätösten postituksen, perhe- ja työttömyyseläkehakemusten sekä koko eläkeneuvonnan siirtämistä Kevaan. Erityisesti eläkeneuvonnan siirto Kevaan paransi asiakaspalvelua merkittävästi.

Suunnitelman mukaisesti siirrettiin vuoden aikana ammatillinen kuntoutus, työkyvyttömyyksien lääketieteellinen arviointi sekä eläkkeiden maksaminen Kevan hoidettaviksi. Varhaiskuntoutuskurssitoiminta siirrettiin vuoden aikana osittain Lapuan hiippakuntakartanon, hiippakuntien sekä Kirkkohallituksen henkilöstöyksikön tehtäväksi.

Vuoden lopussa päätettiin eläketoimiston loppujenkin toimintojen siirrosta aikaistetusti Kevaan 1.1.2010 lukien. Samassa yhteydessä eläketoimiston seitsemän eläkeammattilaista siirtyivät työskentelemään Kevan tiloissa.

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Ohjeistuksen parantaminen niin, että työnantajilta saadaan palvelussuhdeilmoitukset oikea-aikaisesti, sähköisesti ja siten, että ne vastaavat nykyistä eläkelainsäädäntöä. Tämä varmistetaan aloittamalla tarkastustoiminta seurakunnissa.

Arvio: Tavoite on saavutettu. Palvelussuhderekisterin ilmoitusliikenteen hoitaminen on siirretty Kevan tehtäväksi. Keva on aloittanut myös seurakuntien tarkastustoiminnan. Lisääntyneiden resurssien avulla on saatu huomattavasti paremmat mahdollisuudet työntajien ohjeistukseen ja tukemiseen.

Tavoite 2: Arekin ansaintarekisterin muutosten määrittely ja testaus

Arvio: Tavoite on saavutettu. Palvelussuhderekisterin ilmoitusliikenteen hoitamisen siirtäminen Kevaan on mahdollistanut Arekin muutosten määrittelyn ja testauksen paremman hoitamisen.

Tavoite 3: Vapaakirjojen laskennan loppuun saattaminen, vapaakirjojen siirto Arekiin ja massamodifiointi sekä tulosten tarkastus.

Arvio: Tavoite on saavutettu. Vapaakirjat on laskettu ja siirretty Arekin rekisteriin aikataulun mukaisesti. Arekin toimeenpanema massamodifiointi on alkanut ja jatkuu vuoden 2010 aikana.

Tavoite 4: Kevan ja Kirkon välisen ostopalvelusopimuksen mukaisesti eräiden osatoimintojen siirtäminen Kevan hoidettavaksi

Arvio: Tavoite on saavutettu suunniteltua paremmin. Koko eläketoimiston toiminta siirrettiin Kevaan 1.1.2010 lukien.

Tavoite 5: Yhellaan, Arekiin ja Kirkeen tehtävien lakisääteisten ja välttämättömien ohjelmamuutosten testaus ja käyttöönotto

Arvio: Tavoite on saavutettu. Ohjelmamuutosten määrittely, testaus ja käyttöönotto ovat toteutuneet aikataulujen mukaan.

4.3.2.2 Sijoitusyksikkö

Toiminta-ajatus

Eläkevastuun kattamiseksi tapahtuva varojen kartuttaminen tuottavasti, turvaavasti ja eettiset näkökohdat huomioiden.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuosi 2009 oli tuotoltaan yksi eläkerahaston historian parhaista. Sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoin oli vuonna 2009 18,36 %. Paras kuukausituotto oli 6,03 % ja heikoin -3,27 %. Vuoden aikana arvopaperisijoitukset jäivät vertailuindeksilleen 3,26 prosenttiyksikköä, informaatio-suhteen ollessa -0,8. Eläkerahaston pitkän aikavälin nettotuotto (1991–2009) pysyi edelleen erinomaisena, ollen vuoden lopussa 8,46 % p.a. (reaalinen vuosituotto 6,7 % p.a.).

Vuosi 2009 alkoi hyvin haasteellisessa ympäristössä. Maailmantalous ja pörssikurssit luisivat alaspäin vuoden ensimmäisinä kuukausina poikkeuksellisen voimakasta tahtia ja useat pörssi-indeksit saavuttivat maaliskuun alussa yli kymmenen vuoden takaiset pohjansa. Poikkeuksena oli Kiina, jossa kasvua pidettiin massiivisten elvytystoimien ansiosta yllä läpi koko vuoden. Kiinan osakemarkkinat saavuttivatkin pohjansa jo aiemmin vuoden 2008 syksyllä. Muilla merkittäville talousalueilla rahoitusmarkkinat alkoivat diskontata talouskasvua maaliskuun alusta lähtien, mutta reaalitalouden lama näyttäisi päättyneen vasta vuoden loppupuoliskolla. Vuoden 2009 suurin tema oli valtioiden ja keskuspankkien suuret elvytystoimet ja poikkeusjärjestelyt, joiden johdosta ohjauskorot painettiin ennätysalhaisille tasoille. Pankeille taattiin lähes rajaton likviditeetti ja myös yksityisiä kuluttajia tuettiin erinäisin verohelpoituksin. Nämä toimet palauttivat sijoittajien uskon talouteen ja markkinat alkoivat vähitellen normalisoitua.

Osakeriskin ottaminen palkittiin ruhtinaallisesti vuoden 2009 aikana. Maaliskuun pohjat saavutettuaan osakemarkkinat nousivat muutamaa kuukautta lukuun ottamatta koko loppuvuoden. Päämarkkinoista parhaiten tuottivat kehittyvät markkinat, joiden euromääräinen vuosituotto

oli huimat 73,8 %. Yhdysvaltalaisien osakkeiden (S&P 500) tuotto dollareissa oli 26,5 % ja eurooppalaiset osakkeet (DJ STOXX 600) tuottivat euroissa 33,4 %. Paljon vuodesta 2009 kertoo se, että päämarkkinoista heikoiten tuottanut indeksi oli japanilaisia osakkeita kuvaava NIKKEI 225, jolle kertyi tuottoa yli 20 %. Ulkomaisten sijoittajien kiinnostus suomalaisiin osakkeisiin palasi ja tämän siivittämänä kotimaiset osakkeet tuottivat vuoden aikana erinomaisesti (44,5 %).

Korkopuolellakaan vuotta 2009 ei voida pitää ihan tavallisena periodina, sillä ennätyskorkeilta tasoilta pudonneet yrityslainojen riskilisät takasivat historialliset tuotot riskillisillä korkomarkkinoilla. Pankkirahoituksen niukkuus ajoi yhtiöt hakemaan rahaa velkamarkkinoilta, jota sijoittajat käyttivät laajasti hyödykseen. Suurimmat tuotot tulivat high yield -markkinoilta, jossa indeksit nousivat jopa 80 %. Parempien luottoluokkien yrityslainat tuottivat nekin hyvin, keskimäärin 15 % ja kehittyvien maiden valtionlainat lähes 30 %. Kun markkinat odottivat lähes koko loppuvuoden pitkien valtionlainakorkojen lähtevän nousuun massiivisten elvytyspakettien ja lisääntyneen tarjonnan takia, pysyi esimerkiksi Saksan kymmenen vuoden korko selvästi alle 4 %. Vaikka valtionlainamarkkinoilla tuotot jäivät kauaksi vuoden 2008 tasoista, antoivat valtionlainaindeksit silti viiden prosentin tuoton.

Muissa omaisuusluokissa nähtiin hajontaa tuottojen osalta. Siinä missä raaka-aineiden hinnat kääntyivät öljyn vetämänä selvään nousuun, jäivät pääomasijoitusten ja kiinteistösijoitusten tuotot kauttaaltaan negatiivisiksi. Usko talouden elpymiseen on kuitenkin lisännyt aktiviteettia yrityskaupparintamalla parin vuoden hiljaiselon jälkeen ja pääomarahastojen arvostuksen uskotaan lähtevän pian nousuun.

Erinomaisista tuotoista huolimatta vuosi 2009 muistutti sijoittajia vielä markkinoiden epävakaudesta, kun huolet eräiden länsivaltioiden valtavista budjettialijäämistä sekä kyvystä selviytyä tulevista veloistaan johtivat euromaiden sisäisten riskilisien leviämiseen. Pitkin vuotta sijoittajia huolestutti Yhdysvaltain valtion heikko taloudellinen tila ja sen mahdolliset seuraukset. Tämän lisäksi Dubain valtionyhtiöiden ongelmat synnyttivät loppuvuodesta ns. minikriisin, joka jäi kuitenkin paikalliseksi ongelmaksi.

Eläkerahaston sijoitustoimintaa hoidetaan täydenvaltakirjan omaisuudenhoitosopimusten ja rahastosijoitusten kautta. Eläkerahasto on hajauttanut sijoitusriskejään toimialoittain, maantieteellisesti, yrityskoon, sijoitustyylien ja omaisuudenhoitajien mukaan. Eläkerahaston sijoitustoiminnasta on kerrottu lisää eläkerahaston johtokunnan toimintakertomuksessa, joka on tämän kertomuksen liitteenä.

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Hoitaa eläkerahaston rahoitusarvopapereita siten, että eläkerahaston rahoitusarvopapereiden vertailuindeksi ylitetään riskit halliten.

Arvio: Tavoite alittui. Eläkerahaston arvopaperimuotoiset sijoitukset jäivät vertailuindeksilleen 3,26 prosenttiyksikköä ja sijoitustoiminnan informaatioosuus oli -0,8. Suurin syy tavoitteen alitumiselle oli rahamarkkinasijoitusten ylipainottaminen, tämä ylipaino johtui muiden sijoitusten suuresta alipainosta kokonaisallokaatiossa. Muiden sijoitusten tavoitepaino kokonaisallokaatiossa oli 20 %, mutta todellisuudessa näitä oli salkussa vain 10 %.

Tavoite 2: Kiinteistösalkun tuottoprosentin ja vuokrausasteen pitäminen vuoden 2008 tasolla

Arvio: Ensimmäinen tavoite alittui. Suorat kiinteistösijoitukset tuottivat 7,3 % ja kiinteistörahastojen tuotto oli -16,1 %. Kiinteistösalkun negatiiviseen tuottoon vaikutti kiinteistörahastojen arvojen alentuminen. Yhteensä kiinteistösalkun tuottoprosentti vuonna 2009 oli -1,9 %. Vastaava luku vuonna 2008 oli 2,4 %. Jälkimmäinen tavoite ylittyi. Suorien kiinteistöjen vuokrausaste kiinteistösalkussa oli vuoden lopussa 100 %. Vastaava luku vuonna 2008 oli 98 %.

Tavoite 3: Eläkerahaston toiminnasta tiedottamisen parantaminen

Arvio: Tavoite toteutui. Tavoitteena oli Kirkon keskusrahaston verkkotiedottamisen parantaminen. Sijoitusyksikkö suunnitteli ja toteutti eläkerahastolle omat Internet -sivut, sivut avattiin huhtikuun 2009 lopussa. Lisäksi kirkon vastuullisen sijoittamisen verkkosivusto julkaistiin marraskuussa 2009. Sivustolla esitellään kattavasti vastuullisen sijoittamisen käytäntöjä ja tarkoituksena on edistää vastuullista sijoitustoimintaa Suomessa.

4.3.3 Hankintayksikkö

Toiminta-ajatus

Hankintayksikkö kehittää Kirkkohallituksen hankintatoimintaa ja avustaa Kirkkohallituksen yksiköitä ja tuomikapituleja hankintoihin ja kilpailuttamiseen liittyvissä kysymyksissä sekä neuvoo myös seurakuntia hankinta-asioissa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Toisena toimintavuotenaan hankintayksikkö vakiinnutti asemansa kirkon kentän johtavana hankinta-asiantuntijana.

Kertomusvuoden tärkein saavutus oli KL-Kuntahankinnat Oy:n ja Kirkon keskusrahaston/Kirkkohallituksen välinen hankintayhteistyösopimus. Yhteistyösopimus tehtiin, jotta seurakunnat voisivat liittyä haluamiinsa Kuntahankintojen kilpailutuksiin. Erityisesti pienten seurakuntien oletetaan hyötyvän tästä yhteistyöstä. Kirkkohallituksen hankintayksikkö toimii Kuntahankintojen, Kirkkohallituksen ja seurakuntien välisen yhteistyön koordinoijana.

Kuntahankinnat järjesti erillisenä kilpailutuksena uusien seurakuntien IT-alueiden tarvitsemien IT-laitteiden kilpailutuksen (tietokoneet, näytöt ja kirjoittimet) kertomusvuoden lopussa. Tähän osallistui Kirkkohallituksen lisäksi 11 uutta IT-aluetta. Hankintayksikkö huolehti tiedottamisesta, hankintayhteistyösopimuksien ja sitoumusvaltakirjojen kierrättämisestä sekä keräsi tarvittavat volyymitiedot. Tarjousten jättöaika päättyy tammikuussa 2010 ja neljän vuoden puitesopimus alkanee 1.4.2010.

Kirkkoverkkoon sivuille ”Seurakuntien hyvät käytännöt” valmistui alkuvuodesta Kirkkohallituksen hankintatoimen sivut (<http://evl.fi/hyvatkaytannot>). ”Hankinnat kirkossa” sisältää edellä mainitun Kuntahankintojen kanssa tehtävän yhteistyön asiakirjat. Kyseisellä sivustolla esitellään lyhyesti tulevia Kuntahankintojen kilpailutuksia, niiden aikatauluja ja liitteitä, joilla volyymitiedot kerätään. Lisäksi sivuilla on Kirkon keskusrahaston/Kirkkohallituksen avoimet tarjouspyynnöt ja vastaukset niitä koskeviin kysymyksiin, linkit erilaisiin hankintasivustoihin ja lainsäädäntöön sekä muuta tietoa hankinnoista. Ajan tasalla olevat hankintasivut mahdollistavat myös nopean tiedottamisen seurakunnille erilaisista hankintoihin liittyvistä asioista.

Kirkkohallituksen nykyinen puhelinvaihtelija on otettu käyttöön vuonna 1991. Sen toiminta on nyt elinkaarensa lopussa. Kertomusvuoden keväällä yhteistyössä konsultin kanssa tehtiin Kirkkohallituksen puhelinpalveluiden esiselvitys -raportti ja puhelinjärjestelmä kilpailutetaan keväällä 2010.

Hankintayksikön asiantuntemusta on tarvittu myös valmisteltaessa kertomusvuoden keväällä esiselvitystä etäneuvottelujärjestelmistä. Järjestelmä pyritään ottaa portaittain käyttöön ensin Kirkkohallituksessa ja myöhemmin tuomiokapituleissa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkkohallituksen hankintojen kilpailuttaminen ja hankintayksikön toiminnan kehittäminen

Arvio: Tavoite toteutui. Hankintatoimen kehittäminen on jatkuvaa toimintaa. Kertomusvuonna annettiin koulutusta henkilökunnalle. Tiettyjä yhteishankintoja on kilpailutettu sekä opastettu yksiköitä erilaisissa hankinnoissa ja tarjouskilpailuissa.

Tavoite 2: Hankintastrategian laatiminen

Arvio: Tavoite ei toteutunut. KL-Kuntahankinnat Oy:n ja Kirkon keskusrahaston/Kirkkohallituksen välisen hankintayhteistyösopimuksen sekä uusien IT-alueiden IT-laitteiden kilpailutuksen valmisteluja pidettiin seurakuntien kannalta tärkeämpänä tehtävänä kuin hankintastrategian laadintaa. Strategia siirtyy seuraavalle vuodelle.

Tavoite 3: Seurakuntien ja tuomiokapitulien avustaminen hankintaan ja kilpailuttamiseen liittyvissä kysymyksissä

Arvio: Tavoite on toteutunut KL-Kuntahankintojen yhteistyön kautta.

Tavoite 4: Hankintalain tunnetuksi tekeminen kouluttamalla

Arvio: Tavoite toteutunut. Koulutusta on annettu Kirkkohallituksen henkilökunnalle. Hankintalain muutokset siirtyvät vuodelle 2010, joten myös koulutus siirtyy tältä osin vuodelle 2010.

4.3.4 Talousyksikkö

Toiminta-ajatus

Talousyksikkö palvelee asiantuntevasti talousasioissa Kirkkohallituksen yksiköitä ja tuomiokapituleja niiden perustehtävien hoitamisessa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuoden yllättävimmät tapahtumat liittyvät Porvoon tuomiokapitulin tiloihin. Keväällä 2009 vietettiin Porvoon valtiopäivien 200-vuotisjuhlaa, jonka keskeisenä juhlapaikkana oli Porvoon tuomiokapitulin valtiopäiväsali. Viranomaiset edellyttivät Porvoon tuomiokapitulin valtiopäiväsalin paloturvallisuuden merkittävää parantamista, jotta kokoussalin sallittu henkilömäärä voitaisiin nostaa viidestätoista 120:een. Naulakkotilaan rakennettiin sprinklausjärjestelmä ja porraskäytävään savunpoistojärjestelmä. Hanke valmistui alkuvuodesta 2009. Kustannukset olivat n. 150.000 euroa.

Joulukuussa 2008 havaittiin vesivuoto piispan työhuoneessa. Se johtui ullakkotilasta avautuvan kattolyhdyn peltikatteen huonosta kunnosta. Rakennuksessa on neljä kattolyhtyä, joissa tehtiin kuntotutkimus rakennevauksin. Kaikissa todettiin vuotoja ja kosteusvaurioita seinärakenteiden sisällä.

Käynnistettiin peruskorjaushanke, jossa kattolyhdyt uusittiin. Myös huonokuntoiset ikkunat uusittiin. Porvoon tuomiokapituli on suojelukohde, joten korjaussuunnittelussa olivat mukana Museoviraston puuasiantuntija ja arkkitehti. Korjauskustannukset olivat n. 180.000 euroa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon koulutuskeskuksen peruskorjaus: kuntoarvion mukaiset korjaustoimet ja piha-alueen kunnostus

Arvio: Seurakuntaopiston kanssa toteutettiin piha-alueen kunnostus. Hankkeessa uusittiin rakennusten salaoja- ja sadevesijärjestelmät. Piha-alueelle rakennettiin sadevesiverkostot, pysäköintialueet asfaltoitiin, viheristutukset ja koulutuskeskuksen pääsisäänkäynnin betonikivilaatitus uusittiin. Kunnostustyöt perustuivat kuntotutkimukseen ja sen perusteella laadittuun PTS-suunnitelmaan. Kirkkohallituksen osuus kustannuksista oli 352 000 €. Vuonna 2008 aloitettu ilmanvaihtokoneiden uusiminen ja kanavamuutokset valmistuivat alkuvuodesta 2009. Kustannukset vuodelle 2009 olivat 55 000 €.

Tavoite 2: Arkkipiispantalon perustusten vahvistaminen sekä salaojien ja sadevesiviemäröinnin rakentaminen

Arvio: Arkkipiispantalon perustukset ovat savikerroksen päällä ja talo on painunut hyvin hitaasti pehmeään maaperään. Painumatarkkailua on tehty kymmenen vuotta. Vuonna 2008 laadittiin suunnitelmat perustusten vahvistamisesta, jolla painuminen pysäytetään. Ennen varsinaista paaletusta kellarikerroksen paksu betonilaatta purettiin. Purkutyön jälkeen maakuntamuseo suoritti arkeologiset kaivaukset talon alla; mitään merkittävää ei kaivauksissa löytynyt. Putkipaalutusurakka kesti yhdeksän kuukautta ja valmistui marraskuun lopussa. Putkipaaluja porattiin maahan 2 973 m. Rakennus salaojitettiin ja sadevesiviemärit rakennettiin. Perustusten vahvistamisen kustannukset olivat n. 1 800 000 €. Syksyllä 2009 aloitettiin arkkipiispantalon sisätilojen muutos- ja kunnostussuunnittelu.

4.3.5 Tietohallintoyksikkö

Toiminta-ajatus

Tietohallintoyksikkö on kirkon perustehtävää tukeva asiantuntijayksikkö, joka kehittää ja ylläpitää kirkon toiminnassa, taloudenhoidossa ja hallinnossa tarvittavia tietojärjestelmiä ja tietotekniikkaa ja tukee työntekijöitä niiden käytössä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuoden 2008 lopussa valmistuneen Meidän kirkko tietoverkoissa -nimisen kirkon tietohallintostrategian mukaisesti tietohallinnon kokonaiskirkollisen kehittämisen painopisteitä vuosien 2009–2012 aikana ovat seuraavat kokonaisuudet: Hengellinen elämä verkossa. Seurakuntavaalit. Jäsentietojen hallinta. Työpaikkailmoittelu ja rekrytoinnin hallinta. Henkilöstö- ja taloushallinto. Kirkon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallintajärjestelmä. Tietoturva- ja tietosuoja. KIRKKO-verkon muu kehittäminen. Kirkon tietohallinnon uudelleen organisointi ja it-yhteistyöalueet. Strategian jalkautus seurakuntiin. – Näiden painopisteiden toteutumisesta on selostettu paitsi jäljempänä myös toisaalla kirkon strategisten hankkeiden kuvauksen yhteydessä.

Kirkon tietohallintostrategian mukaisena tärkeänä uutena painopisteenä on kirkon tietohallinnon uudelleen organisointi. Pienten seurakuntien it-resurssit ja it-osaaminen eivät enää yksinään riitä mm. lakisääteisten tietoturva vaatimusten toteuttamiseen. Tämän vuoksi tarvitaan sellaisia seurakuntien paikallisia sopimus pohjaisia it-yhteistyöalueita, joissa on useita päätoimisia it-asiantuntijoita hoitamassa mm. kirkon jäsentietojärjestelmän tietoturvallisen käyttöönoton

yhteistyössä alueen seurakuntien ja eri työalojen asiantuntijoiden kanssa. Tämä kirkon tietohallinnon uudelleen organisointi on jatkossa merkittävässä roolissa myös seurakuntien muiden työalojen paikallisen yhteistyön kehittämisessä etenkin siinä yhteydessä, kun yhtenäistetään eri työalojen omia tietojärjestelmiä.

Vuoden 2009 lopussa oli se tilanne, että kaikki kirkon 328 seurakuntataloutta kuuluivat sopimus pohjaiseen it-yhteistyöalueeseen vähintäänkin ns. aiesopimusvaiheessa. Seurakuntien it-alueita oli yhteensä 13. Prosessi eteni vuoden 2009 aikana pääosin seuraavasti: Vuoden alussa oli tuomiokapitulien vetämät hiippakunnalliset neuvonpidot it-alueiden isäntäseurakuntakandidaateista. Samaan aikaan kirkkohallitus päätti niistä pelisäännöistä, joilla se osallistuu 1,6 miljoonalla eurolla it-alueiden rakentamiskuluihin. Maaliskuussa pidettiin hiippakunnalliset IT@kirkko-päivät, joissa asiaa käsiteltiin perusteellisesti. Kirkkohallitus laati sopimusmallit ja niiden soveltamisohjeet ns. aiesopimusvaiheeseen, varsinaiseen yhteistyösopimusvaiheeseen ja arvonnalisäverotusta koskevaan ennakohakemukseen. Kesäkuun loppuun mennessä kaikki seurakunnat neuvottelivat tuomiokapitulien tuella valmiiksi it-alueiden aiesopimukset. Syyskuussa kirkkohallitus päätti tarkemmin muotoutuneiden it-alueiden rakentamiskuluihin osallistumisesta. Aiesopimusvaiheen aikana it-alueet kartoittivat nykytilaa ja tekivät vuoden 2010 talousarvion ja toimintasuunnitelman sitä painottaen, että Kirjuri-järjestelmä saadaan tuotantokäyttöön vuoden 2011 alussa. Lisäksi it-alueet neuvottelivat varsinaisen yhteistyösopimuksen, jonka lopulliset hyväksynyt tapahtuivat osittain vuoden 2010 alussa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Alueelliset IT@kirkko-päivät

Arvio: Maaliskuussa järjestettiin yhteensä yhdeksän hiippakunnallista tilaisuutta, joihin osallistui yhteensä lähes 1.000 seurakuntien edustajaa. Tavoite toteutui.

Tavoite 2: Tietohallintostrategian toteutus

Arvio: Vuoden 2008 lopussa hyväksytyn kirkon tietohallintostrategian kaikki painopisteet etenivät vahvasti vuoden 2009 aikana. Tavoite toteutui.

Tavoite 3: Kirkonkirjojenpito ja kirkon jäsentietojärjestelmä

Arvio: Kirjuri-järjestelmän rakentamista jatkettiin siten, että se tulee tuotantokäyttöön kaikissa seurakunnissa vuoden 2011 alussa. Uuden digi-osuuden osittainen hyödyntäminen aloitettiin jo vuonna 2009. Testaukset seurakuntien kanssa aloitettiin marraskuussa. Asiaa on kuvattu laajemmin kirkon strategisten hankkeiden yhteydessä. Tavoite toteutui.

Tavoite 4: Kirkon tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallintajärjestelmä (TYP-järjestelmä)

Arvio: TYP-järjestelmäksi nimetyn kokonaisuuden rakentamista jatkettiin. Järjestelmää pilotoitiin ja vuoden loppuun mennessä se saatiin siihen kuntoon, että sen käyttöönotto voi käynnistyä kaikilla it-alueilla vuoden 2010 alussa. Tavoite toteutui, joskin järjestelmän toteutus osoittautui odotettua haastavammaksi.

Tavoite 5: KIRKKO-verkon etä- ja mobiilityötekniikka (osa TYP-järjestelmää)

Arvio: Tekniikkaa rakennettiin osana TYP-järjestelmää, jonka kuvaus on edellä.

Tavoite 6: Tietoturva

Arvio: Helmikuussa laadittiin alustavat kirkon tietoturva vaatimukset Kirjuri-järjestelmän näkökulmasta. Keväällä järjestettiin hankintakilpailu kirkon tietokoneiden virustorjuntaohjelmista. Syyskuussa käynnistettiin kirkon tietoturvan johtoryhmän työskentely. Tavoite toteutui.

Tavoite 7: Seurakuntien it-yhteistyöalueet

Arvio: Asiaa on selostettu edellä. Tavoite toteutui.

Tavoite 8: HeTa-hanke

Arvio: Tietohallintoyksikkö osallistui prosessien määrittelyyn ja tietojärjestelmien vaatimusmäärittelyyn. Hanketta on kuvattu laajemmin kirkon strategisten hankkeiden yhteydessä.

Tavoite 9: Kirkon työpaikkatori (evl.fi/rekrytointi)

Arvio: Työpaikkatorista järjestettiin hankintakilpailu. Toukokuussa siitä jätettiin hakemus markkinaoikeudelle. Vuoden lopussa asia oli edennyt korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Väliaikaisjärjestelyinä käytetään samaa palvelua kuin aikaisemmin. Tavoite toteutui, joskin markkinaoikeusprosessi on estänyt uusien ominaisuuksien kehittämisen ja käyttöönoton.

Tavoite 10: Kirkkohallituksen tietohallinto

Arvio: Vuoden aikana kehitettiin mm. tietohallintoyksikön hankehallintaa, henkilötöresursseja, organisointia ja osaamista. Vuoden alussa saatiin päätökseen Kirkkohallituksen mikrotietokoneiden uusinta ja jatkettiin kaikkien peruskäyttäjien koulusta. Tavoite toteutui.

Tavoite 11: Eläkejärjestelmät

Arvio: Ks. eläketoiminnan (eläketoimiston) kuvaus kohdassa 4.3.2.1.

4.4 TOIMINNALLINEN OSASTO

Toiminta-ajatus

Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä toimintaa kehittämällä ja tukemalla seurakuntien työtä yhteistyössä hiippakuntien ja kirkollisten järjestöjen kanssa, huolehtimalla kirkon toimintaan liittyvistä yhteyksistä ja vaikuttamalla päätöksentekoon yhteiskunnassa ja edistämällä kirkon toiminnan verkostoitumista.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Taloudellinen lama ja sen seuraukset ovat monella tavalla heijastuneet kertomusvuotena toiminnallisen osaston ja sen eri yksiköiden toimintaan. Kun seurakuntien ja hiippakuntien mahdollisuudet taloudelliseen avustamiseen ovat vähentyneet, on entistä useammin käännytty Kirkkohallituksen diakoniarahaston puoleen. Taloudellisen tuen rinnalla tarve henkiseen tukeen on myös koko ajan lisääntynyt. Tämä koskee erityisesti niitä, joiden elämää muutenkin varjostaa sairaus, yksinäisyys tai työttömyys. Erityisesti vanhukset joutuvat elämään monien vaikeuksien keskellä. Toiminnallisen osaston eri hankkeilla on pyritty tukemaan seurakuntia niiden kantaessa vastuuta heikoimmista lähimmäisistä. Samalla on vaikutettu yhteiskunnan päättäjiin ja vastuunkantajiin oikeudenmukaisen ja terveen yhteiskuntakehityksen puolesta. Tällöin on useasti noussut esille perheiden tukeminen ja toiminta erityisesti lapsiperheiden aseman parantamiseksi.

Toiminnallisen osaston työotteelle on tyypillistä laaja verkostoituminen erilaisten järjestöjen, tuomiokapitulien, suurempien seurakuntayhtymien ja yhteiskunnan toimijoiden kanssa. Entistä selvempää on, että tulevaisuudessa tämäntyyppistä toimintamallia on syytä edelleen vahvistaa. Samalla on tarpeen edelleen kehittää osaston toimintaa niin, että yhteistyön hyödyt voidaan

saavuttaa. Se edellyttää yhtäältä oman perustehtävän selkiyttämistä ja toisaalta määrätietoista yhteistyörakenteiden kehittämistä. Tulevaisuuteen suuntautuva strateginen työskentely on jatkunut toimintakauden aikana osaston johtoryhmätyöskentelynä. Lisäksi monissa yksiköissä on laadittu erilaisia toiminnan perusteita pohtivia ja tulevaisuuteen suuntautuvia linjauksia.

Kirkon strategian jalkauttamiseen liittyvät kärkihankkeet Pyhä ja Vapaaehtoistoiminta ovat käynnistyneet kertomuskaudella, kun molempien hankkeiden projektisihteerit ja ohjausryhmät ovat aloittaneet työnsä. Kumpikin hanke on siinä mielessä merkittävä, että määräaikaaisuudestaan huolimatta niiden tavoitteena on luoda sellaisia toimintamalleja ja sisältöjä seurakuntatyölle, jotka tukevat kirkon työtä vielä hankeajan jälkeenkin.

Toimintavuoden aikana osaston johdossa on tapahtunut henkilövaihdos. Kirkkoneuvos Seppo Häkkinen siirtyi Mikkelin hiippakunnan piispaksi helmikuun alussa. Kevään ajan osaston virkaa tekevänä johtajana toimi Kai Vahtola. Kirkolliskokous valitsi uudeksi johtajaksi lääninrovasti Pekka Huokunan, joka aloitti kirkkoneuvoksen virassa kesäkuun alussa. Henkilöstössä on tapahtunut useita muitakin vaihdoksia, joista useimmat liittyvät eläkkeelle siirtymiseen. Lähivuosina on odotettavissa yhä useampia henkilövaihdoksia samasta syystä. Rekrytointiin on panostettava ja laadittava sen tueksi henkilöstösuunnitelma. Samalla on syytä selvittää resurssien kohdentaminen toimintaympäristön haasteiden mukaan.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Hengellisen elämän ja kirkon jäsenyyden vahvistaminen (erityisesti nuoret aikuiset, vapaaehtoistyö)

Arvio: Kertomuskaudella päättyi Nuori aikuinen kirkon jäsenenä -hanke. Projektin kokemuksia koottiin kirjaan ”Kirkosta kiinni”, joka julkaistiin syksyllä. Nuorten aikuisten toiminta ei sinänsä rajoitu vain tietynikäisten parissa tapahtuvaksi. Pikemminkin on kyse uudesta aikuistyön työotteesta. Jatkossa hankkeen myötä virinneen uudentyyppisen toiminnan tukeminen nivoutuu osaksi osaston normaalia työtä.

Vapaaehtoistoiminnan hankkeen käynnistäminen on ollut keskeistä kertomusvuonna. Lisäksi vapaaehtoisuutta on pohdittu muutoinkin eri yksiköissä. Tavoitteena on kaiken kaikkiaan löytää vapaaehtoistoiminnan mahdollisuudet seurakuntatyössä uudella tavalla.

Tavoite 2: Seurakuntatyön visioinnin tukeminen rakennemuutoksessa

Arvio: Toiminnallisen osaston henkilöstö on ollut yhteistyössä muiden osastojen kanssa seurakuntien tukemisessa. Painopiste on ollut seurakunnan toiminnan turvaamisessa. Koulutuskeskuksessa on panostettu ylimääräisiä resursseja rakennemuutosseurakuntien tarvitseman johtajuuden tukemiseen.

Tavoite 3: Perhelähtöisen työotteen ja sukupolvien välisen yhteyden vahvistaminen

Arvio: Perheasian yksikön lisäksi perhelähtöinen työ toteutuu useissa TO:n yksikössä ja monilla työaloilla. Yksiköiden välinen perhetyön tiimi on vakiinnuttamassa asemaansa. Loppuvuodesta julkaistiin kirjanen *Minäkö perhetyön tekijä? – Suuntaviivoja perhelähtöisen työotteen kehittämiseen seurakunnissa*. Perheen näkökulma on otettu vahvemmin mukaan koulutuksiin ja perheiden tilannetta on käsitelty monissa tapahtumissa (esim. SuomiAreena, Kirkkopäivät). Myös monikulttuurisen perhetyön tueksi on tuotettu aineistoa. Parisuhteen palikat -toiminnan piirissä on järjestetty suur tapahtuma ja laadittu aineistoa.

Tavoite 4: Luomakunnan arvon puolustaminen ja ympäristökasvatus

Arvio: Tavoitetta on toteutettu laajasti, pääpaino on ollut KDY:n toiminnassa. Laajimmin julki-suudessa on näkynyt – tai oikeammin kuulunut – kellojensoittokampanja ”Ilmastohälytys, toivo, toiminta”. KMN ja Tanskan kirkot ideoivat Kööpenhaminan joulukuisen ilmastokokouksen

ajaksi globaalin kellojensoittokampanjan. Sunnuntaina 13.12. kello 15 soivat kirkkojen kellot myös Suomessa. Uusi ympäristökasvatuskirja on valmistunut ja se on julkaistu Kirjapajan toimesta.

Luomakunnan arvon teemaan liittyy osaltaan myös Pyhä-hanke.

Tavoite 5: Kirkon henkilöstökoulutuksen rakenteen ja sisältöjen kehittäminen

Arvio: Painopisteenä on ollut eri alojen täydentävien ja syventävien koulutusten kehittäminen. Olennaista on ollut mm. kasvatuksen ja diakonian moduulirakenteisten erityiskoulutusten sekä esimerkiksi uuden kirkon kansainvälisen työn syventävän-/erityiskoulutuksen kehittäminen. Myös johtamiskoulutusta on työستetty sekä sisällöllisesti että rakenteellisesti ja tällöin on suunniteltu mm. johtamiskoulutus ylempää pastoraalitutkintoa suorittaville henkilöille. Sielunhoidon koulutusta kehittämään perustettiin alan seurantaryhmä. Sähköinen koulutuskalenteri on osoittautunut toimivaksi ja antanut aiempaa tarkempaa tietoa kirkon henkilöstökoulutuksen toteutumisesta.

4.4.1 Diakonia ja yhteiskuntatyö

Toiminta-ajatus

Diakonian ja yhteiskuntatyön yksikkö (KDY) edistää lähimmäisvastuun ja oikeudenmukaisuuden sekä luomakunnan ja ihmisen arvon toteutumista yhteiskunnassa ja kirkossa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Toimintakauden aikana taloudellinen taantuma jatkui. Seurakunnille laadittiin ohjeistus ”Toisenlaista paastoa – kirkko taantumasta kärsivien tukena”, (www.evl.fi/kkh/to/kdy/taantumaohjeistusta.doc). ”Kuka kuuntelee köyhää” -toimintamalli vakiintui. Kirkon diakoniarahastoon hankittiin lisätyövoimaa vastaamaan kasvaneeseen hakemusmäärään. Tutkimus *Sairas köyhyys – Tutkimus sairauteen liittyvästä huono-osaisuudesta diakoniatyössä* osoitti, miten diakoniatyöllä on suuri merkitys heikompiensaisten terveyden tukemisessa ja sairauden aiheuttaman taloudellisen tilanteen paranemisessa.

Kirkon kaksivuotisen diakoniateeman ”Työ ja osallisuus” mukaisesti edistettiin Yhteisvastuukeräyksessä maahanmuuttajien työllistymistä, tuotettiin yhteistyöselvitys työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sekä julkaistiin aihetta käsittelevät Kirkon Sosiaalifoorumin kannanotto Jyväskylän Kirkkopäivillä ja Diakonian vuosikirja Työttömien valtakunnallisilla ihmisoikeuspäivillä. Syrjäytymisen ehkäisyyn tarkoitettu määräraha kohdennettiin erityisesti maahanmuuttajanuorten hyväksi. KDY:ssä osallistuttiin myös toimiin työperäisen ihmiskaupan vähentämiseksi.

Meidän kirkko -strategiaa jalkauttava kirkon yhteinen Pyhä-painopistetyöskentely käynnistyi toimintavuonna (evl.fi/pyha). Varsinainen painopistetyöskentely kestää kolme vuotta (2010–2012).

Kirkolliskokous hyväksyi toukokuun istunnossa Evankeliumikirjan viittomakieliset käännökset. Viittomakielisen käännöstyön jatkosuunnitelma vuosille 2010–2012 hyväksyttiin.

Vuotta 2009 leimasi nk. sikainfluenssa-pandemia. Sairastuvien määrän arvioitiin kasvavan suureksi, minkä vuoksi seurakunnille laadittiin toimintaohjeita (Kirkkohallituksen yleiskirje *Suosituksia A(H1N1)-viruksen aiheuttaman influenssan johdosta*).

KDY:n toimikunnan (KDYT) päätöksen mukaisesti käynnistettiin diakonian ja yhteiskuntatyön linjauksen strategiaproessi (*Välittävä yhteisö*).

KDY osallistui Jyväskylän Kirkkopäivien 21.–23.8 monien ohjelmaosuuksien suunnitteluun ja toteutukseen. Kirkkopäivien teemana oli ”Onni täällä vaihtelee”. Diakoniatyöntekijöiden päivät pidettiin Espoossa 21.–22.9. teemana ”Diakonia on taistelulaji”. Aihetta käsiteltiin sekä pääpuheenvuoroissa että kanavissa. Valtiovarainministeri Jyrki Katainen osallistui päivien aikana järjestettyyn kanavatyöskentelyyn. Päivillä julkaistiin myös yhteinen kannanotto omaishoitajien puolesta.

Työttömien valtakunnalliset ihmisoikeuspäivät järjestettiin 16. kerran Seurakuntaopistolla Järvenpäässä 19.–21.10. Teemana oli ”Laman jälkeen elämää!”. Päivillä puhuivat mm. arkkipiispa Jukka Paarma ja eduskunnan puhemies Sauli Niinistö.

Kööpenhaminan ilmastokokouksen aikana osallistuttiin globaaliin kellojensoittokampanjaan.

KDYT:n puheenjohtajana toiminut piispa Voitto Huotari siirtyi eläkkeelle 1.2., uutena puheenjohtajana toimii piispa Mikko Heikka. KDY:n johtajana toiminut rovasti Pentti I. Hissa kuoli 28.3. 95-vuotiaana. Mikkelin hiippakunnan hiippakuntasihteeri Esa-Matti Peura, joka toimi keväällä 2008 työntekijänä KDY:ssä, menehtyi yllättäen 22.4. Vammaistyöstä vastaava työalasihteeri Ari Suutarla siirtyi eläkkeelle 31.12.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Spiritualiteetti: mitä se merkitsee ja miten sitä voi edistää työaloillamme

Arvio: Hengellisuuden harjoittaminen oli vahvasti mukana eri työalojen koulutuksissa, työntekijäneuvotteluissa, tapahtumissa ja materiaaleissa. Esimerkiksi mielenterveystyössä hengellisyys oli teemana Mielenterveystmessuilla järjestetyssä seminaarissa. Lähimmäisen päivän jumalanpalvelusmateriaali *Sairas lähimmäinen* pyrki vahvistamaan jumalanpalveluselämän yhteisöllisyyttä ja toi jumalanpalveluselämään diakonian arkipäivää. KDY oli mukana suunnittelemassa ihmisoikeusmessua ja edistämässä jumalanpalvelustekstien viittomakielistä käännöstyötä. Maahanmuuttajatyössä työstetään osallisuuden teologiaa, ilmastoteologinen keskustelu on jatkunut vahvana. Välittävä yhteisö -linjauksessa yksi suuntaviiva käsittelee spiritualiteetin edistämistä. Pyhä-painopistetyöskentely on jo osaltaan edistänyt pohdintaa spiritualiteetista diakoniassa ja yhteiskuntatyössä.

Tavoite 2: Yhteisöllisyys: sen tukeminen erityisesti seurakuntien rakennemuutoksessa

Arvio: Yhteisöllisyyttä pyrittiin edistämään monimuotoisesti niin paikallisesti seurakunnissa kuin laajemmin yhteiskunnassa. Mm. vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke käynnistyi. Huomiota kiinnitettiin myös työyhteisöihin laatimalla hyvän muutoksen kriteerit sekä diakoniatyöntekijöiden parempaa jaksamista käsittelevällä raportilla. Raportin pohjalta oli jo vuoden 2009 aikana tarkoitus käynnistää kehittämishanke, jolla tuotettaisiin malli diakoniatyössä jaksamiseen erityisesti niille seurakunnille, joissa rakennemuutos vaikeuttaa työn toteuttamista. Rahoituksellista syistä hanke kuitenkin siirtyi vuodelle 2010. Strategiaproessissa yhteisöllisyyteen ja sen vahvistamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Tavoite 3: Perhelähtöisen työotteen vahvistaminen

Arvio: Perhelähtöinen työ läpäisee laajalti eri työalat. Perhelähtöistä työotetta vahvistettiin koulutuksissa ja perheiden tilannetta käsiteltiin monissa tapahtumissa (esim. SuomiAreena, Kirkkopäivät). Monikulttuurista perhetyötä edistettiin erilaisissa aineistoissa. Vuonna 2009 valmistui mm. kirjanen *Minäkö perhetyön tekijä? – Suuntaviivoja perhelähtöisen työotteen kehittämiseen seurakunnissa*. Opasta romanileirien järjestämisestä valmisteltiin seurakuntia varten. Kriminaa-

lityössä huomiota kiinnitettiin vankien omaisiin. Myös kirkkohallituksen toiminnallisessa osastossa perhetyön tiimi on vakiinnuttanut toimintansa.

4.4.1.1 Kirkon diakoniarahasto

Toiminta-ajatus

Kirkon diakoniarahasto on kirkon yhteinen avustusrahasto. Rahaston tarkoituksena on osana kirkon diakoniatyötä avustaa taloudellisesti ahdingossa olevia henkilöitä Suomessa. Rahasto painottaa päätöksissään asiakkaan kokonaistilanteen selvittämisen tärkeyttä. Diakoniset perustellut avustukselle ovat ratkaisevia. Olennaisia ovat paikallistasolla tehtävät toimenpiteet yhdessä hakijan ja auttajaverkoston kanssa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Rahaston toiminnan painopistealue on seurakuntien kotimaassa tapahtuvan taloudellisen avustustyön tukeminen. Tätä tukea annetaan ensisijaisesti rahallisina avustuksina, joita seurakunnat voivat hakea alueensa avuntarvitsijoille. Tuki on myös neuvontaa ja koulutusta avustusasioissa.

Päätökset avustuksista tekee hallitus jonka puheenjohtajana toimii kirkkoneuvos. Toimintavuoden aikana puheenjohtajana toimi tammikuussa Seppo Häkkinen (Mikkelin hpk), helmikuussa Kai Vahtola (Espoon hpk) ja kesä-joulukuussa Pekka Huokuna (Mikkelin hpk). Varapuheenjohtajana toimi hiippakuntasihteeri Kirsti Poutiainen (Helsingin hpk) ja hallituksen muina jäseninä toimivat sosiaaliamies Lilli Autti (Helsingin hpk), ekonomi Kaisu Paloranta (Helsingin hpk) ja diakoni Timo Naapuri (Espoon hpk). Rahaston asiantuntijajäsenenä toimi työalasihteeri Tiina Saarela. Diakoni Jaana Valtonen toimi avustusvalmistelijana ja samalla myös rahaston hallituksen sihteerinä. Hän oli Pohjoisen (Oulu) ja Itäisen (Kuopio) akordirahaston neuvottelukuntien jäsen toimien myös Pohjoisen neuvottelukunnan sihteerinä. Toukokuussa työnsä aloitti määräaikainen (11.5.2009–31.12.2011) avustusvalmistelija diakoni TM Titi Gävert.

Avustushakemukset

Kertomusvuonna Kirkon diakoniarahaston hallitus on pitänyt 10 kokousta. Uusia hakemuksia vuoden aikana tuli 505 kpl (400 kpl vuonna 2008). Avustuksia myönnettiin 408 kpl (335 kpl), yhteensä 880 820 € (839 191,19 €). Avustukset jakautuivat eri puolille maata. Eniten hakemuksia tuli edelleen Lapuan ja Kuopion hiippakunnista. Voimakkain kasvu hakemusten määrässä tapahtui Turun hiippakunnassa.

Akordirahastomallin mukaan myönnettyjä avustuksia oli 12 kpl (16 kpl). Akordihakemusten määrä on jatkuvasti vähentynyt. Itäisen akordirahaston neuvottelukunta lopetti toimintansa 15.1.2009. Toimintamallina akordirahastaminen jatkuu edelleen. Toimintavuoden aikana akordihakemuksia tuli eniten Espoon hiippakunnasta.

Lasten ja nuorten ennaltaehkäiseviä Tukikummi-avustuksia myönnettiin 153 kpl (84 kpl). Tieto Tukikummi-avustuksista on levinnyt ja diakoniatyöntekijät ovat käyttäneet sitä yhtenä keinona tukiessaan lapsiperheitä. Tämä on havaittavissa etenkin Helsingin, Tampereen, Oulun ja Porin seurakuntayhtymien kohdalla.

Lahjoitukset ja kolehdit

Yhteisvastuukeräyksestä diakoniarahastolle tuleva osuus oli 50 424,36 €, kolehdeista kertyi 222 766,75 €, tekijänoikeuspalkkioita tuli 4 534,30 € ja muita lahjoitustuottoja 177 199,16 €. Tuloja kertyi yhteensä 454 924,57 €.

Koulutukset

Hiippakunnista Lapua, Turku ja Espoo järjestivät hiippakunnalliset avustustoimintaa koskevat koulutukset. Suurista seurakunnista Salo ja Jyväskylä järjestivät diakoniatyöntekijöilleen omat koulutukset. Vantaalla Rekolan seurakunnan diakoniapyhässä keskusteltiin temasta ”Kun omat rahat eivät riitä”. Kouluttajana näissä kaikissa toimi Jaana Valtonen.

Arviointia

Taloudellisen tilanteen huonontuminen näkyy edelleen hakemusten määrän kasvuna. Ahdinkoon johtaneissa syissä lomautusten ja pätkätoiden osuus on noussut. Selkeästi suurin syy on kuitenkin sairaus. Yli puolessa hakemuksista yksi olennainen syy ahdinkoon joutumiseen oli sairaus, joko fyysinen tai psyykinen tai molemmat.

Toimintavuodelle asetettiin kaksi tavoitetta. Ne olivat diakoniatyöntekijöiden avustusosaimisen kehittäminen ja aiempaa vahvempi painotus lasten ja nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseen. Toisen avustusvalmistelijan palkkaaminen mahdollisti sen, että kentältä tuleviin koulutuspyyntöihin pystyttiin vastaamaan myöntävästi. Koulutuksen myötä rahastoon tulevat hakemukset ovat selkeämpiä. Koulutuksien kautta diakoniatyöntekijöiden tietoon tulee myös muita toimintatapoja, jolloin avustuksen hakeminen ei ole aina tarpeellista. Kahden avustusvalmistelijan myötä myös puhelimesta annettu neuvonta ja opastus lisääntyi.

Kaikista avustushakemuksista 67 % tuli lapsiperheistä joista lähes 2/3 oli yksinhuoltajaperheitä. Tukikummi-avustukset mahdollistivat monelle lapselle ja nuorelle kasvua tukevan tärkeän harrastuksen jatkumisen tai tarpeellisten välineiden hankkimisen niin vapaa-aikaan kuin opiskeluunkin.

Sähköisen lomakkeen ja asiakashallintaohjelman suunnittelut etenivät yhteistyössä kirkkohallituksen tietohallintoyksikön sovellusryhmän kanssa. Tietojenkäsittelyn automatisointi helpottaa avustushakemusten käsittelyä ja parantaa raportointia hiippakuntiin ja lahjoittajille.

4.4.2 Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta

Toiminta-ajatus

Jumalanpalveluselämän ja musiikkitoiminnan yksikön (KJM) tehtävänä on kehittää kirkon jumalanpalveluselämää ja musiikkitoimintaa, tukea seurakuntia jumalanpalveluselämän ja musiikkitoiminnan alueilla sekä hoitaa yhteyksiä muuhun yhteiskuntaan.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

KJM:n toimintaa leimasi kertomusvuonna useiden laajojen hankkeiden valmistelu ja loppuun saattaminen. Yksikön työntekijät olivat aktiivisesti mukana strategian jalkauttamiseen liittyvien sisällöllisten projektien Pyhä ja Vapaaehtoistoiminta valmistelussa. Vapaaehtoistoiminnan

hankkeen sijoituspaikaksi osoitettiin KJM:n toimisto, ja hankkeella on oma projektisihteerinsä. Yksikön työvoimaa on mukana myös Pyhä-hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toimintavuonna valmistui ehdotus uudeksi Jumalanpalveluksen oppaaksi, jonka piispainkokous hyväksyi syyskuussa. Oppaan toimittaminen oli yksikön vastuulla ja se ilmestyi aivan vuoden lopulla. Uudistetun oppaan perustehtävä on pysynyt muuttumattomana: se antaa ohjeita käsikirjan soveltamiseen ja tukee seurakunnan hengellistä elämää. Se kannustaa seurakuntalaisia ja työntekijöitä yhdessä tekemiseen ja kokemiseen. Jumalanpalveluksesta tulee rikas, kun suunnittelussa ja toteutuksessa käytetään rohkeasti käsikirjan sisältämiä mahdollisuuksia ja seurakuntalaisten erilaisia lahjoja.

KJM tehosti toimia ehtoolliskasvatuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Erityisen tärkeänä on pidettävä työtä lasten ja rippikoululaisten ehtoolliselle pääsyn puolesta. Painotus saa tukea myös uudelta jumalanpalveluksen oppaalta. Lasten ja rippikoululaisten ehtoolliselle osallistumiseen liittyy monenlaista vaikeutta ja epäröintiä. Asenteiden muokkaamisessa myönteiseksi on paljon tehtävää.

Musiikin alueella toiminnan painopisteenä ovat olleet virteen liittyvät hankkeet. Virsivisa on vakiinnuttanut asemansa. Se tunnetaan entistä paremmin seurakuntien kasvatustyössä, ja on samalla lisännyt koulujen ja seurakuntien välistä yhteistyötä. Yleisradion kanssa toteutetun ”Virsistä viisi” -tv-sarjan johtoajatuksena oli, että virsi kuuluu kaikille ja elää ajassa. Virsiä toteutettiin moni-ilmeisesti ja korkeatasoisesti, ja niitä esittävät taiteilijat olivat tehtävästään innostuneita. Yhteistyöhanke koettiin sekä Yleisradiossa että kirkkohallituksessa onnistuneeksi.

Yhteistyö verkon välityksellä tapahtuvassa seurakuntalaisten kohtaamisessa on koettu tärkeäksi ja ajankohtaiseksi. Yksikön resursseja ei kuitenkaan ole voitu riittävästi osoittaa tähän asiaan. On löydettävä keinoja siihen, miten hengellisen elämän ja jumalanpalveluksen keskeisiä sisältöjä voidaan pitää nykyistä paremmin esillä verkossa.

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon jäsenyyden ja hengellisen elämän tukeminen sekä jumalanpalveluskasvatus

Arvio: Ehtoolliskasvatuksen määrätietoinen suunnittelu ja toteuttaminen on osoittautunut todella ajankohtaiseksi haasteeksi sekä lasten että rippikoululaisten ehtoolliselle pääsyn osalta. Kirkon jäsenyys on sidoksissa osallisuuden kokemiseen. Siksi jumalanpalveluselämän kehittämisessä on otettava huomioon erityisesti satunnainen kävijä. Innostus Pyhä-painopisteen suunnittelussa ja eri-ikäisten jumalanpalveluksia pohtivien sitoutuneisuus vaivannäköön ovat myönteisiä merkkejä. Näihin hankkeisiin on voitava varata riittävästi aikaa. Kirkkopedagogiikka, symbolit, kuvat ja musiikki ovat tämän ajan keinoja tehdä tilaa Pyhän kohtaamiseen.

Tavoite 2: Moniammatillinen jumalanpalveluselämän koulutus ja työntekijöiden spiritualiteetin tukeminen

Arvio: Rekrytointi moniammatillisiin jumalanpalveluskoulutuksiin on ollut työlästä jo useana vuotena. On pyrittävä arvioimaan syitä koulutushaluttomuudelle. Sellaiselle musiikkikoulutukselle, johon ei peruskoulutuksessa anneta valmiuksia (esim. lastenmusiikki, rytmimusiikki), on suuri tarve. Tulevaisuudessa tämän alueen koulutukselle tulee suunnata lisää resursseja.

Tavoite 3: Jumalanpalveluselämän ja kulttuurin vuorovaikutus

Arvio: Pyhä-painopisteen valmistelut nostivat esille kirkkopedagogiikan ja symbolien kanssa työskentelyn tarpeen. On tärkeää, että myös pyhä tila (kirkkorakennus) ja pyhä aika (kirkkovuosi ja sunnuntai) näkyvät painopistetyöskentelyn aikana. Kulttuurin myönteinen asema jumalanpalveluselämässä ja hengellisessä elämässä laajemminkin on vahvistunut yksikön toiminnassa, mutta näyttänyt samalla entistä selkeämmin yksikön resurssien rajat.

Tavoite 4: Kirkkomusiikin ja erityisesti virren aseman vahvistaminen

Arvio: Toiminnan painopisteenä ovat vahvasti olleet virteen liittyvät hankkeet. Virrellä on myös laaja kosketuspinta eri puolille sekä kirkon sisällä että yhteiskunnassa.

Virsisivisa on osoittanut tarpeellisuutensa. Parhaiten se on tavoittanut maaseutuseurakunnat, sen sijaan erityisesti suuret kaupunkiseurakunnat eivät ole osallistuneet. Virsisivan rakennetta ja sisältöä on kehitettävä niin, että suurten kaupunkien koululuokat ja seurakunnat osallistuvat viisaan seuraavalla kerralla (2010–2011).

”Virsisistä viisi” -ohjelmasarja lähetettiin TV-1:ssä viitenä sunnuntai-iltana marraskuussa. Ohjelmalle asetetut tavoitteet toteutuivat. Viiden jakson ensilähetysten katsojaluvut vaihtelivat 190 000–370 000 välillä. Ohjelmasta saatu katsojapalaute oli runsasta ja positiivista.

Toimintavuoden aikana aloitettiin laaja seurakuntien musiikkitoimintaan liittyvä selvitys. Yhtenä taustatekijänä ovat kokonaiskirkon vähäiset resurssit musiikin alueella. Koska kirkon musiikkitoiminnan alueella ei ole vahvaa palvelujärjestöjen verkostoa, on KJM joutunut ottamaan vastuulleen sellaisiakin hankkeita, jotka luontevimmin olisivat kirkollisten palvelujärjestöjen tehtävää. Selvityksen eräänä tarkoituksena on arvioida kirkkomusiikin palvelujärjestön luomisen mahdollisuuksia.

Tavoite 5: Verkostoituminen, yhteydet ja edustaminen

Arvio: Yhteydet kirkkohallituksen sisällä ja palvelujärjestöihin toimivat hyvin. Viime vuosina yhteistyö on laajentunut monella tavalla.

Yhteistyö vaihtelee eri hiippakuntien kesken vuosittain suurestikin. Hiippakuntien kanssa tehtävässä yhteistyössä avainhenkilöitä ovat hiippakuntakanttorit. Mikkelin ja Espoon hiippakunnissa ei ole vuonna 2009 ollut hiippakuntakanttoria ja se on vaikeuttanut yhteistyötä kirkkomusiikin ja jumalanpalveluselämän osalta.

4.4.3 Kasvatus ja nuorisotyö

Toiminta-ajatus

Kasvatuksen ja nuorisotyön yksikkö (KKN) on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntija- ja yhteistyöelin. Sen tehtävänä on kehittää kristillistä kasvatusta, lapsi- ja nuorisotyötä yhdessä seurakuntien, hiippakuntien ja järjestöjen kanssa, tukea seurakuntatyötä ja osallistua yhteiskunnan kasvatuksen, koulutuksen ja nuorisotyön kehittämiseen. Yksikkö toimii yhteistyössä myös muiden kirkkojen ja uskonnollisten yhdyskuntien kanssa sekä vastaa toimialansa kansainvälisistä yhteyksistä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Yksikön toiminta jatkui pääsääntöisesti suunnitellulla tavalla. Tiimitoimintaa edistettiin. Yhteydet toiminnallisen osaston sisällä vahvistuivat osittain. Yhteistyö hiippakuntien, seurakuntatason ja järjestöjen kanssa jatkui mahdollisuuksien mukaan. Verkostoyhteistyöhön ja toimintaan yhteiskunnan eri tahojen kanssa ei ollut riittävästi aikaa ja voimavaroja. Yhteistyön edistäminen, kehittämistoiminta ja vaikuttamismahdollisuudet ovat osin vähentyneet tai olleet pysähdyksissä yksikön mittavan henkilöstömuutoksen takia.

Henkilövaihdokset toivat haasteen tiedon siirtämiselle, rekrytoinnille ja perehdyttämiselle sekä yhteisön muutoskyvylle ja johtamistoiminnalle. Viisi työalasihteeriä on vaihtunut. Ennakoivan henkilöstösuunnitelman puuttuessa on jouduttu välillä olemaan ilman viranhoitajaa. Virat

on kuitenkin voitu täyttää ja tehtäväkuvia samassa yhteydessä päivittää. Kolme työntekijää oli virkavapaalla, mutta sijaisuudet saatiin järjestetyksi.

Talouslama on herättänyt hiippakunta- ja seurakuntatasolla huolta toiminnan vähentämisestä kasvatuksen ja nuorisotyön alueilla. Vähentämisajatuksen on pyritty vaikuttamaan, koska karsiminen lasten ja nuorten toiminnoista on hyvin pitkävaikutteista.

Kirkon kasvatustyön kokoontuva toiminta on tilastollisesti pysynyt kohtalaisen kattavana, vaikka osallistujien määrä on vähentynyt.

Toimintaympäristöjen muutokset edellyttävät uusia yhteyksienhakemistapoja. Eri ikäryhmien tavoittamiseksi on meneillään suunnitelmia ja toimintaa myös Hengellinen elämä verkossa -hankkeen kanssa. Toimintamalleja ja konkreettista läsnäoloa arjen keskellä on kannustettu vieäväksi eteenpäin.

Kirkon päiväkerhotyö on yksi tärkeimmistä toimintatavoista varhaiskasvatuksen alueella. Päiväkerhotyön käytännöistä teetettiin tutkimus. Kysely päiväkerhotoiminnasta ja sen laadusta tehtiin mm. seurakuntien päiväkerhoa käyvien lasten vanhemmille ja verrokkikysely kuntien päivähoitossa olevien lasten vanhemmille. Tutkimus tuotti tärkeää aineistoa, ja vanhemmilta saatu palaute päiväkerhoista oli pääosin erittäin myönteistä.

Perheiden hyvinvoinnin edistäminen ja kasvatuskumppanuus on yksi tärkeä tavoite. Yhteisten suuntaviivojen tuottaminen perhelähtöisen työotteen vahvistamiseksi seurakunnissa on ollut keskeistä. Kirkkohallituksen toiminnallisen osaston yhteinen perhetyön tiimi on toiminut aktiivisesti ja tuottanut linjauskirjan ”Minäkö perhetyöntekijä”.

Tammikuussa järjestettiin Tampereella yhteistyössä kirkollisten ja yhteiskuntatahojen kanssa suuri Kasvatuksen foorumi, johon osallistui yli tuhat työntekijää. Silloin avattiin YK:n Lapsen oikeuksien 20-juhlavuosi kirkon osalta. Yhteistyössä järjestöjen kanssa toteutettava Tyttöjen ja Poikien oikeudet kirkossa -hanke painottui kuluneena vuonna alle 18-vuotiaiden lasten oikeuksiin.

Kirkolliskokouksen tekemät päätökset 16-vuotiaiden äänioikeudesta seurakuntavaaleissa, lapsivaikutusten arvioinnista ja nuorten osallisuuden edistämisestä kirkossa on otettu valmisteiluun yhteistyötahojen kanssa.

Valmisteltiin vuoden 2010 lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäiviä ja niiden teemaa ”Pyhän puolesta”, joka avaa kirkon yhteisen Pyhä-painopisteen 2010–2012. Lukuisat muut eri vastuualueitten neuvottelupäivät ja seminaarit ovat lisänneet yhteyksiä verkostotahojen ja kentän toimijoitten kanssa.

Yhteistyössä Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa tehtiin tutkimus kouluikäisten tavoittamisesta varhaisnuorisotyön kautta. Siinä selvitettiin, mitä kentällä tapahtuu ja miten työntekijät näkevät tilanteen. Tutkimus valmistui kertomuskaudella, mutta johtopäätösten teko jatkuu.

Kokonaisuutena rippikoulu eteni tavoitteiden mukaisesti. Seurakuntayhtymien ja suurten seurakuntien rippikouluvastaavien tapaaminen järjestettiin. Myös yhteys rippikouluja järjestävien kristillisten järjestöjen kanssa oli merkittävää. Liikunta- ja harrasterippikoulut ovat yhä suosittuja ja yhteistyö kilpaurheilun lajiliittojen kanssa aloitettiin.

Tutkimusraportti Rippikoulun todellisuus (KTK107) valmistui. Kansainvälisessä vertailussa suomalainen rippikoulu osoittautui poikkeuksellisen onnistuneeksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Siinä ilmeni, että rippikoulun kokonaisuudessa otetaan vahvasti huomioon nuorten elämäntilanteet, kirkon usko ja hengellinen elämä.

Rakennemuutoksia oli erityisesti korkeakoulukentällä, ja oppilaitostyön tilannetta seurattiin aktiivisesti. Ammattitaidon MM-kisoihin lähetettiin ammattikasvatuspappi maajoukkueen paikaksi yhdessä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kanssa.

Nuori aikuinen kirkon jäsenenä -projekti päättyi ja sen jatkotoiminnalle on selvä tarve seurakunnissa. Aikuistoimintaa on syytä vahvistaa ja vastata näin seurakuntien esittämään haasteeseen: tarvitaan uutta työotetta.

Aikuiskatekumenaattitoiminta laajentui seurakunnissa, ja niissä toimittiin perehdyttäjänä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Lasten ja nuorten kasvun tukeminen, kasvuoloihin ja oikeuksien toteutumiseen vaikuttaminen kirkossa ja yhteiskuntasuhteissa sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen

Arvio: Kasvatuksen foorumissa asiat olivat esillä monen tahon kanssa. Lapsen oikeuksien sopimusta tehtiin tunnetuksi ja oltiin yhteydessä mm. lapsiasiavaltuutetun kanssa. Erityisesti lasten oikeutta uskontoon pidettiin esillä keskustelussa uskonnonopetuksesta ja sen tuntimäärästä perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksen kehittämisasiakirja VAKE ja sen koulutus edistivät suunnittelua seurakunnissa. Kirkon varhaiskasvatusta ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa pidettiin esillä muun yhteiskunnan suuntaan. Monesa-hanke vahvistaa uskontodialogin taitoja kirkon kasvatustyössä.

Tutkimusten ja selvityskyselyjen avulla saatiin paljon kehittämistietoa. Tutkimuksia tuotettiin päiväkerhotyöstä, varhaisnuorisotyöstä ja rippikoulutyöstä.

”Minäkö perhetyöntekijä? Suuntaviivoja perhelähtöisen työotteen vahvistamiseen seurakunnassa” -julkaisu valmistui julkistettavaksi lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivillä 2010.

Tavoite 2: Luomakunnan arvon puolustaminen, ympäristökasvatuksen vahvistaminen sekä osallistuminen tulevan kirkon yhteisen painopisteen suunnitteluun

Arvio: Ympäristöön liittyvät kysymykset olivat monin tavoin esillä mm. neuvottelupäivillä. Uusi ympäristökasvatuskirja toimitettiin ja sen julkaisi Kirjapaja. Erityisesti Pyhä-painopiste jatkaa luomakunnan arvon kunnioittamisen ja vastuullisen elämäntavan edistämisen painotusta.

Tavoite 3: Seurakuntalaisten vapaaehtoistoiminnan kehittäminen kasvatuksen alueella

Arvio: Pidettiin esillä seurakuntalaisten toiminnan arvostusta ja vahvistamista. Projektisihteerin kanssa toimitettiin aktiivisessa yhteistyössä. Yhteistyöjärjestöjen kanssa haettiin myös liittymiä uusien mahdollisuuksien kehittämiseksi vapaaehtoistoiminnassa. Yksikön työalasihteerin on mukana projektin työryhmässä. Asia on vielä konkreettisten suunnitelmien osalta alkuvaiheessa.

Tavoite 4: Yhteiskuntasuhteissa toimiminen ja vaikuttaminen ajankohtaisissa asioissa

Arvio: Verkostoituva työote vahvistui edelleen. Yksikön työntekijät osallistuivat laajasti keskusteluun ja yhteistyöhön ja olivat jäseninä useissa erilaisissa työryhmissä, neuvottelu- ja toimikunnissa. Uusia yhteistyötahoja ovat Nuorisotyön kehittämisverkosto ja Sydänliitto. Kirkon näkökantoja tuotiin esiin useissa lausunnoissa ja kuulemisissa. Uskonnonopetuskeskusteluun osallistuttiin aktiivisesti. Korkeakoulukentän rakenteelliseen kehittämiseen osallistuttiin välillisesti. Työntekijämuutosten vuoksi jouduttiin joiltakin osin myös vähentämään yhteyksiä.

Tavoite 5: Kirkon kasvatuksen henkilöstökoulutuksen kehittäminen

Arvio: Tavoitteena oli koordinoita uusien, kasvatuksen henkilöstölle suunnattujen täydentävien ja syventävien koulutusten suunnittelua. Täydentävän koulutuksen moduulit kattavat nyt kasvatuksen eri osa-alueet. KKN:n useat työalasihteerit toimivat aktiivisesti kouluttajina. Syksyllä käynnistettiin uusi kasvatuksen erityiskoulutus. Jatkossa arvioidaan myös koulutuksen suorittajien määrää ja sopeutetaan koulutustarjontaa tarpeenmukaiseksi.

4.4.4 Kirkon koulutuskeskus

Toiminta-ajatus

Kirkon koulutuskeskus (KK) palvelee seurakuntia ja kokonaiskirkkoa niiden perustehtävän toteuttamisessa. Se huolehtii yhdessä hiippakuntien ja Kirkkohallituksen muiden yksiköiden kans-

sa kirkon henkilöstön ammatillisesta osaamisesta koulutuksen ja sen koordinoinnin keinoin sekä toimii asiantuntija- ja konsultaatiotehtävissä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Yhteistyössä toimikunnan kanssa ryhdyttiin valmistelemaan uutta koulutuskeskuksen toimintalinjausta, josta saatiin valmiiksi määritelmät perustehtävästä ja visiosta vuodelle 2015.

Perustehtävä: Kirkon koulutuskeskus palvelee seurakuntia järjestämällä ja koordinoimalla henkilöstökoulutusta sekä osallistumalla kirkon alan koulutuksen kehittämiseen.

Visio 2015: Vuonna 2015 Kirkon koulutuskeskus tunnetaan korkeatasoisena koulutus- ja kehittämysyksikkönä, joka on luova ja innostava yhteisö, vastaa seurakuntien ja niiden työntekijöiden koulutustarpeisiin, vahvistaa henkilöstön ammatillista osaamista ja identiteettiä sekä hengellistä elämää, tekee verkostoyhteistyötä, vaikuttaa kirkon työhön johtaviin koulutuksiin työelämän näkökulmasta, toteuttaa tehtävänsä riittävillä resursseilla.

Perustehtävän tukemiseksi ja erityisesti ylemmän pastoraalitutkinnon edellyttämien koulutusten järjestämiseksi koulutuskeskuksen resursseja vahvistettiin vuoden 2009 talousarviossa. Resurssi käytettiin pääosin toisen johtamiskouluttajan määräämäänsä työsuhteeseen.

Taloudellinen lama on vaikuttanut seurakuntien talouteen ja henkilöstön koulutusmahdollisuuksiin. Tämä heijastuu myös koulutuskeskuksen tunnuslukuihin. Pastoraalitutkintoihin ja johtamiseen liittyvälle koulutukselle on kuitenkin paljon kysyntää. Määrälliset haasteet kohdistuvat selkeästi myös sielunhoidon ja kirkkomusiikin koulutukseen. Lähitulevaisuudessa näiden alojen resursointia on välttämättä selkiytettävä ja vahvistettava.

Kirkon koulutuskeskus on osallistunut toimintavuoden aikana mm. Opiskelijat kirkon työpaikoilla -jatkoryhmän työskentelyyn. Mietinnön pohjalta on ryhdytty konkreettiseen opiskelijoiden työssäoppimisjaksojen kehittämiseen. Koulutuskeskus osallistui myös rekrytointistrategian ”Meidän kirkko – tulevaisuuden työpaikka” laadintaan. Sen edellyttämät toimenpiteet heijastuvat myös KK:n toimintaan.

Koulutuskeskuksen johdolla valmisteltiin selvitys pastoraalitutkinnon kehittämisestä. Jos piispainkokous hyväksyy selvitykseen sisältyvät ehdotukset, se tulee vaikuttavaan merkittävästi pastoraalitutkinnon opintokokonaisuuksien toteutukseen KK:ssa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kehitämme johtamiskoulutuksen rakenteita ja sisältöjä vastaamaan entistä paremmin seurakuntien muutos- ja johtamishaasteisiin.

Arvio: Johtamiskoulutusta on kehitetty KK:n sisäisessä työryhmässä. Toimintavuoden aikana kehitettiin mm. uusi Kirjo IIY -koulutus, joka on tarkoitettu erityisesti ylempää pastoraalitutkintoa suorittaville henkilöille.

Tavoite 2: Tuemme seurakuntia rakennemuutoksissa järjestämällä käytettävissä olevien resursien puitteissa sopivaa koulutusta, neuvottelupäiviä ja tapaamisia.

Arvio: Seurakuntien rakennemuutos vaikuttaa koulutuskysyntään mm. johtamiskoulutuksessa. Muutosprosesseissa erityisesti suurilla seurakuntayksiköillä on tarve käyttää koulutusta kehittämisen välineenä. KK:n kannalta olisi arvokasta olla mukana järjestämässä johtamiskoulutusta näissä tilanteissa. Se antaisi mahdollisuuden sisältä käsin seurata uuden organisaation rakentamista, mitä kokemusta voisi hyödyntää muutosten kohtaamisessa.

Tavoite 3: Jatkamme henkilöstökoulutuksen rakenteiden uudistamista kehittämällä erityisesti ns. täydentäviä ja syventäviä koulutuksia, vahvistamalla yhteistyötä muiden koulutusorganisaatioiden kanssa ja hyödyntämällä sähköisen koulutuskalenterin mahdollisuuksia.

Arvio: Painopisteenä on ollut laajamittainen kirkon työn eri alojen täydentävien ja syventävien koulutusten kehittäminen. Olennaista on ollut mm. kasvatuksen ja diakonian moduulirakenteisten erityiskoulutusten sekä esimerkiksi uuden kirkon kansainvälisen työn syventävän-/erityiskoulutuksen kehittäminen. Sähköistä koulutuskalenteria on hyödynnetty koulutustarjonnan analyysivälineenä ja saatu aiempaa tarkempaa tietoa koulutusten toteutumisesta.

Tavoite 4: Selkiytämme sielunhoidon koulutuksen resursointia ja tehtäväjakoja koulutuskeskuksessa ja koko toiminnallisessa osastossa.

Arvio: Perustettiin sielunhoidon koulutuksen seurantaryhmä, jossa on kaikkien keskeisten yhteistyötahojen edustus.

Tavoite 5: Vastaamme ylemmän pastoraalitutkinnon uudistamisen aiheuttamiin uusiin koulutustarpeisiin (teologiset opinnot ja johtamiskoulutus).

Arvio: Ylemmän pastoraalitutkinnon johtamiskoulutukseen luotiin uusi toteutusmalli. Perustettiin työryhmä kehittämään teologisesti painottuvia opintokokonaisuuksia.

4.4.5 Perheasiat

Toiminta-ajatus

Perheasiain yksikkö (KP) tukee yksilöä, parisuhdetta ja perhettä sekä toteuttaa perustehtävänsä yhteistyössä seurakuntien, hiippakuntien ja toiminnallisen osaston muiden yksiköiden kanssa. Yksikkö osallistuu parisuhdetta, vanhemmuutta ja perhepolitiikkaa koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun työryhmissä ja mediassa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kirkon perheasiain toimikunta on käynyt yksiköiden työntekijöiden kanssa vuoropuhelua työalojen keskeisistä kehittämiskysymyksistä: perheneuvonnan strategiasta, Virtaa välillämme -projektin jalkauttamisesta, Parisuhteen palikat -toiminnasta sekä Palvelevan puhelimen ja netin järjestelmistä. Toimikunta on nimennyt myös yksikön esityksestä perheneuvonnan erikoistumiskoulutukseen ja sielunhoidon työnohjaajakoulutukseen osallistujat sekä asiantuntijatyöryhmät.

Perheneuvonnan kehittämistyöryhmä on käsitellyt perheneuvonnan asiakaspalautteen koamista, kunta- ja seurakuntaliitosten vaikutuksia perheneuvontaan, seurakuntien ja kuntien kanssa tehtävien ostopalvelusopimusten sisältöjä, uusien vastaanottosihteerien koulutusohjelmaa, vaitiolovelvollisuuden ja lastensuojeluilmoitusoikeuden suhdetta sekä psykoanalyttisen ja -dynaamisen tietämyksen asemaa perheneuvonnassa. Kehittämistyöryhmä on antanut lausuntoja perheneuvonnan strategiasta sen eri vaiheissa.

Perheneuvonnan strategiatyöryhmä on toimintavuoden aikana kirjoittanut strategian toimintaympäristöanalyysiineen tiiviissä vuorovaikutuksessa perheasiain neuvottelukeskusten johtajien kanssa. Strategian eri osa-alueita on työstetty kolmessa johtajien kokouksessa. Työryhmä sai valmiiksi esityksensä kirkon perheneuvonnan strategiaksi vuoteen 2016 marraskuun lopussa 2009. Työryhmä luovuttaa esityksensä kirkon perheasian toimikunnalle tammikuussa 2010.

Toimintavuonna *perheneuvojen erikoistumiskoulutusta* on jatkettu yhdessä sairaala-sielunhoidon yksikön kanssa. Perheneuvojakurssin 2007–2010 C-seminaari järjestettiin 9.–12.3. ja D-seminaari 26.–29.10. Koulutukseen on osallistunut 14 perheneuvonnan viranhaltijaa. Kursilla jatkui vuonna 2009 sukupuoliyöskentely yhdeksänä päivänä. Sukupuoliyöskentely on osa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran psykoterapiakoulutukselle asettamia vaatimuksia. Lisäksi perheneuvojakurssia suorittavat ovat osallistuneet neljään kahden päivän mittaiseen perheterapian metodikurssiin.

Toimintavuonna käynnistyi myös *uusi perheneuvojen erikoistumiskoulutus*, jossa on 14 perheneuvojaa. Koulutus aloitettiin kolmen päivän orientoivalla jaksolla helmikuussa. Osanottajat suorittivat toimintavuonna myös neljä kaksipäiväistä perheterapian metodikurssia ja osallistuivat sukupuoliyöskentelyyn yhdeksänä päivänä. Myös koulutettavien omat työnohjaukset aloitettiin sekä juniori-seniori -yhteistyö.

Vuoden 2009 *väliseminaarien* teemoina olivat perheväkivalta ja traumat. Väliseminaarit ovat olleet avoimia kaikille perheneuvonnan työntekijöille, jolloin ne palvelevat sekä pidempään työskennelleiden perheneuvojen tietojen päivytystä että hiljaisen tiedon siirtymistä kokeneemilta uudemmille työntekijöille. Lisäksi järjestettiin *vastaanottosihteerien neuvottelupäivät* 6.–8.5. Salossa.

Toimintavuosi oli *perhetyössä* Parisuhteen palikat -hankkeen virallinen aloitusvuosi, jolloin tuotettiin monipuolista materiaalia, kuten painotuotteita, videoklippejä ja radio-ohjelmasarja. Lisäksi koulutettiin *Parisuhteen palikat* -työskentelyyn kirkon, järjestöjen ja kuntien työntekijöitä sekä toteutettiin suurtahtuma *Rakkaus on* yhteistyössä Lahden seurakuntayhtymän ja valtakunnallisen Parisuhteen palikat -työryhmän kanssa. Lisäksi eron kokeneille miehille järjestettiin pilottiryhmä, jossa Parisuhteen palikoita kokeiltiin työvälineenä. Myös työryhmä perustettiin ideoimaan seurustelun palikoita rippikoulun työvälineeksi. *Rakastatko vielä* -kirkkonäytelmää esitettiin eri puolilla Suomea. Perhetyön linjaukset -julkaisu *Minäkö perhetyön tekijä?* toimitettiin.

Palvelevan puhelimen päivystysjärjestelmän muututtua valtakunnalliseksi vuonna 2007 puhelujen määrä pysyi toimintavuotta edeltävän vuoden tasolla. Palvelevalle puhelimelle ja netille laaditut laatukriteerit olivat edelleen keskeisesti huomion kohteina, ja niitä käsiteltiin päivystäjien koulutustilaisuuksissa.

Palvelevaan nettiin tulevien viestien määrän nousu pysähtyi. Tästä syystä päätettiin tehostaa tiedotusta. Viesteihin vastasivat vuorollaan Turun, Tampereen, Pääkaupunkiseudun, Lahden, Kainuun, Kokkolan, Oulun, Rovaniemen ja Joensuun ja Jyväskylän Palvelevan puhelimen päivystäjät ja työntekijät. Koulutusta järjestettiin sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

Kirkon kriisipuhelinpäivystyksen suunnittelua ja *henkisen huollon* neuvottelupäivää varten perustetut työryhmät aloittivat toimintansa.

Kirkon perheasiain yksikön johtaja Martti Esko on ollut jäsenenä sosiaali- ja terveysministeriön *Traumaattisten suuronnettomuustilanteitten psykososiaalisen tuen ja palveluiden* -työryhmässä, joka luovutti mietintönsä toimintavuoden lopulla ministeri Risikolle ja ministeri Hyssälälle. Esko on ollut myös jäsenenä ministeriöitten hallitusohjelmaryhmässä *Hyvinvoiva lapsiperhe*.

Kertomusvuonna 2009 yksikön johtajan tärkeimmät esitelmät olivat Luulajan hiippakunnan järjestämässä *Märkesåret 1809 – Gräns och identitet* -juhlaseminaarissa ja maailman AIDS-päivän seminaarissa Lähetystalolla.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Perheneuvojan uudistetun erikoistumiskoulutuksen toteutus

Arvio: Perheneuvojen erikoistumiskoulutus on toteutunut suunnitellusti. Metodikursseilta ja sukupuoliyöskentelystä saadun palautteen mukaan koulutus on koettu hyödylliseksi. Sen sijaan kehittä-

tämisen tarvetta on ilmennyt sielunhoidon seminaareissa A–D, koska niissä on ollut päällekkäisyyksiä sukupuutyöskentelyn kanssa. Lisäksi koulutuksen muukin laajeneminen näyttää vaativan sisältöjen uudelleen arviointia.

Tavoite 2: Parisuhteen palikat -hankkeen koulutusten toteuttaminen, materiaalin tuottaminen ja aloitustapahtuman järjestäminen

Arvio: Hanke on edennyt suunnitelmien mukaan. Teema- ja rukouskortteja painatettiin 30 000 kpl, tehtäväesitteitä, joista osa on englanninkielisiä, 8 000 kpl ja tarinakirjasia 10 000 kpl. Lisäksi kuvattiin 18 Palikat-aiheista videoklippia ja nauhoitettiin 6-osainen radio-ohjelmasarja. Toimintavuonna kuvattiin myös *Kristillisen aviopari- ja parisuhdetyön historiikki* (15 min). Yhden tai kahden päivän koulutuksiin osallistui 250 ja puolenpäivän mittaisiin koulutuksiin 450 henkilöä. Lahden suurtaapahtumassa oli 1 500 osallistujaa.

Tavoite 3: Virtaa välillämme -toiminnan vakiinnuttaminen

Arvio: Virtaa välillämme -projekti toteutettiin noin sadassa seurakunnassa. Kertomusvuonna toimintaa oli jossain muodossa 44:ssä ja kurssitoimintaa 22 seurakunnassa. Nettikurssin kehitystyötä jatkettiin ja ensimmäinen ohjaajakoulutus järjestettiin. Projektin tavoitteiden toteutumista arvioi pyydytysti ulkopuolinen taho.

Tavoite 4: Perhetyön linjaukset *Minäkö perhetyön tekijä?* -julkaisu

Arvio: Julkaisua (34 sivua) painatettiin 10 000 kpl.

Tavoite 5: Palvelevan netin laajentaminen ja päivystäjien koulutuksen kehittäminen

Arvio: Toiminta ei laajentunut kertomusvuonna. Koulutustoiminta jatkui entisenlaisena.

Tavoite 6: Seurakuntien tukeminen henkisen huollon toimintasuunnitelmien laatimisessa ja työntekijöiden valmius- ja kriisiauttamiskoulutuksessa

Arvio: Suunnitelmien konkreettisessa laatimisessa ei seurakuntia varsinaisesti evästetty. Sen sijaan koottiin tietoa toiminnassa olevista henkisen huollon organisaatioista ja tehtiin suunnitelma keväällä 2010 pidettävälle henkisen huollon neuvottelupäivälle.

Tavoite 7: Yhteistyö eri tahojen kanssa

Arvio: Palvelevan puhelimen ja henkisen huollon organisaatioiden yhteistyönä toteutettavan kirkon kriisipuhelinpäivystyksen suunnittelu aloitettiin.

4.4.6 Sairaalasielunhoito

Toiminta-ajatus

Sairaalasielunhoidon yksikkö (KS) edistää hengellistä työtä terveydenhuollon laitoksissa sekä kehittää avoterveydenhuollossa tehtävää sielunhoitoa. KS toteuttaa sielunhoito- ja työnohjaajakoulutusta kirkon työntekijöille, osallistuu terveydenhuollossa eettisistä ja sielunhoidollisista kysymyksistä käytävään keskusteluun, tuottaa sielunhoitoa käsitteleviä julkaisuja sekä pitää yhteyksiä muiden kirkkojen sielunhoitajiin kotimaassa ja ulkomailla.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

”Joka päivä toistasataa sairaalasielunhoitajaa kuuntelee hädissään olevia potilaita, omaisia ja sairaalatyön uuvuttamia työntekijöitä eri puolilla Suomea. Joku heistä pitää hartaushetken juuri menehtyneen rakkaan ympärille kokoontuneille omaisille. Toinen tapaa äidin ja isän, jotka ovat kuulleet lapsensa vakavasta sairaudesta.” Näin kuvaa Kotimaa-lehden pääkirjoitus 26.11.2009 sairaalapapin työtä.

Hengellisyys hoitotyössä on noussut keskusteluihin toimintavuoden aikana. Terveystieteiden henkilöstön koulutuksessa nähdään tärkeäksi, että tulevat hoitajat oppivat tunnistamaan potilaiden hengelliset tarpeet. Kulttuurien ja uskontojen moninaisuus tuo sairaalasielunhoitajille uusia haasteita. Kristinusko on osa suomalaista kulttuuria, ja sen esillä pitäminen hoitoyhteisöissä on sairaalasielunhoitajien tehtävä.

Sairaalasielunhoidon neuvottelupäivät pidettiin lokakuussa Helsingissä. Päivät kokosivat 90 sairaalasielunhoitajaa eri puolilta Suomea. Sairaalapapit laativat päivillä kannanoton, jossa he puolustavat kuolevan oikeutta hengelliseen hoitoon. Potilaan vakaumusta tulee kunnioittaa silloinkin, kun se eroaa hoitajan omasta vakaumuksesta. Vakaumuksen huomioon ottaminen vaikuttaa hoitotoimenpiteisiin, ruokailuun, pyhiin toimituksiin, saattohoitoon ja hautauskäytäntöihin. Sairaalapapit korostavat kuolevan oikeutta lähtörauhaan.

Sairaalapappien määrä on pysynyt samana: 120 päätoimista sairaalasielunhoitajaa ja 17 osaaikaista. Naisten määrä on huomattavasti miesten määrää suurempi: päätoimisista sairaalasielunhoitajista naisia on 70, miehiä 50.

Sairaalasielunhoitotyön tilastointi tehtiin kertomusvuonna koko vuotta kattavana. Tilastotiedot koottiin Sertika-järjestelmän kautta.

Sairaalasielunhoidon koulutustarve on erityisen suuri, koska suurten ikäluokkien sairaalasielunhoitajat siirtyvät näinä vuosina eläkkeelle. Siksi kirkon sairaalasielunhoidon toimikunta päätti aloittaa uuden koulutuskurssin kahtena peräkkäisenä vuonna, 2009 ja 2010. Molemmista koulutusryhmistä tulee ennakoitua suurempi.

Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunta perusti työryhmän kehittämään terveydenhuollon vapaaehtoistoimintaa. Yksinäisten, sairaiden ja vanhusten luona käyminen on tärkeä osa kirkon sielunhoitotyötä.

Terveystieteiden etiikan kysymyksistä on eutanasia jälleen ollut esillä. Kuoleman sallimisesta ja tuottamisesta on keskusteltu.

Myös Suomessa varauduttiin sikainfluenssan laajenemiseen pandemiaksi. Hyvä varautuminen ja asiallinen informaatio auttoivat siten, että pelätyltä pandemialta vältyttiin.

Vuosi päättyi ampumadraamaan Sellon kauppakeskuksessa. Espoon seurakunnat rakensivat kauppakeskukseen muistopöydän, jonka surunvalittelukirjaan 7 700 henkilöä kirjoitti osanottonsa uhrien omaisille.

Sairaalapapin työ on paljolti kuuntelua, rinnalla kulkemista, taakan jakamista. Sairaalapapin ja potilaan keskusteluissa ei ehkä puhuta hengellisin sanoin, mutta silti läsnä on syvempi ulottuvuus, pyhän tuntu.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Sairaalasielunhoidon ja työnohjauksen koulutus

Arvio: Sairaalasielunhoitajien erikoistumiskoulutuksen kehittäminen on aloitettu. Koulutussihteeri teki koulutuksen suorittaneille kyselyn, jolla kartoitettiin koulutuksen rakenteen ja sisällön kehittämistarpeita. Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunta asetti koulutuksen kehittämistyöryhmän.

Vuonna 2007 alkaneessa sielunhoitajan erikoistumiskoulutuksessa on 25 koulutettavaa, joista yhdeksän sairaalapappia. Tällä ryhmällä oli kertomusvuoden aikana kaksi nelipäiväistä teoriaseminaaria. Koulutus päättyi vuonna 2010.

Syksyllä 2009 alkoi uusi sairaalasielunhoitajan erikoistumiskurssi. Ryhmässä on 16 opiskelijaa.

Toimikunta päätti aloittaa uuden erikoistumiskoulutuskurssin myös vuonna 2010.

Sielunhoidon työnohjaajakoulutus 2009–2011 alkoi marraskuussa. Ryhmässä on 15 koulutettavaa, joista seitsemän sairaalapappia.

Kymmenen teologian opiskelijaa suoritti soveltavina opintoinaan sairaalasielunhoidon harjoittelun kokeneiden sairaalapappien ohjauksessa eri puolilla Suomea.

Tavoite 2: Yhteydenpito terveydenhuollon kenttään

Arvio: Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunnan jäsenet, KS:n työntekijät ja sairaalapapit ovat haluttuja luennoitsijoita terveydenhuollossa, etenkin terveydenhuollon etiikan ja kuolevan sielunhoidon kysymyksissä. Sairaalapappi-työnohjaajien työhön kuuluu myös terveydenhuollon henkilöstön työssä tukeminen ja työnohjaus.

KS on toteuttanut messuosaston TerveSos- ja Mielenterveysmessuilla. Kirkon tarjoama mahdollisuus sielunhoitoon ja rukouspyyntöjen jättämiseen on saanut kiitosta.

Tavoite 3: Vuotuisten sairaalasielunhoidon neuvottelupäivien toteuttaminen

Arvio: Sairaalasielunhoidon neuvottelupäivät pidettiin lokakuussa Helsingissä. Niille osallistui 90 sairaalasielunhoitajaa eri puolilta Suomea, myös vieraat Ruotsista ja Virosta. Arviointien mukaan sairaalapapit arvostivat tasokkaita luentoja, kollegiaalista vuorovaikutusta ja päivien hengellistä antia. Päivien teema *Terveydenhuollon etiikka kuoleman lähellä*. ”...olivat kaikki päiväni jo luodut” (Ps. 139:16) koettiin ammatillisesti antavaksi.

Tavoite 4: Sielunhoidon kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien kehittäminen

Arvio: Vuosittain toteutuva yhteys Ruotsin Sairaalakirkkoon ja Viron sielunhoitajiin on jatkunut neuvottelupäivillä.

Euroopan 11. sielunhoitokonferenssi pidettiin Belgiassa elokuussa. Konferenssiin osallistui runsaat 70 sielunhoitajaa, Suomesta seitsemän henkilöä.

Euroopan kirkkojen konferenssin Kirkko ja yhteiskunta -komission bioetiikkatyöryhmä piti päätöskokouksensa helmikuussa Strasbourgissa.

Yksikön johtaja Kirsti Aalto on edustanut Suomen kirkkoa näissä verkostoissa.

Tavoite 5: Kirkon ja terveydenhuollon työntekijöiden tukeminen julkaisuja tuottamalla

Arvio: Terveydenhuollon henkilöstön oppikirja *Ihmisen lähellä*. *Hengellisyys hoitotyössä* ilmestyi keväällä Kirjapajan kustantamana.

Sielunhoidon Aikakauskirjan numero 21 ilmestyi marraskuussa. Se käsittelee dialogia, sielunhoidollista vuorovaikutusta.

Julkaisusta *Vakaumuksen kunnioittaminen* otettiin lisäpainos.

4.5 ULKOASIAIN OSASTO

Toiminta-ajatus

Kirkkojenvälisen yhteyden, yhteistyön ja kansainvälisen vastuun edistäminen luterilaisen identiteetin ja ekumeenisen avoimuuden pohjalta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuonna vietettiin kirkkomme lähetyksen 150-vuotisjuhlavuotta. Sen aikana tuli kulu-neeksi 10 vuotta merkittävän ekumeenisen asiakirjan ”Yhteinen julistus vanhurskauttamisopis-ta” allekirjoittamisesta ja paavin Suomen vierailusta. Yhteisessä julistuksessa Roomalaiskatoli-nen kirkko ja Luterilainen maailmanliitto saavuttivat yksimielisyyden vanhurskauttamisopin perustotuuksista. Sen perusteella todettiin, että 1500-luvulla vanhurskauttamisopista lausutut oppituomiot eivät kohdistu nykyiseen katoliseen kirkkoon eivätkä luterilaisiin kirkkoihin. Pyhän Henrikin messun tammikuussa Roomassa toimitti piispa Gustav Björkstrand. Messussa saarnasi Helsingin katolisen hiippakunnan asiantuntija Teemu Sippo SCJ. Kardinaali Karl Lehmann vihki hänet piispaksi 6.9. Turun tuomiokirkossa.

Kansainvälinen talouskriisi vaikeutti kirkkojen ja ekumeenisten järjestöjen toimintaa. Eu-roopan kirkkojen konferenssin (EKK) 13. yleiskokouksen järjestäminen kesäkuussa Lyonissa oli uhattuna järjestön tukalan taloustilanteen vuoksi. Kirkkomme taloudellinen tuki mahdollisti ko-kouksen toteutumisen. Tapani Rantala valittiin edelleen EKK:n keskuskomiteaan ja Gunnar Grönblom EKK:n uudistamiskomitean jäseneksi.

EKK:n suurin jäsenkirkko, Venäjän ortodoksinen kirkko jäi pois yleiskokouksesta ja ilmoit-ti jäädyttävänsä osallistumisen järjestön toimintaan. Syynä oli EKK:n keskuskomitean päätös lykätä Moskovan patriarkaatin alaisen Viron ortodoksisen kirkon jäsenyyshakemuksen käsitte-lyä, vaikka se oli aiemmin hyväksynyt Konstantinopolin alaisen Viron autonomisen ortodoksi-sen kirkon EKK:n jäseneksi.

Venäjän ortodoksisen kirkon uudeksi patriarkaksi valittiin helmikuussa metropoliitta Kirill. Juhlallisessa virkaanasettamisjumalanpalveluksessa suomalaisia kirkkoja edustivat arkkipiispat Leo ja Jukka Paarma. Kirillin seuraajaksi ulkoasiain osaston johtoon nimitettiin arkkipiispa Hi-larion. Saksalaistaustaisen Venäjän ja muiden valtioiden evankelis-luterilaisen kirkon (EL-KRAS) uudeksi arkkipiispaksi Edmund Ratzin jälkeen valittiin syyskuussa Pietarissa pidetyssä kirkolliskokouksessa Siperian ja Kaukoidän hiippakunnan piispa August Kruse. ELKRASin eläkkeellä ollut edellinen arkkipiispa Georg Kretschmar kuoli joulukuussa Münchenissä.

Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) keskuskomitea valitsi elokuussa Genevessä KMN:n pääsihteeriksi norjalaisen teol.tri Olav Fykse-Tveitin eläkkeelle siirtyvän kenialaisen teol.tri Samuel Kobian jälkeen. KMN:n seuraava yleiskokous pidetään vuonna 2013 Busanissa Etelä-Koreassa ja väkivallan vastaisen vuosikymmenen (DOV) päätöstapahtuma rauhan kokous on koolla 2011 Kingstonissa Jamaikalla.

Luterilaisen maailmanliiton (LML) neuvosto valitsi lokakuussa Genevessä chileläisen pas-tori Martin Jungen uudeksi pääsihteeriksi. Junge aloittaa uudessa tehtävässään LML:n 2010 Stuttgartissa Saksassa pidettävän yleiskokouksen jälkeen.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon ekumeenisen strategian valmistaminen

Arvio: Kirkon ekumeenisen strategian valmistaminen tapahtui kirkon ulkoasiain neuvoston (KUN) ja Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston (KUO) tiiviinä yhteistyönä. Kirkon ulkoasiain neuvosto hyväksyi 26.1.2009 strategian ”Ykseyttä etsivä kirkko. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ekumeeninen strategia vuoteen 2015”. Strategia on käännetty ruotsiksi ja englanniksi. Siitä saatu ekumeeninen palaute on erittäin positiivinen.

Tavoite 2: Kirkon lähetysstrategian soveltaminen käytännössä KUO:ssa ja sen yksiköissä

Arvio: Kirkon ulkoasiain neuvosto hyväksyi omalta osaltaan Kirkon lähetysstrategian 14.12.2008 ja lähetti sen edelleen kirkkohallitukselle käsiteltäväksi. Kirkkohallituksessa asian käsittely on kuitenkin vielä kesken eikä asia tullut käsittelyyn marraskuun 2009 kirkolliskokouksessa. KUO:ssa lähetysstrategiaa on sovellettu käytäntöön toimintasuunnitelmien laadinnassa ja erityisesti KKK:ssa sen ja lähetysjärjestöjen yhteistyön vahvistamispyrkimyksissä.

Tavoite 3: Aktiivinen valmistautuminen ja osallistuminen Euroopan kirkkojen konferenssin yleiskokoukseen

Arvio: Kirkkohallituksen ulkoasiain osasto järjesti yhdessä Suomen ortodoksisen kirkon ja Suomen ekumeenisen neuvoston kanssa Lyonin yleiskokouksen valmistautumisseminaarien sarjan. Kirkkomme delegaattit osallistuivat Oslissa tammikuussa pidettyyn EKK:n yleiskokouksen valmisteluseminaariin.

Yleiskokouksessa kirkkomme delegaation panos oli aktiivinen ja vahva. Pohjoismaiden ja Baltian kirkkojen yksimielisellä tuella uudistamiskomiteaan valittu Gunnar Grönblom ilmoitti marraskuussa luopuvansa henkilökohtaisten syiden vuoksi komitean jäsenyydestä.

Tavoite 4: Kirkkomme ja Eteläisen Afrikan kirkkojen yhteyksien vahvistaminen

Arvio: Kirkkomme yhteyksiä Eteläisen Afrikan kirkkojen kanssa hoidettiin normaalisti. Namibian evankelis-luterilaisen kirkon (ELCIN) ja kirkkomme yhteyksiä koordinoiva Namibia-neuvottelukunta kokoontui säännöllisesti. Kirkkomme ja ELCIN:n yhteistyösopimukseen perustuva neuvottelukunnan kokous pidetään helmikuussa Oniipassa Namibiassa. Sitä on valmisteltu KUO:n ja ELCIN:n johdon kanssa yhteistyössä.

Eteläisen Afrikan evankelis-luterilaisen kirkon (ELCSA) kanssa tekeillä olevan yhteistyösopimuksen valmistelu jatkui kertomusvuoden aikana. Ensimmäisenä askeleena kohti yhteistyösopimusta oleva Memorandum of Understanding oli tarkoitus allekirjoittaa vuoden 2009 aikana, mutta sen allekirjoitus tapahtuu ELCSA:n pyynnöstä helmikuussa 2010 arkkipiispan Eteläisen Afrikan vierailun aikana Gaboronessa Botswanassa.

Tavoite 5: Oppikeskustelujen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Arvio: Oppikeskustelujen tavoitteiden ja niiden toteutumisen arviointi on jatkuva prosessi. Kertomusvuoden aikana saatiin päätökseen sekä kirkkomme oppikeskustelut maamme metodistikirkkojen kanssa että suomalais-ruotsalaiset luterilais-katoliset oppikeskustelut vanhurskauttamisesta kirkon elämässä.

4.5.1 Teologiset asiat

Toiminta-ajatus

Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston teologisten asiain yksikkö valmistelee, toimeenpanee ja seuraa kirkkomme ekumeenista toimintaa, erityisesti siihen liittyviä teologisia kysymyksiä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sovellettiin 26.1.2009 hyväksyttyä kirkon ekumeenista strategiaa. Työn painopiste oli kotimaisissa teologisissa dialogeissa, joita jatkettiin Suomen ortodoksisen kirkon ja Suomen Baptistiyhdyskunnan sekä Finlands svenska baptistsamfundin kanssa. Teologisten asiain yksikkö vastasi dialogien valmistelusta ja toteutuksesta. Lisäksi teologisten asiain yksikkö ja toimikunta vastasivat lausunnon antamisesta kirkkomme ja Suomen Metodistikirkon sekä Finlands svenska metodistkyrkan välillä käytyjen oppikeskustelujen loppuraportista *Kristuksesta osalliset* sekä siihen pohjaavan sopimusluonnoksen valmistelusta.

Yhdeksännet neuvottelut Suomen ortodoksisen kirkon kanssa käytiin kulttuurikeskus Sofiassa Helsingissä 15.–16.1.2009. Neuvottelun aiheet olivat: ”Uskontojen kohtaaminen” ja ”Uskon kielet – miten kirkko kohtaa nykyihmisen?” Uskontojen kohtaamisen perustana pidettiin yhteisesti uskoa kolmiyhteisen Jumalan luomistyöhön ja sitä, että Sana (Logos), johon ja jonka kautta kaikki on luotu, tuli lihaksi Jeesuksessa Kristuksessa. Kirkkojen yhteistyötä tarvitaan esimerkiksi maahanmuuttajien ekumeenisessa kohtaamisessa, diakonisessa auttamisessa ja myös lähetystyössä. Kirkkojen yhteisenä pyrkimyksenä nähtiin myös rukous- ja jumalanpalveluselämän sekä uskon sisällön elävä yhteys kohdattaessa sanoin ja rakkauden teoin tämän ajan ihmisiä.

Yhteistyössä Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) kanssa toteutettu EKK:n ortodoksisten ja muiden jäsenkirkkojen välisiä oppikeskusteluja tarkasteleva selvitystyö saatettiin kirkkomme rahoittamalta osalta päätökseen. Työalasihteerin virastaan osittain virkavapaalla ollut TT Kaisamari Hintikka työskenteli vuonna 2007 käynnistyneessä hankkeessa osa-aikaisesti tammielokuun ajan. Hankkeen satoa koonneen konsultaation esitelmät julkaistiin Reseptio-lehdessä 1/2009.

Viidennet teologiset neuvottelut Suomen baptistiyhdyskunnan ja Finlands svenska baptistsamfundetin kanssa käytiin 22.–23.9.2009 Vaasan evankelis-luterilaisten seurakuntien Österhankmon leirikeskuksessa. Neuvottelun aiheena oli ”Yhteinen (yleinen) pappeus ja virka” sekä luterilaisten ja baptistien käytännön yhteistyön mahdollisuudet esimerkiksi kriisisielunhoidossa. Molemmat osapuolet painottivat seurakunnan rakentumisessa tarvittavan sekä yhteistä pappeutta että erityistä virkaa. Viran nähtiin olevan sekä sanan julistamista että palvelua varten. Kristityt on kutsuttu palvelemaan Kristusta seurakunnassa ja maailmassa. Luterilainen taho suurempana kirkkona kantaa organisointi- ja resursointivastuuta ekumeenisen kriisityön kehittämisestä. Hädän hetkellä on molempien mukaan tärkeintä lähimmäisen auttaminen.

Teologisten asiain yksikkö järjesti 20.–21.8. Jyväskylän kirkkopäivien yhteydessä ystävyysseurakuntaseminaarin ”Auttajasta kumppaniksi – ystävyys on yhteistä työtä!” Lisäksi yksikkö oli mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa niin Järvenpäässä kokoontuneen Pohjois-, Itä- ja Keski-Euroopan Kirkkokonventin (31.8.–4.9.) kuin Porvoossa pidettyä Porvoon kirkko-yhteisön priimasten (12.–13.10.) ja Porvoon yhteydenpitoryhmän kokousta 12, 14.–16.10.).

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Teologiset oppikeskustelut Suomen ortodoksisen kirkon, Roomalaiskatolisen kirkon sekä baptistiyhdyskuntien kanssa

Arvio: Suomen ortodoksisen kirkon kanssa käydyt oppikeskustelut sujuivat hyvin ja vakiintuneesti ja niiden tuloksena saatiin hahmotettua myös yhteistä linjaa käsiteltäviin teemoihin. Keskustelujen myötä heräsi kysymys siitä, tulisiko kirkkomme tehdä tarkennettu uskontoteologinen linjanveto.

Baptistiyhdyskuntien kanssa käydyt neuvottelut sujuivat samoin vakiintuneesti. Ehkä etenkin baptistit hyötyivät tällaisesta identiteettiä luovasta työskentelystä. Vuoden 2012 neuvotteluihin, joita kirkkomme on määrä isännöidä, laaditaan yhteenveto aiemmista keskusteluista.

Molempien oppineuvottelujen keskeinen materiaali julkaistiin Reseptio 2/2009 – lehdessä. Suomalais-ruotsalainen luterilais-roomalaiskatolisen dialogin loppuvaihetta käsitellään osaston yleisessä toimintakertomuksessa.

Tavoite 2: Luterilais-anglikaaniset teologiset konsultaatiot Porvoon kirkkojen kanssa

Arvio: Suomessa pidetyt Porvoon priimasten ja kontaktiryhmän kokoukset onnistuivat sekä puitteiltaan että sisällöllisesti hyvin. Päästiin rehelliseen ja rakentavaan keskusteluun ja edistettiin esimerkiksi hanketta kirkkoyhteisön virsikirjan aikaan saamiseksi sekä sovittiin Porvoon kirkkojen avioliittokonsultaation järjestämisestä Suomessa syksyllä 2011. Oslossa pidettiin 22.–25.1. Porvoon kirkkoyhteisön teologinen konsultaatio diakonin virasta. Kokouksen työskentely ja loppuraportti antoivat hyvän kuvan siitä, mikä on keskustelun nykyvaihe eri kirkkoyhteisön jäsenkirkoissa. Anglo-Nordic-Baltic teologinen konferenssi elokuussa onnistui hyvin ja suomalaisten osallistujien panos oli merkittävä.

Tavoite 3: Yksikön strategian viimeistely osaksi kirkon ekumeenista strategiaa

Arvio: Teologisten asiain yksikkö otti Kirkon ekumeenisen strategian huomioon toimintasuunnitelman laadinnassa ja yleensä toiminnassaan sekä osallistui Kirkon ekumeenisen strategian käsittelyyn KUN:n seminaarissa 13.–14.8. sekä KUO:n seminaaripäivässä 25.9. Teologisten asiain toimikunta pohti kokouksissaan strategian merkitystä toimikunnan työskentelylle.

Tavoite 4: Teologisen stipendiohjelman kehittäminen ja siitä tiedottaminen

Arvio: Gettysburgin luterilaisen teologisen seminaarin kanssa sovittiin stipendivaihdon muuttamisesta kaksisuuntaiseksi lukuvuoden 2010–2011 alusta lähtien. Chicagon LSTC:n kanssa vaihto kuitenkin on päättymässä LSTC:n taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Unkarin kirkon kanssa neuvoteltiin stipendivaihdon integroinnista Erasmus-vaihto-ohjelmaan. Unkarin stipendivaihto siirtyy vuoden 2010 alussa KUA:lta KUO:n talousarviosta rahoitettavaksi.

Tavoite 5: Ekumeenisen tietoisuuden levittäminen osallistumalla ekumeenisen koulutuksen järjestämiseen sekä valtakunnallisella että hiippakunnallisella tasolla

Arvio: Tavoite saavutettiin kohtuullisesti. Reseptio-lehti on 1/2008-numerosta alkaen luettavissa myös ulkoasiain osaston kotisivulla. Yksikkö osallistui mm. SEN:n KETKO-koulutuksen toteuttamiseen, SEN:n ekumeenisen kasvatuksen kirjahankkeeseen ja SLS:n organisoimaan kirkon kansainvälisen tehtävien koulutuksen paneeliin. Lisäksi ekumeenisesta strategiasta tiedotettiin jakamalla materiaalia sekä esittelemällä strategiaa esimerkiksi lehtiartikkeleissa.

4.5.2 Ulkosuomalaistyö

Toiminta-ajatus

Jokainen kristitty on etnisestä, kansallisesta, kieli- tai kulttuuritaustastaan riippumatta Kristuksen universaalin kirkon jäsen. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on osa tätä maailmanlaajaa kristillistä kirkkoa. Kirkkomme pyrkii edistämään järjestelyjä, joilla paikalliset kirkot turvaavat alueellaan eri kansallisuutta olevien kristittyjen seurakuntayhteyden.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Turistityön palkkausuudistus toteutui talouden osalta suunnitellulla tavalla. Kokonaispalkkaukseen siirtyminen aiheutti jossain määrin sekaannusta asuntojärjestelyissä. Epäselvyyttä ilmeni siitä onko kyseessä työnantajan tarjoama työsuhteasunto vai työntekijän itsensä hankkima asunto. Työntekijöiden vaihtuessa pyritään yhdenmukaiseen ratkaisuun, jossa työntekijät huolehtivat itse asumisjärjestelyistään.

Espanjan Aurinkorannikon diakoniapapin valinnan yhteydessä virkakysymys ja huoli juma-lanpalveluselämästä aiheuttivat jännitteisen ilmapiirin. Talvikaudelle lähetettiin lisätövoimaksi osa-aikainen (60 %) pappi. Pappien keskinäisellä työnjaolla tehtävät on pyritty jakamaan tasa-puolisesti. Piispa Wille Riekkinen siunasi 8.11.2009 uudet työntekijät tehtäviinsä.

Espanjan Costa Blancan evankelis-luterilainen seurakunta sai syyskauden 2009 alussa käyttöönsä uuden toimitilan (103 m²), jonka seurakunta osti keväällä 2009 Kirkkohallituksen myöntämän lainan turvin. Seurakuntalaiset kunnostivat Torre Viejan kaupungin keskustassa sijaitsevan toimitilan pitkälti talkootyönä. Piispa Riekkinen siunasi (7.11.2009) toimitilan käyttöön.

USA on kiristänyt uskonnollisten työntekijöiden viisumia ja työlupaa koskevia säästöksiään, mikä on viivästyttänyt uuden siirtolaispapin 1.4.2009 suunniteltua muuttoa New Yorkiin. Viisumin myöntäminen siirtynee vuoteen 2010. Muuttunut käytäntö vaikeuttaa myös Dallasissa vapaaehtoisena pastorina toimivan suomalaispapin viisumin saantia.

Kirkon ulkosuomalaistyön seminaari pidettiin Helsingissä, ortodoksisessa Kulttuurikeskus Sofiassa 7.–9.8.2009. Teema oli Ekumenia ja pääluennoitsijana kirkkoneuvos Risto Cantell. Ekumeeniset vieraat olivat Isä Luke, Rodos ja pastori, Dr. Gary Mills (ELCA, New York) sekä Metropoliitta Ambrosius Helsingistä.

Kirkon ulkoasiain neuvoston ja ulkosuomalaistyön toimikunnan jäsen, suurlähettiläs Irma Ertman (Suomen pysyvä edustusto Euroopan Neuvostossa, Strasbourg) kutsui ulkosuomalais-työn toimikunnan kokous- ja tutustumismatkalle Strasbourgii. Matkan ohjelmaan toimikunnan kokouksen lisäksi sisältyi tapaaminen alueen ulkosuomalaisyhteisön kanssa, tutustumiskäynnit mm. seuraavissa kohteissa: Euroopan ihmisoikeustuomioistuim, Strasbourgin ekumeeninen instituutti, Pyhän Istuimen pysyvä edustusto Euroopan neuvostossa ja Euroopan kirkkojen konferenssi.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon ulkosuomalaistyön visio ja strategia

Arvio: Yksikkö osallistui Kirkon ekumeenisen strategian valmisteluun. Siinä on huomioitu myös ulkosuomalaistyön visio ja tavoitteet. Hyväksytyn ekumeenisen strategian pohjalta tehtävän ulkosuomalaistyön oman strategian valmistelu siirrettiin seuraavalle toimintakaudelle.

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö on uudistamassa kotisivujaan, mikä liittyy kirkon keskushallinnon uuden verkkopalvelun kehittämiseen, <http://sakasti.evl.fi>. Viisumia ja työlupaa odottaessaan New Yorkin siirtolaispappi osallistui ulkosuomalaistyön sivujen suunnitteluun. Hänen tehtävänä oli sivujen rakenteen suunnittelu, nykyisten sivujen materiaalin arviointia ja päivittämistä uudistettavien sivujen käyttöön.

Tavoite 2: Rekrytointi ja työntekijöiden tukeminen

Arvio: Australian ja Pohjois-Amerikan työntekijöiden kotimaanloma-käytäntö (perheen kotimaanloman matkakustannukset korvataan joka toinen vuosi, aiemmin joka kolmas vuosi) on lisännyt työssä viihtymistä ja helpottanut rekrytointia.

Kaikki lähtevät ja palaavat työntekijät ovat osallistuneet kirkon ulkomaisen työn koulutusohjelman mukaiseen koulutukseen.

Suunnitellut työntekijäseminaarit toteutuvat Keski-Euroopassa, Espanjassa, Australiassa ja Kanadassa. USA:n työntekijöiden seminaari siirtyi vuodelle 2010.

Tavoite 3: Alueelliset haasteet

Arvio: Pietarin ulkosuomalaistyön ja Viron turistityön kokeiluhankkeen valmistelu on edennyt hyvin ja se päätettiin toteuttaa vuoden 2010 aikana. Hanketta on valmisteltu yhteistyössä Viron ja Inkerin evankelis-luterilaisten kirkkojen kanssa.

Aasian ulkosuomalais- ja turistityön (Thaimaa) kehittämishanketta on pidetty vireillä, jossaan se ei ole edennyt toivotulla tavalla viisumi- ja työlupaongelmien vuoksi. Neuvotteluin Thaimaan evankelis-luterilaisen kirkon ja viranomaisten kanssa on pyritty löytämään ratkaisu, jotta työtä voitaisiin kehittää tarpeen edellyttämällä tavalla.

Sveitsin työn kehittämisessä oli merkittäviä vaikeuksia, jotka vaikuttivat myös yhteistyöhön Zürichin luterilaisen seurakunnan kanssa. Vuoden lopulla käytiin neuvotteluja Sveitsin työn jatkamisesta keväällä 2010 ja valittiin siirtolaispappi johtamaan uusittua kehittämishanketta.

4.5.3 Kirkon lähetystyön keskus

Toiminta-ajatus

Kirkon lähetystyön keskus (KLK) kehittää ja koordinoi kirkon lähetystyötä, ohjaa sitä koskevaa yhteistyötä sekä huolehtii kirkon lähetystehtävään kuuluvasta yhteisestä kasvatuksesta, koulutuksesta ja tiedotuksesta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuosi 2009 oli kirkon lähetystyön juhluvuosi. Lähetystyö, erityisesti Suomen Lähetysseuran 150 vuotta jatkunut toiminta oli esillä monimuotoisesti tapahtumissa, tiedotuksessa ja julkaisuissa. Tammikuun 18. päivänä pidettiin juhluvuoden pääjuhla Helsingissä. Juhlissa korostuivat Lähetysseuran yhteistyökirkkojen edustajien puheenvuorot ja esitykset. Jotkut näistä kirkoista ovat myös muiden kirkon lähetysjärjestöjen yhteistyökumppaneita.

Lokakuun 11. päivänä ekumeenisen lähetyspyhän yhteydessä saarnasunnuntaina kirkon lähetysjärjestöjen työntekijät vierailivat seurakunnissa. Kirkkopäivillä Kansainvälinen teemaryhmä vastasi lähetystyöhön liittyvistä ohjelmista. Lapuan hiippakunnan lähetysjuhla oli osa kirkkopäivien pääohjelmaa. Seurakunnat, hiippakunnat ja kirkon lähetysjärjestöt järjestivät monia juhluvuoden tapahtumia. Suomen Lähetysneuvosto vietti 90 -vuotisjuhliaan.

Kirkkohallituksen täysistunto käsitteli esitystä kirkon lähetysstrategiaksi maaliskuussa ja päätti pyytää siitä lausuntoja. Saaduissa lausunnoissa kiinnitettiin kriittistä huomiota uuden kirkon lähetystyön toimikunnan tehtäviin ja vastuuseen. Aikataulustyistä asiaa ei kuitenkaan saatu kirkolliskokouksen käsittelyyn vuoden aikana.

Tammikuussa kirkon ulkoasiain neuvosto hyväksyi kirkon ekumeenisen strategian *Meidän kirkko – ykseyttä etsivä yhteisö*. Sillä ja kirkon lähetysstrategialla on monia liittymäkohtia, mm. suhteiden kehittäminen eteläisen pallonpuoliskon kirkkoihin.

Kirkon lähetysstrategiaehdotuksessa todetaan, että yhteisen strategian myötä voidaan kehittää järjestelmä, jonka kautta kirkon lähetysjärjestöjen solmimat sopimukset jäsentyvät selkeämmin osaksi kirkon ulkosuhteita. Vuoden aikana on ollut käynnissä tämän tavoitteen mukaisia prosesseja. Kirkon lähetysjärjestöjen yhteistyökirkkojen edustajat tapaavat Suomessa käydessään kirkkomme piispoja ja vierailevat Kirkkohallituksessa. Huhtikuussa arkkipiispa Jukka Paarman johtama valtuuskunta vieraili Japanissa.

Kirkon lähetystyön toimikunta on valmistellut lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun yhteistyökirkkojen rekisteriä. Sopimuksia on lähes 40 kirkon kanssa. Valtaosa kirkoista on luterilaisia. Toimikunta päätti, että vuoden 2012 toimintasuunnitelmaan otetaan kirkon yhteisen kumppanuuskonsultaation valmistelu. Konsultaatioon kutsutaan kaikki kirkon lähetysjärjestöjen yhteistyökirkkojen edustajat. Päätöksen taustalla on mm. Suomen Lähetysseuran kesäkuussa pitämän kumppanikonsultaation kokemukset.

Kirkon lähetysjärjestöjen ulkomaisessa työssä suurimmat muutokset ovat viime vuosina koskeneet yhteistyötä Inkerin evankelisluterilaisen kirkon kanssa, koska Venäjän Federaatio on lopettanut pysyvien työviisumien myöntämisen lähetystyöntekijöille. Virossa toimivien lähetystyöntekijöiden määrä on kasvanut. Myös uusia avauksia on etsitty.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kirkon lähetysstrategiassa määriteltyjen jatkotoimenpiteiden aloittaminen

Arvio: Laadittiin selvitys Kirkon lähetystyön keskuksen työntekijätarpeesta ja jatkettiin strategiaehdotuksen mukaisesti yhteistyön tiivistämistä kirkon lähetysjärjestöjen kanssa ja verkostoitumista muiden kirkon toimijoiden kanssa.

Tavoite 2: Kirkon lähetysjärjestöjen ulkomaisten kirkkojen kanssa solmimien yhteistyösopimusten kartoitus ja selvitys siitä, miten niitä voidaan pitää kirkkomme sopimuksina

Arvio: Kartoitus on käynnissä. Kirkon lähetystyön toimikunta päätti, että kirkon yhteisen kumppanuusneuvottelun järjestäminen otetaan vuoden 2012 toimintasuunnitelmaan.

Tavoite 3: Kirkon lähetystyön juhluvuoden vietto

Arvio: Raportoitiin Kirkkomme Lähetys -lehden numeroissa juhlallisuuksista ja toimitettiin Kirkon tiedotuskeskuksen kanssa materiaalia kirkon verkkosivuille ja tiedotukseen. Valmisteltiin ja toteutettiin juhluvuoden yhteisiä tilaisuuksia Suomen Lähetysseuran ja muiden lähetysjärjestöjen kanssa. Osallistuttiin Kirkkopäivien ohjelmiin kansainvälisen teemaryhmän ja muiden yhteyksien kautta.

Tavoite 4: Perehtyminen kolmannen maailman kirkkojen lähetystyöhön Euroopassa ja yhteyden rakentamiseen maahanmuuttajien kristillisiin yhteisöihin

Arvio: Julkaistiin kaksi Lähetysteologisen Aikauskirjan numeroa, joista toinen käsitteli Euroopan tilannetta ja toinen kiinalaista teologiaa. Kirkkomme Lähetys -lehden 50-vuotisjuhlanumerossa 2/2009 esiteltiin kirkon maahanmuuttajatyötä ja maahanmuuttajien kristillisiä yhteisöjä.

Tavoite 5: Osallistuminen vuoropuheluihin painopistealueena islam Euroopassa ja Lähi-idässä

Arvio: Julkaistiin tutkimus Kirkko ja islam -työryhmän toiminnasta vuosina 1988–2008. Työryhmä teki opintomatkan Iso-Britanniaan. Vuoropuhelut Suomessa toimivien islamilaisten yhteisöjen kanssa ovat jatkuneet.

Tavoite 6: Osallistuminen suomalaisen ja eurooppalaisen ja moniuskontoisuuden ja monikulttuurisuuden arviointiin ja niiden kohtaamisen välineiden kehittämiseen

Arvio: Järjestettiin useita uskonnollisuuden muutosta käsitteleviä tilaisuuksia sekä suomalaisten uskontokuntien ja uskomusyhteisöjen välisiä keskusteluja. Tuettiin seurakuntia uskontojen kohtaamisen kysymyksissä. Osallistuttiin uskontojen välisen pysyvän keskustelurakenteen luomiseen ja kirjoittajina aihetta koskeviin julkaisuihin.

4.6 KIRKON TIEDOTUSKESKUS

Toiminta-ajatus

Kirkon tiedotuskeskuksen (KT) tehtävänä on kehittää viestintää sekä vastata kirkon julkisesta ja valtakunnallisesta viestinnästä eri tiedotusvälineissä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Viestinnän kulttuurissa on kuluneen vuoden aikana korostunut kaikenlaisen tiedon hajautuminen hyvin laajalle, mikä asettaa erityisiä haasteita kaikille viestinnästä huolehtiville tahoille. Tämä tulee korostamaan jatkossa myös medialukutaidon merkitystä. Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi joulukuun istunnossaan Kirkon strategiaan pohjautuvan Kirkon viestintäohjelman. Sen tarkoituksena on ohjeistaa koko kirkon työntekijäkuntaa viestinnällisissä haasteissa.

Kirkon näkyvyys verkkoympäristössä on vahvistunut suunnitellusti. Erityisesti vuorovaihteista osallistumista on lisätty. Kesällä 2009 avattiin liitykirkkoon.fi -palvelu, jonka avulla kirkkoon liittyi vuoden loppuun mennessä yli 3000 uutta jäsentä. Hengellinen elämä verkossa -hankkeessa on jatkettu mm. seurakunnan työntekijöiden verkkovalmius- ja kansalaiskeskustelutaitojen koulutusta. Panostus verkkoviestintään on kasvattanut KT:n työvoimaa huomattavasti. Kertomusvuonna KT:n palveluksessa aloitti 16 uutta työntekijää.

Viestintää niin kirkossa kuin muuallakin on leimannut kuluneena vuonna taloudellinen taantuma, mikä on antanut aihetta tiedottaa useista kirkon tavoista auttaa heikommassa asemassa olevia vaikeina aikoina. Kirkon panostus lähimmäisen auttamisessa on otettu vastaan tiedotusvälineissä pääsääntöisesti myönteisesti. Vuonna 2009 kirkkoon liittyi ennätysmäärä uusia jäseniä, mikä osaltaan heijastaa kirkon myönteisen mielikuvan vahvistumista yleisessä keskustelussa. Nämä tilastot uutisoitiin laajemmin mediassa tammikuun ensimmäisellä viikolla.

Cisionin kanssa käynnistetty mediaseurantapalvelu on laajentanut kirkkouutisoinnin peilausta huomattavasti ja se on ulotettu myös kansalaiskeskusteluun.

Vuoden 2010 seurakuntavaalien valmistelut on saatu kertomusvuoden aikana jo varsin pitkälle. Valtakunnallisen kampanjoinnin mainostoteuttajaksi valittiin mainostoimisto Kultainen Sherpa Helsingistä. Vaaleihin mennään tunnuslauseella ”Ensimmäinen kerta”, millä viitataan 16 vuoteen alennettuun äänestysikään.

Vuoden 2009 aikana on käynnistetty valmistelut myös kevään arkkipiispan vaalien viestintäsuunnittelu yhdessä Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin kanssa.

Maan suurimman kristillisen julkaisun Kotimaan päätös lakkauttaa verkkouutispalvelunsa aiheutti pohdintaa KT:n roolista valtakunnallisena kirkkoa ja uskontoa käsittelevien uutisten tuottajana. Tähän haasteeseen on pyritty osaltaan vastaamaan kehittämällä KT:n radiotoimituksen yhteydessä toimivan pod.fin palvelua. Myös tiedotusyksikön tuottamien tiedotteiden määrä on noussut kuluneena vuonna.

Työilmapiiribarometrin tulokset antoivat aiheita paneutua työyhteisön yleiseen ilmapiiriin. Johtoryhmälle on järjestetty keskitettyä työnohjaus- ja coaching valmennusta syyskuusta alkaen. Koko KT:n henkilöstö osallistui ohjaukseen joulukuun alussa. Hanke jatkuu toukokuun alkuun saakka.

KT:n toimikunnan esitys vuoden 2009 tiedonvälityspalkinnon saajaksi oli sarjakuvataiteilija Ville Ranta. Kirkkohallituksen täysistunto päätti kuitenkin jättää palkinnon myöntämättä.

Syyskuussa järjestettiin 41. viestintäpäivät, tällä kertaa Turussa. Osanottajia oli ennätysmäiset yli 260.

Kirkon mediasäätiö myönsi vuonna 2009 tukea 501.000 euroa yhteensä 30 hankkeelle. Hakijoita oli 97 ja haettu summa noin 1,9 milj. euroa. Tähän asti on myönnetty tukea yli 1,5 milj. euroa 88 hankkeelle.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Huolehditaan kirkon yhteisestä valtakunnallisesta tiedottamisesta. Kehitetään palveluja, joilla tarjotaan taustoittavaa tietoa kirkosta.

Arvio: Vuotta 2009 on leimannut valmistautuminen vuoden 2010 seurakuntavaaleihin. KT on jatkanut media-aamiaisten järjestämisiä mm. yhteistyössä Suomen Ekumeenisen Neuvoston (SEN) kanssa. Kuluneena vuonna on julkaistu Kirkko tänään -tietopaketti, joka kantaa ajanmukaistettuna vuoteen 2011.

Tavoite 2: Hoidetaan Yleisradion suomenkieliset hartausohjelmat. Jatketaan internetissä julkaitavan ohjelmiston kehittämistä ja kokoamista kirkon podcast-portaalissa.

Arvio: KT:n radio- ja televisiotoimitukset ovat tuottaneet jumalanpalveluksia, hartaus- ja ajan-kohtaisohjelmia molempiin tiedotusvälineisiin sovitulla tavalla. Vilkastunut pod.cast -tuotanto hakee yhä vakiintuneempia toimintamuotojaan.

Tavoite 3: Laajennetaan edelleen evl.fi-palvelun sisältöä ja lisätään sen vuorovaikutteisuutta.

Arvio: Kesällä avattu liitykirkkoon.fi -palvelu on otettu hyvin vastaan. Vuorovaikutteisuutta on lisätty eri palveluissa. Palautepalvelujen koordinointia on keskitetty siten, että siitä vastaa yksi henkilö.

Tavoite 4: Tuetaan seurakuntien viestintää ylläpitämällä ja kehittämällä Välitä viestiä! -verkkopalvelua.

Arvio: Tuntityöntekijä avustanut sivuston ylläpidossa. Sivustossa on vahvistettu seurakuntien rakennemuutos- ja kriisiviestintää.

Tavoite 5: Kehitetään KT:n toimintakulttuuria sisältölähtöisten toimintatapojen suuntaan.

Arvio: Yksikköjen välisiä raja-aitoja on edelleen madallettu pyrkien enemmän toimintakeskeiseen työskentelyyn. Sihteeritiimin kehittäminen jatkuu. Uusia työntekijöitä palkattaessa on korostettu moniosaamista ja joustavuutta. Palautejärjestelmää on kehitetty. Toimintavuoden aikana on perustettu myös kuvapankki.

Tavoite 6: Kehitetään mediaseuranta vastaamaan ajan vaatimuksia.

Arvio: Mediaseuranta käynnistettiin vuoden alussa. Päivittäisen raportin saavat KKH:n työntekijöiden lisäksi hiippakunnat, kirkolliskokouksen jäsenet sekä suuret seurakuntayhtymät, jotka voivat räätälöidä palvelua tarkemmin omien tarpeidensa mukaiseksi. Mediaseurantaa toteutetaan myös HEV-hankkeessa osallistumalla aktiivisesti kansalaiskeskusteluun eri tahoilla.

Tavoite 7: Huolehditaan työntekijöiden jaksamisesta.

Arvio: Maaliskuussa järjestettiin kaksipäiväinen vetäytyminen Vierumäellä. Syksyllä aloitettiin johtoryhmän tuki- ja ohjauskurssi, joka jatkuu huhtikuuhun 2010. Coaching-toimintaa vetävä konsultti Timo Tommila vetää myös kaksi koko KT:lle suunnattua tapahtumaa.

Tavoite 8: Tehostetaan yhteistyötä muiden kirkollisten toimijoiden kanssa.

Arvio: Yhteistyö Nuorten keskuksen kanssa on lisääntynyt mm. evl.fi:n kehittämisessä. Myös yhteistyötä Helsingin seurakuntayhtymän radiotoiminnasta vastaavan Toivontuottajien kanssa on lisätty. Selvitetään yhteistyömahdollisuuksia Kotimaan kanssa.

4.6.1 Tiedotusyksikkö

Toiminta-ajatus

Tiedotusyksikkö toteuttaa kirkon strategiaa tiedotuksen keinoin. Yksikkö viestii kirkollisista ja keskeisiin elämänskysymyksiin liittyvistä aiheista ja uutisista tiedotusvälineille sekä evl.fi/ajankohtaista -verkkosivullaan. Yksikkö edistää ja syventää yhteiskunnassa käytävää keskustelua tarjoamalla luotettavaa, ajankohtaista ja kiinnostavaa tietoa kristinuskosta, kirkosta ja seurakuntien toiminnasta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Sähköinen Cision-mediaseuranta käynnistyi uutena palveluna tammikuussa 2009. Se sisältää printtimedian lisäksi sähköisen ja osittain verkkomedian kirkkoa koskevat uutistiivistelmät. Mediaseurantaportaali on kirkkohallituksen työntekijöiden käytettävissä intran etusivulla. Lisäksi mediaseurannan uutiskirje lähetetään sähköpostina kahdesti päivässä tuomiokapituleille, kirkolliskokousedustajille ja suurten seurakuntien viestintään.

Seurakuntien rakennemuutosten viestintää kehitettiin rakenneryhmän hankkeessa, jota tiedotusyksikkö koordinoi. Viestinnän konsultti Helena Lemminkäisen kanssa laadittiin muutosviestinnän perusviestit ja esitteet: Rakenne muuttuu, ydin säilyy, HeTa on tulevaisuuden työkalu sekä Kirjuri- ja IT-alueet. Lisäksi toteutettiin rakennemuutosviestinnän pilottikoulutukset Seinäjoella, Loviisanseudulla ja HeTa-hankkeen koulutus Raisiossa. Tiedotuspäällikkö ja viestintäsuunnittelija vastasivat viestintähankkeesta KT:ssa. Muutosviestinnän työkalut ovat osoitteessa evl.fi/vv.

Tiedotusyksikkö toimitti vuosikatsauksen uudistuneena Kirkko tänään -esitteenä yhteistyössä Kustannus Oy Kotimaan kanssa. Esitteestä toimitettiin Kirkko tänään -diasarja suomeksi ja ruotsiksi.

Tiedotusyksikkö osallistui vuoden aikana tiedotusprojektien suunnitteluun ja toteutukseen: Lähetyksen 150-vuotisjuhluvuoden tapahtumista viestittiin yhteistyössä Suomen Lähetysseuran kanssa ja Kööpenhaminan ilmastokokouksen viestintää hoidettiin Kirkon Ulkomaanavun kanssa. Esillä olivat myös yhteisvastuukeräyksen maahanmuuttajateema ja Parisuhteen palikat. Pyhä

ja Hengellinen elämä verkossa -hankkeisiin luotiin viestintäryhmät. Valmistauduttiin vuoden 2010 seurakuntavaaleihin.

Tiedotusyksikkö järjesti vuoden aikana useita mediatapaamisia. Kirkkoon liittyminen oli esillä Juha Kauppinen, Kimmo Kääriäisen ja Seppo Häkkisen tiedotustilaisuudessa 2.1.2009. Piispa Mikko Heikan työryhmän mietintö Kirkko ja rekisteröidyt parisuhteet julkistettiin 16.3. Kirkon ulkosuhteista oli media-aamiainen 13.5. ja tiedotustilaisuus pitkäaikaisasunnottomuudesta 12.6. Seurakuntalainen kumppanina eli muutosmatka merkitykselliseen jäsenyyteen - kehityshankkeen tiedotustilaisuus oli 12.10. Tampereella. Seinäjoella esiteltiin kansainvälinen rippikoulututkimus yhteistyössä Seinäjoen seurakunnan viestinnän kanssa 7.10. Uskonnonopetuksesta järjestettiin yhteinen arkkipiispojen ja islamilaisen yhteisön mediatapaaminen 20.10. yhdessä Suomen Ekumeenisen Neuvoston kanssa. Rakennemuutoksesta järjestettiin tiedotustilaisuus Ruotsinpyhtäällä 24.9., jossa mukana oli piispa Seppo Häkkinen. Ennen syksyn kirkolliskokousta järjestettiin toimittajabriefaus kirkon taloudesta. Kirkolliskokousten ja syksyn piispainkokouksen tiedotustilaisuuksissa arkkipiispa oli mukana. Diakoniatyöntekijöiden koulutuspäivän kanavan valmistelussa avustettiin KDY:tä kutsumalla mukaan valtiovarainministeri Jyrki Katainen.

Jyväskylän Kirkkopäivien viestintä hoidettiin yhteistyössä Kirkkopalvelujen kanssa. KT tarjosi viidelle nuorelle toimittajalle osallistumisstipendin matka- ja majoituskuluineen Jyväskylän Kirkkopäiville. Tiedottaja hoiti Saamelaisten kirkkopäivien tiedotuksen Inarissa 12.–14.6. Tiedotuspäällikkö hoiti Lyonin Euroopan kirkkojen konferenssin tiedotuksen 14.–21.7. ja avusti EKK:n kirjaprojektin suunnittelussa. Tiedotuksen sihteeri vastasi Turun viestintäpäivien käytännön järjestelyistä.

Verkkoviestintäyksikön kanssa toteutettiin blogi kymmenestä yleisimmin kysytystä kysymyksestä. Ne käsittelivät muun muassa kirkon ja valtion suhteita, uskonnonopetusta, uskoa ja tiedettä.

Tiedotusyksikkö lähetti medialle yhteensä 445 tiedotetta, mikä on 90 tiedotetta enemmän kuin edellisvuonna (355). Evl.fi -palautepalveluun tuli kysymyksiä ja palautetta yhteensä 550, joihin tiedottajat vastasivat.

Kirkon toimintaa kokoavat verkon tapahtumakalenterit yhdistettiin. Tiedotusyksikkö otti käyttöön ajanmukaisen tiedotepohjan ja osastojen yhteisen Case Manager -palautepalvelun, jossa on arkistointimahdollisuus. Evl.fi/ajankohtaista -sivua selkiytettiin.

Tiedotusyksikkö jatkoi viestinnän kriisivalmiutta perustamalla Kirkon viestintäpäivillä kriisiviestintäverkoston yhteistyössä kapitulien ja seurakuntayhtymien kanssa. Lähtökohtana on, että kokeneet tiedottajat voivat tukea tarvittaessa seurakuntien kriisiviestintää. Naantalissa tuettiin seurakunnan viestintää tulipalon yhteydessä, jossa menehtyi useita nuoria. Espoon Leppävaaran Sellon ampumavälikohtauksen viestintää uudenvuodenaattona osallistuttiin.

Tiedotuspäällikkö on kirkon viestintäkoulutuksen kehittämisryhmän jäsen. Tiedotuspäällikkö koulutti Helsingin hiippakunnan tiedottajia ja teologisen tiedekunnan viestinnän opiskelijoita kriisiviestintävalmiuksista sekä vaikuttamisviestinnästä diakoniajohtajien neuvottelupäivillä Hämeenlinnassa.

Uuden tiedottajan perehdytyskoulutuksen materiaalikansion loi tiedottaja Tuulikki Terhemaa lopputyönään Markkinointi-instituutin tiedottajatutkintoa varten. Tiedottajan työkierto-suunnitelman mukaisesti saatiin Kotimaa-yhtiön toimittajia yksikköön.

Tiedotusyksikkö vieraili Tampereella Aamulehdessä, tuomiokapitulissa ja seurakuntayhtymän viestinnässä, loi yhteyksiä Tampereen kaupungin viestintään sekä Kirkon tutkimuskeskukseen. Tiedotusyksikkö vieraili loppuvuodesta Tehyn ja Vantaan seurakuntayhtymän viestinnässä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Yksikkö tehostaa entisestään vuonna 2008 avattua ajanmukaista mediapalvelua verkossa. Se jatkaa täsmätiedotusta ja tukee kirkon eri toimijoita viestinnässä.

Arvio: Evl.fi/ajankohtaista -sivua selkiytettiin. Medialle lähetettiin kohdennetummin yhteensä 445 tiedotetta, mikä on 90 tiedotetta enemmän kuin edellisvuonna (355). Laadittiin viestintäsuunnitelmia Kirkkohallituksen hankkeille, toteutettiin Kirkkohallituksessa Kun toimittaja soittaa - ja asiantuntijatekstin kirjoittamiskoulutukset sekä järjestettiin kriisiviestintäkoulutusta.

Tavoite 2: Yksikkö aloittaa säännöllisen seurakuntien tiedottajien ja KT:n tiedottajien vaihtojärjestelmän, joka lisää tiedonkulkua ja hyviä toimintatapoja seurakuntien tiedottajien ja KT:n tiedotusyksikön välillä. Samoin KT:n tiedotusyksikkö ottaa koulutettavaksi vaihtuvia opiskelija-harjoittelijoita. Perehdytyksestä ja koulutuksesta tulee osa tiedotusyksikön työn kuvaa.

Arvio: Uuden tiedottajan perehdytyksen materiaalikansion loi tiedottaja Tuulikki Terhemaa lopputyönään Markkinointi-instituutin tiedottajatutkintoa varten. Tiedottajan työkiertosuunnitelman mukaisesti saatiin Kotimaa-yhtiön toimittaja yksikköön kevääksi.

Tavoite 3: Luotaukseen otetaan välineeksi sähköinen mediaseuranta.

Arvio: Cision-mediaseurantapalvelu alkoi tammikuussa 2009.

4.6.2 Radiotoimitus

Toiminta-ajatus

Radiotoimitus edistää kristillistä julistustyötä radion keinoin sekä tuo eri radiokanavilla keskusteluun uskonnollisia ja eettisiä kysymyksiä.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Suurimman osan radiotoimituksen työpanoksesta vei kertomusvuoden aikana perustehtävien hoitaminen: YLE Radio 1:n kanssa tehtävät aamu- ja iltahartaudet ja radiojumalanpalvelukset. Toimitus vastaa hartausohjelmistojen suunnittelusta luterilaisen kirkon osalta ja koordinoi ohjelmiston kaikkien mukana olevien kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen osalta. Radiotoimitus tuotti YLE Radio 1:lle myös Horisontti-ohjelmaa uskonnoista ja elämänkatsomuksista sekä Hartaita säveliä -hengellisen musiikin ohjelmaa.

Lastenoikeuksien juhluvuonna radioitiin Lapsen oikeuksien messu Helsingistä 22.10.2009 ja koululaiskirkko Oulusta 31.5.2009. Radion torstaiaamujen hartauksissa käytiin vuoden aikana läpi Katekismus.

Radiotoimitus on jatkanut uutisten ja ohjelmien tuottamista internetiin pod.fi -sivustolla. Sivuston ulkoasu uudistettiin syksyllä. Pod.fi -sivustolla julkaistaan uutisia ja ajankohtaisia juttuja päivittäin. Yhteistyö pod.fi -sivustolla on lisääntynyt pääkaupunkiseudun seurakuntien Toivotuottajien kanssa. Yhteistyötä on kokeiltu myös Oulun seurakuntayhtymän viestinnän kanssa. Pod.fi -palvelu on herättänyt keskustelua uutistoiminnan asemasta kirkon viestinnässä. Käynnit sivustolla ovat lisääntyneet huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna: 157 000 näytökertaa vuonna 2009 (48 600 vuonna 2008), 73 500 vuonna 2009 (27 700 vuonna 2008) ja 45 000 eri kävijää vuonna 2009 (16 800 vuonna 2008).

Pysäkki-verkkohartaudessa on jatkettu yhteistyötä Tampereen seurakuntayhtymän kanssa. Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän ja Lahden seurakuntayhtymän kanssa on kehitetty alkavaa yhteistyötä. Materiaaliyhteistyötä jatkettiin Suomen Lähetysseuran ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa. Toimintavuoden Pysäkki-hartaudet julkaistiin YouTube:ssa (34 kpl).

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Toimitus järjestää radiohartauksissa ja radiojumalanpalveluksissa mukana oleville koulutusta, jossa kiinnitetään huomiota erityisesti puheiden ja saarnojen homileettiseen kehittämiseen.

Arvio: Toimitus järjesti radion hartauspuhujille viiden päivän mittaisen peruskurssin, jossa kiinnitettiin huomiota radiossa toimivaan ilmaisuun ja sisältöön. Toimitus järjesti noin puolen päivän mittaisia, sisältöön, ilmaisuun ja dramaturgiaan keskittyviä koulutuksia ja palautetapaamisia vuoden aikana paljon hartauksia pitävien puhujien ryhmille (viidelle ryhmälle 2–3 tapaa-mista/ryhmä). Toimitus järjesti neljän päivän koulutuksen radiojumalanpalvelussarjassa mukana oleville seurakunnille ja päivän koulutuksen seurakunnille, joista radioidaan 1–2 jumalanpalvelusta. Saarnaajille järjestettiin muutaman tunnin kestoiset koulutustapaamiset kaksi kertaa.

Tavoite 2: Toimitus jatkaa internetissä pod.fi -sivuston kehittämistä monimedialiseen suuntaan.

Arvio: Toimitus on julkaissut pod.fi -sivustolla uutisia ja juttuja arkipäivisin. Toimitus on muun muassa selvittänyt politiikan ja kirkon suhteita kahdella kyselyllä; uutisoinnin taustaksi on tehty selvitykset kirkolliskokousedustajien poliittisista ja herätysliiketaustoista sekä eduskuntapuolueiden kirkkopoliitiikasta. Vuoden 2008 verotietoihin perustuen selvitettiin kirkollisveron maksamista erilaisissa ansiotuloluokissa. Toimitus on myös tehnyt kyselyn yhteistyössä Toivontuottajien kanssa naispappien asemasta. Selvitysten pohjalta julkaistut uutiset herättivät kiinnostusta myös muussa mediassa. Pod.fi -palvelu on herättänyt keskustelua uutistoiminnan asemasta kirkon viestinnässä.

Tavoite 3: Toimitus kehittää työnjakoa ja työprosesseja vastaamaan pod.fi -sivuston aiheuttamiin haasteisiin.

Arvio: Työnjakoa toimituksen sisällä on uudistettu siten, että pod.fi:n ajankohtais- ja uutistoiminta toteutetaan yhdessä Horisontin kanssa. Yhteistyö Toivontuottajien kanssa vakiintui. Pod.fi-palvelussa tehtiin yhteistyötä Kotimaan verkkouutisten kanssa keväällä 2009 sekä Kotimaa- ja Kirkko ja kaupunki -lehtien kanssa.

Tavoite 4: Toimitus nostaa ohjelmatuotannossaan esille kirkon oppiin liittyviä kysymyksenasetteluja.

Arvio: Helmi-elokuussa lähetettiin torstaiamujen radiohartauksissa sarja, jossa käytiin läpi Katekismus. Horisontti-ohjelmassa käsiteltiin keskeisiä kristillisiä käsitteitä, esim. sovitusoppia ja kolmiyhteistä Jumalaa useassa ohjelmassa. Lisäksi lähetettiin sarja, jossa tunnetut henkilöt kertoivat omasta Jumala-kuvastaan.

Keskimääräiset kuuntelijaluvut

Radio on edelleen merkittävä tiedotusväline suomalaisille, se tavoitti vuonna 2009 viikoittain yli 95 % suomalaisista ja päivittäin yli 78 % (2008 viikoittain 95 % ja päivittäin lähes 80 %). YLE Radio 1:n kanavaosuus oli vuonna 2009 7 % (2008 8 %). Ylen kanavien yhteenlaskettu kanavaosuus oli 52 % ja kaupallisten radioiden 48 % (2008 Yle 51 %, kaupalliset 49 %).

	Kuuntelijat 2009	Kuuntelijat 2008
Aamuhartaus ma-la klo 6.15	61 000	58 000
Aamuhartaus ma-la klo 7.50	147 000	159 000
Iltahartaus ma-pe klo 18.50	76 000	89 000
Iltahartaus la klo 18	102 000	105 000
Jumalanpalvelus su klo 10	193 000	196 000
Ortodoksinen liturgia/Horisontti su klo 11	121 000	118 000
Jumalanpalvelus/Horisontti su klo 18	63 000	70 000
Hartaita säveliä ma-la klo 6.05	58 000	
Hartaita säveliä ma-la klo 7.45	147 000	
Hartaita säveliä ma-pe klo 18.30	70 000	

4.6.3 Televisiotoimitus

Toiminta-ajatus

Televisiotoimitus tukee ja edistää kristillistä julistusta television keinoin sekä lisää keskustelua ja tietämystä kristinuskoon ja eettisiin kysymyksiin liittyvistä teemoista.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuoden aikana Suomessa aloitti uusi valtakunnallinen, perheille suunnattu tv-kanava SuomiTV, jonka tavoitteena oli ryhtyä tuottamaan myös uskonnollisia ohjelmia. Kanavan aloitus siirtyi aivan loppuvuoteen, joten uuden kanavan ohjelmapoliittiset linjaukset eivät vielä ehtineet selkiytyä. Tv-toimituksen työskentelyyn useita vuosia vaikuttaneista tilapäisistä työntekijäjärjestelyistä päästiin vähitellen eroon ja kaksi uutta vakinaista työntekijää aloitti työnsä. Joulukuussa tv-toimitus oli mukana järjestämässä Kirkon mediasäätöön kanssa tv:n ohjelmantekijöille suunnattua koulutusseminaaria.

Päätehtävänään televisiotoimitus entiseen tapaan suunnitteli ja toteutti YLE TV 1:n hartausohjelmat. Kertomuskaudella TV 1:ssä televisioitiin yhteensä 35 jumalanpalvelusta (2008: 35 kpl), joista 14 (2008: 17) oli suoria lähetyksiä. Vuoden aikana lähetettiin mm. Mikkelin piispanvihkimys, Helsingin hiippakunnan 50-vuotisjuhla Senaatintorilta, Valtiopäivien 200-vuotisjuhla Porvoon tuomiokirkosta, Valtioneuvoston 200-vuotisjuhla ja Katolisen kirkon piispan vihkimys Turun tuomiokirkosta sekä yhteispohjoismainen jumalanpalvelus Lemiltä. Tyrvään Pyhän Olavin kirkon kirkkomaalausten valmistumisen viivästymisen takia jouduttiin suunniteltu käyttöön-ottojuhlan televisiointi peruuttamaan jo toistamiseen. Maalausten valmistumiseen liittyvän seurantaladokumentin kuvaukset saatiin kuitenkin valmiiksi ja dokumentin esittämisestä tehtiin aiesopimus TV 1:n kanssa. Myös Kirkon mediasäätö myönsi hankkeen loppuunsaattamiseksi tuotantotukea. Kesäkaudella lähetettiin edelleen Puotilan kappelissa kuvattuja Kolmen vartin kirkko-ohjelmia, neljä uutta ohjelmaa ja kaksi uusintaa aikaisemmilta kesiltä. Pisara – Ajatus uskosta hartaus jatkoi omalla ohjelmapaikallaan lauantain alkuillassa, juhannuksesta elokuun alkuun lähetettiin edellisen kauden uusintoja. Toimitus sai käyttöoikeudet sekä koulutusta Yleisradion uuteen digitaaliseen arkistojärjestelmään Metroon, mikä monipuolistaa ja nopeuttaa arkistomateriaalien käyttöä mm. Pisara-ohjelman teossa.

Toimitus huolehti edelleen luterilaisten jumalanpalvelusten lisäksi myös niin ortodoksisten, katolisten kuin vapaiden suuntien jumalanpalvelusten ohjaamisesta.

Lähetysten keskimääräisessä katsojaluvussa tapahtui laskua, luterilaisilla jumalanpalveluksilla katsojia oli 153 000 (2008: 169 000, 2007: 153 000, 2006: 185 000). Katsotuin lähetys oli jouluaamun jumalanpalvelus Espoon tuomiokirkosta, jolla oli 238 000 katsojaa. Keskimääräinen Pisanan katsojaluku ensilähetyksellä oli 138 000 (2008: 196 000, 2007: 141 000).

Kansainväliset yhteydet erityisesti WACC / Europen kanssa (World Association for Christian Communication / European Region Association) jatkuivat tiiviinä toimituspäällikön toimissa sen puheenjohtajana. Hän osallistui myös Saksassa 2010 pidettävien Euroopan uskonnollisten tv-ohjelmien festivaalien suunnitteluryhmään.

TV-toimituksen hartausohjelmatuotanto:

Televisiojumalanpalvelukset	2009	2008	2007
– luterilaiset	25	26	28
– ortodoksiset	3	3	3
– vapaat kirkko- ja seurakunnat	5	5	5
– katoliset	2	1	1
– Pisara – Ajatus uskosta	56	56	57
Muu tuotanto	-	-	1

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kehitetään tv-jumalanpalveluksiin liittyviä verkkomateriaaleja.

Arvio: Hanke etenee samassa aikataulussa Kirkkohallituksen verkkouudistusten kanssa. Yhteistyössä verkkoviestintäyksikön kanssa käytiin läpi erilaisia vaihtoehtoisia malleja verkon hyödyntämiseksi. Lisäksi sovittiin yhteistyön kehittämisestä Yleisradion verkkopalveluiden kanssa. Jatkotoimenpiteet siirtyivät vuodelle 2010.

Tavoite 2: Suunnitellaan ja tuotetaan elämäkatsomuksellinen tv-sarja työnimellä 'Elämän mieli'.

Arvio: Hankkeen taustavalmistelu käynnistettiin ja sen perusrakenne työstettiin valmiiksi. Lisäksi käytiin yhteistyöneuvottelut verkkoviestintäyksikön ja radiotoimituksen kanssa hankkeen monipuolisemmasta hyödyntämisestä. Henkilökunnassa tapahtuneiden muutosten takia hankkeen jatkotoimenpiteet siirrettiin toistaiseksi eteenpäin.

4.6.4 Av-toimitus

Toiminta-ajatus

Av-toimitus tukee kasvatustoimintaa tuottamalla av-materiaaleja seurakuntien lapsi- ja nuorisotyön sekä koulujen uskonnonopetuksen tarpeisiin.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Muuttuvassa mediakentässä kuvan merkitys viestinnässä ja tiedottamisessa on lisääntynyt entisestään. Kuluva vuoden aikana av-toimituksessa aloitettiin Kirkon tiedotuskeskukseen yhteisen kuvapankin suunnittelu ja kokoaminen yhteistyössä muiden KT:n toimitusten kanssa.

Av-toimitus avusti lähes koko vuoden yhden työntekijän 40 %:n työpanoksella radiotoimituksen pod.fi -sivuston tuottamisessa. Av-toimitus osallistui myös merkittävällä työpanoksella kirkkohallituksen erilaisilla messuilla tapahtuvaan työhön ja sen kehittämiseen. Myös tv-toimituksen tuottaman Pisaran-ohjelman tuotantoon toimitus antoi työpanoksensa. Kuluneen vuoden aikana av-toimitus vastasi KMJK:n tuottaman Viittomakielisen Kirkkokäsikirjan kuvuksista ja editoinnista.

Kertomusvuoden aikana toimituksen työssä lisääntyi merkittävästi panostus mediakasvatukseen. Aiheesta järjestettiin luentoja ja työpajoja erilaisissa tapahtumissa seurakunnan työntekijöille sekä myös muille kasvatustalon ihmisille. Uskontoon ja mediakasvatukseen liittyvää tietoutta ja materiaalia jaettiin muun muassa Kirkon Lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivillä, Lapsimessuilla sekä erilaisissa uskonnon aineenopettajille tarkoitetuissa tilaisuuksissa. Seurakuntien varhaiskasvattajille järjestettiin mediakasvatukseen liittyvää koulutusta Oulun ja Joensuun seurakuntayhtymissä. Toimintakauden aikana tuotettiin myös *Noin 10 askelta eettiseen mediakulttuuriin* -materiaali. Koulutukset ja materiaalit tuotettiin yhteistyössä Mediakasvatuskeskus Metkan kanssa.

Toimintakauden aikana toteutettiin yhteistyössä KKN:n ja seurakuntien sekä kristillisten järjestöjen kanssa kaksi mediarippikoulua. Mediarippikouluissa kerättiin kokemuksia ja tutkimuksellista materiaalia jatkotyöstöä ja kehittelyä varten. Mediakasvatukseen liittyi olennaisesti myös Kirkkohallituksen ja Kirkon mediasäätiön myöntämä rahoituksellinen tuki Tampereen yliopistoon perustettavan Mediakasvatuksen professuuriin.

Vuoden aikana av-myyntissä myytiin DVD:itä kaikkiaan 361 kpl (2008: 643) ja cd-levyjä myytiin 7 kpl (2008: 11). Yli puolet DVD-myyntistä koostui viittomakielisen materiaalin myynnistä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuotetaan YLE:n Opettajatv:lle monikulttuurisuuteen liittyvään MONESA-hankkeeseen uskontoja käsittelevä sarja yhteistyössä opetushallituksen ja kristillisten järjestöjen kanssa.

Arvio: Ohjelma ei toteutunut, sillä Yleisradio peruutti hankkeen tiukasta budjettitilanteestaan johtuen.

Tavoite 2: Lisätään koulujen aamunavaussivustoon kuvallista oheismateriaalia.

Arvio: Koulujen aamunavaussivuille tuotettiin sekä äänellistä että kuvallista materiaalia liittyen eri kirkkovuoden juhliin sekä muihin ajankohtaisiin aiheisiin.

Tavoite 3: Kehitetään av-toimituksen verkkopalveluja vastaamaan entistä paremmin käyttäjien tarpeita.

Arvio: Toimituksen av-tuotteiden myynti siirrettiin Kirkkohallituksen julkaisumyyntissä olevaan internet-pohjaiseen palveluun. Toimituksen omien internet-sivujen kehittäminen etenee samassa aikataulussa Kirkkohallituksen verkkouudistusten kanssa.

Tavoite 4: Tuetaan ja kehitetään mediakasvatusta seurakunnissa sekä mediakasvatuksen eettistä ja uskonnollista osaamista kasvatustyöntekijöiden koulutukseen liittyen.

Arvio: Toimintakauden aikana toteutettiin mediakasvatusta monin eri tavoin yhteistyössä Kirkkohallituksen KKN:n ja muiden mediakasvatustyötä tekevien järjestöjen kanssa.

4.6.5 Verkkoviestintäyksikkö

Toiminta-ajatus

Verkkoviestintäyksikkö tukee ja toteuttaa kirkon perustehtävää tuottamalla, koordinoimalla, kehittämällä sekä ylläpitämällä kirkon yhteistä sisäistä ja julkista verkkoviestintää. Yksikkö vastaa Kirkkohallituksen verkkoviestinnän palveluinfrastruktuurista hyödyntäen tietohallinnon it-infraa. Yksikkö vastaa myös verkkopalvelukokonaisuuden laadukkaan käyttäjäkokemuksen varmistamisesta ja verkossa tapahtuvan hengellisen työn tukemisesta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa toimintavuoden aikana

Uusi verkkoviestintäyksikkö aloitti toimintansa vuoden 2009 alusta. Uuden yksikön muodostivat verkkotiimi, tietohallintoyksikön verkkopalveluista vastannut ryhmä ja Hengellinen elämä verkossa -hankkeen tiimi. Yksikön työntekijämäärä kasvoi toimintavuoden aikana 9 hengestä 16 henkeen. Valtaosa uusista työntekijöistä tuli määräaikaisiin työsuhteisiin Hengellinen elämä verkossa -hankkeeseen.

Uuden yksikön ja erityisesti Hengellinen elämä verkossa -hankkeen käynnistäminen leimasivat toimintavuotta. Hankkeen käynnistyminen on kuvattu tarkemmin sen omassa toimintakerptomuksessa. Yksikön osalta työtapojen ja -käytäntöjen kehittäminen jatkuu edelleen. Toiminnan perusrutiinit toimivat suhteellisen hyvin ja kehittämishankkeet ovat käynnistyneet.

Verkkoviestinnän kentässä sosiaalisen median rooli vahvistui edelleen. Muiden suurten organisaatioiden tapaan kirkkokin etsii ja kokeilee tapoja toimia uudessa ympäristössä. Facebookista tuli vuoden aikana koko kansan väline ja sen käyttö myös erilaisten kampanjoiden ja kriisien yhteydessä vahvistui. Verkkopalveluiden mobiilikäyttö jatkoi kasvuaan. Vuorovaikutteisuutta on hyödynnetty erityisesti Hengellinen elämä verkossa -hankkeessa sekä muutamissa yksikön tuottamissa blogeissa.

Kuluneen vuoden merkittävin kehitystyö oli Sakastin (kirkon työntekijäpalvelun) tekemisen aloittaminen. Vuoden aikana tehtiin palvelun määrittelytyö (ulkoasu, perusrakenne, toiminnallisuudet), aloitettiin käyttäjien koulutus, käynnistettiin palvelun tekninen toteutus ja sisäinen viestintä. Palvelun käyttöönotto on keväällä 2010. Vanhojen palveluiden kehittämistä ja uusien luomista on tietoisesti siirretty Sakastissa toteutettaviksi, jotta palvelukokonaisuuden jatkokehittäminen helpottuisi ja käytettävyyks paranisi.

Yksikkö on vahvasti mukana seurakuntavaalien verkkosivujen sekä tieto- ja tulospalvelun toteuttamisessa. Vaalisivujen ensimmäinen varsinainen versio julkistettiin joulukuussa. Alkuvuodesta tehtiin tieto- ja tulospalvelusta selvitystyö, jonka perusteella on jatkettu toteutukseen. Uusina piirteinä palvelussa ovat tuloslaskenta ja vaalikone. Samalla otettiin uusi ylläpitoväline käyttöön.

Vuoden näkyvin verkkopalvelulanseeraus oli liitykirkkoon.fi -palvelun avaaminen kesäkuussa. Palvelun toteuttaminen vei odotettua enemmän aikaa. Palvelun käyttö käynnistyi erittäin hyvin ja loppuvuoden aikana palvelun kautta lähes 3 000 henkilöä ilmaisi halunsa liittyä kirkkoon.

Muita toteutettuja palveluja olivat mm. Vastuullinen sijoittaminen, Himlaliv ja Siirtolaisuus 2010 -teemasivut. Uudistuksen vuoden aikana kokivat mm. Kriisi-infon sivut ja Aamenesta Öylättiin -sanasto, jonka julkaisu on tammikuussa 2010. Lisäksi Päivän sanasta luotiin rss-syöte ja evl.fi:n yhteystietohin tuotiin kartat.

Osana Sakastin kehitysprojektia on tarkennettu verkkoviestintäyksikön tuottamien verkkopalveluiden palveluarkkitehtuuria siten, että palveluiden tuottaminen on jatkossa selkeämpää ja

laadukkaampaa. Tämä merkitsee mm. visuaalista yhdenmukaistamista ja teknisten ylläpitovälineiden kirjon karsintaa.

Kävijätilastojen perusteella evl.fi -palvelun käyttö lisääntyi vuonna 2009 selvästi vuoteen 2008 verrattuna. Käynnit sivuilla lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 4,55 % ja eri kävijöiden määrä lisääntyi 16,36 %.

Lisäksi muissa mittauksen piirissä olevissa palveluissa oli vuoden aikana noin 700 000 käyntiä. Kirkon keskushallinnon työntekijäpalvelun tunnuslukuja ei ole luotettavasti saatavilla vuodesta 2009. Palvelun etusivulla oli vuoden aikana noin 200 000 käyntiä. Näkyvin muutos palveluiden käyttöprofiilissa oli hakukoneiden kautta tulevien kävijöiden jatkuva lisääntyminen, mikä johti vuoden lopussa hakukoneen nousuun merkittävimäksi käyntien lähteeksi. Tämä vahvisti vuoden 2008 lopulla tehdyn kehittämisprojektin onnistumisen.

Vuoden aikana kehitettiin myös yhteistä vastaus/palautepalvelua tiedotusyksikön ja KJM:n kanssa. Syyskuusta lähtien tiedotusyksikön palautteet ovat tulleet yhteiseen palautteenkäsittelyjärjestelmään. Kehittämistyön tuloksena saadaan yhä selkeämpi kuva palautteesta ja niiden hallintaa on hyvin varmistettua. Vuoden 2009 aikana palautteita tuli n. 800 kappaletta.

Verkkoviestintäyksikkö osallistui aktiivisesti ECIC:n (European Christian Internet Conference) järjestämiseen. Vuoden 2009 konferenssi oli Suomessa. Suomen kirkon rooli Euroopan kirkkojen verkkoviestinnän kehittäjänä on merkittävä.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Otetaan käyttöön ensimmäiset Kirkkohallituksen koordinoimat vuorovaikutukselliset verkkopalvelut.

Arvio: Toimintavuoden aikana on osana Hengellinen elämä verkossa -hanketta toteutettu vuorovaikutteisia palveluita (mm. Rakkauden ammattilaiset -yhteisö ja IRC-Gallerian chat) sekä tehty pari blogia evl.fi -palvelun tueksi. Sakastin kokonaissuunnittelussa on huomioitu vuorovaikutuksellisuuden tuominen osaksi palvelua.

Tavoite 2: Vahvistetaan Kirkkohallituksen laatua luomalla verkkopalveluiden laatukäsikirja ja käynnistetään sen pohjalta yleisen kirkon verkkopalveluiden laadun kehittäminen.

Arvio: Laatukäsikirjatyö on aloitettu ja Sakastin käyttöönoton yhteydessä niitä tuodaan laajemmin osaksi verkkopalveluiden tuotantoa.

Tavoite 3: Kirkon keskushallinnon verkkopalvelun uudistettu versio otetaan vaiheittain käyttöön.

Arvio: Uudistus on käynnistetty ja uuden palvelun (Sakasti) käyttöönotto vaiheittain vuoden 2010 aikana.

Tavoite 4: Vahvistetaan KT:n ja Kirkkohallituksen kanssa tehtävää yhteistyötä yhteistyöprojektien kautta.

Arvio: Laajin yhteistyöprojekti on sakasti. Se ohella on vuoden aikana valmisteltu mm. viittomakielisiä sivuja ja ulkosuomalaistyön sivujen uudistamista, joiden aikataulua on viivästetty sakastin kehittämisen takia. Hengellinen elämä verkossa -hanketta on tehty yhteistyössä toiminnallisen osaston yksiköiden kanssa.

4.7 KIRKON TUTKIMUSKESKUS

Toiminta-ajatus

Kirkon tutkimuskeskuksen tehtävänä on suorittaa kirkon ja seurakuntien päätöksenteolle ja toiminnan kehittämiseksi tarpeellista kirkon ja uskonnollisen elämän sekä yhteiskunnan muutosten tutkimusta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Seurakuntarakenne on muuttunut nopeasti seurakuntaliitosten myötä. Tutkimushanke ”Uudistuvat seurakunnat” tuottaa tietoa seurakuntien rakenneuudistusten muutosprosesseista ja muutoksen vaikutuksista. Keskeisiä kysymyksiä ovat miten muutokset vaikuttavat seurakuntalaisten jäsenyyteen ja hengelliseen elämään, yhteisöllisyyteen, seurakuntatoimintaan ja seurakunnan palveluihin, henkilöstöön ja johtamiseen sekä talouteen. Tutkimushanke toteutetaan yhteistyössä hiippakuntien, Diakonia-ammattikorkeakouluverkoston ja Suomen Kuntaliiton kanssa.

Uskonnollinen monimuotoisuus on lisääntynyt Suomessa nopeasti kasvavan ulkomaalaisväestön ja uusien uskonnollisten liikkeiden myötä. Tutkimuskeskuksen koordinoiman Uskonnot Suomessa -tutkimusprojektin kaikille avointa tietokantaa (uskonnot.fi) täydennettiin yhä uusilla uskonnollisilla liikkeillä. Vuoden lopussa tietokannassa oli perustiedot jo yli 900 Suomessa vaikuttavasta uskonnollisesta organisaatiosta ja ryhmästä. Tietokanta tarjoaa ajan tasalla olevan kuvan Suomessa vaikuttavista uskonnollisista liikkeistä. Uskonnollista monimuotoisuutta tarkastelevan kansainvälisen tutkimusprojektin ”What are the Impacts of Religious Diversity” aineistojen analyysi ja kokoomateoksen kirjoittaminen käynnistyivät.

Herätysliikkeillä on merkittävä vaikutus kirkossa. Herätysliikkeiden jäsenkuntaa tarkasteleva tutkimus selvittää, miten 2000-luvun suomalaiset sitoutuvat herätysliikkeisiin. Siinä selvitetään mm. herätysliikkeen toimintaan osallistumisen syitä, lähipiirin uskonnollista suuntautumista, osallistumisaktiivisuutta ja suhtautumista muihin herätysliikkeisiin. Tutkimusaineisto on koottu kyselylomakkeilla herätysliikkeiden kesäjuhlilla, jotka kokoavat laajan joukon herätysliikkeiden toimintaan osallistujia satunnaisista kävijöistä tiiviisti sitoutuneihin.

Rippikoulu on säilyttänyt vahvan aseman Suomessa. Tutkimuskeskus osallistui kansainväliseen rippikoulututkimushankkeeseen, jossa selvitettiin rippikoulun vaikuttavuutta ja nuorten kokemuksia siitä eri maissa. Suomessa kerättiin kyselyaineistot 15 seurakunnan rippikouluista (noin 2 000 nuorelta, 400 isoselta ja 200 rippikouluopettajalta) rippikoulun alussa ja rippikoulun lopussa rippikoulun vaikuttavuudesta. Vastaavat aineistot kerättiin myös Saksassa, Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Sveitsissä ja Itävallassa.

Tutkimuskeskus koordinoi Meidän kirkko -strategian seurantaa ja seurakunnille suunnattuja tukitoimia strategisessa suunnittelussa. ”Strategiaopas seurakunnille” valmistui sekä suomeksi että ruotsiksi. Strategian seurantaryhmän tehtäväksi annettiin ensimmäisen kirkon tulevaisuusse-lonteon laatiminen.

Tutkimusprojektirahoitus tarjosi mahdollisuuden integroitua laajempiin, kirkon kannalta merkittäviin tutkimushankkeisiin sekä rekrytoida joustavasti tutkijoita määräajaksi rajattuja tutkimustehtäviä varten. Tutkimusprojektirahoituksella rahoitettiin neljää tutkimushanketta: ”Rippikoulu, nuoret ja tulevaisuus”, ”Pohjoinen nuoriso”, ”Uskonnot Suomessa” ja ”Kirkon tutkimustoiminnan historia”. Stipendirahoituksella tuettiin 26 tutkimushanketta.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Yhdistyneiden seurakuntien toimintaa koskevan tutkimushankkeen aineiston keruu

Arvio: Vuoden 2009 alussa perustetuista uusista liitosseurakunnista ja seurakuntayhtymistä kerättiin muutosprosessia, sen tavoitteita ja vaikutuksia arvioivat kyselyaineistot johtavilta luottamushenkilöiltä ja henkilöstöltä. Aineiston analysointi toteutettiin ja aineistoon perustuvien vuonna 2010 julkaistavien tutkimusraporttien kirjoittaminen alkoi. Taloutta koskevan selvityksen suunnittelu käynnistyi.

Tavoite 2: Uskonnot Suomessa -tutkimushankkeen aineiston keruu

Arvio: Uskonnot Suomessa -tietokantaa täydennettiin kymmenillä uusilla uskonnollisilla ryhmillä ja sen tarjoamaa palvelua käytettiin runsaasti. Uskonnollista monimuotoisuutta tarkastelevassa kansainvälisessä tutkimusprojektin ”What are the Impacts of Religious Diversity” aineistojen analyysi ja kokoomateoksen kirjoittaminen käynnistyivät.

Tavoite 3: Herätysliikkeitä koskevan tutkimuksen laatiminen

Arvio: Herätysliiketutkimuksen jäsenkuntaa koskeva aineisto (lähes 4 000 lomaketta) kerättiin herätysliikkeiden kesäjuhilla, jotka kokoavat kattavasti erityyppisiä ja eri tavoin herätysliikkeisiin sitoutuvia kannattajia. Aineiston analysointi saatettiin loppuun ja tutkimuksen käsikirjoitus valmistui tavoitteeksi asetetussa aikataulussa vuoden lopulla.

Tavoite 4: Kansainvälisen rippikouluhankkeen toteuttaminen

Arvio: Aineistojen pohjalta valmistui laaja suomenkielinen kokoomateos ”Rippikoulun todellisuus”. Kansainvälinen kokoomateos valmistui ja pohjoismaisen kokoomateoksen laadinta käynnistyi.

Tavoite 5: Tieteellisten ja yleistajuisten artikkeleiden julkaiseminen kansainvälisissä ja kotimaisissa julkaisuissa

Arvio: Tutkimustietoa välitettiin sekä kansainvälisesti että kotimaassa tieteellisten ja yleistajuisten julkaisujen kautta. Tutkijat julkaisivat kolme kansainvälistä tieteellistä artikkelia, kuusi kotimaista tieteellistä artikkelia ja 13 yleistajuista artikkelia. Tutkimustietoa välitettiin kirkon eri tasoille, tiedeyhteisölle ja muille tahoille yli sadan esitelmän kautta. Laajalle yleisölle tutkimustietoa välitettiin myös lukuisten haastattelujen kautta eri tiedotusvälineissä.

Tavoite 6: Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarjassa julkaistaan 3–4 tutkimusta, WWW-julkaisuja -sarjassa 2–3 tutkimusta ja Publication-sarjassa 1–2 tutkimusta

Arvio: Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja -sarjassa julkaistiin kolme tutkimusta, WWW-julkaisuja -sarjassa kolme tutkimusta ja Publication-sarjassa yksi tutkimus (Kirkon nelivuotiskertomuksen englanninkielinen versio).

4.8 KYRKANS CENTRAL FÖR DET SVENSKA ARBETET

Verksamhetsidé

Kyrkans central för det svenska arbetet (KCSA) skall verka som servicecentral för kyrkans verksamhet på svenska. Centralen arbetar på ett sätt som beaktar det unika för den finlandssvenska kulturen och som är relevant för det finlandssvenska kyrkliga fältet. Centralen skall

verka inom ansvarsområdena för kristen fostran, diakoni, samhälle och kultur, samt kommunikation.

De viktigaste händelserna i enhetens verksamhetsmiljö och verksamhet under året

Direktor Robert Lemberg lämnade sin tjänst som direktor för KCSA 31.1.2009. I början av februari tillträdde Bror Träskbacka som ny direktor. Under året har samarbetet med aktörerna på den finlandssvenska kyrkliga arenan fortsatt. Detta har skett genom möten med ledningen för Borgå stift och Lärkkulla-stiftelsen samt stiftsfullmäktige i Borgå stift. Ett samarbetsavtal mellan Kyrkostyrelsen/KCSA och Fontana Media AB har kommit till. Vid sidan av detta har den nya direktorn utvecklat samarbetet med Kyrkostyrelsens avdelningar och specialenheter samt med aktörer i samhället i övrigt. Vid KCSA tjänstgör tjugo personer.

Under Kyrktorgets åtta samlingar i Borgå stifts prosterier lyftes kyrkans prioriteringsområde *Helig* för åren 2010-2012 fram. I samband med två av dessa samlingar ordnades också biskopsvalpanelerna. Kyrktorget är årligen återkommande storsamlingar, där representanter för KCSA, Borgå domkapitel, Fontana Media, Lärkkulla, Finska missionssällskapet, Kyrkans utlandshjälp och Evangelieföreningens förlag möter församlingarnas anställda för information och diskussion. I år anslöts sig också Finlands Sjömanskyrka samt Kristliga folkhögskolan i Nykarleby till Kyrktorget. KCSA broschyren över vad KCSA är och vill vara delades aktivt ut till centralens samarbetspartners under året.

Centralen deltog i förverkligandet av projektet *Flickors och pojkars rättigheter i kyrkan*. Arbetet är brett upplagt med aktörer för kyrka och samhälle. I Bibelkuppen deltog skolor från hela Svenskfinland. Ungdomens Kyrkodagar hölls i Karis och hade temat Perspektiv. Barntidningen *Kyrkposten* bytte namn till *Skattkistan*.

Under året producerades 13 avsnitt av det nya andaktsprogrammet *Himlaliv* som sändes i FST5. TV-gudstjänsten kring firandet av Märkesåret 1809 från Borgå domkyrka sändes i både Finland och Sverige. En annan storsatsning under året var en specialproducerad gudstjänst för TV från Tanzania (Missionen 150 år). YLEs andaktsreform ledde till att samma morgonandakt sänds två gånger i Radio Vega. För pod.fi/svenska producerade KCSA två-tre programinslag per vecka. Under året inleddes förnyelsen av centralförvaltningens webbtjänst Sacrista.

KCSA deltog i Helsingfors bokmässan och ordnade ett scensamtal om *Kyrkan på språköarna*. Webbsidan evl.fi/sprakoar lanserades i samband med de finska kyrkodagarna i Jyväskylä. Från KCSA har man medverkat i svenskspråkiga gudstjänster och samlingar i Kotka, Björneborg och Uleåborg. Förutom lokalförsamlingarna har Kyrkpressen och Svenska Finlands folkting varit samarbetspartners i detta arbete.

Kyrkomötet beviljade medel för en projektjänst i ett år för en översättning av mässan, förbättringarna och böner till finlandssvenskt teckenspråk. Under året har en projektsekreterare varit anställd för denna uppgift vid KCSA. I slutet av året kunde centralen anställa en dövteolog för det finlandssvenska dövarbetet.

Utvärdering av hur de målsättningar för verksamheten och ekonomin som godkänts i budgeten uppnåtts

Mål 1: Färdigställa och implementera strategin för kyrkans svenska arbete, som ligger i linje med kyrkans och Borgå stifts strategier.

Utvärdering: Under året har KCSAs ledningsgrupp arbetat med de strategiska frågorna utifrån tanken att applicera strategitänkandet i form av riktlinjer för KCSA med sikte på 2015. Som grund för detta arbete ligger det processtänkande som konkretiserats i broschyren om KCSA och som lanserades på stiftsdagarna i Jakobstad i november 2008. Under året har denna broschyr

delats ut för att kommunicera vad KCSA är och vill vara. KCSAs ledningsgrupp blir klar med sitt arbete under början av 2010.

Mål 2: Anpassa centralens webbarbete till de behov som en kartläggning av kyrkans webbarbete på svenska visar.

Utvärdering: På våren inledde webbkommunikationsenheten förnyelsen av centralförvaltningens webbplats. I samband med den gjorde webbredaktören en kartläggning av kyrkans webbarbete för den svenska versionen av webbplatsen Sacrista. Anpassningen till och ibruktage av Sacrista sker under 2010.

Mål 3: Producera 13 avsnitt andaktsprogram för TV.

Utvärdering: Under året producerades 13 avsnitt av det nya andaktsprogrammet Himlaliv. I programmet samtalar man i vardagsmiljö om kristen tro på ett ärligt, innerligt och förtroendein- givande sätt. Programmet hade premiär i mars. Programserien fortsätter 2010.

Mål 4: Arbeta för att 16-17 åringarna får information om församlingsvalen 2010, så att de på ett medvetet sätt utnyttjar sin rösträtt.

Utvärdering: Ett informationsblad utarbetades och delades ut under Kyrktorget, under Råd- plägningsdagar för barn- och ungdomsarbetet och under Höstdagarna samt sändes till alla för- samlingars anställda och förtroendevalda. Artiklar om valet har ingått i Nyckeln och Kyrkpres- sen. Två kortfilmer har producerats under 2009 för att användas som intresseväckare. Två till planerades, men förverkligas under 2010. Ungdomens kyrkodagar diskuterade också ärendet och uppmanade församlingarna att informera ungdomarna om församlingarnas förtroendeorgans uppgifter och om församlingsvalen. Ungdomens kyrkodagar önskade också lättillgängliga röst- ningsplatser.

Mål 5: Stöda församlingarna i deras arbete med miljö-, samhälls- och rättvisefrågor.

Utvärdering: Enheten har för församlingsanställda ordnat utbildning om våld i nära relationer, härskartekniker och motståndsstrategier, kyrkans miljödiplom, människohandel (Ansvarsveck- an), om barns, ungas och familjers välfärd ur ett drogförebyggande perspektiv samt bidragit till Etiskt seminarium för föräldrar, omsorgspersonal och familjerådgivare inom Förbundet de ut- vecklingsstördas väl.

Omsorgsprästen och dövteologen arbetar kontinuerligt för att döva, hörselskadade och per- soner med kognitiva funktionshinder ska få god kyrklig service. Enheten har föreläst, bidragit med artiklar i tidskrifter, på webben och medverkat i radio. Professionstidningen Nyckeln har under hela året innehållit artiklar som berört miljö, samhällsansvar och rättvisa. Tidningens fyra teman har varit: Rättigheter, Delaktighet, Ansvar och Helig.

Mål 6: Stärka det nordiska samarbetet genom att arrangera nordisk konfirmandkonferens 28.– 30.9.2009 i Helsingfors, utge lärobok om finländsk diakoni på svenska samt delta i nordiskt samarbete inom kyrklig kommunikation.

Utvärdering: Nordisk konfirmandkonferens hölls i Helsingfors i september med deltagare från Sverige, Norge och Finland som möttes under temat Samspel och sammanhang. Rikligt med tid hade också avsatts för samtal i mindre grupper. Nordisk konfirmandkonferens har en praktisk inriktning till konfirmandarbetet och riktar sig till både församlingsanställda och tjänstemän på stifts- och kyrkostyrelsenivå.

I början av året utkom *Där nöden är störst – En introduktion i diakoni ur finländsk synvin- kel*. Läroboken presenterar diakonin och diakoniarbetet i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Målgruppen är de studerande till kyrkliga yrken och församlingsanställda samt de nordiska sys- terkyrkorna. Boken ingår i kyrkostyrelsens publikationsserie (2009:1).

Det nordiska radio- och tv-samarbetet stärktes genom deltagande i Nordiska tv-mötet på Valamo i april och Nordiska radiomötet i Trondheim i september. Konkreta samarbetsprojekt var tv-gudstjänsten kring firandet av Märkesåret 1809 från Borgå domkyrka som sändes i FST5 och SVT, en samnordisk radiogudstjänst från Trondheim i Radio Vega samt samarbetet med SVT kring tv-gudstjänsten från Tanzania.

4.8 KIRKON RUOTSINKIELISEN TYÖN KESKUS

Toiminta-ajatus

Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksen (KRTK) tehtävänä on toimia kirkon ruotsinkielisen toiminnan palvelukeskuksena. Keskuksen työssä otetaan huomioon suomenruotsalaisen kulttuurin erityispiirteet, jotka ovat merkittäviä kirkon suomenruotsalaisella toimintakentällä. Keskuksen tehtävänä on toimia kristillisen kasvatuksen, diakonian, yhteiskunnan ja kulttuurin sekä tiedon vastualueilla.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Johtaja Robert Lemberg jätti virkansa KRTK:n johtajana 31.1.2009. Helmikuun alussa Bror Träskbacka otti vastaan johtajan tehtävät. Vuoden aikana yhteistyö on jatkunut kirkon ruotsinkielisen kentän eri toimijoiden kesken kokouksilla Porvoon hiippakunnan johdon ja Lärkkullasäätiön kesken sekä Porvoon hiippakunnan hiippakuntavaltuuston kanssa. Kirkkohallituksen/KRTK:n ja Fontana Media Oy:n välillä solmittiin yhteistyösopimus. Tämän lisäksi uusi johtaja on kehittänyt yhteistyötä Kirkkohallituksen eri osastojen ja erikoisyksiköiden sekä muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa. KRTK:ssa työskentelee kaksikymmentä henkeä.

Kirkkotorin kahdeksassa kokoontumisessa Porvoon hiippakunnan rovastikunnissa nostettiin esiin kirkon painopistealue vuosille 2010–2012 *Pyhä*. Kahdessa näistä kokoontumisista järjestettiin myös piispanvaalipaneeli. Kirkkotori on vuosittain järjestettävä suurkokoontuminen, jossa KRTK:n, Porvoon tuomiokapitulin, Fontana Median, Lärkkullan, Suomen Lähetysseuran, Kirkon Ulkomaanavun ja Evankeliumiyhdistyksen kustantamon edustajat tapaavat seurakuntien työntekijöitä tiedonvaihdon ja keskustelun merkeissä. Viime vuoden aikana Kirkkotoriin liittyivät myös Suomen Merimieskirkko sekä Kristliga folkhögskolan i Nykarleby. KRTK:n esitettä, jossa kerrotaan sen työstä ja tavoitteista, jaettiin aktiivisesti keskuksen yhteistyökumppaneille vuoden aikana.

Keskus oli mukana toteuttamassa hanketta nimeltä *Tyttöjen ja poikien oikeudet kirkossa*. Työhön osallistui laajasti kirkon ja yhteiskunnan eri toimijoita. *Bibelkuppen*-raamattuvisaan osallistui kouluja koko ruotsinkieliseltä alueelta. Nuorten kirkkopäivät pidettiin Karjaalla ja niiden teemana oli ”Perspektiv”. Kyrkposten-lastenlehden nimi vaihdettiin nimeksi Skattkistan.

Vuoden aikana tuotettiin 13 jaksoa uutta hartausohjelmaa nimeltä *Himlalliv*, joka lähetettiin FST5-kanavalla. Merkkivuoden 1809 viettämiseen liittynyt televisiojumalanpalvelus Porvoon tuomiokirkosta lähetettiin sekä Suomessa että Ruotsissa. Toinen suuri hanke vuoden aikana oli erityistuotantona valmistettu TV-jumalanpalvelus Tansaniasta (Lähetystyötä 150 vuotta). YLE:n hartausohjelmien uudistuksen myötä sama aamuhartaus lähetetään kahteen kertaan Radio Vegan kanavalla. Pod.fi/svenska -sivustolle KRTK on tuottanut sisältöä pari kolme kertaa viikossa. Vuoden aikana aloitettiin keskushallinnon verkkopalvelun Sakastin uudistus.

KRTK osallistui Helsingin kirjamessuille ja järjesti esiintymislavalla keskustelun aiheesta *Kyrkan på språköarna (Kirkko kielisaarekkeella)*. Verkkosivusto evl.fi/sprakoar otettiin käyttöön Jyväskylässä pidettyjen suomenkielisten Kirkkopäivien yhteydessä. KRTK on ollut mukana järjestämässä ruotsinkielisiä jumalanpalveluksia ja kokoontumisia Kotkassa, Porissa ja Oulussa. Tässä työssä yhteistyökumppaneina ovat olleet paikallisten seurakuntien lisäksi Kyrkpresen ja Suomenruotsalaiset kansankäräjät.

Kirkolliskokous myönsi varat vuoden mittaiseen projektiin, jossa jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset ja rukoukset käännetään suomenruotsalaiselle viittomakielelle. KRTK palkasi tähän tehtävään projektisihteerin. Vuoden lopulla keskuksella oli mahdollisuus palkata kuurojenpappi suomenruotsalaiseen kuurojen parissa tehtävään työhön.

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Laatia ja toimeenpanna kirkon ruotsinkielisen työn strategia, joka on yhteneväinen kirkon ja Porvoon hiippakunnan strategioiden kanssa.

Arvio: Vuoden aikana KRTK:n johtoryhmä on tehnyt työtä strategisten kysymysten parissa lähtökohtanaan soveltaa strategista ajattelua KRTK:n vuoteen 2015 ulottuvissa suuntaviivoissa. Tämä työ perustuu prosessiajatteluun, joka konkretisoituu Pietarsaaren hiippakuntapäivillä marraskuussa 2008 julkaistussa esitteessä. Vuoden aikana esitettä on jaettu tarkoituksena kertoa siitä, mikä KRTK on ja mitkä sen tavoitteet ovat. KRTK:n johtoryhmä saa työnsä valmiiksi vuoden 2010 alussa.

Tavoite 2: Mukauttaa keskuksen verkkotyö niihin tarpeisiin, jotka kävivät ilmi kirkon ruotsinkielistä verkkotyötä koskevasta selvityksestä.

Arvio: Verkkoviestintäyksikkö aloitti keväällä keskushallinnon verkkosivujen uudistamisen. Sen yhteydessä verkkotoimittaja kartoitti kirkon verkkotyötä ruotsinkielisen version Sacristan osalta Sakasti-verkkosivuilla. Sacristan mukautustyö ja käyttöönotto toteutetaan vuoden 2010 aikana.

Tavoite 3: Tuottaa televisiolle 13 jaksoa hartausohjelmaa.

Arvio: Vuoden aikana tuotettiin 13 jaksoa uutta hartausohjelmaa nimeltä *Himlalliv*. Ohjelmassa keskustellaan kristinuskosta arkiympäristössä rehellisesti, syvällisesti ja luottamusta herättävällä tavalla. Ohjelman ensiesitys oli maaliskuussa. Ohjelmasarja jatkuu vuonna 2010.

Tavoite 4: Pyrkä jakamaan 16–17 -vuotiaille tietoa vuoden 2010 seurakuntavaaleista, jotta he tietoisesti käyttäisivät äänioikeuttaan.

Arvio: Laadittiin tiedotuslehtinen, jota jaettiin Kirkkotorilla, lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivillä sekä Höstdagarna -tapahtumassa. Julkaisu lähetettiin myös kaikille seurakuntien työntekijöille ja luottamusmiehille. Vaaleista kertovia artikkeleita on julkaistu Nyckelnissä ja Kyrkpressenissä. Vuoden 2009 aikana tuotettiin kaksi lyhytelokuvaa tarkoituksena herättää kiinnostusta asiaan. Niitä suunniteltiin kaksi lisääkin, mutta ne toteutetaan vuonna 2010. Asiasta keskusteltiin myös nuorten kirkkopäivillä ja seurakuntia kehoitettiin jakamaan nuorille tietoa seurakuntien luottamuselinten tehtävistä ja seurakuntavaaleista. Nuorten kirkkopäivillä esitettiin myös toivomus matalan kynnyksen äänestyspaikoista.

Tavoite 5: Tukea seurakuntia niiden ympäristöön, yhteiskuntaan ja oikeudenmukaisuuteen liittyvässä työssä.

Arvio: Yksikkö on järjestänyt seurakunnan työntekijöille koulutusta lähisuhdeväkivallasta, alistamistavoista ja vastustamisstrategioista, kirkon ympäristödiplomista, ihmiskaupasta (Vastuuviikko), lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista huumeidenkäytön vastaisesta näkökulmasta

sekä ollut mukana etiikkaa käsittelevässä seminaarissa, jonka kohderyhmänä olivat vanhemmat, hoitohenkilökunta ja perheneuvojat Kehitysvammaisten tukiliiton piirissä.

Kehitysvammaistyön pappi ja kuurojenpappi tekevät työtä sen varmistamiseksi, että kuurot, kuulovammaiset ja kognitiivisista toimintarajoitteista kärsivät ihmiset saavat hyvää kirkollista palvelua. Yksikkö on järjestänyt luentoja, julkaissut artikkeleita aikakauslehdissä ja verkossa sekä osallistunut radio-ohjelmiin. Ammattilehti Nyckelnissä on koko vuoden ajan julkaistu ympäristöä, yhteiskuntavastuuta ja oikeudenmukaisuutta käsitteleviä artikkeleita. Lehdessä on käsitelty neljää teemaa: oikeudet, osallisuus, vastuu ja pyhä.

Tavoite 6: Vahvistaa pohjoismaista yhteistyötä järjestämällä pohjoismainen rippikoulutyön konferenssi 28.–30.9.2009 Helsingissä, julkaista oppikirja Suomen ruotsinkielisestä diakoniasta ja osallistua pohjoismaiseen kirkollisen viestinnän yhteistyöhön.

Arvio: Pohjoismainen rippikoulutyön konferenssi pidettiin Helsingissä syyskuussa, ja osanottajat Ruotsista, Norjasta ja Suomesta kokoontuivat teemanaan *Samspel och sammanhang*. Aikaa oli varattu runsaasti myös pienryhmäkeskusteluille. Pohjoismaisella rippikoulutyön konferenssilla on käytännönläheinen suuntautuminen rippikoulutyöhön ja se on suunnattu sekä seurakunnan työntekijöille että hiippakunnan ja kirkkohallituksen virkamiehille.

Vuoden alussa julkaistiin oppikirja *Där nöden är störst – En introduktion i diakoni ur finländsk synvinkel*. Se esittelee diakoniaa ja diakoniatyötä Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Kohderyhmänä ovat kirkollisiin ammatteihin opiskelevat ja seurakunnan työntekijät sekä pohjoismaiset sisarkirkot. Kirja on julkaistu kirkkohallituksen julkaisusarjassa (2009:1).

Pohjoismaista radio- ja televisioyhteistyötä vahvistettiin osallistumalla Valamossa pidettyyn televisiotapaamiseen huhtikuussa ja pohjoismaiseen radiotapaamiseen Trondheimissa syyskuussa. Konkreettisia yhteistyöprojekteja olivat merkkipuoden 1809 viettoon liittynyt Porvoon tuomiokirkosta televisioitu jumalanpalvelus, joka lähetettiin FST5:llä ja SVT:llä, yhteispohjoismainen radiojumalanpalvelus Trondheimista Radio Vegan kanavalla sekä yhteistyö SVT:n kanssa liittyen Tansaniasta lähetettyyn televisiojumalanpalvelukseen.

4.9 PIISPAINKOKOUKSEN KANSLIA

Toiminta-ajatus

Piispainkokouksen kanslia auttaa piispainkokousta toteuttamaan kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sille säättämiä tehtäviä, jotka liittyvät kirkon uskoa ja oppia koskeviin linjakysymyksiin, tuomiokapitulien työn koordinointiin sekä kirkon työntekijöiden koulutuskysymyksiin.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Piispainkokous (PK) kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa, Helsingissä 10.2.2009 sekä Kuortaneella 8.–9.9.2009. Molemmista on julkaistu pöytäkirja. Keskeisiä tapahtumia ja päätöksiä olivat muun muassa seuraavat.

1. Piispainkokous hyväksyi uuden Jumalanpalveluksen oppaan, joka julkaistiin joulukuussa 2009. Oppaassa annetaan kirkkokäsikirjan pohjalta jumalanpalveluselämän järjestämistä ja toimittamista koskevia käytännön ohjeita. Sen tehtävänä on tukea kirkon hengellistä elämää ja vahvistaa jumalanpalveluksen asemaa seurakunnan toiminnan keskuksena.

2. Piispainkokouksen asettaman parisuhdelakityöryhmän mietintö *Kirkko ja rekisteröidyt parisuhteet* julkaistiin maaliskuussa. Piispainkokous kävi mietinnöstä syyskuun istunnossa lähe-

tekeskustelun. Tarkoituksena oli valmistella mietinnön pohjalta kirkolliskokouksen pyytämä selvitys parisuhdelain seurauksista kirkossa siten, että selvitys voitaisiin hyväksyä ja lähettää kirkolliskokoukselle keväällä 2010.

Kanslian näkökulmasta eniten voimavaroja panostettiin näiden kahden asian päätöksenteoon liittyvään valmisteluun. Lisäksi piispainkokous teki muun muassa seuraavia, kanslian tuella valmisteltuja päätöksiä.

3. Piispainkokous antoi kirkon sisäisistä uudistushankkeista kolme laajaa ja periaatteellista lausuntoa. Lausunnot annettiin Kirkkolainsäädännön kodifiointi -mietinnöstä, Kirkon lähetysstrategia -mietinnöstä sekä Diakoninvirka -mietinnöstä.

4. Piispainkokous antoi useita kirkon työtä koskevia ohjeita. Ne koskivat muun muassa 1) kirkkoon kuulumattoman hautaan siunaamista, 2) diakonien, kanttoreiden ja nuorisotyön ohjaajien orientaatiokoulutuksen sisältöä ja järjestämistä sekä 3) lastenohjaajan tehtävään kelpoistavaa tutkintoa.

Valmistelussa olevat asiat koskevat muun muassa pappien koko koulutuspolun sekä naispappien virkapuvun uudistamista.

Kertomusvuonna piispainkokouksen kansliassa toimi kolme työntekijää, piispainkokouksen sihteeri, apulaissihteeri ja toimistos sihteeri. Kanslia tuki useita kirkkohallituksen alaan kuuluvien tehtävien hoitamista.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1 Piispainkokouksessa käsiteltävien asioiden laadukas valmistelu ja päätösten tehokas toimeenpano.

Arvio: Piispainkokouksen kanslia hoiti perustehtävänsä auttamalla piispainkokousta tekemään päätökset kaikista käsitteeseen otetuista asioista.

Tavoite 2: Teologisen ja hallinnollisen yhteistyön tiivistäminen muun kirkon keskushallinnon kanssa.

Arvio: Yhteistyö toimi aiempien käytäntöjen mukaisesti. Yhteistyöhön tiivistämiseksi ei tehty vielä rakenteellisia uudistuksia, koska kirkon keskushallinnon uudistusta koskeva päätöksenteko on kesken.

Tavoite 3: Jumalanpalveluselämään ja kirkollisiin toimituksiin liittyvien päätösten valmistelu siten, että päätöksillä tuetaan seurakuntien hengellistä elämää.

Arvio: Piispainkokous hyväksyi uuden Jumalanpalveluksen oppaan ensimmäisessä käsittelyssä. Oppaassa voitiin vastata myös käsikirjavalioikunnan mietinnössä 1/2009 esittämään kirkolliskokouksen pyyntöön, joka koski seurakunnan työntekijöiden jumalanpalveluskoulutusta. Tavoite onnistui hyvin.

Tavoite 4: Kirkon virkaan valmistuvien orientaatiokoulutuksen uudistaminen ja hengellisen elämän vahvistaminen.

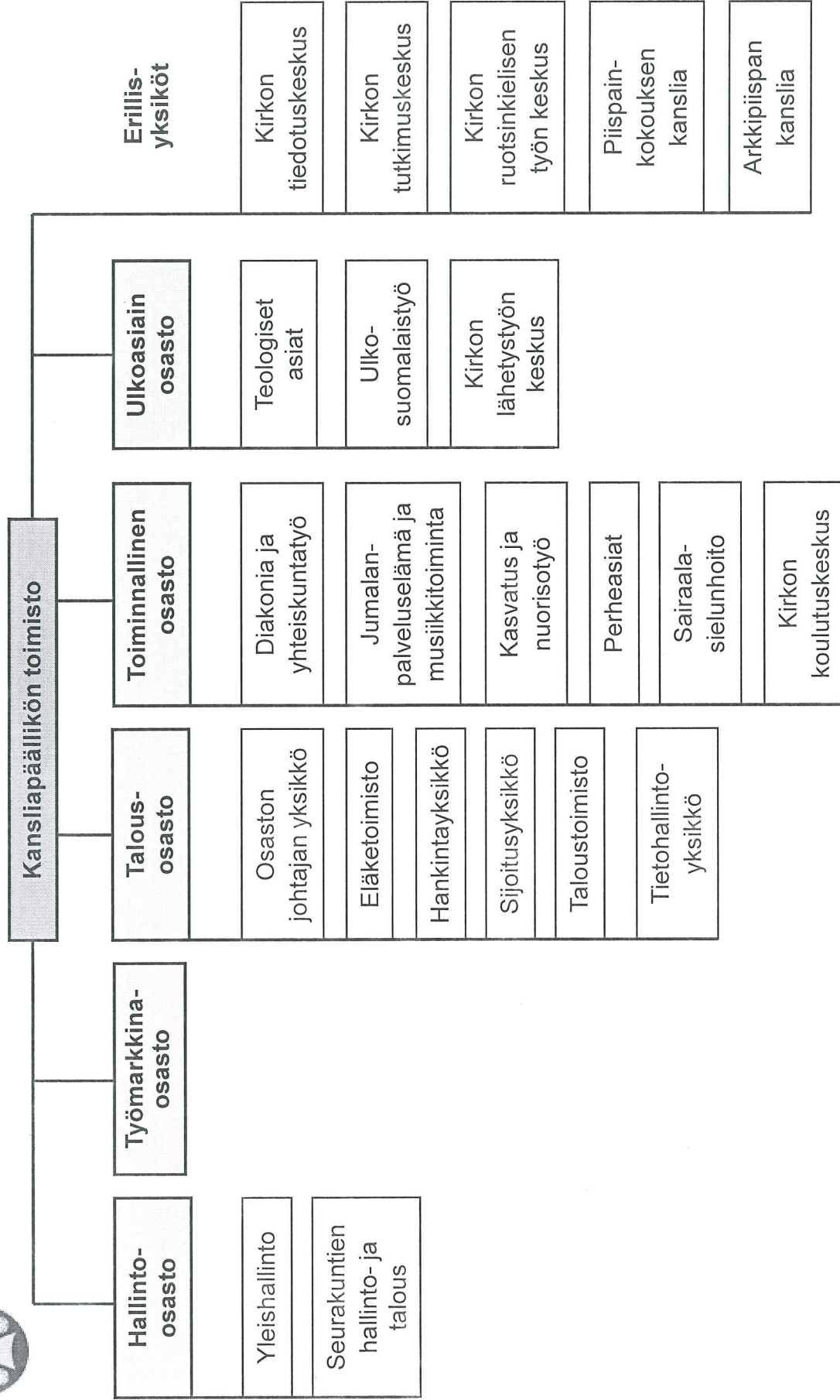
Arvio: Piispainkokous hyväksyi uuden järjestelmän tuomiokapitulien antamasta orientaatiokoulutuksesta diakonian, nuorisotyön ja kanttorin virkoihin valmistuville. Tavoite onnistui hyvin.

Tavoite 5: Homoseksuaalisuutta koskevan päätöksenteon pohjustaminen parisuhdelakityöryhmän mietinnön pohjalta.

Arvio: Piispainkokouksen valmistusvaliokunta sai kanslian tuella valmisteltua ehdotuksen lopulliseksi piispainkokouksen selvitykseksi parisuhdelain seurauksista kirkossa. (Pian kertomusvuoden 2009 vaihtumisen jälkeen piispainkokous hyväksyi selvityksen helmikuussa 2010).

Kirkkohallitus

KIRKKOHALLITUKSEN ASETTAMAT JOHTOKUNNAT, NEUVOTTELUKUNNAT, TOIMIKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

Johtokunnat

Kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunta

Neuvottelukunnat

Kirkon arkistotoimen neuvottelukunta

Kirkon EU-neuvottelukunta

Kirkon ihmisoikeuskysymysten neuvottelukunta

Kirkon järjestöyhteistyön neuvottelukunta

Kirkon keskusrahaston työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden neuvottelukunta

Kirkon kulttuuriperinnön neuvottelukunta

Kirkon liikunta- ja urheiluneuvottelukunta

Kirkon taloudellinen neuvottelukunta

Kirkon tasa-arvokysymysten neuvottelukunta

Kirkon urkuasiain neuvottelukunta

Kirkon vammaistyön neuvottelukunta

Kirkon vankilasielunhoidon neuvottelukunta

Kirkon vastuullisen sijoittamisen neuvottelukunta

Pyhä-painopisteen neuvottelukunta

Romanit ja kirkko -neuvottelukunta

Seurakuntien kirjanpitoasioiden neuvottelukunta

Ulkomaantutkintojen neuvottelukunta

Vapaaehtoistoiminnan neuvottelukunta

Toimikunnat

Evankelioimistyön toimikunta

Kirkkolainsäädännön kodifointitoimikunta

Kirkon diakonian ja yhteiskuntatyön toimikunta

Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoimikunta

Kirkon kasvatuksen ja nuorisotyön toimikunta

Kirkon koulutuskeskuksen toimikunta

Kirkon kunniamerkkitoimikunta

Kirkon laintarkastustoimikunta

Kirkon maaseututoimikunta

Kirkon perheasiain toimikunta

Kirkon ruotsinkielisen työn keskuksen toimikunta

Kirkon sairaalasielunhoidon toimikunta

Kirkon tiedotuskeskuksen toimikunta

Kirkon tutkimuskeskuksen toimikunta

Kirkon valmiustoimikunta

Työympäristötoimikunta

Viittomakielinen käännöstötoimikunta

Työryhmät

Ammatillisen koulutuksen työryhmä

EU-seurantaryhmä

Evl.fi-palvelun johtoryhmä

Hallinnollisen koulutuksen kehittämistyöryhmä

Harkinnanvaraisen palkanosan arviointikriteerien määrittelyä kirkkohallituksessa valmisteleva työryhmä

Hautaustoimen maksuja arvioiva työryhmä
 Hengellinen elämä verkossa -hankkeen johtoryhmä
 Henkilöstötilinpäätöstyöryhmä
 IT-laitteiden hankintaa valmisteleva työryhmä
 Kirkkohallituksen viraston valmiustyöryhmä
 Kirkkohallituksen yhteistä koulutusta valmisteleva työryhmä
 Kirkon jäsentietojärjestelmähankkeen johtoryhmä
 Kirkon kulttuuriperintötyön strategiatyöryhmä
 Kirkon kulttuuripalkintotyöryhmä
 Kirkon maahanmuuttajatyön työryhmä
 Kirkon tietohallinnon johtoryhmä
 Kirkon tietoturvan johtoryhmä
 Kirkon työntekijän vaitiolovelvollisuus -julkaisua päivittävä työryhmä
 Kirkon Varpu (varhaisen puuttumisen) -työryhmä
 Kirkon vastuullisen sijoittamisen projektiryhmä
 Kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmä
 Laskentatoimen kehittämistyöryhmä
 Meidän kirkko – Osallisuuden yhteisö -strategian seurantaryhmä
 Messutyöryhmä
 Nuori aikuinen kirkon jäsenenä -projektin ohjausryhmä
 Pyhä-painopisteen ohjausryhmä
 Rakennusavustusjärjestelmää kehittävä työryhmä
 Rovastikuntien arkistointiohjeita päivittävä työryhmä
 Sertika-järjestelmän suunnittelua, kehittämistä ja käyttöönottoa ohjaaja johtoryhmä
 Seurakuntavaalien 2010 tieto- ja tulospalvelujärjestelmän kehittämistyön työryhmä
 Seurakuntien IT-yhteistyöalueiden tietohallintopäälliköiden ja vastaavien yhteistyöryhmä
 Seurakuntien rakennemuutoksen ohjausryhmä
 Seurakuntien rakennemuutoksen viestinnän suunnittelun projektiryhmä
 Seurakuntien sopimusperusteisten IT-yhteistyöalueiden malliasiakirjoja laativa työryhmä
 Sähköpostiympäristön käyttöönoton ohjausryhmä
 Sähköpostiympäristön käyttöönoton projektiryhmä
 Talous- ja henkilöstöhallinnon (HeTa)-palvelukeskuksen järjestelmäkokonaisuuden vaatimusmäärittelyä valmisteleva IT-työryhmä
 Talous- ja henkilöstöhallinnon (HeTa)-palvelukeskuksen ryhmä IV prosessien kuvaukset
 Tasa-arvosuunnitelman 2007–2008 kartoitustyöryhmä
 Tilastotyöryhmä
 Toimitalon kunnostustyöryhmä
 Tulevaisuuden seurakunta -työryhmä
 TYP-järjestelmän käyttöönottoa ja käyttöä edistävä yhteistyöryhmä
 Työryhmä valmistelevaan syrjäntäkieltosäännöksiä
 Vaakunatyöryhmä
 Vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeen yhteistyöryhmä
 Verkkoviestinnän johtoryhmä
 Viittomakielinen käännöstyöryhmä
 Virkarakenneuudistusesityksen jatkotoimenpiteitä valmisteleva työryhmä
 Virkasuhteen ja työsopimussuhteen käytön peruslinjauksia palvelussuhteen muotona kirkkohallituksessa valmisteleva työryhmä
 Vuosikatsaustyöryhmä
 Väkivallasta sovintoon -työryhmä
 Yhdenvertaisuus ja kirkko -hankkeen ohjausryhmä

Tarkempia tietoja Internetissä: evl.fi/keskushallinto/kirkkohallitus

KIRKKOHALLITUKSEN JULKAISUT

Julkaisusarjat

Kirkkohallituksella on neljä julkaisusarjaa:

A – kirkolliskokouksen asettamien komiteoiden mietinnöt,

B – piispainkokouksen asettamien toimikuntien ja työryhmien mietinnöt,

C – kirkkohallituksen asettamien toimikuntien ja työryhmien mietinnöt sekä

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja, jossa ilmestyy eri osastojen julkaisuja

Kertomusvuoden aikana ovat ilmestyneet julkaisut:

Sarja A	2009: 1	Kirkolliskokouksen työjärjestystoimikunnan mietintö
	2009: 2	Kyrkomötets arbetsordningskommittés betänkande
Sarja B	2009: 1	Kirkko ja rekisteröidyt parisuhteet
	2009: 1	Kyrkan och registrerade partnerskap
	2009: 2	Osallisena kirkon uskosta ja tehtävästä
Sarja C	2009: 1	Diakoniatyöntekijöiden parempaan jaksamiseen: työryhmän raportti
	2009: 2	Kirkkolainsäädännön kodifiointi: kirkkohallituksen asettaman kirkkolainsäädännön kodifiointitoimikunnan mietintö
	2009: 3	Meidän kirkko – tulevaisuuden työpaikka: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon rekrytointistrategia vuosille 2009–2015
	2009: 4	Kirkolliset vaakunat, sinetit ja leimat – kirkollisia vaakunoita, sinettejä ja leimoja koskevien säännösten valmistelutyöryhmän mietintö
	2009: 5	Vår kyrka i datanätverken: Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland informationsförvaltningsstrategi för åren 2009–2012 (PDF)
	2009: 6	Kodifiering av kyrkolagstiftningen: betänkande av kyrkostyrelsens kommission för kodifiering av kyrkolagen
	2009: 7	Vår kyrka – framtidens arbetsplats: rekryteringsstrategi för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland åren 2009–2015

Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja:

2009: 1	Där nöden är störst – en introduktion i diakoni ur finländsk synvinkel
2009: 2	Orgelprojekt i församlingen / Kyrkans delegation för orgelärenden
2009: 3	Delaktig i livet: kyrklige förrättningar och gudstjänst
2009: 4	Arvoesineiden hoito seurakunnassa
2009: 5	Strategiaopas seurakunnille

2009: 6	Strategihandledning för församlingarna
2009: 7	Sairas köyhyys: tutkimus sairauteen liittyvästä huono-osaisuudesta diakoniatyössä (toim. Kaisa Kinnunen)
2009: 8	Du är med mig: handledning för kyrkliga förrättningar
2009: 9	Palvelkaa Herraä iloiten: jumalanpalveluksen opas (3. uud. p.)
2009: 10	Minäkö perhetyön tekijä?: suuntaviivoja perhelähtöisen työtöteen vahvistamiseen seurakunnassa

Julkaisuja on ilmestynyt myös sarjojen ulkopuolella. Julkaisuista on kerrottu tarkemmin kunkin osaston yhteydessä. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisut on lueteltu KTK:n kohdalla.

Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisut

Kirkon tutkimuskeskuksella on kolme omaa sarjaa: julkaisuja-sarja, WWW-julkaisut ja Publications-sarja. Keskukseen sarjoissa ilmestyi kertomusvuonna 8 julkaisua seuraavasti:

Julkaisuja 105 Antti Saarelma (toim.)

Homoseksuaalisuus kristillisessä ihmiskuvassa ja lainsäädännössä. 134 s.

Julkaisuja 106

Mångfaldens kyrka. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland åren 2004–2007. 408 s.

Julkaisuja 107 Tapani Innanen ja Kati Niemelä (toim.)

Rippikoulun todellisuus. 398 s.

Julkaisuja 108 Seppo Häkkinen

Ihanne ja todellisuus. Jäsenyyteen sitoutuminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa 1960-luvulta 2000-luvulle. 288 s.

WWW-julkaisuja 16 Terhi Jormakka.

Erilaisia reitinvalintoja. Strategisen työskentelyn tilanne seurakunnissa syksyllä 2008. 52 s.

WWW-julkaisuja 17 Anu Mäkinen

”Ole uskis omalla tyylilläsi!” Helsingin seurakuntien mainoskampanjat nuorille aikuisille. 132 s.

WWW-julkaisuja 18 Minna Harjula

Vain välttämätön sallitaan? Pyhätyökeskustelu Suomessa 1800-luvun lopulta 2000-luvulle. 59 s.

Publication 60

Facing diversity. The Evangelical Lutheran Church of Finland from 2004 to 2007. 164 s.

Kirkkohallituksen yleiskirjeet vuonna 2009

1.	7.1.2009		Kirkon, tuomiokapituli-, seurakunta-, seurakuntayhtymä- ja sopimustyönantajien ilmoittamien palvelusuhde- ja eläkemaksutietojen tarkastustoiminnan käynnistäminen
2.	20.1.2009		Kirkon henkilöstö- ja taloushallinnon palvelukeskuksen (HeTa-projekti) suunnittelu jatkuu vuonna 2009
3.	23.1.2009		Seurakunnille tilitetyt verotulot vuonna 2008
4.	26.1.2009		Tilastolomakkeiden A7 – A9 lähettäminen Kirkkohallitukseen tilastovuodelta 2008
5.	2.2.2009		Kirkon keskusrahaston eläkepalvelusivulla voi laskea arvion omasta kirkon eläkkeestään
6.	9.2.2009		Laskennallinen osuus eläkevastuusta 31.12.2008
7.	10.2.2009	1.
2.
3.	Verotuloennusteen päivitys vuodelle 2009
Ansio- ja pääomatulojen jako-osuudet vuodelle 2009
Kela-maksujen poisto
8.	13.2.2009		Kansallinen veteraanipäivä 27.4.2009
9.	20.2.2009		Rukousaiheita taantuman keskellä
10.	9.3.2009		Kirkon eläkelaitoksen toiminta vuonna 2008
11.	12.3.2009		Henkilöstö- ja taloushallinnon (HeTa) palvelukeskuksen esiselvityksen arviointi
12.	13.3.2009		HeTa-tiedotustilaisuuksia
13.	26.3.2009		Eettinen asiantuntijapalvelu seurakuntasijoittajille
14.	27.3.2009		Tietoa sijoittamisesta seurakunnille
15.	3.4.2009		Seurakuntien sopimus pohjaiset IT-yhteistyöalueet
16.	7.4.2009		Kiinteistöinvestointiin sisältyneen arvonalisäveron tarkistuslaskennat, kirjanpito ja tilinpäätöksen liitetiedot
17.	9.4.2009		Esitykset ritarikuntien kunniamerkkien saajiksi itsenäisyyspäivänä 2009
18.	24.4.2009	1.
2.	Seurakuntien toimintatilastot 2008 evl.fi:ssä
Sertikan seurakuntatilastojen käyttöoikeusjärjestelmän muutokset 1.9.2009

19.	30.4.2009	1. Kirkonkirjoista luovutettavien tietojen uudet maksut 1.6.2009 2. Asiakirjan antaminen ja siitä perittävät maksut 3. Kirkonkirjojen ja perhelehtien digitointiohjeita tarkennettu
20.	11.5.2009	Kirkko tänään -esite
21.	13.5.2009	Arvoesineistön hoito seurakunnassa -kirja
22.	13.5.2009	Seurakuntien sopimus pohjaiset IT-yhteistyöalueet, aiesopimuksen malli ja sen ohjeet
23.	13.5.2009	Kirkon toiminnan ja talouden suunnittelu taantuman keskellä
24.	28.5.2009	HeTa-lausuntopyyntö
25.	1.6.2009	Kirkollislainsäädännön kokonaisuudistus
26.	10.6.2009	Seurakunnan vakuutusten kilpailuttaminen ja ylläpitäminen
27.	16.6.2009	Liitykirkkoon.fi-palvelu avataan juhannuksen jälkeen
28.	16.6.2009	Kirkkohallituksen varhaiskuntoutustoiminta
29.	13.8.2009	1. Seurakuntien talouden ja toiminnan tunnuslukuja vuodelta 2008 2. Vuoden 2009 toimintalomakkeiden A3-A6 täyttöohjeita päivitetty
30.	19.8.2009	Suosituksia A(H1N1)-viruksen aiheuttaman influenssan johdosta
31.	19.8.2009	Kirkon henkilöstökoulutus 2010
32.	25.8.2009	Tiedustelu seurakuntien hankintatoimen kehittämisen tarpeesta ja mahdollisesta yhteistyöstä KL-Kuntahankinnat Oy:n kanssa
33.	8.9.2009	1. Talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman 2010–2012 laadintaan liittyviä asioita 2. Verotili -uudistus 1.1.2010 3. Sepa -uudistus 2011
34.	21.9.2009	Yhteisvastuukeräyksen rahaliikenne, kirjanpito ja tilitykset
35.	24.9.2009	Muutoshankkeiden esitteet seurakuntien käyttöön

36.	28.9.2009	Äitienpäiväkunniamerkit 2010
37.	30.9.2009	Vuoden 2010 kirkkokolehdit
38.	19.10.2009	Vuoden 2010 tuloveroprosentin ilmoittaminen verohallitukselle
39.	19.10.2009	Vuoden 2010 seurakuntavaalien valtakunnallinen tieto- ja tulospalvelujärjestelmä, vaalikone ja -vies-tintä
40.	10.11.2009	Keskusrahastomaksut ja KIEL-eläkemaksut vuonna 2010
41.	10.11.2009	Tilastotiedot A1 – A6 tilastovuodelta 2009
42.	12.11.2009	Kuvan ja äänen välittäminen kirkollisista tilaisuuksis-ta
43.	13.11.2009	Kirjuri ja toimenpiteitä seurakunnissa vuosina 2009 ja 2010
44.	24.11.2009	Yhteistyö KL-Kuntahankinnat Oy:n kanssa
45.	26.11.2009	1. Lisäys rahoituslaskelmaohjeeseen 2. IT-yhteistyöalueiden toimintaan liittyvä kirjanpito ja tilastointi
46.	26.11.2009	Ilmastohälytys, toivo, toiminta: kirkonkellot soivat sunnuntaina 13.12 2009 klo 15 ilmastonsuojelun puo-lesta
47.	14.12.2009	Kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät maanmittauslai-tokseen
48.	29.12.2009	Kirkon vaalijärjestyksen muutos

Kirkon työmarkkinalaitoksen toimiston yleiskirjeet vuonna 2009

A-yleiskirjeet

A1/2009	8.1.2009	1. Luottamusmieskurssit 2. Kirkon työmarkkinalaitoksen yleiskirjeet vuonna 2008
A2/2009	25.2.2009	1. Palkantarkistukset 1.3.2009 1.1 Yleistä palkantarkistuksista 1.3.2009 1.2 Palkkausjärjestelmäerä 1.3.2009 1.3 Täytäntöönpanoneuvottelut 1.4 Palkkausjärjestelmäerän täytäntöönpano rakennemuutosseurakunnissa 1.5 Sopimus järjestelmän mukaisten peruspalkkojen kiinnikuomisesta 1.6 Vuosisidonnaisen palkanosan tarkistaminen 1.7 Kirkkoherrojen järjestelyerä 1.3.2009
A3/2009	3.3.2009	Kirkon palkkausmääräysten täytäntöönpanon toinen vaihe – koulutustilaisuuksia kevättalvella 2009
A4/2009	23.3.2009	Vuosilomamuistio 2009
A5/2009	20.4.2009	1. Vuosilomataulukon A-rivin soveltamisesta äitiysvapaan pitämisen yhteydessä 2. Viikkoa lyhyempien palkattomien virka- ja työvapaiden myöntäminen
A6/2009	28.4.2009	Kirkon palkkauudistuksen täytäntöönpanon toinen vaihe – harkinnanvaraisen henkilökohtaisen palkanosan käyttöönotto
A7/2009	28.4.2009	Nuoret kesätyöntekijät
A8/2009	24.6.2009	1. Kirkon työpaikkatorin palvelu jatkuu 2. Kirkon työmarkkinalaitoksen toimisto suljettuna 20.7.–26.7.2009
A9/2009	25.6.2009	Muutoksia tasa-arvolakiin 15.6.2009 alkaen
A10/2009	29.6.2009	Eräitä kirkon yleisen virka- ja työehtosopimuksen palkkausjärjestelmää koskevia tilastoja
A11/2009	29.6.2009	Laki sähköisen viestinnän tietosuojasta muuttunut 1.6.2009
A12/2009	3.8.2009	1. Palkantarkistukset 1.9.2009 lukien 2. Kirkkoherrojen palkantarkistukset 3. Viranhaltijoiden ja kuukausipalkkaisten työntekijöiden palkantarkistukset

		4. Tuntipalkkaisten työntekijöiden palkantarkistukset 5. Lisien tarkistaminen kuukausipalkkaisille 6. Eräiden muiden palkkojen tarkistus 7. Työnantajavirkojen palkantarkistukset 8. Tarkistettujen palkkojen maksaminen
A13/2009	17.8.2009	Työnantajan varautuminen influenssapandemian varalle
A14/2009	5.10.2009	Työnantajan Työsuojelun yhteistoimintahenkilöstön valinta toimikaudeksi 2010–2013
A15/2009	13.11.2009	1. Kirkon alan työolobarometri 2009 2. Tykyhelmi, 13. työhyvinvointisymposium Kuopiossa
A16/2009	20.11.2009	1. A(H1N1)v-rokotuksissa käyminen työaikana
A17/2009	30.11.2009	Luontoisetujen verotusarvot 1.1.2010 lukien
A18/2009	4.12.2009	Luottamusmieskorvauksen maksaminen
A19/2009	16.12.2009	Matkakustannusten korvausmäärät 1.1.2010 lukien
A20/2009	31.12.2009	1. Muutos osasairauspäivärahaan 2. Isäkuukauden pidennys 3. Opas työyhteisöliikuntaan

Kirkonkello

Kirkkohallituksen tiedotuslehti Kirkonkello ilmestyi kertomusvuonna 12 kertaa KIRKKO-verkossa osoitteessa www.evl.fi/kirkonkello. Pääjutussa on haastateltu Kirkkohallituksen työntekijöitä heidän tehtäviinsä liittyvistä ajankohtaisista aiheista. Kolumnin kirjoittajat vaihtuvat numeroittain. Tapahtumia ja ajankohtaisia asioita täydennetään myös varsinaisten ilmestymiskertojen välillä. Syksyllä Kirkonkelloa laajennettiin kahdella uudella palstalla, Kuukauden kasvo ja Pekan palikat. Kirkonkellon toimituskuntaan kuuluivat Kai Vahtola (pj. 1.1.–31.5.), Pekka Huokuna (pj. 1.6.–31.12.), Tuula Lonkainen (toimitussihteeri), Mari Malkavaara ja Timo Vasko. Kirkonkellon tarjoamaa tiedotusmahdollisuutta ovat käyttäneet lähinnä hallinto-osasto, toiminnallinen osasto, ulkoasiain osasto, Kirkon tiedotuskeskus ja Kirkon tutkimuskeskus. Kirkonkellon sivuilla oli vuoden aikana runsaat 86 000 kävijää. Eniten kiinnostusta herättivät ajankohtaisasiat (31 000 kävijää), kuukauden asia (26 000) ja kolumni (24 000).

KIRKKOHALLITUKSEN HENKILÖKUNTA VUONNA 2009

Junttila Risto, kansliapäällikkö
Korva Tuija, kansliapäällikön sihteeri
Arasalo Miia, toimistosihteerin sijainen 11.5. lukien
Heikkinen Suvi, toimistosihteeri, työloma 18.5. lukien
Hokkanen Pirjo, palkanlaskija
Kumlin Lena, EU-lakimies, osa-aikainen 31.7. saakka
Nordman Elina, henkilöstösihteeri 15.1. lukien
Venäläinen Päivi, henkilöstöpäällikkö

Hallinto-osasto

Pihlaja Pirjo, kirkkoneuvos, osaston johtaja
Talvitie Lola, osastonjohtajan sihteeri
Rönkä Antero, projektipäällikkö, työloma 29.11. lukien
Vallenius Leena, määräaikainen projektipäällikkö 7.12. lukien

Yleishallinto

Salmela Mikko, hallintopäällikkö 20.7. lukien
Anetjärvi Sari, vt. kirkkohallituksen sihteeri 17.5. saakka
Aarnio-Jääskeläinen Liisa, hallintosihteeri
Ahopelto Heli, kirjaaja
Edström Kesia, kielenkääntäjä
Kuuskoski Katri, kirkolliskokouksen sihteeri 30.11. saakka ja
kirkolliskokouksen pääsihteeri 1.12. lukien
Kyyränäinen Liisa, toimistosihteeri
Palosaari Terttu, kirjastonhoitaja
Siivonen Leena-Maria, arkistonhoitaja
Suikkari Sirkka, toimistosihteeri, virkavapaa 26.12. lukien

Seurakuntien hallinto ja talous

Tähkänen Mikko, hallintopäällikkö
Vanhamäki Leena, toimistosihteeri, osa-aikainen 8.1.–31.7. ja 18.8. alkaen,
virkavapaa 9.11. lukien
Hietakangas Maija-Liisa, taloussuunnittelupäällikkö
Hooli Helena, laskentasihteeri 31.10. saakka
Kontio Helena, tilastosihteeri
Lempa Nina, museoalan tutkija
Palo Harri, maankäyttöpäällikkö
Pihkala Antti, yliarkkitehti 1.11. lukien
Raatikainen Eero, yliarkkitehti
Vuola Katri, tilapäinen osa-aikainen tutkija 28.1. saakka

Työmarkkinaosasto

Voipio Risto, kirkkoneuvos, osaston johtaja
 Nikander Katariina, osastonjohtajan sihteeri
 Ala-Kokkila Kari, työmarkkina-asiamies
 von Boehm Timo, lakimies
 Hagström Charlotte, toimistos sihteeri
 Hirsimäki Pauliina, työmarkkina-asiamies
 Kietäväinen Katariina, työmarkkina-asiamies
 Marttila Oili, neuvottelupäällikkö
 Monola Sirpa, tilastos sihteeri, osa-aikainen 31.1. saakka, virkavapaa 19.2. lukien

Talousoosasto

Osaston johtajan yksikkö

Rantanen Leena, kirkkoneuvos, kirkon keskusrahaston johtaja, osaston johtaja
 Hakala Päivi, osastonjohtajan sihteeri
 Lönnroth Magdalena, projektipäällikkö
 Saloniemi Anne, projektipäällikkö
 Säilä Heikki, osa-aikainen taloushallinnon projektitehtävä 1.2. lukien

Talousyksikkö

Kämäräinen Heikki, toimistopäällikkö

Talousoosastopalvelut

Eskelinen Eila, laskentapäällikkö
 Eskola Sirpa, laskentasihteeri
 Häkkinen Paula, laskentasihteeri
 Vasara Markku, pääkirjanpitäjä

Kiinteistöpalvelut

Kääriäinen Juha, kiinteistöpäällikkö
 Korva Mika, kiinteistönhoitaja
 Tiilikainen Ari, kiinteistönhoitaja
 Salla-aho Helena, puhelunvälittäjä
 Turunen Irma, puhelunvälittäjä
 Väkevä Risto, virastomestari

Ruokapalvelut

Pulkkanen Marjatta, emäntä
 Bau Marjatta, keittiöapulainen
 Mustajoki Oili, keittäjä
 Raatikainen Pirjo, keittäjä
 Viljanen Ritva, keittiöapulainen, työloma 31.5. saakka
 Uttaparn Pitiporn, keittiöapulaisten sijainen 8.5. saakka, tilapäinen keittiöapulainen 9.5.–31.8.
 Kokoustarjoilija 1.9. lukien

Tukipalvelut

Hellström Aira, palveluyksikön esimies
 Aro Kari, toimistovirkailija
 Haapajärvi Anne-Marie, postittaja, virkavapaa
 Puskala Seija, toimistovirkailija
 Saari Marja, toimistovirkailija, virkavapaa, vs. postittaja

Eläketoimisto

Kurki Anja, toimistopäällikkö 30.6. saakka
 Puranen Janette, eläkesihtööri 31.1. saakka
 Aaltonen Paula, ryhmäpäällikkö 9.8. saakka
 Eteläpää-Vainio Sirkka, eläkekäsittelijä
 Jansson Marja-Liisa, kuntoutussihtööri 31.7. saakka
 Kokko Paula, ryhmäpäällikkö 30.9. saakka
 Kotilainen-Tilli Marjaana, eläkekäsittelijä
 Laaja Sinikka, rekisterinhoitaja
 Laitinen Ulla, eläkekäsittelijä
 Loppi Eija, eläkekäsittelijä 30.11. saakka
 Lähdesmäki Soili, eläkekäsittelijä
 Mattheiszen Sampsa, arkiston selvittäjä 1.6.–11.9. ja 11.12. lukien
 Nahkola Sirkka, eläkekäsittelijä
 Paakkanen Mika, eläkekäsittelijä
 Salomaa Sari-Marita, laskentasihtööri, virkavapaa 30.11. saakka
 Suotunen Ulla, lakimies, osa-aikainen 31.8. ja 1.11. lukien
 Uusi-Kauppila Anu, eläkekäsittelijä 28.2. saakka

Hankintayksikkö

Virpasuo Kielo, hankintapäällikkö
 Leinonen Marja, toimistosihtööri
 Nieminen Seija, toimistosihtööri

Sijoitusyksikkö

Van Gilse van der Pals Ira, sijoitusjohtaja
 Jokinen Minna, kiinteistösisjoituspäällikkö
 Kupari Harri, rahastoanalyttikko
 Lönnroth Magdalena, rahastoanalyttikko, työloma

Tietohallintoyksikkö

Johtaminen ja hallinto -ryhmä

Karjalainen Aimo, tietohallintojohtaja
 Puranen Janette, tietohallintosihtööri 1.2. lukien
 Nordman Elina, tietohallintosihtööri 14.1. saakka
 Mukari Jussi, tietoturva-asiantuntija 1.11. lukien
 Toikka Tuomo, järjestelmäasiantuntija 1.11. lukien 30.11. saakka ja hankepäällikkö 1.12. lukien

Infra-ryhmä

Järvenpää Jouko, tietotekniikkapäällikkö

Keski-Kohtamäki Matti, tilapäinen työntekijä 31.1. saakka, siviilipalvelusmies 12.2. lukien

Kuusela Mauri, mikrotukihenkilö

Mukari Jussi, tietoturva-asiantuntija 31.10. saakka

Niskanen Sami, mikrotukihenkilö, työloma, tietoliikenneasentaja 1.5.–15.8.,
työloma 10.8. alkaen

Toikka Tuomo, järjestelmäasiantuntija 31.10. saakka

Ylén-Julin Nicky, mikrotukihenkilö

Sovellusryhmä 1

Kranttila Inkeri, tietojärjestelmäpäällikkö

Kanninen Mirja, suunnittelija

Laiho Pertti, suunnittelija

Purina Ligita, suunnittelija 27.4. lukien

Tuovinen Heidi, suunnittelija 30.3. lukien

Sovellusryhmä 2

Tamminen Jukka, tietojärjestelmäpäällikkö 14.4. lukien

Liljestrand Hans, suunnittelija 23.3. lukien

Sivén Jari, sovellusneuvoja 1.3. lukien

Toiminnallinen osasto

Huokuna Pekka, kirkkoneuvos, osaston johtaja 1.6. lukien

Häkkinen Seppo, kirkkoneuvos, osaston johtaja 31.1. saakka

Vahtola Kai, vs. kirkkoneuvos 31.1. saakka, vt. kirkkoneuvos 1.2.–31.5.

Lonkainen Tuula, osastonjohtajan sihteeri

Hauta-aho Henna, projektisihteeri (Nuori aikuinen kirkon jäsenenä-projekti) 31.8. saakka

Diakonia ja yhteiskuntatyö

Kuusimäki Kalle, johtaja

Saloranta Teija, toimistos sihteeri, virkavapaa 7.8. saakka

Gävert Titi, avustusvalmistelija 11.5. lukien, osa-aikainen 1.9. alkaen

Helosvuori Riitta, työalasihteeri (diakoniakoulutus)

Hurtig Ruut, harjoittelija 1.3.–30.4. (väkivallasta sovintoon-projekti)

Jääskeläinen Kati, projektisihteeri (ihmisoikeuskysymykset)

Kantanen Marja, työalasihteeri (yhteiskunnalliset kysymykset)

Kunnala Arja, toimistos sihteeri

Kuusi Riitta, työalasihteeri (kuurojen- ja kuulovammaistyö)

Laihia Marja-Liisa, työalasihteeri (maahanmuuttajatyö)

Lusikka Seppo, työalasihteeri (päihdetyö)

Murdoch Anna, kesäapulainen 8.6.–3.7.

Myllys Riikka, projektisihteeri (Pyhä-painopistehanke) 1.3. lukien

Nummela Irene, työalasihteeri (seurakuntadiakonia)

Puumala Sami, työalasihteeri (kriminaalityö)

Saarela Tiina, työalasihteeri (kirkon diakoniarahasto)

Salomaa Marita, toimistosihteeri
 Sipiläinen Ilkka, työalasihteeri (yhteiskuntatyö)
 Suutarla Ari, työalasihteeri (vammaistyö)
 Söderqvist Marja-Liisa, vs. toimistosihteeri 31.10. saakka ja toimistosihteeri 1.11. lukien
 Valtonen Jaana, diakoniarahaston avustusvalmistelija

Jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta

Vahtola Kai, johtaja, virkavapaa 31.5. saakka
 Paavola Minna, toimistosihteeri, virkavapaa 31.7. saakka
 Karkkunen Eila, osa-aikainen viittomakielisen käännöstyön toimistosihteeri
 Komulainen Timo, määräaikainen työalasihteeri 1.–31.1., vs. työalasihteeri 1.2.–31.5. ja 1.9.–31.10.
 Koskinen Hanna, osa-aikainen työalasihteeri
 Kääriäinen Heidi, vs. toimistosihteeri 31.7. saakka
 Lehtonen Timo, osa-aikainen työntekijä (verkkokirjaprojekti)
 Lindfors Helena, työalasihteeri (spiritualiteetti ja jumalanpalveluskasvatus)
 Talvitie Tiina, työalasihteeri, 1.9.–30.11.
 Tuovinen Ulla, työalasihteeri, vs. johtaja 31.1. saakka, vt. johtaja 1.2.–31.5.
 Sandholm Tarja, viittomakielinen kääntäjä
 Uusimäki Tomas, viittomakielinen kääntäjä
 Viljanen Anne, osa-aikainen projektisihteeri (vapaaehtoistoiminnan kehittämishanke) 1.4.–31.5., projektisihteeri 1.6. lukien

Kasvatus ja nuorisotyö

Toivanen Marja-Leena, johtaja
 Suni Pirjo, toimistosihteeri
 Ala-Mononen Maarit, toimistosihteeri, virkavapaa 31.8. saakka
 Alstela Juha, työalasihteeri (erityisnuorisotyö) 31.8. saakka
 Eerola Leena, harjoittelija 9.2.–8.4.
 Hakkarainen Raimo, työalasihteeri 1.8. lukien
 Holma Markku, työalasihteeri (kouluasiat)
 Huovinen Leena, osa-aikainen kisapappi
 Kokkonen Jarmo, työalasihteeri (seurakuntakasvatus), virkavapaa 31.1. saakka
 Koivisto Johanna, vs. työalasihteeri (seurakuntakasvatus, rippikoulutyö) 31.1. saakka
 Kyttä Elise, vs. työalasihteeri (nuorisotyö) 1.4.–30.9.
 Metsätähti Sinikka, työalasihteeri (aikuiskasvatus), osa-aikainen
 Murtovuori Jussi, työalasihteeri (korkeakoulutyö) 17.8. lukien
 Nummela Pekka, työalasihteeri (ammattikasvatus) 30.4. saakka
 Ojell Raija, vt. työalasihteeri 31.1. saakka, työalasihteeri (varhaiskasvatus, lapsi- ja perhetyö) 1.2. lukien
 Oksanen Minna, toimistosihteeri
 Pajunen Ritva-Anneli, toimistosihteeri
 Petäjä Heljä, työalasihteeri (varhaiskasvatus)
 Pesonen Marja, työalasihteeri (koulutus)
 Puolanne Auli, työalasihteeri (varhaisnuorisotyö ja kirkon partiotoiminta) 31.7. saakka
 Pöyri Aija, vt. työalasihteeri 30.4. saakka
 Seppänen Sami, osa-aikainen työalasihteeri (aikuiskasvatus)
 Tukeva Pekka, työalasihteeri (nuorisotyö), virkavapaa 1.4.–30.9.
 Vappula Katri, työalasihteeri 5.11. alkaen

Kirkon koulutuskeskus

Kari Kopperi, johtaja (kirkollinen hallinto, kirkon oppi ja sen historia ja saarnan kysymykset, ekumenia, kirkon henkilöstön koulutuksen strategia)

Mäkeläinen Terhi, toimistosihteeri

Aspinen Mika, kouluttaja (raamattuteologia ja hermeneutiikka)

Erkkilä Lasse, kouluttaja (kirkkomusiikki)

Nyback Virva, kouluttaja (sielunhoito)

Pyykkö Ulla, kurssisihteeri

Salo-Kopperi Eeva, koulutussuunnittelija (kirkollisen ammatillisen perus- ja henkilöstökoulutuksen koordinointi ja kehittäminen)

Tulisalo Timo, kouluttaja (taloushallinto), osa-aikainen 31.5. saakka

Tynkkynen Markku, määräaikainen kouluttaja 1.4. lukien

Vatanen Osmo, kouluttaja, (jumalanpalveluselämä)

Östring Lasse, kouluttaja (johtaminen, työyhteisön kehittäminen ja työnohjaus)

Perheasiat

Esko Martti, johtaja

Kolehmainen Riitta, toimistosihteeri

Liusvaara Kristina, osa-aikainen toimistosihteeri

Pulkkinen Tero, työalasihteeri (perheneuvonnan koulutus)

Samulin Helena, työalasihteeri (palveleva puhelin)

Seppänen Arja, työalasihteeri (aviopari- ja perhetyö)

Tuominen Minna, projektisihteeri (Virtaa välillämme-hanke)

Sairaalasielunhoito

Aalto Kirsti, johtaja

Härkönen Päivi, toimistosihteeri 15.8. saakka

Söderqvist Marja-Liisa, vt. toimistosihteeri 4.9. alkaen

Vatanen Pirjo, työalasihteeri (koulutus), virkavapaa 29.12. lukien

Ulkoasiain osasto

Cantell Risto, kirkkoneuvos, osaston johtaja

Leppämäki Eila, osastonjohtajan sihteeri

Immonen Riitta, toimistovirkailija

Lampén Leena, toimistovirkailijan sijainen 1.9. alkaen

Martikainen Emma, toimistovirkailija, työloma

Rummukainen Helena, määräaikainen toimistosihteeri 31.8. saakka

Teologisten asiain yksikkö

Karttunen Tomi, teologisten asiain sihteeri

Väliaho Minna, kirjeenvaihtaja-sihteeri

Aukee-Peiponen Mirja, osa-aikainen vs. työalasihteeri 31.8. saakka

Hintikka Kaisamari, työalasihteeri, osa-aikainen työalasihteeri 31.8. saakka, osa-aikainen projektisihteeri 31.8. saakka

Parviainen Johanna, harjoittelija 15.6.–14.9.

Ulkosuomalaisyön yksikkö

Mäkelä Ilkka, kirkon ulkosuomalaisyön sihteeri
 Forsgren Sirpa, tilapäinen työntekijä 7.12. lukien
 Kamppuri Aila Sofia, toimistosihteeri
 Merikanto-Timonen Susanna, ulkosuomalaisyön apulaissihteeri, osa-aikainen
 Märsylä Leena, työalasihteeri (turisti- ja uussiirtolaistyö)
 Paananen Saana, harjoittelija 6.7.–5.9.
 Talvitie Tiina, työalasihteeri, 1.12. lukien

Ulkomailla työskentelevät siirtolaispapi ja -kanttorit:

Anttila Maija-Leena, osa-aikainen turistikanttori, Gran Canaria, 5.10. lukien
 Engström Kaj, osa-aikainen turistipappi, Manner-Espanja (Aurinkorannikko) 5.10. lukien
 Hautala Esko, osa-aikainen turistipappi, Gran Canaria (Playa del inglés) 13.4. saakka
 Helander Erkki, osa-aikainen turistipappi, Rodos 1.3.–30.6. ja 11.8.–22.12.
 Hemminki Martti, osa-aikainen turistikanttori, Gran Canaria 13.4. saakka
 Honkkila Hannu, vt. siirtolais- ja turistipappi (diakoniapappi), Manner-Espanja 5.1.–31.3.,
 tilapäinen siirtolais- ja turistipappi (diakoniapappi), Manner-Espanja 1.-16.4.
 Hovila Jukka, osa-aikainen turistikanttori, Manner-Espanja (Costa Blanca) 1.10. lukien
 Järvilahti Timo, osa-aikainen turistipappi, Teneriffa (Playa de las Americas) 13.4. saakka ja
 5.10. lukien
 Kalliomäki Marjo, osa-aikainen Ranskan siirtolaispappi
 Kautonen Heli, osa-aikainen turistipappi, Gran Canaria (Playa del Ingles) 5.10. lukien
 Kettunen Aslak, osa-aikainen turistipappi, Manner-Espanja (Costa Blanca) 30.4. saakka
 Kilpeläinen Martti, osa-aikainen turistikanttori, Manner-Espanjan (Aurinkorannikko) 13.4.
 saakka ja 5.10. lukien
 Kokko Toivo, osa-aikainen turistikanttori, Costa Blanca 30.4. saakka
 Kriik Guido, osa-aikainen turistikanttori, Rodos 1.3.–30.6.
 Kuusinen Jaakko, osa-aikainen turistipappi Gran Canaria (Las Palmas) 8.3. saakka ja
 5.10. lukien
 Kärkölä Auli, osa-aikainen turistikanttori, Kypros 30.4. saakka
 Majuri Tapani, osa-aikainen turistikanttori, Rodos 15.8.–20.12.
 Myllärinen Martti, osa-aikainen turistipappi, Kypros 1.10. lukien
 Mäkeläinen Vesa, osa-aikainen turistikanttori, Kypros 1.1.0 lukien
 Päiviö Hannele, Viron siirtolaispappi
 Pärssinen Ilkka, osa-aikainen turistipappi, Teneriffa (Puerto de la Cruz) 13.4. saakka ja
 5.10. lukien
 Pärssinen Ritva, osa-aikainen turistikanttori, Teneriffa 13.4. saakka ja 5.10. lukien
 Ranta Erkki, osa-aikainen turistipappi, Manner-Espanja (Costa Blanca) 1.10. lukien
 Sainio Timo, Manner-Espanjan turisti- ja siirtolaispappi
 Salo Kaisa, Manner-Espanjan siirtolais- ja turistipappi (diakoniapappi) 1.4. lukien
 Vehviläinen Matti, osa-aikainen turistipappi, Kypros 31.5. saakka

Kirkon lähetystyön keskus

Mäkelä Jaakko, kirkon lähetyssihteeri
 Kokko Katariina, toimistosihteeri
 Hiltunen Pekka Y, uskontokasvatussihteeri
 Salo Katriina, harjoittelija 2.11. lukien
 Sirviö Kirsti, koulutussihteeri

Vasko Timo, lähetysteologi

Kirkon tiedotuskeskus, KT

Pesonen Tuomo, viestintäjohtaja

Lähteenpää Tuula, toimistosihteeri

Honkasalo Tiinakaisa, viestintäsuunnittelija

Kanala Kari, projektisihteeri (seurakuntavaaliviestintä) 1.10. lukien

Saarikko Annika, projektisihteeri (seurakuntavaaliviestintä) 1.3.–27.7.

Verkkoviestintäyksikkö

Ala-Härkönen Outi, vs. verkkotoimittaja 31.5. saakka

Hauta-aho Henna, yhteisökordinaattori 1.9. lukien

Hintsala Meri-Anna, verkkokeskustelija 1.6. lukien

Huima Kimmo, verkkoviestintäsuunnittelija, osa-aikainen

Hynninen Mirjami, verkkoviestintäsuunnittelija

Högnabba Jessica, projektisuunnittelija 26.10. lukien

Kallioinen Sami, verkkoviestintäpäällikkö

Kava Suvi, verkkotoimittaja

Koistinen Kalevi, verkkoviestintäsuunnittelija

Korpiaho Mervi, verkkoviestintäsuunnittelija

Kähäri Anne, toimistosihteeri 11.5. lukien

Majamäki Hannu, hankepäällikkö

Manninen Elina, verkkotoimittaja, virkavapaa 31.5. saakka

Oinonen Ulla, projektisihteeri (Hengellinen elämä verkossa-hanke) 1.6. lukien

Paananen Terhi, koulutussuunnittelija (Hengellinen elämä verkossa- hanke) 1.3. lukien

Pärssinen Helka, projektisuunnittelija (Hengellinen elämä verkossa- hanke) 12.1. lukien

Sainio Hannele, verkkoviestintäpäällikkö

Tiedotusyksikkö

Kivimäki Iris, tiedotuspäällikkö

Saarela Heljä, toimistosihteeri

Ala-Härkönen Outi, tiedottaja 31.8. saakka, virkavapaa 31.5. saakka

Harviainen Katriina, tiedottaja, virkavapaa

Helenelund, Tuija, tiedottaja 9.11. lukien

Kivikoski Sanna, vs. tiedotussihteeri 15.9. saakka ja vs. tiedottaja 16.9. lukien

Lötjönen Ulla, vs. tiedottaja 2.1.–31.5.

Malkavaara Mari, tiedottaja

Melaanvuori Noora, vs. tiedottaja 9.10. -31.12.

Mustakallio Pekka, opiskelijaharjoittelija 1.6.–31.8.

Terhemaa Tuulikki, tiedotussihteeri, virkavapaa 31.5. saakka, vs. tiedottaja 15.9. saakka, tiedottaja 16.9. lukien

Radiotoimitus

Vartiainen Anneli, toimituspäällikkö

Alastalo Simo, toimittaja

Almusa Pirjo, toimittaja

Enckell Lisa, toimittaja, 31.8. saakka

Huotari Mikko, osa-aikainen vs. toimittaja 31.8. saakka
 Koski Ilkka, toimittaja
 Pelkonen Taina, opiskelijaharjoittelija 1.4.–31.5
 Sevelius Silva, tuotantosihteeri, virkavapaa 10.8. saakka
 Tanttu Kaisa, toimittaja, 15.10. alkaen
 Vaarala Erja, vs. tuotantosihteeri 10.8. saakka

AV-toimitus

Rajamäki Juha, toimituspäällikkö
 Ormio Aarne, toimittaja
 Ritokoski Mervi, tuottaja
 Talola Ville, toimittaja
 Tiainen Helena, tuotantosihteeri

TV-toimitus

Rajamäki Juha, toimituspäällikkö
 Viskari-Perttu Ulla, tuotantosihteeri 1.10. lukien
 Haanpää Venla, tuotantosihteeri, virkavapaa 31.3. saakka, 31.3. saakka
 Grönroos Juha, toimittaja
 Koskinen Päivikki, vt. toimittaja 2.11. lukien
 Näsman Minna, toimittaja, virkavapaa
 Patrakka Reija-Riikka, toimittaja
 Sevelius Silva, vs. tuotantosihteeri 10.8. saakka
 Tanttu Kaisa, vs. toimittaja 31.5. saakka ja 10.8. lukien 14.10. saakka
 Toivonen Totti, toimittaja 1.5. lukien virkavapaa 31.8. saakka
 Väätäinen Satu, toimittaja 31.1. saakka

Kirkon tutkimuskeskus

Kääriäinen Kimmo, johtaja
 Lamminen Anita, toimistosihteeri
 Hytönen Maarit, tutkija, virkavapaa 31.7. saakka, osa-aikainen 1.8. lukien
 Ikonen Satu, vs. tutkimusihteeri, 5.10. alkaen
 Innanen Tapani, projektitutkija 1.2.–30.4.
 Jormakka Terhi, projektisihteeri
 Ketola Kimmo, tutkija
 Kotisaari Tuuli, harjoittelija 8.6.–7.8.
 Lilius Hanna, tutkimussihteeri, virkavapaa 5.10. lukien
 Niemelä, Kati, tutkija, virkavapaa 22.3. saakka
 Nissilä Risto, tutkimusassistentti
 Palmu Harri, vs. tutkija 30.4. saakka, määräaikainen tutkija 1.5. lukien
 Salomäki Hanna, vs. tutkija 22.2. saakka, määräaikainen tutkija 23.2. lukien
 Saukko Anu Emilia, tutkimusassistentti 1.11. lukien
 Sohlberg Jussi, määräaikainen tutkimusassistentti

Kirkon ruotsinkielisen työn keskus

Lemberg Robert, johtaja 31.1. saakka
 Furu Sofie, taustatoimittaja 2.2.–14.4.

Holländer Ann-Mari, työalasihteeri
 Holmviik Åsa, tiedottaja
 Kankkonen Janne, projektisihteeri 15.3. lukien
 Klingenberg Hanna, taustatoimittaja 17.8.–31.10.
 Koskinen Tuula, toimistosihteeri
 Kummel-Myrskog Pia, johtava työalasihteeri, johtajan sijainen 31.1. saakka
 Lahdelma Katariina, vs. verkkotoimittaja, osa-aikainen 1.6. lukien 20.9. saakka ja verkkotoimittaja, osa-aikainen 21.9. lukien
 Lampenius Simon, työalasihteeri (nuorisotyö)
 Lindberg Maria, vt. kuurojenpappi 30.3.–19.5. ja 1.12. lukien
 Lindgren Leif, toimittaja
 Lundell Julia, verkkotoimittaja, virkavapaa 20.9. saakka
 Långbacka Hedvig, radiotoimittaja
 Malmsten Magnus, atk-konsultti
 Myrskog Stefan, johtava työalasihteeri (kristillinen kasvatus)
 Romar Carl-Erik, toimistosihteeri
 Sandberg Helena, työalasihteeri (koulutus)
 Snellman Lucas, johtava työalasihteeri (viestintä)
 Sten Maria, työalasihteeri (aikuistyö ja kulttuuri)
 Träskbacka Bror, johtaja 1.2. lukien
 Wacklin Sonja, toimistosihteeri
 Öhman Björn, kehitysvammaispastori

Arkkipiispan kanslia (Turku)

Jääskeläinen Heikki, arkkipiispan sihteeri
 Rosqvist Timo, kanslian työalasihteeri
 Tissari Mirja, kirjeenvaihtaja-sihteeri

Piispainkokous

Jolkkonen Jari, piispainkokouksen sihteeri
 Inkinen Marjut, toimistosihteeri
 Huttunen Niko, vs. piispainkokouksen apulaissihteeri 31.1. saakka
 Koivisto Jussi, vs. piispainkokouksen apulaissihteeri 1.3. lukien
 Saarelma Antti, piispainkokouksen apulaissihteeri, virkavapaa

KIRKKOHALLITUKSEN ESITYKSET KIRKOLLISKOKOUKSELLE

Kertomusvuonna kirkolliskokoukselle tehtiin seuraavat esitykset:

Nro 1	Kirkkoherranvaalia koskevien kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen säännösten muuttaminen
Nro 2	Kirkolliskokouksen työjärjestyksen uudistaminen
Nro 3	Evankeliumikirjan viittomakieliset käännökset
Nro 4	Kirkon vaalijärjestyksen muuttaminen seurakuntavaalien äänestyslipun väriä ja ennakkoäänten laskentaa koskevien säännösten osalta
Nro 5	Hallituksen esitys eduskunnalle viimeisen eläkelaitoksen periaatetta koskevan lainsäädännön muuttamisesta
Nro 6	Kirkon ulkoasiain neuvoston toimintakertomus vuodelta 2008
Nro 7	Kirkon keskusrahaston talousarvio vuodelle 2010 ja toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010–2012
Nro 8	Sopimus Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen metodistikirkon sekä Finlands svenska metodistkyrkan välillä
Nro 9	Kirkkolain 24 luvun muutoksenhakusäännösten tarkistaminen
Nro 10	Kirkkojärjestyksen 15 luvun 10 §:n muuttaminen
Nro 11	Ruotsinpyhtään seurakunnan siirtäminen Mikkelin hiippakunnasta Helsingin hiippakuntaan

Lisäksi kirkolliskokoukselle annettiin seuraava ilmoitus:

Nro 1	Talousarvioehdotukset Kirkon keskusrahaston vuoden 2010 talousarvioon

KIRKKOHALLITUKSEN ANTAMAT LAUSUNNOT

Lausuntoja on kertomusvuonna annettu seuraavasti:

Maa- ja metsätalousministeriö

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta

Oikeusministeriö

Avoliittotyöryhmän ehdotus laeiksi yhteistalouden purkamisesta avoliiton päättyessä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta
Oikaisuvaatimustoimikunnan mietintö ”Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona”
Julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen muuttamista koskeva välimietintö
Kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen
Luottotietolain muuttamista koskeva hallituksen esityksen luonnos (OM työryhmämietintö 2009:2)
Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta; oikeusministeriössä koottu luonnos

Opetusministeriö

Kirkon yhteisen jäsentietojärjestelmän edellyttämät kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutokset
1) komission tiedonanto Tekijänoikeus osaamistaloudessa, 2) asiakirja ”Creative Content in a European Digital Single Market; Challenges for the Future – A reflection Document of DG INFSO and DG MARKT”
Hallituksen esitys laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettujen lakien sekä ammattikorkeakoululain ja yliopistolain muuttamisesta
Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädännön toimivuutta, toiminnan laatua ja muutostarpeita koskeva Esa Iivosen selvitys
Monialaisen viranomaisyhteistyön ja etsivän nuorisotyön lakisäateistäminen
Opetusministeriön asettaman työryhmän esitys tutkintojen ja muun osaamisen kansalliseksi viitekehyykseksi
Suomen lipusta annetun lain muuttaminen
Virkamiestyöryhmän laatima luonnos hallituksen esitykseksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Sisäasiainministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta
Pelastuslakiluonnos
Työryhmän ehdotus kansalais- ja kansalaisjärjestöstrategiaksi 2009–2011

Sosiaali- ja terveysministeriö

Elinsiirtojen lisääminen
Eläketurvakeskusta koskevan sääntely uudistamistarpeiden selvittäminen
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain ja potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 a §:n muuttaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi takuueläkkeestä
 Luonnos hallituksen esitykseksi lastensuojelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta
 muuttamisesta ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta
 Terveysturvallisuuden ammattihenkilöiden neuvottelukunnan esitys
 psykoterapeuttikoulutuksen uudistamiseksi
 Työryhmän opasluonnos Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut
 Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti

Työ- ja elinkeinoministeriö

Tuoteturvallisuuslainsäädännön kehittämistarpeet – mietintö
 Julkisten hankintojen kansallisten kynnysarvojen muuttaminen
 Talous- ja velkaneuvonnan arviointiraportit (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu
 8/2009)

Ulkoasiainministeriö

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus; Suomen kuudes
 määräaikaishetki
 EN:n seksuaalivähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän vastaisen suosituksen
 laatiminen; lopullinen suositusluonnos
 YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston (OHCHR) kysely ihmiskaupan
 suuntaviivoista

Valtiovarainministeriö

Esitysluonnos laiksi valtion eläkelain, kunnallisen eläkelain, valtiokonttorista annetun
 lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Helsingin hallinto-oikeudelle on annettu lausunto kolmeen valitusasiaan. Eduskunnan
 apulaisoikeusasiamiehelle on annettu lausunto neljään kanteluun, tietosuojavaltuutetulle yksi
 selvitys ja markkinaoikeudelle kaksi lausumaa, yksi lisävastine ja yksi lisäselvitys.

KOLEHDIT

Kirkkohallitus päätti kesäkuussa virallisten kolehtien määräytymisperusteista. Virallisten kolehtien saajat toimivat kirkon kannalta merkittävillä yhteisillä työalueilla. Tällaisia ovat mm. lähetysjärjestöt, Kirkon Ulkomaanapu ja muutamat muut keskeiset kirkolliset järjestöt sekä veteraanityön, päihde- ja kriminaalityön, ulkosuomalaistyön ja oppilaitos- ja nuorisotyön toimijat. Kirkkohallituksen syyskuussa määräämät viralliset kolehdit ja kolehtisuositukset Turun arkkihiippakunnassa ja Tampereen, Oulun, Mikkelin, Kuopion, Lapuan, Helsingin ja Espoon hiippakunnissa sekä Porvoon hiippakunnan seurakunnissa:

Viralliset kolehtikohteet

Suomen Merimieskirkko ry
 Nuorten Keskus ry
 Suomen Ekumeeninen Neuvosto
 Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus PTK ry
 Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys ry
 Kirkon lähetystyön keskus
 Sotaveteraanijärjestöt – hengellinen työ
 Kirkolliset järjestöt – Tunturikirkko- ja tiekirkkotoiminta
 Kirkolliset järjestöt – Päihde- ja kriminaalityö
 Kirkolliset järjestöt – Oppilaitos- ja nuorisotyö
 Kirkon diakoniarahasto
 Seurakuntien päättämä lähetysjärjestö
 Yhteisvastuukeräys
 Evankelis-luterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä
 Suomen Kirkkomusiikkiliitto ry
 Suomen Ev.lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry
 Suomen Lähetysseura
 Suomen Pipliaseura
 Sotainvalidien Veljesliitto ry
 Kirkkopalvelut ry
 Radiolähetysjärjestö Sanansaattajat ry
 Kirkon Ulkomaanapu
 Herättäjä-Yhdistys ry
 Suomen Ev.lut. Kansanlähetys ry

Kolehtisuositukset

Suomen Merimieskirkko ry
 Partaharju-säätiö
 Suomen Raamattuopiston Säätiö
 Suomen Ev.lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry
 Suomen NMKY:n Liitto ry
 Suomen Gideonit – Gideoniterna i Finland ry
 Tieteen ja Taiteen kristillinen tukisäätiö
 Romano Missio ry
 Hiljaisuuden Ystävät ry
 Kaatuneitten Omaisten Liitto ry

Suomen Setlementtiliito ry
Herättäjä-Yhdistys ry
Martinus-säätiö
Suomen Ev.lut. Kansanlähetys ry
Suomen Kristillisen Työväen Liitto ry
Suomen Kristillinen ylioppilasliitto – Finlands Kristliga Studentförbund r.y.

Kolehtikohteet Porvoon hiippakunnan seurakunnissa

Förbundet De Utvecklingsstördas Väl
Finlands Sjömanskyrka rf
Stiftsgården Lärkkulla
Retreatstiftelsen Snoan
Ekumeniska Rådet i Finland
Finlands Evangelisk-lutherska Student- och Skolungdomsmission rf
Laestadianernas Fridsföreningars förbund r.f.
Förbundet Kristen Skolungdom r.f.
Finland svenska kyrkosångsförbund rf
Luthersk Inremission rf
Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland rf
Förbundet Kyrkans Ungdom r.f.
Finska Bibelsällskapet rf
Finlands Kristliga Studentförbund rf
Församlingsförbundet rf
KRAN rf
Suomen Gideonit Gideoniterna i Finland ry

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2009

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennys- avustus	Harkinnan- varainen avustus	Ylimääräiset toiminta- avustukset	Seurakuntien yhdistymis- avustukset '	Hautausmaa- avustukset	Rakennus- avustukset	Konservointi avustukset *	It-alueiden avustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
KOKO KIRKKO	974 175	596 000	1 942 812	4 668 114	247 800	5 844 825	78 410	324 000	14 676 136	100,0
Kaskinen					4 700	527 100			531 800	3,6
Kauhava				313 200					313 200	2,1
Kemijärvi		20 000							20 000	0,1
Kerimäki			51 479			300 000			351 479	2,4
Kesälahti						76 400			76 400	0,5
Kiikoinen					173 000	12 500			185 500	1,3
Kimitoöns församling				235 932			500		236 432	1,6
Kinnula	7 925								7 925	0,1
Kittilä	4 506					507 000			511 506	3,5
Kiuruvesi	18 329								18 329	0,1
Kokkolan srky.			89 984						89 984	0,6
Korsholms ksamf.						4 500	46 500		51 000	0,3
Kouvola srky.				117 774				29 000	146 774	1,0
Kristinestads ksamf.						60 400			60 400	0,4
Kuopion ev.-lut. srky.								52 000	52 000	0,4
Kurikka				135 000					135 000	0,9
Kustavi	1 001	30 000				5 500			36 501	0,2
Kärsämäki	41 498								41 498	0,3
Lahden srky.								12 000	12 000	0,1
Lapinjärven srky.				115 824					115 824	0,8
Lemland-Lumparland						75 000	19 600		94 600	0,6
Loimaan seurakunta				217 104					217 104	1,5
Malax ksamf.						542 000			542 000	3,7
Masku				108 000					108 000	0,7
Muonio		25 000				23 207			48 207	0,3
Mynämäki							10 710		10 710	0,1
Mänttä-Vilppula				135 000					135 000	0,9
Naantalin srky.			28 424						28 424	0,2
Oravais						278 000			278 000	1,9
Oulun ev.-lut. srky.			80 218					11 000	91 218	0,6

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2009

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennysavustus	Harkinnanvarainen avustus	Ylimääräiset toimintaavustukset	Seurakuntien yhdistymisavustukset ¹	Hautausmaaavustukset	Rakennusavustukset	Konservointiavustukset ²	Itäalueiden avustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
KOKO KIRKKO	974 175	596 000	1 942 812	4 668 114	247 800	5 844 825	78 410	324 000	14 676 136	100,0
Paltamo	22 182					31 200			53 382	0,4
Pargas ksamf.				354 336					354 336	2,4
Parikkala			117 402			60 000			177 402	1,2
Pedersörenejdens ksamf.								28 000	28 000	0,2
Pello					17 000				17 000	0,1
Perho	51 242								51 242	0,3
Pertunmaa	18 005								18 005	0,1
Pielavesi	52 400					6 000			58 400	0,4
Polvijärvi						64 900			64 900	0,4
Posio	51 848	40 000				67 400			159 248	1,1
Pudasjärvi	121 908								121 908	0,8
Punkalaidun						8 500			8 500	0,1
Puolanka	21 068								21 068	0,1
Puumala	13 802								13 802	0,1
Pyhärinta						276 000			276 000	1,9
Pälkäne			18 943						18 943	0,1
Pöytyä				108 000		54 000			162 000	1,1
Rantasalmi						43 852			43 852	0,3
Ranua	122 365					61 200			183 565	1,3
Raseborgs ksamf.				216 000					216 000	1,5
Rauma				172 800					172 800	1,2
Rautavaara					50 000				50 000	0,3
Ristijärvi	13 333								13 333	0,1
Rovaniemi								26 000	26 000	0,2
Ruotsinpyhtää							1 100		1 100	0,0
Rusko				108 000					108 000	0,7
Räikkylä	16 868					42 700			59 568	0,4
Saarijärvi			140 796						140 796	1,0
Salla		55 000				85 600			140 600	1,0
Salon seurakunta				836 928					836 928	5,7

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2009

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennys- avustus	Harkinnan- varainen avustus	Ylimääräiset toiminta- avustukset	Seurakuntien yhdistymis- avustukset '	Hautausmaa- avustukset	Rakennus- avustukset	Konservointi avustukset '	It-alueiden avustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
KOKO KIRKKO	974 175	596 000	1 942 812	4 668 114	247 800	5 844 825	78 410	324 000	14 676 136	100,0
Sastamalan seurakunta			31 470	270 000		145 000			446 470	3,0
Sauvo-Karuna						69 000			69 000	0,5
Seinäjoke			456	291 600				26 000	318 056	2,2
Sievi	8 156								8 156	0,1
Siikainen	8 925								8 925	0,1
Siikalatva			253 076						253 076	1,7
Siikasal			96 625			214 500			311 125	2,1
Sodankylä						60 000			60 000	0,4
Soini	36 269					116 100			152 369	1,0
Sonkajärvi	101		127 367						127 468	0,9
Sulkava	39 335					36 646			75 981	0,5
Sund-Vårdö						19 000			19 000	0,1
Suomenniemi	2 300								2 300	0,0
Taivalkoski	66 526								66 526	0,5
Tampereen ev.-lut. srky.								36 000	36 000	0,2
Tervo	19 124	40 000				40 800			99 924	0,7
Tervola		5 000							5 000	0,0
Toholampi			62 481						62 481	0,4
Toivakka						25 200			25 200	0,2
Turun ja Kaarinan srky.								43 000	43 000	0,3
Tuusniemi	25 343								25 343	0,2
Ulvila			10 000						10 000	0,1
Utajärvi						225 000			225 000	1,5
Vaala	11 323								11 323	0,1
Valtimo						50 600			50 600	0,3
Varkaus			70 000						70 000	0,5
Varpaisjärvi	23 479								23 479	0,2
Vehmaa						199 700			199 700	1,4
Vesanto	7 374								7 374	0,1
Veteli						196 500			196 500	1,3

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET 2009

Avustuksen saaja	Verotulojen täydennysavustus	Harkinnanvarainen avustus	Ylimääräiset toimintaavustukset	Seurakuntien yhdistymisavustukset ¹	Hautausmaaavustukset	Rakennusavustukset	Konservointiavustukset ²	Itäalueiden avustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
KOKO KIRKKO	974 175	596 000	1 942 812	4 668 114	247 800	5 844 825	78 410	324 000	14 676 136	100,0
Virolahti			89 079			23 000			112 079	0,8
Vörä			3 074						3 074	0,0
Yli-li	38 591	10 000				61 000			109 591	0,7
Ylitornio	14 267								14 267	0,1
Ylivieska			86 108					20 000	106 108	0,7
Ylöjärvi			7 255	172 800					180 055	1,2
Ålands norra skärgårdsförsamling			81 734			24 000			105 734	0,7
Ålands södra skärgårdsförsamling			57 451			155 100			212 551	1,4
Äänekoski			45 900						45 900	0,3

1 Vuonna 2009 täysistunnon myöntämät yhdistymisavustukset kolmelle vuodelle yhteensä.

2 Vuonna 2009 täysistunnon sekä virastokollegion myöntämät konservointiavustukset.

KIRKKOHALLITUKSEN TÄYSISTUNNON MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET HIIPPAKUNNITTAIN 2009										
Hiippakunta	Verotulojen täydennys- avustus	Harkinnan- varainen avustus	Ylimääräiset toiminta- avustukset	Seurakuntien yhdistymis- avustukset ¹	Hautausmaa- avustukset	Rakennus- avustukset	Konservointi avustukset ²	Itä-alueiden avustukset	Avustukset yhteensä	% osuus
					euroa					
Turun arkkihpk.	9 926	30 000	69 894	2 046 048	173 000	770 200	10 710	43 000	3 152 778	21,5
Tampereen hpk.			106 198	442 800				48 000	596 998	4,1
Oulun hpk.	568 330	271 000	753 011		17 000	1 531 307		57 000	3 197 648	21,8
Mikkelin hpk.	109 479	50 000	336 296	233 598		571 038	1 100	29 000	1 330 511	9,1
Borgå stift		35 000	142 259	806 268		1 220 000	66 600	28 000	2 298 127	15,7
Kuopion hpk.	233 896	210 000	348 002		50 000	630 000		52 000	1 523 898	10,4
Lapuan hpk.	52 544		187 152	1 139 400	4 700	1 120 000		42 000	2 545 796	17,3
Helsingin hpk.										
Espoon hpk.					3 100	2 280		25 000	30 380	0,2
Koko kirkko	974 175	596 000	1 942 812	4 668 114	247 800	5 844 825	78 410	324 000	14 676 136	100,0

1 Vuonna 2009 täysistunnon myöntämät yhdistymisavustukset kolmelle vuodelle yhteensä.

2 Vuonna 2009 täysistunnon sekä virastokollegion myöntämät konservointiavustukset.

**KIRKKOHALLITUKSEN MYÖNTÄMÄT AVUSTUKSET
KRISTILLISILLE JÄRJESTÖILLE VUONNA 2009**

Akasia-säätiö	1.000
Christian Artists Finland CAF ry	800
Diakonia ry	12.000
Förbundet Kyrkans Ungdom	8.000
Helsingin Raamattukoulu	1.000
Heränneiden ylioppilaskoti	3.000
Hetan musiikkipäivät	5.000
Hiljaisuuden Ystävät ry	6.400
Kansan Raamattuseuran Säätiö, seurakuntapalvelu	5.000
- Vivamon Raamattukylä -hanke	2.000
KRAN	3.000
KRISLI ry. Kristillinen Liikuntayhdistys	1.000
Kristillinen kasvatus (lehti uskonnonopettajille)	9.000
Kristillinen Kulttuuriliitto	5.500
Lahden Kansainvälinen Urkuviikko	3.000
Lestadiolaisten Ylioppilaskodin Kannatusyhdistys r.y.	3.000
Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat – Vexilla Regis	5.000
Maaailmanvaihto ry – ICYE	1.000
NNKY:n Liitto	4.000
Raamatunlukijain Liitto, nuorten lukuopas Lukkari	4.500
Rautatieläisten Kristillinen Yhdistys	1.000
Retreatstiftelsen, Retreatgården Snoan	5.500
Romano Missio, kenttätyö	6.000
Sinapinsiemen ry	5.500
Suomen ev.lut. Luostarin Tuki ry/Enonkosken luostari	7.400
Suomen Kirkkomusiikkiliitto	4.000
Suomen Kristillisen Työväen Liitto, evank. työhön	7.000
Suomen NMKY:n Liitto	5.000
Suomen Raamattuopiston Säätiö/NA-hanke	5.000
- Nuorisotyön kehittäminen -hanke	5.000
- Varhaisnuorten messu Gospel Junior -hanke	2.000
Suomen Sairaanhoidtajain Kristillinen Seura	4.000
Suomen Settlementiliitto	3.000
Suomen teologinen instituutti	3.000
Suomen Uskonnonopettajain Liitto	4.500
Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys TYT	900
Vieremän seurakunta/Kyrönniemen keskus	4.000
Ylioppilaskoti Konviktin kannatusyhdistys	5.000
Yhteensä	161.000

PROJEKTIMÄÄRÄRAHA 2009

Talousarvion kustannuspaikalle 25498 varatun projektimäärärahan (120.000 €) käyttö

Kirkon jäsenyyttä koskeva tutkimushanke, Kuopion yliopiston sosiaalipolitiikan ja sosiaalipsykologian laitos	25.000 €
Muoniossa järjestettävää Rajaton raja - Gränslös gräns juhlatapahtuma, Oulun hiippakunnan tuomiokapituli	46.000 €

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND
KIRKON KESKUSRAHASTO
KYRKANS CENTRALFOND

Sijoitustoiminnan tuotto 2009: 18,36 %
Sijoitustoiminnan tuotto 1991–2009: 8,46 % p.a.
Rahaston koko 31.12.2009: 824,4 m€

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2009 KIRKON KESKUSRAHASTON ELÄKERAHASTON JOHTOKUNTA

1 Johtokunnan kokoonpano ja tehtävät

Kirkkojärjestyksen 22 luvun 3a §:n mukaan kirkon keskusrahaston eläkerahaston varojen sijoittamista varten on kirkkohallituksen toimikaudekseen asettama kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunta. Kirkon eläkerahaston johtokunta valittiin kirkkohallituksen kokouksessa 3.6.2008. Samassa kokouksessa kirkkohallitus valitsi johtokunnan puheenjohtajaksi yhteiskuntatieteiden tohtori Olli Pusan (varajäseneksi talouspäälikkö Pasi Peranderin). Johtokunnan muut jäsenet ovat; toiminnanjohtaja Esko Jossas (varajäsen neuvottelupäälikkö Arja Vehmas), hallintojohtaja Riitta-Sisko Tarkka (varajäsen talouspäälikkö Marja-Liisa Nore), toiminnanjohtaja Ritva Rasila (varajäsen järjestösihteeri Vuokko Laaksonen, 2.1.2009 alkaen), kiinteistöjohtaja Seppo Kosola (varajäsen työmarkkina-asiamies Pauliina Hirsimäki), sijoitusjohtaja Ari Huotari (varajäsen korkosijoitusjohtaja Fredrik Forssell), professori Eva Liljebloom (varajäsen lakimiesasessori Ritva Saario), hallintojohtaja Matti Ilveskoski (varajäsen esittelijäneuvos Esa Koukkari) ja työmarkkinalakimies Kristian Brotherus (varajäsen lakimies Keijo Karhumaa). Johtokunnan varapuheenjohtajana toimii toiminnanjohtaja Ritva Rasila ja sihteerinä 1.11.2008 alkaen sijoitusjohtaja Ira van der Pals. Johtokunnan toimikausi päättyy 31.5.2012.

Johtokunnan tehtävät on määritelty kirkkojärjestyksen 22 luvun 3a §:ssä. Tämän lisäksi kirkon keskusrahaston eläkerahaston johtokunnan johtosäännössä, jonka Kirkkohallitus on vahvistanut 8.12.1998, on säännös siitä, mistä yksittäisistä sijoituksista johtokunta päättää. Muista kuin johtosäännössä tarkoitetuista yksittäisistä sijoituksista päättää Kirkon keskusrahaston johtaja.

Johtokunnan tehtävänä on

- 1) päättää sijoitustoiminnassa käytettävistä sijoitusmuodoista ja niissä sovellettavista periaatteista.
- 2) päättää sijoitusten jakautumisesta eri sijoitusmuotoihin ja niiden tuottotavoitteista.
- 3) päättää sijoitusten riskienhallinnassa noudatettavista periaatteista.
- 4) hyväksyä vuosittain kirkon eläkerahaston varojen sijoitussuunnitelma.
- 5) päättää omaisuudenhoitajista ja näiden kanssa laadittavista sopimuksista.
- 6) päättää niistä sijoitussuunnitelmassa määritellyistä yksittäisistä sijoituksista, jotka on määrätty johtokunnan tehtäväksi.
- 7) huolehtia sijoitustoiminnan kokonaisuuden valvonnasta.

Eläkerahaston sijoitustoimintaa valvovat Finanssivalvonta sekä keskusrahaston tilintarkastajat.

Johtokunta kokoontui vuoden 2009 aikana yhteensä yhdeksän kertaa, joista yksi kokous järjestettiin sähköpostin välityksellä. Kokousten läsnäoloprosentti oli 90 % (88 % vuonna 2008).

2 Vuoden aikana johtokunnassa käsitellyt asiat

2.1 Sijoitussuunnitelma

Johtokunta hyväksyi joulukuussa 2009 sijoitussuunnitelman vuodelle 2010. Seuraavassa taulukossa on esitetty eläkerahaston omaisuusluokkakohtainen perusallokaatio. Omaisuusluokan muodostavat sijoitukset, jotka reagoivat yhdenmukaisesti talouden muutoksiin. Yhteisvaihtelu eri omaisuusluokkien välillä on vähäisempää kuin omaisuuslajin sijoitusten keskinäinen yhteisvaihtelu. Hajauttamalla sijoitukset eri omaisuusluokkiin rahaston kokonaisriski pienenee. Eläkerahaston käyttämät omaisuusluokat ovat korko-, osake- ja muut sijoitukset. Muilla sijoituksilla tarkoitetaan kiinteistösijoituksia, absoluuttisen tuottotavoitteen rahastoja, pääomasijoituksia, vaihtovelkakirjalainasijoituksia, mezzanine -sijoituksia sekä sijoituksia hyödykemarkkinoille.

	peruspaino	min	max
Korkosijoitukset	44 %	30 %	60 %
Osakesijoitukset	44 %	30 %	50 %
Muut sijoitukset	12 %	5 %	30 %
Yhteensä	100 %		

Eläkerahaston pitkän aikavälin tuottotavoite on 6,5 % riskitasolla 7,8 %. Tuotto-odotus perustuu omaisuusluokkien pidemmän aikavälin tulevaisuuden tuotto-odotuksiin. Esimerkiksi osakkeet ovat historiallisesti tuottaneet pitkiä korkosijoituksia enemmän, mutta samalla tuottojen vaihtelut ovat olleet suurempia kuin korkosijoituksilla. Pitkän aikavälin tuotto-odotusta on siksi syytä verrata kumulatiivisiin vuosituottoihin eikä yksittäisiin vuosihavaintoihin.

2.2 Riskienhallintasuunnitelma

Johtokunta hyväksyi joulukuussa 2009 eläkerahastoa koskevan riskienhallintasuunnitelman vuodelle 2010. Hyvä riskienhallintakäytäntö edellyttää aina riskien ja riskienhallintakeinojen määrittämistä. Riskienhallintasuunnitelman tarkoituksena on ohjata eläkerahaston sijoitustoiminnan riskienhallintaa. Riskienhallintasuunnitelmassa on lisäksi kuvattu Kirkon keskusrahaston sijoitustoiminnan organisaatio ja toimintatavat.

2.3 Vastuullisen sijoittamisen suunnitelma

Johtokunta hyväksyi joulukuussa 2009 eläkerahaston vastuullisen sijoittamisen suunnitelman vuodelle 2010. Suunnitelmassa on tarkemmin kerrottu, kuinka vastuullista sijoittamista voidaan käytännössä toteuttaa eläkerahaston toiminnassa. Suunnitelma on jäsennetty YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaiseksi. Vastuullisen sijoitustoiminnan kehittämisessä sekä reagoivassa toiminnassa ja vaikuttamisessa on käytetty eettistä konsulttia, Ethix SRI Advisors. Vastuullisesta sijoittamisesta on kerrottu enemmän erillisessä vastuullisen sijoittamisen toimintakertomuksessa.

2.4 Muut johtokunnan käsittelemät asiat

Kertomusvuonna johtokunta käsittelee mm. seuraavia asioita:

Eläkerahaston kiinteistösijoitus- ja pääomasijoitusstrategia. Johtokunta hyväksyi kiinteistösijoitusstrategian päivityksen vuosille 2010–2013 sekä pääomasijoitusstrategian vuosille 2010–2013. Pääomasijoitusstrategia laadittiin nyt ensimmäistä kertaa ja sitä tullaan tarkistamaan aina kahden vuoden välein, samoin kuin kiinteistösijoitusstrategiaa.

Vaikuttamistapaukset. Uusi konsulttisopimus eettisen konsultin Ethixin kanssa tehtiin vuoden 2009 alussa Kirkon keskusrahaston nimissä ja tarkoituksena on hyödyntää konsulttia entistä laajemmin kirkon sijoitustoiminnassa. Kirkon keskusrahasto osallistui kuuteen uuteen vaikuttamistapaukseen, jotka merkittiin johtokunnalle tiedoksi. Vaikuttamistapaukset valittiin yhdessä seurakuntayhtymien kanssa. Keskeisinä vaikuttamisteemoina olivat ihmisoikeusasiat, ympäristöasiat ja yritysten vastuullinen toiminta kehitysmaissa.

Allokaatiovarainhoitomandaatti. Johtokunnassa käytiin vuoden aikana aktiivista keskustelua allokatiomandaatin onnistumisesta. Johtokunta päätti lokakuussa jatkaa eläkerahaston taktisen allokation mandaattia Pohjola Varainhoito Oy:n kanssa. Samalla päätöksellä mandaattia laajennettiin koskemaan useampia omaisuusluokkia.

Eläkesäätiötyöryhmä. Vuoden 2009 aikana seurattiin Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman Kirkon eläkejärjestelmän uudistamista valmistelewan työryhmän työskentelyä. Työryhmän tekemän mietinnön pohjalta päädyttiin pitämään Kirkon eläkelaitoksen toiminta edelleen osana Kirkon keskusrahastoa.

Tiedottaminen. Eläkerahaston yhtenä toiminnallisena tavoitteena vuonna 2009 oli tiedottamisen parantaminen. Verkkotiedottamisen osalta tässä edistyttiin lanseeraamalla eläkerahastolle omat internet –sivut huhtikuun lopussa. Lisäksi kirkon vastuullisen sijoittamisen verkkosivusto julkaistiin marraskuussa 2009. Sivustolla esitellään kattavasti vastuullisen sijoittamisen käytäntöjä ja tarkoituksena on edistää vastuullista sijoitustoimintaa Suomessa.

Kirkon omistajapolitiikka hyväksyttiin Kirkkohallituksen täysistunnossa 19.8.2009. Omistajapolitiikka esiteltiin johtokunnan kokouksessa kesäkuussa 2009. Omistajapolitiikka tarkoittaa eläkerahaston omistajakäytäntöjä kotimaisiin osakeomistuksiin liittyen.

Salkkurakenteen selkeyttäminen. Yhtenä johtokunnan tavoitteena vuodelle 2009 oli salkkurakenteen selkeyttäminen ja samalla varainhoitajien lukumäärän vähentäminen. Salkun rakenteessa tehtiin muutoksia tavoitteen saavuttamiseksi, erityisesti kehittyvien markkinoiden sekä yhdysvaltalaisen osakkeiden salkuissa tehtiin suuria muutoksia. Varainhoitajien määrä laski 11:sta 8.aan.

Finanssivalvonnan vuosivalvontaraportti merkittiin johtokunnassa tiedoksi.

Sijoitussitoumukset. Johtokunta päätti tehdä 8 miljoonan euron sijoitussitoumuksen Selected Mezzanine Funds I Ky rahastoon, sekä 8 miljoonan euron sijoitussitoumuksen CapManin Buyout IX pääomarahastoon. Näiden lisäksi johtokunta päätti tehdä 7 miljoonan euron suuruiset sijoitussitoumukset Icecapital Housing II Ky – kiinteistöpääomarahastoon sekä Tapiolan KR IV Ky-kiinteistöpääomarahastoon.

3 Sijoitustoiminta vuonna 2009

3.1 Omaisuudenhoidon järjestäminen

Eläkerahaston sijoitustoimintaa hoidetaan täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimusten ja suorien rahastosijoitusten kautta. Eläkerahasto on hajauttanut sijoitusriskejään toimialoittain, maantieteellisesti, yrityskoon, sijoitustyylien ja omaisuudenhoitajien mukaan.

3.2 Eläkerahaston tilikauden tulos

Vuosi 2009 oli tuotoltaan yksi eläkerahaston historian parhaista. On tärkeää huomioida, että vuosi oli hyvin poikkeuksellinen sijoitustoiminnan tuottojen osalta, vuosi alkoi finanssikriisin jälkimainingeissa ja markkina-arvot olivat pudonneet vuoden 2008 aikana hyvin alhaisille tasoille. Vuoden 2009 sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoihin oli 18,36 %. Paras kuukausituotto oli 6,03 % ja heikoin -3,27 %. Vuoden aikana arvopaperisijoitukset jäivät vertailuindeksilleen 3,26 %-yksikköä, informaatio-suhteen ollessa -0,82. Eläkerahaston pitkän aikavälin nettotuotto (1991-2009) pysyi edelleen hyvänä, ollen vuoden lopussa 8,46 % p.a. (reaalinen vuosituotto 6,7 % p.a.).

Vuosi 2009 alkoi hyvin haasteellisessa ympäristössä. Maailmantalous ja pörssikurssit luisivat alaspäin vuoden ensimmäiset kuukaudet poikkeuksellisen voimakasta tahtia ja useat pörssi-indeksit saavuttivat maaliskuun alussa yli kymmenen vuoden takaiset pohjansa. Poikkeuksena oli Kiina, jossa kasvua pidettiin massiivisten elvytystoimien ansiosta yllä läpi koko vuoden. Kiinan osakemarkkinat saavuttivatkin pohjansa jo aiemmin vuoden 2008 syksyllä. Muilla merkittäville talousalueilla rahoitusmarkkinat alkoivat diskontata talouskasvua maaliskuun alusta lähtien, mutta reaalitalouden lama näyttäisi päättyneen vasta vuoden loppupuoliskolla. Vuoden 2009 suurin teema oli valtioiden ja keskuspankkien suuret elvytystoimet ja poikkeusjärjestelyt, joiden johdosta ohjauskorot painettiin ennätysalhaisille tasoille. Pankkeille taattiin lähes rajaton likviditeetti ja myös yksityisiä kuluttajia tuettiin erinäisin verohelpotuksin. Nämä toimet palauttivat sijoittajien uskon talouteen ja markkinat alkoivat vähitellen normalisoitua.

Osakeriskin ottaminen palkittiin ruhtinaallisesti vuoden 2009 aikana. Maaliskuun pohjat saavutettuaan osakemarkkinat nousivat muutamaa kuukautta lukuun ottamatta koko loppuvuoden. Päämarkkinoista parhaiten tuottivat kehittyvät markkinat, joiden euromääräinen vuosituotto oli huimat 73,8 %. Yhdysvaltalaisen osakkeen (S&P 500) tuotto dollareissa oli 26,5 % ja eurooppalaiset osakkeet (MSCI Europe) tuottivat euroissa 31,6 %. Paljon vuodesta 2009 kertoo se, että päämarkkinoista heikoiten tuottanut indeksi oli japanilaisia osakkeita kuvaava NIKKEI 225, jolle kertyi tuottoa yli 20 %. Ulkomaisten sijoittajien kiinnostus suomalaisiin osakkeisiin palasi ja tämän siivittämänä kotimaiset osakkeet tuottivat vuoden aikana erinomaisesti (44,5 %).

Korkopuolellakaan vuotta 2009 ei voida pitää ihan tavallisena periodina, sillä ennätyskorkeilta tasoilta pudonneet yrityslainojen riskilisät takasivat historialliset tuotot riskillisillä korkomarkkinoilla. Pankkirahoituksen niukkuus ajoi yhtiöt hakemaan rahaa velkamarkkinoilta, jota sijoittajat käyttivät laajasti hyödykseen. Suurimmat tuotot tulivat high yield-markkinoilta, jossa indeksit nousivat jopa 80 %. Parempien luottoluokkien yrityslainat tuottivat nekin hyvin, keskimäärin 15 % ja kehittyvien maiden valtionlainat lähes 30 %. Kun markkinat odottivat lähes koko loppuvuoden pitkien valtionlainakorkojen lähtevän nousuun massiivisten elvytyspakettien ja lisääntyneen tarjonnan takia, pysyi esimerkiksi Saksan kymmenen vuoden korko selvästi alle 4 %. Vaikka valtionlainamarkkinoilla tuotot jäivät kauaksi vuoden 2008 tasoista, antoivat valtionlainaindeksit silti viiden prosentin tuoton.

Muissa omaisuusluokissa nähtiin hajontaa tuottojen osalta. Siinä missä raaka-aineiden hinnat kääntyivät öljyn vetämänä selvään nousuun, jäivät pääomasijoitusten ja kiinteistö-sijoitusten tuotot kauttaaltaan negatiivisiksi. Usko talouden elpymiseen on kuitenkin lisännyt aktiviteettia yrityskaupparintamalla parin vuoden hiljaiselon jälkeen ja pääomarahastojen arvostuksen uskotaan lähtevän pian nousuun.

Erinomaisista tuotoista huolimatta vuosi 2009 muistutti sijoittajia vielä markkinoiden epä-vakaudesta, kun huolet eräiden länsivaltioiden valtavista budjettialijäämistä sekä kyvystä selviytyä tulevista veloistaan johtivat euromaiden sisäisten riskilisien leviämiseen. Pitkin vuotta sijoittajia huolestutti Yhdysvaltain valtion heikko taloudellinen tila ja sen mahdolliset seuraukset. Tämän lisäksi Dubain valtionyhtiöiden ongelmat synnyttivät loppuvuodesta ns. minikriisin, joka jäi kuitenkin paikalliseksi ongelmaksi.

Eläkerahaston tuottolukuja vuosille 2008 ja 2009 on esitetty seuraavassa taulukossa:

	2008	2009
Eläkerahaston tuotto	-17,6 %	18,4 %
Arvopaperisijoitukset yhteensä	-19,9 %	22,1 %
Arvopaperisijoitusten vertailuindeksi	-21,9 %	25,1 %
Osakesijoitukset yhteensä	-44,7 %	37,5 %
Osakesijoitusten vertailuindeksi	-42,4 %	36,2 %
Korkosijoitukset yhteensä	2,6 %	13,3 %
Korkosijoitusten vertailuindeksi	2,8 %	14,6 %
Yksittäisten vertailuindeksien tuottoja		
Rahamarkkina (3kk)	5,3 %	1,8 %
EMU valtionobligaatiot	9,4 %	5,0 %
Yrityslainat - Investment Grade	-3,3 %	14,9 %
Yrityslainat - High Yield	-32,0 %	80,0 %
Kehittyvät korkomarkkinat (EMD)	-13,5 %	29,4 %
Osakkeet maailma	-37,3 %	25,6 %
Osakkeet Eurooppa	-43,7 %	31,6 %
Osakkeet Suomi (OMXH CAP)	-47,4 %	44,5 %

3.3 Eläkerahaston koko 31.12.2009

Vuoden lopussa eläkerahaston sijoitukset olivat hajautettuna seuraavasti:

Omaisuuslaji	2008	2009	osuus
Osakkeet	226 908 414	346 436 031	42,0 %
Suomi	66 042 815	86 068 933	10,4 %
Eurooppa	77 604 655	112 540 660	13,7 %
Muu maailma	83 260 945	147 826 438	17,9 %
Korkosijoitukset	362 541 023	390 025 558	47,3 %
Euroalueen valtio-obligaatiot	156 879 590	140 367 062	17,0 %
Yrityslainat (IG + HY)	79 739 100	157 853 317	19,1 %
Kehittyvät markkinat	10 605 473	35 001 014	4,3 %
Rahamarkkinasijoitukset	115 316 860	56 804 163	6,9 %
Muut sijoitukset	85 347 123	87 992 510	10,7 %
Yhteensä	674 796 560	824 454 101	

Olli Pusa
Johtokunnan puheenjohtaja

Ira van der Pals
Johtokunnan sihteeri

II HIIPPAKUNNAT

1. Turun arkkihiippakunta

Piispan johtama tuomiokapituli tukee Turun arkkihiippakunnan seurakuntia ja niiden henkilöstöä seurakunnan perustehtävän toteuttamisessa hoitamalla tuomiokapitulille kuuluvat viranomaistehtävät ja tuottamalla ja tarjoamalla hallinto- ja työelämäpalveluita sekä edustaa Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa alueellaan.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Tuomiokapitulin 733. toimintavuonna toimintaympäristön muutoksista merkittävin oli edelleen ja tulee ainakin vuoteen 2013 olemaan kunta- ja palvelurakenteen voimakas muutos hiippakunnan alueella. Vuoden 2009 alussa toteutui suuri määrä sekä kuntien että seurakuntien aiemmin päätettyjä liitoksia. Tämä merkitsi 23 arkkihiippakunnan seurakunnan itsenäisen olemassaolon lakkaamista, joten vuoden 2009 alusta alkaen seurakuntia on 61 ja seurakuntatalouksia 45.

Tuomiokapitulille tämän prosessin seuraaminen ja johtaminen on ollut ja tulee olemaan mittava haaste. Sitä on koordinoanut tuomiokapitulin asettama muutoksenhallinnan ohjausryhmä, joka aloitti vuoden alussa, mutta joka oli jo neljäs perättäinen lajissaan. Tuomiokapitulin kokonaisuudessa ja eri viranhaltijoiden työssä rakennemuutos on ollut selkein vuotta 2009 leimaava erityinen tekijä. Tuen ja konsultaation tarve on vuonna 2009 tullut selvästi näkyviin paitsi spontaaneissa yhteydenotoissa ja keskustelunavauksissa myös entisille kirkkoherroille ja talousjohtajille sekä liitosseurakuntien nykyisille kirkkoherroille varta vasten järjestetyissä neuvottelutapaamisissa, piispan kaikkiin liitosseurakuntiin suuntaamissa visitaatioissa ja johtavien luottamushenkilöiden neuvottelupäivässä.

Arkkipiispan ja piispan tehtävät hiippakunnassa ovat jakaantuneet vastuualueitten mukaisesti. Arkkipiispa Paarma on toimittanut alueellaan yhden piispantarkastuksen ja piispa visitaatiot yhdeksässä rakennemuutosseurakunnassa. Pappisvihkimyksiä he toimittivat yhteensä kolme, joissa vihittiin 19 uutta pappia. Diakoniavihkimyksen toimitti arkkipiispa.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kolmeen kokoukseen käsitellen aloitteen toisen helluntaipäivän vietosta sekä antoi lausunnot lähetystrategiasta ja kirkkolain kodifioinnista. Valtuuston aiemmin käsittelemä aloite kirkkomme liittymisestä Euroopan protestanttisten kirkkojen yhteisöön on herättänyt vilkasta keskustelua.

Tuomiokapituli on vuoden aikana pitänyt 19 istuntoa, ja pöytäkirjaan on kertynyt 1117 pykälää. Saapuvan postin diaarioon on vuoden aikana kertynyt uusia asioita 800 kappaletta. Tuomiokapitulin käsittelemistä asioista on päätös tehty kolme kertaa piispan esittelystä, 109 pappisasessorien, 153 lakimiesasessorin, 46 hiippakuntadekaanin ja 92 notaarin esittelyistä. Lainkäyttöasioissa päätöksiä on annettu yhdeksän. Lakimiesasessori on tehnyt 69 viranhaltijapäätöstä, notaari 34, piispa kaksi ja arkkipiispa yhden.

Pastoraalitutkinnon on suorittanut 15 pappia. Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suoritti kuusi pappia. Kirkkoherranvirkoja tuli avoimeksi kolme; jo vakiintuneen käytännön mukaisesti kapituli haastatteli kaikki hakijat. Kappalaisen virkoja tuli avoimeksi 15 ja kanttorin virkoja 12.

Kuluneena vuonna tutkinta-asiamiehellä oli poikkeuksellisen paljon tehtävää useista kanteluista johtuen. Osa tutkinnoista johti kurinpitomenettelyyn ja yksi seurakuntapastorin palvelussuhteen päättämiseen irtisanomisella.

Tuomiokapituli on aktiivisesti rekrytoinut kirkkoherroja ja taluspäälliköitä koulutuskeskuksen järjestämään Mukana muutoksessa -koulutukseen ja organisoinut vuoden 2009 alkuun

tukitapaamisia sekä suurten yksikköjen johtajille että niille, joiden johtajuudessa vuoden vaihteessa tapahtui olennainen muutos.

Kuluneena vuonna diakoniaa leimasi taloudellinen lama seurannaisvaikutuksineen. Vuoden aikana toimintasuunnitelman ulkopuolelta toteutetuista useista yksipäiväisistä koulutus- ja neuvottelupäivistä suosituin oli taloudelliseen avustamiseen liittyvä koulutus. Käytettävissä olevat yhteisvastuuvarat supistuivat edelleen nopeasti ja tätä menoa vuoden 2012 alussa käytettävissä on enää kunkin vuoden keräystuotto. Yhteisvastuuvaroja käytettiin vuoden 2009 aikana yhteensä 66 300 €, kun yhteisvastuukeräys oli tuottanut arkkihiippakunnan kautta jaettavaksi 33 600 €.

Vuoden alusta tuli voimaan kirkkolain muutos, jonka johdosta 16-vuotiaat saavat äänestää seurakuntavaaleissa. Seurakuntaliitosten takia 16-vuotiaat pääsivät äänestämään Salossa ja Uudessakaupungissa jo maaliskuussa. Nuoria pyrittiin kannustamaan äänestämään. Uudessakaupungissa nuorista äänesti 14,3 % ja Salossa 11 %, kun äänestysprosentti edellisessä oli 17,2 ja jälkimmäisessä 16,9.

Kulttuuriperintötoimikunta työsti kuluneena vuonna ajatusta saada aikaan kulttuuriperintödiplomi seurakunnissa käytössä olevan ympäristödiplomin tapaan.

Turun arkkihiippakunnan ja *El Salvadorin* luterilaisen kirkon yhteistyö on edelleen jatkunut hyvin tiiviinä vuoden 2009 aikana. Salvador-toimikunnan puheenjohtaja Riku Laukkanen osallistui maaliskuussa presidentinvaalien tarkkailuun ja opintomatka El Salvadoriin järjestettiin marraskuussa. Opintomatkan johtajana toimi piispa Kari Mäkinen.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Kaikille rakennemuutosseurakunnille ja erityisesti niiden johdolle annetaan näiden tarvitsema tuki muutosjohtamiseen, muutosviestintään ja työyhteisön kehittämiseen koulutusta ja konsulttiapua tarjoamalla sekä piispan konsultaatioilla.

Arvio: Muutoksenhallinnan ohjausryhmä on seurannut sekä kuntaliitostilanteen kehitystä että kokonaiskirkossa tapahtuvaa muutokseen reagointia ja pyrkinyt korostamaan seurakuntien johdolle konsultatiivisen tuen hyödyllisyyttä sekä johdolle itselleen että muille toimijoille. Tukea ja konsultaatioita on vuonna 2009 ollut tarjolla paitsi spontaaneissa yhteydenotoissa ja keskustelunavauksissa myös entisille kirkkoherroille ja talousjohtajille sekä liitosseurakuntien nykyisille kirkkoherroille varta vasten järjestetyissä neuvottelutapaamisissa, johtavien luottamushenkilöiden neuvottelupäivässä ja piispan kaikkiin liitosseurakuntiin suuntaamissa visitaatioissa. Vuoden aikana piispa käytti visitaatioihin yhteensä 17 päivää, ja hänen niistä laatimansa raportit ovat olleet paitsi seurakuntien itsensä myös tuomiokapitulin istunnon ja viranhaltijoiden käytettävissä.

Toimintakulttuurien yhteensovittamisessa, työn kehittämisessä, työyhteisöjen kiinteittämisessä ja uuden identiteetin rakentamisessa koko seurakunnassa oltiin vuonna 2009 vasta alussa. Prosessi tulee kestäämään useita vuosia ja monin paikoin sitä ryydittävät vielä uudet rakennemuutokset. Tämä asettaa voimavarat koetteille. Nyt luodaan kokonaisuuksia ja rakenteita, joita varten ei ole valmiita malleja, vaan joissa joudutaan toimimaan pioneerityössä. Juuri siitä syystä konsultatiivinen työote ja ohjaaminen tulevat vastaisuudessaakin olemaan olennaisia.

Vuonna 2009 arkkihiippakunnan seurakunnat ja tuomiokapituli käyttivät rakennemuutosrahoja noin 30.000 euroa. Ilman tätä kokonaiskirkon ja Kirkkohallituksen erityisrahoitusta seurakunnat joutuisivat kohtaamaan historiallisen suuret muutokset jokseenkin kokonaan omin – riittämättömin – voimin.

Tavoite 2: Kehitetään tuomiokapitulin omaa viestintää suuntaamalla resursseja verkkoviestintään (kotisivujen uusiminen, koulutus) ja pitämällä aktiivista yhteyttä median edustajiin sekä tuetaan seurakuntien viestintää koulutusta koordinoimalla ja viestintäpäiviä järjestämällä.

Arvio: Verkkoviestinnän kehittämisen kohdalla tapahtui edistystä vain – sinänsä tarpeellisen – taustatyön osalta. Tuomiokapitulin verkkoviestintä ei ole sillä tasolla, jolle pyritään.

Syksyllä piispa järjesti tapaamisen eräiden keskeisten lehtien päätoimittajien kanssa. Kokemus oli myönteinen ja käytäntöä jatketaan. Vaikka mediaa ovatkin kiinnostaneet jumalanpalvelusyhteistyöstä kieltäytyminen ja työyhteisöongelmat – siis ristiriidat – hiippakunnan alueen media ei kuitenkaan ole ollut yksipuolisen ristiriitahakuinen, vaan uutisoi myös kirkon hyvin onnistuneesta työstä.

Turussa järjestetyt kirkon valtakunnalliset viestintäpäivät tukivat monien arkkihiippakunnan seurakuntien viestintää. Vuoden aikana koottiin hiippakunnallisia kouluttajia koko kirkon kattavaan Hengellinen elämä verkossa -koulutukseen.

Tavoite 3: Pidetään aktiivisesti yhteyttä kirkon virkaan kouluttavien oppilaitosten opiskelijoihin, vakiinnutetaan uusien työntekijöiden päivä, tarjotaan osaamisen ja jaksamisen asianmukaista koulutusta ja hoidetaan papiston ja kanttorien henkilöstöhallintoa joustavasti ja täsmällisesti.

Arvio: Tuomiokapitulin viranhaltijat ovat osallistuneet kirkon yhteisiin rekrytointitilaisuuksiin sekä pitäneet yhteyksiä kirkollisiin virkoihin valmistaviin oppilaitoksiin, lähinnä DIAKin Porin toimipaikkaan ja Helsingin yliopiston teologiseen tiedekuntaan. Yhteyksiä jälkimmäiseen tuskin voi enää tiivistää, kun taas DIAKin opiskelijat tulisi saada ottamaan huomioon, että myös hiippakunnan eteläosa voisi olla mahdollinen työnteon paikka. Helmikuussa eri tiedekuntien teologian opiskelijat tekivät hiippakuntavierailun Turkuun. Käydyt keskustelut menivät tavallista syvemmälle ja tekivät päivästä varsin antoisan.

Hiippakunta ei vuonna 2009 tarjonnut ainakaan entistä vähemmän sellaisia koulutuksia, jotka olivat pitkäkestoisia tai prosessimaisia. Yhtäältä ne ovat oppimisen kannalta laadukkaita, toisaalta niiden järjestäminen ja niihin osallistuminen on päivän kestäviä täydennyskoulutusrupeamia selvästi työläämpää. Kummallekin on tarvetta; erityisesti diakonian alalla lyhyisiin koulutuksiin osallistuttiin erittäin innokkaasti. Kuluneen vuoden perusteella ei ole mahdollista sanoa, mihin suuntaan ollaan menossa. Lisäksi on noussut tarve keskustella seurakuntayhtymien ja ehkä myös isojen seurakuntien kanssa niiden koulutuspolitiikasta ja sen suhteesta hiippakunnan tuottamaan koulutukseen.

Mentorointia on joko suunniteltu, organisoitu tai toteutettu ainakin johtamisen, luottamus-henkilötoiminnan, kasvatuksen ja diakonian alalla. Vaikka kirkolla kokonaisuudessaan ja myös arkkihiippakunnalla onkin hyvin toimiva työnohjaussysteemi, muunkin ohjauksen tarve näyttää lisääntyvän, kun ammatti-identiteetti ja osin taitokin kehittyy aikaisempaa enemmän työtä jo tehtäessä eikä opiskeluaikana. Töihin tulevien vastaanotossa ja perehdyttämisessä on varsin paljon toivomisen varaa; nykyisellä otteella ei työvoimasta, hyvästä semminkään, voi juuri kilpaila.

Tavoite 4: Kartoitetaan käytettävissä olevat välineet ja henkilövoimavarat mahdollisimman varhaisen tuen tarjoamisen lähtökohdasta.

Arvio: Niin suotavaa ja tärkeääkin kuin tämän tavoitteen saavuttaminen olisikin, näyttää siltä, ettei siihen yleensä ole resursseja eikä välineitä. Muutoksenhallinnan ohjausryhmä on kyllä voinut seurata seurakuntien taloudellista tilannetta hyvinkin kiinteästi ja ajantasaisesti, mutta tämä antaa näkökulmaa vain uhkaaviin taloudellisiin kriiseihin. Rakennemuutosseurakunnissakin on kriisiytymisiä jossakin määrin voitu ennakoida, mutta yleensä on ollut tyytyminen reaktiivisuuteen.

Piispantarkastukset, piispan visitaatiot, aktiiviset yhteydenotot seurakunnista sekä luottamushenkilöitä ja työntekijöitä tavattaessa saadut viestit voivat kyllä joskus antaa olennaista ennakkotietoa, mutta proaktiivisen puuttumisen edellyttämää kattavaa seurantaa ei ole näköpiirissä.

Tavoite 5: Kiinnitetään aikaisempaa aktiivisempaa huomiota seurakuntien ympäristödiplomien hankintaan ja aletaan juurruttaa kirkon ilmasto-ohjelman edellyttämiä toimenpiteitä osaksi normaaleja työkäytäntöjä.

Arvio: Vaikkei arkkihiippakuntaan vuonna 2009 tullutkaan yhtään uutta ympäristödiplomia – mikä johtunee seurakuntarakenteen voimakkaasta muuttumisesta 23 seurakunnan itsenäisyyden lakattua – muut viestit ympäristötyön saralta viittaavat siihen, että ympäristötietoisuus on selvässä nousussa. Tähän saattanee vaikuttaa Kööpenhaminan ilmastokokouksen ympärillä käyty laaja kansainvälinen ja kansallinen keskustelu.

Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asoiden palvelukeskuksen Valonian aloitteesta tuomiokapituli on mukana yhtenä sopijaosapuolena ohjelmasuostimuksessa *Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja muutokseen sopeutuminen (ILMUSTOP)*.

Tavoite 6: Pidetään yhteyttä seurakuntien nuorten aikuisten työntekijöihin ja tuetaan hiippakunnassa tehtävää nuorten aikuisten työtä.

Arvio: Tavoitetta nuorten aikuisten toiminnan tukemisesta on toteutettu mm. nuorten aikuisten työn verkostoa ylläpitämällä. Sähköistä viestintää on tehostettu ja verkkoympäristössä toimimista on toteutettu erityisesti valtakunnallista Hengellinen elämä verkossa -koulutuksista tiedottamalla. Koulutukset toteutuvat arkkihiippakunnassa vuoden 2010 aikana.

2. Tampereen hiippakunta

Toiminta-ajatus

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli palvelee seurakuntia niiden perustehtävän toteuttamisessa. Se vahvistaa seurakuntien ammatillista osaamista. Se kehittää seurakuntien vuorovaikutteista oppimista. Se ohjaa ja tukee seurakuntien työtä kirkon uskoon ja jäsenyyteen sitouttamiseksi.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kolme kertaa. Kokouksissaan se hyväksyi vuoden 2008 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä vuoden 2010 toiminta- ja taloussuunnitelman sekä antoi kirkkohallitukselle lausunnot Kirkon lähetysstrategia -mietinnöstä ja kirkkolainsäädännön kodi-fiointitoimikunnan mietinnöstä. Hiippakuntavaltuusto pohti oman toimintansa kehittämistä seminaarissa Forssassa 19.9.2009.

Tuomiokapitulin kollegio kokoontui 21 kertaa. Pöytäkirjan pykälää on 572 kappaletta. Päätöksiä siirryttiin tekemään enenevästi viranhaltijapäätöksinä. Pappien virkamääräyksiä ja niihin liittyviä suostumuksia käsiteltiin 262 pykälässä. Uusia pappeja ordinoitiin yhdeksän. Tuomiokapitulin eri käsittelyvaiheissa ovat kuluneen vuoden aikana olleet seitsemän kirkkoherranviran, 13 kappalaisenviran sekä 10 kanttorinviran täyttöprosessit. Pastoraalitutkinnon suoritti kahdeksan pappia ja ylemmän pastoraalitutkinnon yksi pappi. Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon suoritti neljä pappia.

Kuluneena vuonna toimivat lähetystyöryhmä, Namibia-työryhmä, Manchester-työryhmä, seurakuntarakennemuutoksen seurantatyöryhmä, kirkon kulttuuriperintötyöryhmä ja jumalanpalvelus- ja musiikkityöryhmä.

Tuomiokapitulin henkilökunnassa tapahtui yksi vaihdos: Hiippakuntasihteeri Matti Mikkola siirtyi Kurun kappeliseurakunnan kappalaiseksi ja uutena kasvatussihteerinä aloitti 1.5.2009 pastori Mikko Sulander.

Johtamisen foorumi järjestettiin Tampereella 12.–13.2.2009. Siinä sekä kirkkoherrojen ja talouspäälliköiden kokouksessa (24.–25.9.2009) omaksuttu reflektiivinen työskentelytapa ja vuorovaikutteisen oppimisen kulttuuri on saanut paljon myönteistä palautetta. Kuljemme kohti yhteisöllistä oppimista.

Piispan tarkastus pidettiin Asikkalan ja Lempäälän seurakunnissa, jälkimmäinen niistä uusimuotoisena konsultaatioprosessina.

Hiippakunnallisen kehittämistoiminnan painopiste on siirtynyt koulutuksista entistä enemmän konsultaatiotyön suuntaan. Työn ohjaukselta on suunnattu ryhmätyönohjaukseen. Työsuojele- rahasto myönsi hiippakunnalle työhyvinvoinnin kehittämishankkeeseen tukea. Kaksivuotisella hankkeella tuetaan johtamiskeskustelujen kehittämistä 22 seurakunnassa.

Tuomiokapituli toteutti kumppanuustyöväisyysselvityksen. Kyselyllä selvitettiin seurakuntien työntekijöiden mielikuvia, odotuksia ja toiveita kapitulin suhteen. Tutkimus paljasti mm. sen, että mielikuva tuomiokapitulin palveluista on muuttunut selkeästi myönteiseen suuntaan. Erityisesti johtajuuden tukeminen sai kiitosta. Tutkimus kutsuu tuomiokapitulia entistä vuorovaikutteisempaan työtapaan, läheisempään kumppanuuteen ja aktiivisempaan viestintään. Selvityksen teki KTK.

Hengellinen työ verkossa – hanke käynnistyi vireästi kouluttajakoulutuksilla. Hiippakunnan myöntämissä diakonia-avustuksissa tapahtui merkittävää kasvua, mikä kertoo sekä hädän kasvusta että seurakuntien niukkenevista resursseista vastata hätään.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Seurakuntarakenteen muutosten edellyttämä kehittäminen, konsultaatiotuki ja ohjaaminen sekä paikallisen seurakuntaidentiteetin tukeminen

Arvio: Seurakuntarakennemuutoksen ohjausryhmä kokoontui kahdesti. Työyhteisökonsulttien osaamista hyödynnettiin seurakuntaliitoksiin liittyvissä muutosprosesseissa (Juha Kauppinen Jämsässä, Markku Tynkkynen Hollolan rovastikunnassa sekä Jussi Holopainen ja Esa Löytömäki Akaassa). Hiippakunnallisen johtamisen foorumin yksi kanava keskittyi muutosjohtamisen tutkimiseen. Alueellisen diakoniatyön kehittäminen -koulutus tarjosi vertaistukea oman työn kehittämiseen. Lähetyksen strategiapäivä koettiin merkitykselliseksi muutostilannetta luotaavaksi tapahtumaksi.

Tavoite 2: Seurakuntien johtamisen sekä erityisesti keskijohdon ja lähiesimiestyön kehittäminen

Arvio: Uusien kirkkoherrojen HEKS-päivä antaa pohjan johtamistyön systemaattiselle kehittämiselle. Esimiesvalmennusohjelma 2009–2010 on ollut merkittävä oppimisprosessi valmentavan, reflektiivisen johtamisen suuntaan hiippakunnassamme. Siinä ja Kirjo IIA -koulutuksessa käyttöön otettu Kirkollisen Johtamisen Peili (360) arviointityökalu osoittautui erittäin tehokkaaksi menetelmäksi henkilökohtaiseen johtamisosaamiseen. Lisäksi Kirjo IIA -koulutukseen yhdistettiin henkilökohtainen konsulttituki nuorille kirkkoherroille. Hiippakunnallinen johtamisen foorumi tarjosi mahdollisuuden kehittää väliportaan esimiestyötä. Työn ohjaajakoulutus esimiehille 2009–2011 käynnistyi. Johtaville diakoniatyöntekijöille järjestettiin kaksi neuvottelupäivää. Hiippakunnassa tehdään merkittävää ajatustyötä pastoraalisen johtajuuden äärellä.

Tavoite 3: Työntekijöiden hengellisen kasvun tukeminen

Arvio: Toteutettiin hengellisen ohjauksen retriitti Tampereen ja Manchesterin hiippakuntien papeille sekä hengellisen matkakumppanuuden seminaari Päiväkummussa. Hengellisen ohjauksen ryhmät käynnistyivät Lahdessa, Hämeenlinnassa ja Tampereella. Avioparityön kehittäminen

ja koordinointi siirtyi avioparityön tiimin vastuulle. Surua perheessä -koulutuspäivä toteutui yhdellä paikkakunnalla. Ovi messuun -koulutus toteutui yhdellä paikkakunnalla. Koulutuksiin ja konsultaatiotyöhön on entistä enemmän liitetty työntekijän hengellisen matkan tarkastelua.

Tavoite 4: Tuomiokapitulin konsultaatiotyön ja piispantarkastusprosessin kehittäminen yhteistyössä piispan kanssa

Arvio: Hiippakunnassa tehtiin merkittävää ajatustyötä piispantarkastuksen mallin kehittämiseksi. Sen mukaisesti piispantarkastus toteutetaan seurakunnan työyhteisön ja luottamushenkilöiden kanssa konsultin ohjaamana itsearviointiprosessina ja hengellisenä matkana. Lempäälän seurakunnan piispantarkastus toimi tässä pilottina. Tuomiokapitulin henkilöstön konsultaatiotyön osaamista on pyritty vahvistamaan sisäisellä valmennuksella mm. yhteisessä kehittämisspäivässä.

3. Oulun hiippakunta

Toiminta-ajatus

Oulun tuomiokapitulin tehtävänä on tukea hiippakunnan seurakuntia sekä niiden työntekijöitä ja vastuunkantajia, jotta kirkon perustehtävä toteutuu Oulun hiippakunnassa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Oulun hiippakunta on maantieteellisesti laajin maamme hiippakunnista. Sen alue käsittää 43 prosenttia valtakunnan pinta-alasta. Suurin osa hiippakunnan alueesta on harvaan asuttua aluetta, jossa väestön ikääntyminen ja työikäisten poismuutto vaikuttaa seurakuntien toimintaan. Toisaalta näillä alueilla sitoutuminen kirkkoon on vahvaa. Oulun hiippakunta on seurakuntien jäsenmäärällä mitattuna kolmanneksi suurin maamme hiippakunnista. Väestöllisesti mitattuna enemmistö seurakuntalaisista asuu kaupungeissa, kuten Oulussa ja sen lähialueella. Näillä alueilla kristinuskosta vieraantuminen on kasvava haaste.

Taloudellinen lama kosketi hiippakunnan seurakuntia. Vuoden loppua kohti työttömyys on kasvanut hiippakunnan alueella huomattavasti. Taloudellinen lama on ilmennyt muun muassa seurakuntien antamien avustusten kasvuna. Samoin hiippakunnan tuomiokapitulin myöntämien diakonia-avustusten määrä kaksinkertaistui edellisestä vuodesta. Taloudellinen lama vaikutti seurakuntien toimintaan kasvavana tarpeena etsiä säästökohteita. Oulun hiippakunnan tuomiokapituli antoi elokuussa 2009 hiippakunnan seurakunnille suosituksen, jossa se kehotti seurakuntia miettimään perustehtävänsä mahdollisten leikkausten edessä, huolehtimaan henkilöstönsä jaksamisesta kasvavien haasteiden keskellä ja etsimään keinoja niiden seurakuntalaisten auttamiseksi, joita taloudellinen taantuma on kohdannut.

Oulun hiippakunta toteutti yhteistyössä Norjan ja Ruotsin saamelaisten kirkkoneuvostojen, Barentsin kirkkojen neuvoston, Suomen saamelaiskäräjien, Inarin seurakunnan ja Oulun ortodoksisen hiippakunnan kanssa saamelaisten toiset ekumeeniset kirkkopäivät Inarissa 12.–14.6.2009. Kirkkopäivät keräsi noin 1000 henkeä Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä muodostuen merkittäväksi saamelaisten kirkollista elämää elvyttäväksi tapahtumaksi. Oulun hiippakunnan ensimmäiset hiippakuntapäivät järjestettiin 15.–17.9.2009 Oulussa. Hiippakuntapäivät kokosi lähes 500 hiippakunnan työntekijää Uskoa Pohjoiseen -teeman ympärille. Lähe-tyksen juhluvuosi näkyi keskeisesti hiippakunnan toiminnassa muun muassa hiippakunnallisten

lähetysjuhlien ja syksyllä järjestetyn lähetysteologisen luentosarjan myötä.

Oulun hiippakunta osallistui yhdessä Luulajan hiippakunnan kanssa vuoden 1809 juhlallisuuksiin järjestämällä rajaseminaarin 12.–13.9.2009 Haaparannassa ja Rajaton Raja -juhlan 18.–20.9.2009 Muoniossa. Viimeksi mainittuun juhlaan ja sen yhteydessä toteutettuihin tapahtumiin osallistui noin 700 henkilöä yhteiskunnan eri toimialoilta. Piispa Samuel Salmi ja Luulajan hiippakunnan piispa Hans Stiglund allekirjoittivat juhlassa julkilausuman, jossa he sitoutuivat muun muassa edistämään hiippakuntiensa välistä kanssakäymistä ja toimimaan siten, että seurakuntalaisia pystytään palvelemaan mahdollisimman hyvin riippumatta valtioiden rajasta.

Tuomiokapituli hyväksyi Oulun hiippakunnan strategian, joka kiinnittää huomiota muun muassa työntekijöiden hengelliseen tukemiseen ja ohjaamistoiminnan kehittämiseen sekä rekrytointiin. Oulun ja Kuopion hiippakunnan yhteinen historiateos Pohjoinen hiippakunta - historiateos julkistettiin piispan adventtivastaanotolla.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuetaan seurakuntia rakennemuutoksessa koulutuksen kautta ja perustamalla tuomiokapituliin rakennemuutosta seuraava työryhmä

Arvio: Rakennemuutoksen työryhmän ovat muodostaneet lakimiesasessori, hiippakuntadekaani ja tapauskohtaisesti lääninrovasti ja kirkkoherrat. Tuomiokapituli tuki seurakuntia Himangan seurakunnan liittämisessä Kalajoen seurakuntaan. Edelleen tuomiokapituli on tukenut Oulun seurakuntia seurakuntarakennetta koskevassa selvitystyössä sekä käynnistänyt selvityksen Koillis-Lapin seurakuntien tilanteesta.

Tavoite 2: Tuetaan vapaaehtoisuutta ja maallikkoutta hiippakunnassa kartoittamalla ja kehittämällä seurakuntien luottamushenkilöille ja vastuunkantajille kohdennettua koulutusta sekä järjestämällä seurakunnan työntekijöille vapaaehtoisten koulutukseen ja johtamiseen liittyvää koulutusta

Arvio: Hiippakunnan tavoitteena on pitkään ollut maallikkouden ja vapaaehtoisuuden vahvistaminen, mikä toteutui tarjotun koulutuksen myötä. Kiinnostus koulutusta kohtaan on kuitenkin ollut vähäistä, jonka johdosta jatkossa on mietittävä muita keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Luottamushenkilöiden koulutuksen kehittäminen on aloitettu toteuttamalla koulutustarvekysely.

Tavoite 3: Tuetaan kirkon työntekijöiden hengellistä identiteettiä ja kutsumusta tukemalla retiriittitoimintaa hiippakunnassa sekä luomalla mentorijärjestelmä uusille työntekijöille

Arvio: Kuluneena vuonna mentorijärjestelmä uusille työntekijöille vakiinnutettiin nuorten pappien ja kirkkoherrojen osalta. Jatkossa mentorointi mahdollisuutta on tarjottava myös muiden henkilöstöryhmien uusille työntekijöille. Työntekijöiden hengellinen tukeminen on tapahtunut koulutus- ja ohjaamistoiminnan yhteydessä, mutta hiippakunnan tarjoama retiriittitoiminta ei ole herättänyt toivottua kiinnostusta. Jatkossa retiriittitoimintaa on kehitettävä yhteistyössä rovastikuntien kanssa.

Tavoite 4: Tuetaan työalojen välistä yhteistyötä hiippakunnassa muun muassa järjestämällä kaikkia työaloja koskevat hiippakuntapäivät vuonna 2009

Arvio: Hiippakuntapäivät kokosi lähes 500 seurakunnan työntekijää eri työaloilta. Saadun palautteen perusteella päivät vahvasti työntekijöiden ja työalojen välistä yhteyttä sekä tarjosi kouluksellista antia työntekijöille.

Tavoite 5: Vahvistetaan yhteistyötä koulutuksessa rovastikuntien, suurten seurakuntien ja seurakuntayhtymien kanssa

Arvio: Kuluneena vuonna hiippakunta on vahvistanut koulutusyhteistyötä erityisesti rovastikun-

tien ja Oulun seurakuntien kanssa. Rovastikuntien ja suurten seurakuntien tarjoama koulutus on jatkossa laajemmin hiippakunnan työntekijöiden käytössä.

Tavoite 6: Pidetään esillä kirkon lähetystehtävää hiippakunnassa erityisesti liittyen kirkon lähetystyön 150-vuotisjuhlallisuuksiin

Arvio: Kirkon lähetystyön juhluvuosi 2009 oli esillä hiippakunnan toiminnassa monella tavalla. Hiippakunnallinen pääjuhla järjestettiin osana hiippakunnan lähetysjuhlia Kempeleessä. Juhluvuosi näkyi hiippakuntapäivillä, rovastikuntien lähetyspäivissä ja seurakuntien järjestämissä tapahtumissa kuten valtakunnallisessa Lähetystyöntekijän saarnasunnuntaissa. Oulussa järjestettiin syksyllä laajana yhteistyönä lähetysteologinen luentosarja.

Tavoite 7: Järjestetään saamelaisten ekumeeniset ja kansainväliset kirkkopäivät vuonna 2009

Arvio: Saamelaisten toiset ekumeeniset kirkkopäivät järjestettiin 12.–14.6.2009 Inarissa. Kirkkopäivät kokosi saamelaisia Suomesta, Norjasta, Ruotsista ja Venäjältä yhteensä noin 1000 henkeä. Kirkkopäivät vahvisti saamelaisten kirkollista työtä ja kirkollisia yhteyksiä yli valtioiden rajojen.

4. Mikkelin hiippakunta

Toiminta-ajatus

Tuomiokapituli *toteuttaa kirkon tehtävää* hiippakunnassa *kehittämällä* seurakuntien toimintaa ja hallintoa *verkostoituneena* kirkkoon ja yhteiskuntaan.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Kertomusvuonna tuomiokapituli käsitteli vain yhtä rakennemuutosta, jossa Loviisan ympäristön kuntaliitoksen johtuen vastaavan alueen seurakunnat perustivat Loviisanseudun seurakuntayhtymän. Mikkelin hiippakuntaan kuulunut Ruotsinpyhtään seurakunta liittyi seurakuntayhtymään ja siirtyi kirkolliskokouksen päätöksellä vuoden 2010 alusta lukien Helsingin hiippakuntaan. Eri puolella hiippakunnan alueetta sekä kuntaliitoksia koskevia keskusteluja että myös päätöksiä syntyy kaiken aikaa lisää. Ne käynnistävät automaattisesti uusia rakennemuutoksia seurakuntakentässä.

Piispa Voitto Huotari jäi eläkkeelle 31.1.2009 lukien. Uudeksi piispaksi valitun kirkkoneuvos Seppo Häkkisen virkaan vihkiminen toimitettiin arkkipiispan johdolla Mikkelin tuomiokirkossa kynttilänpäivänä 8.2.2009. Piispa Häkkinen aloitti hiippakunnan seurakuntiin tutustumisen piispanvierailuilla, joita hän teki 23 kpl. Seurakuntavierailuiden takia vuoden kuluessa ei toimitettu varsinaisia piispantarkastuksia. Vierailut jatkuvat kevään 2010 aikana.

Muutoksia oli myös tuomiokapitulin muussa henkilöstössä: vuodesta 1998 lukien osaikaisena hiippakuntakanttorina toiminut Sirkka Rouhiainen jäi pois tehtävästä 28.2.2009. Hiippakuntasihteeri Esa-Matti Peura kuoli 22.4.2009. Hänen seuraajakseen valittu pastori Liisa Sepänen on aloittanut viranhoidon vuoden 2010 alusta. Piispan teologisen sihteerin virkaan vt:nä 31.7.2009 saakka hoitanut pastori Merja Vuorikari valittiin virkaan vakinaisesti 1.8.2009 alkaen.

Tuomiokapituli kokoontui kertomusvuonna 17 kertaa ja hiippakuntavaltuusto kolme kertaa.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Seurakunnan hallinnon, talouden ja hallintokäytäntöjen kehittäminen

Arvio: Piispan seurakuntavierailujen yhteydessä keskusteltiin työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kanssa seurakuntien tilasta, kehitysnäkymistä sekä toimintastrategioista. Vierailut ovat hyvin palvelleet seurakuntien tutustumista piispanviran uuteen haltijaan sekä tarjonneet piispalle ja hänen seurueelleen mahdollisuuden tutustua seurakuntien tilanteisiin ja seurakuntatyön ajankohtaisiin kysymyksiin eri puolella hiippakuntaa.

Tavoite 2: Seurakuntien rakennemuutosten tukeminen ja saattaminen

Arvio: Kehittämisavustuksia myönnettiin yhdelle seurakuntayhtymälle 10 100 euroa. Avustusmäärärahoja jäi käyttämättä 97 200 euroa, mikä kertoo siitä, että seurakunnat eivät ole oppineet hyödyntämään avustuskäytäntöä. Hiippakunnan alueelle syntyneen uuden seurakuntayhtymän työntekijöitä tuettiin muutokonsultoinnin, strategiatyöskentelyn ja johtamiskoulutuksen suunnittelun avulla. Kokemus tukitoimista on ollut hyvä. Hiippakunnan rakennemuutostyöryhmä jatkoi toimintaansa kertomusvuoden ajan.

Tavoite 3: Johtajuuden tukeminen seurakunnissa

Arvio: Pastoraalitutkinnon suorittaneet papit ovat lähes poikkeuksetta ilman viivytystä hakeutuneet suorittamaan seurakuntatyön johtamisen tutkintoa. Uudet kirkkoherrat ohjattiin KirJo II koulutukseen. Uuden seurakuntayhtymän toiminnan käynnistämisen jälkeen havaittiin tarve järjestää esimies- ja johtamiskoulutusta uuden organisaation eri tasoille.

Tavoite 4: Seurakuntien strategisen osaamisen lisääminen

Arvio: Kirkon ja seurakunnan perustehtävän määrittelyn sekä seurakunnan ydintoimintojen arvioinnin tavoitteena on ollut auttaa toimintaympäristön muutokset ja seurakuntalaisten elämäntilanteen paremmin huomioon ottavan toiminnan suunnitteluun. Edellisten vuosien tapaan seurakuntien omaehtoinen ryhtyminen strategiaprosesseihin on ollut vähäistä. Strategiatyöskentelyn käynnistyminen muutamassa seurakunnassa on kuitenkin merkinä myönteisestä käänteestä asiassa. Esimerkkinä seurakunnille ovat olleet kirkon ja hiippakunnan strategiat vuoteen 2015.

Tavoite 5: Seurakuntien työyhteisöjen toimivuuden edistäminen ja työntekijöiden tukeminen

Arvio: Erityisen haasteellisia työyhteisöille ja luottamushenkilöille ovat olleet julkista kohua herättäneet tapahtumat, joidenka jälkipuintiin on yhdessä seurakuntien kanssa etsitty toimintatapoja. Edelleen on ollut tarvetta puuttua myös muunlaisiin kriisitilanteisiin keskustelu- ja konsultointiapua tarjoamalla. Valmiuksia tämän toiminnan lisäämiseen on hankittu koulutuksen avulla.

Tavoite 6: Seurakuntien työntekijöiden ammatillinen täydennyskoulutus

Arvio: Hiippakunnallista koulutusta ja toimintaa kehitettiin moniammatilliseen suuntaan. Toinen moniammatillinen täydennyskoulutus saatiin päätökseen kertomusvuoden lopulla. Koulutuksesta saatiin hyvä palaute.

5. Borgå stift

Verksamhetsidé

Borgå stift med sitt domkapitel och stiftsfullmäktige har som sin uppgift att hjälpa och stöda stiftets församlingar, kyrkliga samfälligheter och anställda vid fullgörandet av deras grunduppgifter att förkunna Guds ord, förvalta sakramenten, utöva diakoni, mission och ansvara för den kristna fostran. Domkapitlet sköter dessutom de myndighetsuppgifter som i enlighet med kyrkans bekännelse och bestämmelserna i kyrkolagen och kyrkoordningen ankommer på nämnda organ, att betjäna förvaltningen och ge stöd i det dagliga arbetet, samt att företräda kyrkan i ärenden som gäller stiftet.

De viktigaste händelserna i enhetens verksamhetsmiljö och verksamhet under året

Det gångna året har framför allt präglats av firandet av Borgå lantdags 200-års jubileum och valet av ny biskop. Dessa händelser har inneburit en betydande extra arbetsbörda för domkapitlets personal samtidigt som de gett stiftet en större uppmärksamhet än normalt i media.

Under året firades Borgå lantdags 200-års jubileum. För 200 år sedan öppnades och avslutades lantdagen i domkapitelhuset. Därför var domkapitelshuset en av medelpunkterna i firandet, och domkapitlet intog tillsammans med Borgå stad och andra aktörer en central roll i genomförandet av festligheterna.

Statsrådet ordnade 28.3 ett jubileumsmöte i domkapitlets sessionssal i vilken bl.a. presidenten deltog. Deltagarna inbjöds efteråt till biskopsgården. En tvåspråkig, televiserad festmessa till minne av lantdagens öppnande firades i domkyrkan 29.3, där biskopen predikade. Efter festmässan bjöd stiftet de inbjudna gästerna på lunch på Villa Haikko. Till minne av lantdagens avslutande firades 19.7 en festmessa i domkyrkan. Helsingfors stift ansvarade för denna.

Den 19 september ordnades i domkapitlets sessionssal ett seminarium: *Kontinuitet och förnyelse. Konsekvenserna av märkesåret 1809 för de lutherska kyrkorna i Sverige och Finland*. I seminariet medverkade Sveriges ärkebiskop Anders Wejryd, professor Oloph Bexell, professor Ingvar Dahlbacka, fil.dr Björn Ryman och biskop Gustav Björkstrand. Programmet avslutades med en buffé på biskopsgården för seminariedeltagarna. Följande dag 20.9.2009 firades en televiserad högtidsgudstjänst i Borgå domkyrka under medverkan av ärkebiskoparna Anders Wejryd och Jukka Paarma.

Biskop Gustav Björkstrand avgick med pension 31.10.2009. Med anledning av det förrättades biskopsval 2.9.2009 och 16.9.2009. Inför valen hölls sex utfrågningstillfällen på olika håll i stiftet till vilka alla röstberättigade blev inbjudna. Biskop Björkstrand avskedsfest hölls 25.10.2009. Den nya biskopen Björn Vikström tillträdde 1.11.2009 och vigdes till biskopsämbe-tet första advent, 29.11.2009 i Borgå domkyrka.

Inom förvaltningen har arbetet med församlingsstrukturerna gått in i ett något lugnare skede. Under det gångna året fattades inget beslut om församlingssammanslagningar. Dock fattade kyrkostyrelsen beslut om att upplösa Lovisa kyrkliga samfällighet och i dess ställe grunda Lovisanejdens kyrkliga samfällighet. Till den nya samfälligheten anslöts Pernå, Liljendals och Strömfors församlingar. Denna åtgärd gjordes med anledning av en kommunsammanslagning i regionen. Församlingarnas antal bibehölls således vid 65. Domkapitlets arbete har i detta avseende främst varit att fungera som rådgivare åt församlingarna. I Pedersöre och Ålands prosterier har gjorts utredningar av hur församlingarna kunde samarbeta effektivare. Domkapitlet har bidragit med 75 % av kostnaderna för dessa utredningar. På kyrkostyrelsens uppmaning har domkapitlet utsatt en styrgrupp och en stödgrupp för att bättre kunna stöda församlingarna och deras

anställda. Dessa grupper har dock inte ännu funnit sina arbetsformer.

De församlingar som under de senaste åren har sammanslagits, har erhållit extra verksamhetsunderstöd från kyrkostyrelsen. Trots det finns det församlingar som har en trängd ekonomi. Eftersom de minsta församlingarna har sammanslagits till större enheter har ingen församling i vårt stift erhållit vanligt prövningsenligt verksamhetsunderstöd.

Under räkenskapsåret 2009 har domkapitlets ekonomi varit stabil. Kyrkostyrelsen hade ställt ett extra anslag till domkapitlets förfogande med anledning av biskopsvalet och lantdagsjubileet, så kostnaderna för dessa evenemang belastade inte domkapitlets övriga verksamhetsmedel.

Kyrkoherden i Dragsfjärds församling Margareta Puiras tillträdde tjänsten som stiftssekreterare för personalvård och utbildning från 1.8.2009. Tyngdpunkten för den tjänsten hade ändrats så att personalvården prioriteras för att domkapitlet skulle ha bättre resurser att möta de behov som finns i församlingarna.

I stället för att anställa en städerska, har domkapitlet ingått ett avtal med en städfirma som nu sköter städningen av domkapitelhuset och biskopsgården. I övrigt har alla tjänster varit besatta under året.

Utvärdering av hur de målsättningar för verksamheten och ekonomin som godkänts i budgeten uppnåtts

Mål 1: Stiftets strategi förankras i församlingarna och dessa ges hjälp att planera och utveckla sin verksamhet så att den svarar mot aktuella andliga, sociala och kulturella behov.

Utvärdering: Stiftets strategi godkändes av stiftsfullmäktige 17.2 2009 och sändes ut till församlingarna. Enligt stiftsfullmäktiges beslut skall den tjäna som underlag för strategi-arbetet i församlingarna. Under året distribuerades 600 exemplar av strategin till stiftets församlingar. Riktlinjerna i strategin har beaktats i stiftets verksamhet och utbildningsplanering, vilket i sin tur har bidragit till att förankra den i församlingarna.

Mål 2: Biskopsvisitationerna utvecklas och konceptet förnyas så att visitationerna i allt högre grad får en rådgivande och stödjande karaktär.

Utvärdering: De nya anvisningarna för biskopsvisitationer godkändes av domkapitlet och togs i bruk under året. Ibruktageandet fördröjdes dock p.g.a. bytet på biskopsstolen, men en visitation enligt det nya konceptet genomfördes i Ålands norra skärgårdsförsamling.

Mål 3: Rekryteringen till kyrkliga yrken, som även innefattar en rekrytering av församlingsanställda bland dem som redan studerar. Det kyrkliga arbetsfältet presenteras i ett tidigt skede för de unga.

Utvärdering: Kontaktgrupperna för teologiestuderande och för diakoni- och ungdomsarbetsledarstuderande har under året haft en livlig verksamhet bland studerande till kyrkliga yrken. De stiftsanställda har informerat om och rekryterat till kyrkliga yrken vid Ungdomens kyrkodagar, Höstdagarna, Kirkon Päivä (Kyrkans dag) och olika utbildningsmässor.

Mål 4: Den pågående kommun- och servicestrukturreformen med dess konsekvenser för församlingsstrukturen följs upp och stödåtgärder som beaktar de församlingsanställdas välmående och situation vidtas.

Utvärdering: Domkapitlet har tillsatt en stöd- och en styrgrupp för församlingssammanslagningar. Dessutom har anslag beviljats för att stöda arbetsgemenskaper i behov av konsult hjälp. Stiftssekreteraren för personalvård och utbildning har även besökt och stöttat arbetsgemenskaper och enskilda arbetstagare i dessa processer.

Mål 5: Församlingarna uppmuntras att utveckla sitt arbete så att de anställda samarbetar kring olika verksamhetsformer i högre grad än tidigare. Detta beaktas även inom personalutbildningen och arbetshandledningen.

Utvärdering: Frågan har behandlats vid stiftssekreterarnas besök i församlingarna. Dessutom har den diskuterats vid en del yrkesgruppers rådplägningsdagar. Inom personalutbildningen har utvecklingen gått mot att olika yrkesgrupper i allt högre grad deltar i samma utbildning.

Mål 6: Muskarbetet, särskilt bland de yngre åldersgrupperna (barn, ungdomar och unga vuxna), stöds genom utbildning och genom utgivning av ny repertoar.

Utvärdering: Muskarbetet har fått stöd genom utbildningstillfällen under året, och arbetet med utgivning av ny repertoar har inletts i samarbete med Fontana Media. Satsningar specifikt på de yngre åldersgrupperna har planerats under året, men förverkligandet av dessa har skjutits fram till de följande verksamhetsåren.

5. Porvoon hiippakunta

Toiminta-ajatus

Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston tehtävänä on auttaa ja tukea hiippakunnan seurakuntia, seurakuntayhtymiä ja niiden työntekijöitä, kun ne suorittavat perustehtäväänsä, kuten julistavat Jumalan sanaa, jakavat sakramenteja, harjoittavat diakoniaa, tekevät lähetystyötä ja vastaavat kristillisestä kasvatuksesta. Lisäksi tuomiokapituli hoitaa viranomaistehtäviä, jotka kirkon tunnustuksen ja kirkkolain ja kirkkojärjestyksen määräysten nojalla kuuluvat mainitulle elimelle, palvelee hallintoa ja antaa tukea päivittäisessä työssä sekä edustaa kirkkoa hiippakuntaa koskevissa asioissa.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa

Kulunutta vuotta leimasivat ennen kaikkea Porvoon valtiopäivien 200-vuotisjuhlallisuuDET ja uuden piispan valinta. Nämä tapahtumat toivat mukanaan huomattavasti ylimääräistä työtä tuomiokapitulin henkilökunnalle, mutta samalla hiippakunta sai tavallista enemmän huomiota tiedotusvälineissä.

Vuoden aikana vietettiin Porvoon valtiopäivien 200-vuotisjuhlaa. Kaksisataa vuotta sitten valtiopäivät avattiin ja päätettiin tuomiokapitulin talossa. Siksi tuomiokapitulin talo oli yksi juhlien keskipisteistä, ja tuomiokapitulilla oli keskeinen rooli juhlallisuuksien järjestämisessä yhdessä Porvoon kaupungin ja muiden toimijoiden kanssa.

Valtioneuvosto järjesti 28.3. tuomiokapitulin istuntosalissa juhlaistunnon, johon osallistui mm. tasavallan presidentti. Sen jälkeen juhlavieraat kutsuttiin piispantaloon. Valtiopäivien avausten muistoksi järjestettiin tuomiokirkossa 29.3. kaksikielinen televisioitu juhlamessu, jossa piispa piti saarnan. Juhlamessun jälkeen hiippakunta tarjosi juhlavieraille lounaan Villa Haikossa. Valtiopäivien päättäjäisten muistoksi pidettiin juhlamessu 19.7. tuomiokirkossa. Siitä vastasi Helsingin hiippakunta.

Syyskuun 19. päivänä järjestettiin tuomiokapitulin istuntosalissa seminaari nimeltä *Kontinuitet och förnyelse. Konsekvenserna av märkesåret 1809 för de lutherska kyrkorna i Sverige och Finland.* (Jatkuvuus ja uudistuminen. Merkkivuoden 1809 vaikutus Ruotsin ja Suomen luterilaisiin kirkkoihin). Seminaariin osallistuivat Ruotsin arkkipiispa Anders Wejryd, professori

Oloph Bexell, professori Ingvar Dahlbacka, fil.tri Björn Ryman ja piispa Gustav Björkstrand. Ohjelman päätteeksi piispantalolla tarjottiin päivällinen seminaarin osanottajille. Seuraavana päivänä 20.9.2009 pidettiin Porvoon tuomiokirkossa televisioitu juhla jumalanpalvelus, jonka toimittamiseen osallistuivat arkkipiispat Anders Wejryd ja Jukka Paarma.

Piispa Gustav Björkstrand siirtyi eläkkeelle 31.10.2009. Siitä syystä järjestettiin piispanvaali 2.9.2009 ja 16.9.2009. Ennen vaalin toimittamista eri puolilla hiippakuntaa pidettiin kuusi kuulemistilaisuutta, joihin kutsuttiin kaikki äänioikeutetut. Piispa Björkstrandin läksiäisjuhla pidettiin 25.10.2009. Uusi piispa Björn Vikström otti tehtävänsä vastaan 1.11. ja hänet vihittiin piispanvirkaan Porvoon tuomiokirkossa ensimmäisenä adventtina 29.11.2009.

Hallinnon puolella seurakuntarakenteiden muutostyö on siirtynyt jonkin verran rauhallisempaan vaiheeseen. Kuluneen vuoden aikana ei tehty seurakuntien yhdistämispäätöksiä. Kirkkohallitus kuitenkin päätti lakkauttaa Loviisan seurakuntayhtymän ja perustaa sen tilalle Loviisanseudun seurakuntayhtymän. Uuteen seurakuntayhtymään liitettiin Pernajan, Liljendalin ja Ruotsinpyhtään seurakunnat. Tämän toimenpiteen taustalla on alueen kuntien yhdistäminen. Näin ollen seurakuntien määräksi jäi edelleen 65. Tuomiokapitulin roolina on tässä yhteydessä ollut ennen kaikkea seurakuntien neuvonantajana toimiminen. Pietarsaaren ja Ahvenanmaan rovastikunnissa on laadittu selvityksiä siitä, kuinka seurakunnat voisivat tehostaa yhteistyötään. Tuomiokapituli on maksanut 75 % näiden selvitysten kustannuksista. Kirkkohallituksen kehoituksesta tuomiokapituli on asettanut ohjausryhmän ja tukiryhmän, jotta seurakunnille ja niiden työntekijöille voitaisiin antaa enemmän tukea. Nämä ryhmät eivät kuitenkaan vielä ole löytäneet itselleen sopivia työtapoja.

Viime vuosina yhdistetyt seurakunnat ovat saaneet ylimääräistä toimintatukea kirkkohallitukselta. Siitä huolimatta eräiden seurakuntien talous on tiukkaa. Koska pienimmät seurakunnat on yhdistetty suurempiin yksiköihin, yksikään hiippakuntamme seurakunnista ei ole saanut tavanomaista harkinnanvaraista toimintatukea.

Varainhoitovuonna 2009 tuomiokapitulin talous on ollut vakaa. Kirkkohallitus myönsi tuomiokapitulille ylimääräisen määrärahan piispanvaalia ja valtiopäiväjuhlaesityksiä varten, joten näiden tapahtumien kustannukset eivät rasittaneet tuomiokapitulin muuta toimintabudjettia.

Dragsfjärdin seurakunnan kirkkoherra Margareta Puiras otti vastaan henkilökunnan työhyvinvoinnista ja koulutuksesta vastaavan hiippakuntasihteerin viran 1.8.2009. Viran painopistettä on muutettu siten, että henkilökunnan työhyvinvointi priorisoidaan, jotta tuomiokapitulilla olisi paremmat edellytykset vastata seurakuntien tarpeisiin.

Siivoojan palkkaamisen sijasta tuomiokapituli on tehnyt sopimuksen siivousyrityksen kanssa tuomiokapitulin talon ja piispantalon siivouksen hoitamisesta. Muut virat ovat olleet täytettyinä vuoden aikana.

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Hiippakunnan strategian perusta on seurakunnissa, ja niille annetaan apua toiminnan suunnittelemisessa ja kehittämisessä siten, että toiminnalla vastataan nykyisiin hengellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin.

Arvio: Hiippakuntavaltuusto hyväksyi hiippakunnan strategian 17.2.2009 ja se lähetettiin seurakunnille. Hiippakuntavaltuuston päätöksen mukaan se palvelee seurakuntia strategiatyön pohjana. Vuoden aikana strategiaa jaettiin 600 kappaleen määrä hiippakunnan seurakuntiin. Strategian sisältämät suuntaviivat on otettu huomioon hiippakunnan toiminnassa ja koulutuksen suunnittelussa, mikä puolestaan on auttanut ankkuroimaan strategian seurakuntiin.

Tavoite 2: Piispantarkastuksia kehitetään ja niiden konseptia uudistetaan siten, että vierailut ovat luonteeltaan yhä enemmän neuvoa antavia ja seurakuntien toimintaa tukevia.

Arvio: Piispantarkastusten uudet ohjeet hyväksyttiin tuomiokapitulissa ja ne otettiin käyttöön vuoden aikana. Käyttöönotto kuitenkin viivästyi piispanistuimen vaihdoksen takia, mutta Ahvenanmaan pohjoisessa saaristoseurakunnassa tehtiin uusien ohjeiden mukainen piispantarkastus.

Tavoite 3: Kirkollisiin ammatteihin rekrytointi, johon sisältyy myös seurakunnan työntekijöiden rekrytointi alan opiskelijoiden joukosta. Kirkon työkenttää esitellään nuorille aikaisessa vaiheessa.

Arvio: Teologian opiskelijoiden sekä diakoniatyöhön ja nuorisotyönohjaajiksi opiskelevien kontaktiryhmillä on ollut paljon toimintaa kirkollisiin ammatteihin opiskelevien parissa. Hiippakunnan työntekijät ovat kertoneet kirkollisista ammateista ja rekrytoineet niihin nuoria nuorten kirkkopäivillä, syyspäivillä, Kirkon päivänä ja koulutusmessuilla.

Tavoite 4: Meneillään oleva kunta- ja palvelurakenteen muutos ja sen vaikutus seurakuntarakenteeseen otetaan seurantaan ja ryhdytään toimiin, joissa otetaan huomioon seurakunnan työntekijöiden hyvinvointi ja tilanne.

Arvio: Tuomiokapituli on asettanut tukiryhmän ja ohjausryhmän seurakuntien yhdistämistä varten. Lisäksi on myönnetty määrärahat käytettäväksi työyhteisöjen tukemiseen konsultin avulla. Työhyvinvoinnista ja koulutuksesta vastaava hiippakuntasihteerin on myös vierailut työyhteisöissä ja antanut tukea sekä niille että yksittäisille työntekijöille näissä prosesseissa.

Tavoite 5: Seurakuntia kannustetaan kehittämään työtään siten, että työntekijät tekevät aikaisempaa enemmän yhteistyötä eri toimintamuotojen parissa. Tämä otetaan huomioon myös henkilöstön koulutuksessa ja työnohjauksessa.

Arvio: Asiaa on käsitelty hiippakuntasihteerien seurakuntavierailujen yhteydessä. Lisäksi asiasta on keskusteltu joidenkin ammattiryhmien neuvottelupäivillä. Henkilöstökoulutuksessa kehitys on kulkenut siihen suuntaan, että eri ammattiryhmät osallistuvat aikaisempaa enemmän samaan koulutukseen.

Tavoite 6: Musiikkityötä tuetaan erityisesti nuorten ikäryhmissä (lapset, nuoret ja nuoret aikuiset) koulutuksella ja julkaisemalla uutta ohjelmistoa.

Arvio: Musiikkityötä on tuettu eri koulutustilaisuuksissa vuoden aikana ja uuden ohjelmiston julkaisutyö on aloitettu yhteistyössä Fontana Median kanssa. Vuoden aikana on suunniteltu panostusta erityisesti nuorempiin ikäryhmiin, mutta toteutus on siirretty tuleville toimintavuosille.

6. Kuopion hiippakunta

Toiminta-ajatus

Yhteistoiminnassa hiippakuntavaltuuston ja tuomiokapitulin kanssa piispa johtaa hiippakunnan hallintoa ja toimintaa. Tavoitteena on tukea ja ohjata seurakuntaelämää sekä edistää kirkon tehtävää ja toimintaedellytyksiä hiippakunnan alueella. Hallintoon liittyvissä tehtävissä piispan apuna on erityisesti tuomiokapituli, opetustehtävissä ja seurakuntien toiminnallisessa tukemisessa ja ohjaamisessa hiippakunnan sihteeristö.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Tuomiokapituli kokoontui kertomusvuonna yhteensä 20 kertaa. Piispantarkastuksia pidettiin 4. Ordinaatiokoulutuksia ja pappisvihkimyksiä toteutettiin kolme kertaa. Tällöin vihittiin yhteensä 16 pappia. Pastoraalitutkintoja suoritettiin 4. Seurakuntatyön johtamisen tutkintoja suoritettiin 5.

Hiippakuntavaltuusto kokoontui kertomusvuonna neljä kertaa. 20.2.2009 pidetyssä kokouksessa olivat esillä toimintakertomus ja tilinpäätös. Kokouksen jälkeen hiippakuntavaltuuston jäsenet osallistuivat hiippakunnalliseen lähetysseminaariin. 8.6.2009 pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin talousarvioesitys vuodelle 2010 ja toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2010–2012. Lisäksi hiippakuntavaltuusto teki kirkolliskokoukselle aloitteen, että 2. helluntaipäivä palautettaisiin entiselle paikalleen ja helluntaista tehtäisiin näin kaksipäiväinen kirkkovuoden juhla. Kokouksen jälkeen hiippakuntavaltuuston jäsenet osallistuivat hiippakunnalliseen vapaaehtoistyötä käsittelevään seminaariin. 10.9.2009 pitämässään kokouksessa hiippakuntavaltuusto antoi lausunnon Kirkon lähetysstrategia -mietinnöstä ja kirkkolainsäädännön kodifiointitoimikunnan mietinnöstä. 13.11.2009 pitämänsä kokouksen yhteydessä hiippakuntavaltuuston jäsenet osallistuivat hiippakuntavaltuuston, hiippakunnan ja Ylä-Savon viestinnän kehittämishankkeen yhteiseen kirkollista viestintää käsitelleeseen Soutajista surffaajiksi -seminaariin.

Hiippakuntavaltuuston tuomiokapitulin avuksi nimeämistä johtokunnista jumalanpalvelus- ja musiikkityön johtokunta on kokoontunut 5 kertaa. Diakonia- ja yhteiskuntatyön johtokunta ja lähetysasiain ja maahanmuuttajatyön johtokunta ovat kokoontuneet kolme kertaa. Kasvatus- ja perhetyön johtokunta on kokoontunut kaksi kertaa.

Kertomusvuonna on ollut vireillä useita seurakuntarakenteen muutoshankkeita. Kuopion Kallaveden seurakunnan seurakuntaneuvosto sekä Karttulan seurakunnan kirkkovaltuusto tekivät aloitteen Karttulan seurakunnan liittamisestä Kuopion Kallaveden seurakuntaan 1.1.2011 lukien. Aloite liittyi Karttulan kunnan liittämiseen Kuopion kaupunkiin 1.1.2011 lukien. Iisalmen, Lapinlahden, Pielaveden, Sonkajärven ja Varpaisjärven seurakunnat päättivät Ylä-Savon seurakuntayhtymän perustamisesta 1.1.2011 lukien hyväksymällä seurakuntayhtymälle perussäännön ja alistamalla päätöksensä kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Juankosken, Kaavin, Riistaveden, Tuusniemen ja Vehmersalmen seurakunnat tekivät aloitteen kyseisten seurakuntien lakkauttamisesta ja uuden Järvi-Kuopion seurakunnan perustamisesta 1.1.2011 lukien.

Erilaiset seurakuntarakenteen muutoshankkeet näkyvät yhteydenottoina tuomiokapitulin viranhaltijoihin ja neuvontatyön lisääntymisenä. Tuomiokapitulissa on hiippakunnallinen rakennemuutosprosessin ohjausryhmä, johon kuuluvat piispa, lakimiesasessori ja hiippakuntadekaani.

Vuotta 2009 vietettiin hiippakunnan 70-vuotisjuhlana ja kirkon lähetysten 150-vuotisjuhlana. Pää tapahtumaa vietettiin Kuopiossa 5.–6.9.2009. Synodaalikokous pidettiin Kuopiossa 16.–17.2.2009. Sen yhteydessä solmittiin Jordanian ja Pyhän maan ev.lut. kirkon, Kuopion hiippakunnan ja Suomen Lähetysseuran välinen kumppanuussopimus. Tuomiokapitulin juhlaistunnossa 27.5.2009 julkistettiin professori Hannu Mustakallion kirjoittama Oulun ja Kuopion hiippakuntien yhteinen historiateos ”Pohjoinen hiippakunta. Kuopion – Oulun hiippakunnan historia 1850–1939”.

Jokaisessa rovastikunnassa järjestettiin rovastikuntapäivät, jotka kokosivat seurakuntien työntekijöitä yhteen pohtimaan tulevaisuudennäkymiä ja kirkon ajankohtaisia haasteita.

Lapsi- ja nuorisotyön vuosiaihe-seminaari Partaharjulla oli hyvätasoinen ja johdatti pyhäteemaan monipuolisesti ja syvällisesti. Lastenohjaajien valtakunnalliset neuvottelupäivät järjestettiin Kuopiossa 14.–15.9. 2009. Lisäksi järjestettiin mm. Lastenohjaajien täydennyskoulutuspäivät sekä hiljattain hiippakunnassamme työnsä aloittaneiden Tervetuloa hiippakuntaan -päivä. Hiippakunnallinen kasvatustyö on laajasti verkostoitunut ja tekee yhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa. Syksyllä järjestettiin Joensuussa hiippakunnallinen nuorisotapahtuma, joka kokosi runsaasti nuoria eri puolilta hiippakuntaa monipuolisen ohjelman äärelle. Rovastikunnittain järjestettävien rippikoulusaunojen merkitys on vahvistunut entisestään.

Seurakuntien työntekijöiden ammatillista ja hengellistä identiteettiä on pyritty vahvistamaan mm. koulutusten, neuvottelupäivien, työnohjauksen, retriittien sekä kuntoutuskurssien avulla. Työnohjaajien neuvottelupäivässä yleisaiheena oli myötätuntouupumus. Kirkkoherranvirastojen hoidon tukiryhmä kokoontui kertomusvuoden aikana kahdesti keskittyen Kirjuri-hankkeeseen valmistautumiseen ja käyttöönottoon.

Lähetystyön juhluvuosi näkyi lähetyksen koulutuksessa ja muussa toiminnassa. Lisäohjelmasta huolimatta järjestettiin myös jokavuotiset koulutukset ja neuvottelut, kuten lähetyksen ajankohtaispäivä, lähetyssihteerien neuvottelupäivät sekä hiippakunnallinen lähetysseminaari. Syksyllä järjestettiin Joensuun yliopiston ja Suomen Lähetysseuran yhteistyönä toteutettu mittava ja korkeatasoinen Kristinuskon muuttuvat kasvot -luentosarja. Lähetykskauppa Vakassa toteutettiin remontti ja sen kävijämäärissä on ollut kasvua.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Vuosi 2009 on hiippakunnan 70-vuotisjuhlavuosi ja kirkon lähetyksen 150-vuotisjuhlavuosi. Tavoitteena on viettää juhlavuotta näkyvästi lähetyksen teemalla. Juhlavuosi näkyy sekä normaalissa toiminnassa että joissakin erityistapahtumissa.

Arvio: Lähetyksen ja hiippakunnan juhlavuoden päätapahtumaa vietettiin Kuopiossa 5.–6.9.2009. Lisäksi juhlavuoden aikana järjestettiin kussakin rovastikunnassa rovastikuntapäivä. Rovastikuntapäivät kokosivat yhteen seurakuntien työntekijöitä etsimään yhteistä työnäkyä ja pohtimaan lähitulevaisuuden haasteita. Lähetyksen teema on ollut laaja-alaisesti ja monipuolisesti esillä erilaisissa tapahtumissa kaikkialla hiippakuntamme alueella.

Tavoite 2: Luodaan toimivat rakenteet seurakuntaliitoksiin valmistautuvien seurakuntien tukemiseksi.

Arvio: Tuomiokapituli on ollut tukemassa muutosprosesseihin valmistautuvia seurakuntia konsultaatiolla ja rahoittamalla selvityshankkeita. Rovastikuntapäivät olivat myös osaltaan vahvistamassa muutospaineiden keskellä toimivien seurakuntien työntekijöitä.

Tavoite 3: Seurakuntien vanhustyön kehittäminen luomalla uusia toimintamalleja ja edistämällä kuntien ja seurakuntien yhteistyötä.

Arvio: Hiippakunnan diakonian- ja yhteiskuntatyön johtokunta perusti kertomusvuonna työryhmän, jonka tehtävänä on edistää vanhustyön kehittämistä Kuopion hiippakunnassa. Yhteistyötahoina ovat Diak Itä, Joensuun yliopisto ja Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Tavoite 4: Uskonnonopetusta tuetaan yhteistyössä lääninhallituksen kanssa.

Arvio: Osallistuttiin Suomen Ekumeenisen Neuvoston uskontokasvatusjaoston seminaarin ”Uskontojen välinen vuoropuhelu tienä rauhaan” toteuttamiseen, järjestettiin Ikkuna juutalaisuuteen -koulutuspäivä sekä koulujumalanpalvelusten kehittämiskoulutus. Lisäksi on käynnistetty yhteistyö uskonnonopettajien kanssa säännöllisen koulutuksen järjestämiseksi uskonnonopettajille ja neuvoteltiin lukuisien eri tahojen kanssa uskonnonopetuksen määrän ja laadun turvaamiseen liittyen.

Tavoite 5: Seurakunnan hengellisen työn merkityksen korostaminen eri työalueilla vahvistamalla työntekijöiden hengellistä identiteettiä.

Arvio: Hiippakunnassa on järjestetty runsaasti hengellisen identiteetin vahvistamiseen tähtäävää koulutusta. Lisäksi erilaisilla neuvottelupäivillä, seminaareissa ja muissa kokoontumisissa korostettiin hengellisen työn merkitystä ja rohkaistiin henkilökohtaisen spiritualiteetin hoitamiseen ja vahvistamiseen. Kirkkoherrojen ja talouspäälliköiden neuvottelussa yksi keskeisimpiä teemo-

ja oli hengellinen johtajuus. Ensimmäistä kertaa yhteistyössä Oulun hiippakunnan kanssa järjestettiin kanttoreiden neuvottelupäivät.

Tavoite 6: Seurakunnan työntekijöiden jaksamisen tukeminen kokonaisvaltaisen kuntoutuksen avulla.

Arvio: Kuopion ja Mikkelin hiippakunnat järjestivät yhteistyössä Itä-Suomen Kelan kanssa Aslak-kuntokurssin. Kuntoutuskurssista saatu positiivinen palaute innostaa jatkamaan yhteistyötä. Työssä jaksamisen ja kunnonhoidon kurssit jatkuivat yhteistyössä Mikkelin hiippakunnan ja Partaharjun opiston kanssa.

Tavoite 7: Hallintoasioiden mahdollisimman joustava ja nopea hoitaminen.

Arvio: Hallintoasiat on pystytty hoitamaan joustavasti ja nopeasti.

7. Lapuan hiippakunta

Hiippakunnan toiminta-ajatus

Lapuan hiippakunta edistää kirkon tehtävän toteutumista ja vahvistaa seurakuntien toimintaedellytyksiä alueellaan. Se tukee ja ohjaa seurakuntia ja niiden henkilöstöä sekä kehittää hiippakunnallista toimintaa yhteistyökumppaniensa kanssa.

Tärkeimmät tapahtumat toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Hiippakuntatyössä toimittiin painottuneesti keskeisempien tavoitteiden suuntaan mm. rakenneuudistusseurakuntia ja muita seurakuntien prosesseja tukien ja rekrytointia vahvistaen. Hiippakuntastrategian uusiminen laitettiin vireille ja strategiaversio avattiin nettisivuille vuoden lopulla.

Suunnitellusta koulutuksesta toteutui pääosa (noin 50 kpl) ja osanottajamäärä on ollut hyvä, noin 2000 henkilöä. Vain neljään koulutukseen ei ilmoittautunut riittävästi osallistujia. Koulutusvalmius on kasvussa ja hiippakunnalliset neuvottelut ja koulutukset tavoittavat koko hiippakunnan. Rekrytointihaasteeseen on vastattava yhä vahvemmin. Toistaiseksi on saatu riittävästi työntekijöitä. Harjoittelupaikat ovat alueella vähentyneet.

Hiippakuntadekaanin virkaan oli kuusi hakijaa ja valituksi tuli perheasiainneuvottelukuksen johtaja, teologian maisteri Juha Muilu.

Rovastikuntauudistuksen jälkeen toteutettiin kuudet rovastikuntapäivät lääninrovastien johdolla. Niille osallistui 450 seurakuntien työntekijää. Kirkon Kauhajoki-hanke jatkoi jälkihoitotyötä kahden, kolmen henkilön voimin yhdessä Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin koordinoiman Kauhajoki-hankkeen kanssa. Kirkon henkisen huollon vahvistamista jatkettiin ja HeHu-toiminnan alueellista organisointia pohjustettiin.

Hiippakunta osallistui arvopohdintaan mm. vanhuuden arvosta ja maahanmuuttajien osallisuudesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Yhdessä eteläpohjalaisten yrittäjien kanssa luotiin tukihenkilöverkostoa taantuman ajalle. Ympäristönäkökulmaa vahvistettiin hiippakunnan omassa toiminnassa ja seurakuntiin nimettiin ympäristövastaavia. Nuorten aikuisten sekä lasten oikeuksien näkökulmia kirkossa nostettiin esille.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Tuetaan rakennemuutosseurakuntia järjestämällä seurakunnissa ja uusissa rovastikunnissa rakennemuutos-teemapäiviä, joissa pyritään laajaan ja laadukkaaseen työntekijöiden kohtaamiseen. Yleistä koulutustarjontaa vähennetään.

Arvio: Vuoden 2009 alussa seurakuntarakenteen muutos kosketti suoraan 15 seurakuntaa, joissa oli noin 194 000 jäsentä. Hiippakunnan alueella hallintoratkaisut olivat samankaltaisia. Seurakuntayhtymiä ei perustettu, vaan muodostettiin yksi seurakuntayksikkö, jossa on kappeli- tai alue seurakuntia. Useimmissa tapauksissa myös ns. kantaseurakunta muodostaa oman alue seurakunnan. Hiippakunnan toiminnassa johtajuusajattelun muutos näkyi siten, että talousjohdon ja kirkkoherrojen kokouksen nimeksi vaihdettiin Seurakuntatyön johtamispäivät. Niihin osallistuvat myös alue- ja kappeliseurakuntien johtavat kappalaiset.

Tavoite 2: Tuetaan uusien rovastikuntien toiminnan käynnistymistä.

Arvio: Rovastikuntapäivät järjestettiin uusien rovastikuntien aloitustapahtumina. Tavoitteena oli tukea rovastikuntien työn käynnistymistä (Etelä-Pohjanmaa, Järvi-Pohjanmaa, Pohjoinen Keski-Suomi ja Jyväskylän rovastikunta). Niiden pohjana on seurakuntia useiden rovastikuntien alueilta. Ennallaan säilyneet rovastikunnat päivittivät rovastikuntapäivissä yhteistyötään (Isonkyrön rk sekä yhdessä Kauhajoen ja Parkanon rk:t).

Rovastikuntapäiviin osallistui yhteensä 450 työntekijää paikallisseurakunnista sekä keskeisiä luottamushenkilöitä ja hiippakunnan työntekijöitä. Päivät koettiin myönteisinä. Uuden rovastikunnan identiteetin luominen vaatii siirtymävaiheen. Meneillään on myös totuttelu uusiin seurakuntiin liitosten myötä. Rovastikuntapäivissä käytiin pohtivaa keskustelua rovastikunnan tehtävistä ja haasteista. Rovastikuntapäiviä jatketaan joka toinen vuosi. Järvi-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan rovastikunnissa järjestetään rovastikuntapäivät jo vuonna 2010. Jokaiseen rovastikuntaan nimettiin hiippakuntasihteeri yhdyshenkilöksi.

Tavoite 3: Laaditaan selvitys hallinnollisen rakennemuutoksen vaikutuksesta henkilöstön ja luottamushenkilöiden osaamistarpeeseen.

Arvio: Seurakuntien rakennemuutokset ovat pääasiassa olleet hallinto- ja talousratkaisuja. Kireä aikataulu on jättänyt muutokseen sopeutumiselle vähän tilaa. Työ henkilöstön ja toiminnan linjausten kanssa näyttää vaativan paikallisesti pidemmän ajan kuin hallintoratkaisun tekeminen. Henkilöstöltä kysytään kestävyyttä, venymistä ja suuria ponnistuksia. On epätietoisuutta, tehtävä- ja toimenkuvien määrittelemättömyyttä tai muuttumista. Toisaalta tietoa päätöksistä ja linjauksista ei ole osattu jakaa riittävästi, ehkä henkilöstökään ei ole osannut etsiä tietoa ennen kuin sitä on tarvittu. Näistä syistä hiippakunnan ohjauksellisia resursseja on ollut tarve lisätä. Jo vuonna 2009 hiippakuntasihteeristö varasi tietyt viikot erityisesti rakennemuutosseurakuntien konsultatiiviseen käyttöön. Tätä mahdollisuutta käytettiin jonkin verran. Muu tuki oli mm. työn ohjauksellista ja eri kohtaamisissa tapahtuvaa. Rakennemuutosprosessin ollessa kesken on vaikea kartoittaa työntekijöiden ja luottamushenkilöiden osaamistarpeita, joten asia siirtyy tulevaisuuteen.

Tavoite 4: Vahvistetaan rekrytointia kirkon tehtäviin valmistaviin oppilaitoksiin niin, että hiippakunnasta lähtee opiskelemaan vähintään tulevaa työvoimatarvetta vastaava määrä opiskelijoita.

Arvio: Ammatinvalintaa tekeviin on pyritty vaikuttamaan suoraan ja välillisesti. Hiippakunta on osallistunut koululaisten rekrytointimessuille, mainostanut kirkon työhön johtavaa koulutusta sanomalehtien opiskelijaliitteissä sekä edesauttanut kirkon työstä ja työntekijöistä kertovien juttujen julkaisemista esimerkiksi tiedottamalla pappisvihkimyksistä. Rekrytointia pidetty esillä hiippakunnan neuvottelupäivillä. Kirkon uuden rekrytointistrategian mukaisesti seurakunnan työntekijöitä on rohkaistu kertomaan myönteiseen sävyyn kirkon työstä. Hiippakunnan mo-

niammatillinen rekrytointityöryhmä on aloittanut toimintansa ja luonut toimintasuunnitelman vuodelle 2010.

Lapuan hiippakunnan alueelta on lähtenyt 141 kirkon työhön opiskelevaa. Toisen asteen tutkinnon osalta tilanne on hyvä, mutta korkea-asteen opiskelijamäärät eivät vastaa työvoimatarvetta. Rekrytointihaasteet kasvavat entisestään. Koulujen opinto-ohjaajiin on tarpeen luoda yhteyksiä. Isompien seurakuntien kanssa yhteistyötä tulee tiivistää. DIAKin ja Jyväskylän seurakunnan kanssa käynnistettiin neuvottelut sairaanhoitaja-diakonissa (AMK) -aikuiskoulutuksen aloittamiseksi syksyllä 2011.

Tavoite 5: Nuoret aikuiset -hanke arvioidaan ja sen synnyttämät kehittämistarpeet otetaan huomioon NA-toiminnan kehittämisessä.

Arvio: Nuoret aikuiset -hankkeen toimintakausi oli 2006–2008. Vetäjinä toimivat liikuntapappi *Eeva-Liisa Helle* ja opettaja *Esa Jaakkola*. Määräaikaisena hankkeessa työskenteli teologian opiskelija *Henna Salo*. Seurakunnista valtaosa eli 47 nimitti yhteyshenkilön. Hanke jatkuu ja teemaa pyritään nostamaan esille uusien rovastikuntien ja suurten seurakuntien toiminnassa sekä liittämään kirkkohallituksen Hengellinen elämä verkossa -toimintamalliin. Eeva-Liisa Helle toimii edelleen hankkeen hyväksi Kuortaneen urheiluopistolla toteutuvan perustyönsä ohella. Nuorten ja nuorten aikuisten osallisuuden vahvistaminen on koko kirkossa pohdinnan ja toimenpiteiden kohteena.

Tavoite 6: Käynnistetään uuden hiippakuntastrategian laatiminen yhdessä uuden hiippakuntavaltuuston kanssa.

Arvio: Hiippakuntavaltuusto kävi lähete keskustelun helmikuussa 2009 uuden hiippakuntastrategian linjauksista. Se päätettiin uudistaa Kirkon strategian 2015 Meidän kirkko – Osallisuuden yhteisö suuntaiseksi. Hiippakunnan henkilöstön valmisteleva ehdotus oli työstettävänä kesäkuun ja syyskuun hiippakuntavaltuustoissa. Vuoden lopussa kollegio hyväksyi version, joka siirrettiin nettiin laajemmin arvioitavaksi ja edelleen kehitettäväksi. Strategia on nimeltään Meidän hiippakunta – Osallisuuden yhteisö.

8. Helsingin hiippakunta

Toiminta-ajatus

Piispa, tuomiokapituli ja hiippakuntavaltuusto edistävät kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa. Tuomiokapituli tukee ja ohjaa seurakuntia sekä vastaa hiippakunnallisesta toiminnasta ja hallinnosta.

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

Vuosi oli hiippakunnan ja tuomiokapitulin toiminnassa poikkeuksellinen. Hiippakunnan 50-vuotisjuhlavuoteen liittyvät tapahtumat sävyttivät toimintaa. Lisäksi vuoden lopulla kapitulin toimisto muutti peruskorjauksen tieltä väliaikaisiin tiloihin ja pian sen jälkeen käynnistyivät myös Helsingin piispan vaaliin liittyvät prosessit. Muutosten keskellä tuomiokapitulin hengellisten ja hallinnollisten perustehtävien kunnollinen hoito oli olennaista. Toimintasuunnitelmassa asetetut tavoitteet saavutettiin. Lähes kaikki koulutus- ja neuvottelupäivät toteutettiin suunnitel-

mien mukaisesti ja niistä saatu palaute oli myönteistä. Kahdessa pappisvihkimyksessä vihittiin yhteensä 17 pappia ja diakonivihkimyksessä kolme diakonia.

Juhlavuoden näkyvin tapahtuma oli n. 12 000 hengen seurakunnan koonnut messu Helsingin Senaatintorilla helatorstaina 21.5. Tapahtuma oli poikkeuksellinen, koska hiippakunnan 39 seurakunnassa ei tuolloin järjestetty tavanomaisia helatorstain jumalanpalveluksia. Juhlavuoden toinen merkittävä tapahtumakokonaisuus oli hiippakunnan työntekijöille syyskuussa järjestetty teemaseminaarisarja Agricolan kirkossa ja Tuomiokirkon kryptassa. Eri työntekijäryhmille räätälöityjä seminaareja järjestettiin yhdeksänä päivänä, ja kunakin päivänä niitä edelsi piispan toimitama viikkomessu. Juhlavuoden tapahtumat vaativat runsaasti valmistelutyötä, mutta vahvistivat myös hiippakunnan yhteyttä ja loivat kapitulin toiminnalle medianäkyvyyttä.

Vuotta 2009 ovat leimanneet myös muutokset seurakuntarakenteissa. Helsingissä kuusi seurakuntaparia valmistautui yhdistymiseen vuoden 2011 alusta. Prosessin tukena on ollut Helsingin seurakuntayhtymän ja tuomiokapitulin yhteinen *seurantaryhmä*, joka järjesti säännöllisiä tapaamisia rakennemuutosseurakuntien seurakuntaneuvostojen ja järjestelytoimikuntien puheenjohtajille ja varapuheenjohtajille. Yhdistymiseen liittyviä kysymyksiä käsiteltiin myös yhdistyvissä seurakuntapareissa järjestetyissä Piispan päivissä. Tuomiokapitulissa käynnistettiin syksyllä valmistelut Helsingin piispan vaalia varten piispa Huovisen ilmoitettua jäävänsä eläkkeelle 1.9.2010 alkaen.

Loviisan seudun kuntaliitoksen myötä Loviisan suomalainen ja ruotsalainen seurakunta sekä Pernajan, Ruotsinpyhtään ja Liljendalin seurakunnat valmistelivat uuden Loviisanseudun seurakuntayhtymän perustamista, joka aloitti toimintansa vuoden 2010 alusta. Hiippakuntasihteerit tarjosivat myös omilla työaloillaan konsultointi- ja mentorointiapua yhdistymisprosessissa mukana oleville seurakunnille.

Hiippakuntavaltuuston työ jatkui myönteisessä hengessä. Vuonna 2007 aloitettu tuomiokapitulin strategiatyöskentely päättyi vuoden 2009 tammikuussa, kun hiippakuntavaltuusto hyväksyi Helsingin hiippakunnan strategian vuoteen 2015. Strategia lainasi nimensä hiippakunnan juhlavuoden tunnuksesta *Samalla matkalla*. Strategiaa valmistellut työryhmä otti työssään huomioon laajan palautteen, jota saatiin hiippakuntavaltuustolta ja rovastikunnallisissa pappien kokouksissa. Asiakirja perustuu kirkkohallituksen tekemään *Meidän Kirkko – Osallisuuden yhteisö-strategiaan*. Siinä on kuitenkin nostettu erityisesti esiin Helsingin hiippakunnan poikkeuksellista toimintaympäristöstä nousevia haasteita ja erityispiirteitä.

Vuotta 2009 leimasi taloudellinen taantuma, joka heijastui myös seurakuntien työhön. Samaan aikaan yleisessä ilmapiirissä tapahtui muutoksia, mikä ilmeni mm. lisääntyneenä uskonto- ja kirkkokritiikkinä. Diakoniatyössä aloitettiin laajapohjainen yhteistyö diakonian strategian luomiseksi vuosien 2010–2011 aikana. Tavoitteena on työkäytäntöjen yhtenäistäminen esimerkiksi diakonia-avustusten jakoperusteiden osalta sekä väliportaan hallinnon kehittäminen ja edistäminen. Kasvatustyössä liitettiin koko kirkon yhteiseen Pyhä-painopisteen valmisteluun ja oltiin aktiivisesti mukana myös valtakunnallisen ohjausryhmän työskentelyssä ja neuvottelupäivien järjestämisessä. Monikulttuurisuustyössä keskeistä oli työntekijöiden identiteetin vahvistaminen ja yhdyshenkilöiden tapaamiset. Verkostoitumista vahvisti osaltaan maahanmuuttajien kristillisten ryhmien järjestäytyminen erityiseksi forumiksi ja omien kotisivujen (www.migrantchurch.fi) avaaminen. Maahanmuuttajien kysymykset nousivat esille myös Yhteisvastuu-keräyksen hiippakunnallisissa tapahtumissa.

Toimintavuoden aikana hiippakunnan ja tuomiokapitulin työ näkyi myös julkisuudessa. Piispa piti saarnoja ja alustuksia, julkaisi teologisia artikkeleita sekä käytti puheenvuoroja erilaisten yritysten, järjestöjen, kulttuuritahojen ja kirkon järjestämissä tilaisuuksissa sekä tiedotusvälineissä. Juhlamestusta ilmestyi valokuvaaja Seppo Sirkan kuviin perustuva kuvateos ja Hiippakuntauutiset-lehdessä julkaistiin erillinen hiippakunnan historiasta kertova liite. Myös hiippakunnan kotisivut uudistettiin.

Talousarviossa hyväksytyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Luottamushenkilöiden ja työntekijöiden identiteetin ja hengellisen ohjauksen korostaminen koulutuksessa

Arvio: Tuomiokapituli pyrki kaikessa toiminnassaan tukemaan luottamushenkilöiden ja työntekijöiden hengellistä identiteettiä ja kasvua. Yhä vahvemmin nousi esille uusien työntekijöiden perehdyttämiseen ja rekrytointiin liittyvät kysymykset. Kapitulissa käynnistettiin myös alustavat suunnitelmat piispainkokouksen antamaan suositukseen perustuvan uudentyyppisen *orientoitumiskoulutuksen* toteuttamiseksi hiippakunnassa.

Tavoite 2: Seurakunnan johtajuuden tukeminen ja uusien kirkkoherrojen perehdyttäminen

Arvio: Piispa ja tuomiokapituli on määrätietoisesti pyrkinyt tukemaan kirkkoherroja tarjoamalla mahdollisuuksia yhteiseen kokoontumiseen, konsultaatioon sekä ohjaukseen. Piispan johdolla kokoontuneen syksyn kirkkoherraseminaarin teemana oli *Kirkkoherra tien näyttäjänä*. Uusien kirkkoherrojen perehdyttämistä varten käynnistettiin ns. kirkkoherran vuosikellon valmistelu. Eri työaloilla on johdonmukaisesti tuettu ja edistetty työalajohtamiseen liittyvää koulutusta ja mentorointia.

Tavoite 3: Seurakuntien rakennemuutosten seuranta ja tukeminen

Arvio: Helsingin seurakuntarakennemuutoksen tueksi perustettu seurakuntayhtymän ja tuomiokapitulin yhteinen *seurantaryhmä* järjesti säännöllisiä tapaamisia rakennemuutosseurakuntien seurakuntaneuvostojen ja järjestelytoimikuntien puheenjohtajille ja varapuheenjohtajille. Kapituli seurasi Loviisanseudun kuntaliitoksen myötä syntyvän Loviisanseudun seurakuntayhtymän perustamista ja oli mukana prosessin tukiryhmässä.

Tavoite 4: Tuomiokapitulin ulkoisen vuorovaikutuksen ja viestinnän vahvistaminen

Arvio: Hiippakunnallista viestintää kehitettiin parantamalla sekä tiedotusta että viestintää yhteyden luoja. Hiippakunnan uudistetut kotisivut avattiin juhluvuoden alussa ja niiden toimivuutta kehitettiin määrätietoisesti. Koulutus- ja neuvottelupäivätietoa sekä ilmoittautumisia siirrettiin yhä enemmän verkkoon.

Tavoite 5: Hiippakunnallisen yhteyden vahvistaminen

Arvio: Tuomiokapitulin työssä yhä merkittävämmäksi on muodostunut verkostoinut yhteistyö sekä kirkollisten että muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hiippakunnan juhluvuosi tarjosi mahdollisuuden eri yhteistyökumppaneiden tapaamiseen ja luontevaan yhteistyöhön. Merkittäviä verkostokumppaneita olivat mm. yhteiskunnan sosiaalitoimi, kouluttavat oppilaitokset sekä erilaiset maahanmuuttajayhteisöt.

Tavoite 6: Hiippakunta 2015 -strategian laatiminen

Arvio: Hiippakunnan strategia *Samalla matkalla* valmistui. Lopullinen asiakirja rakentui kirkkomme vuonna 2008 julkaisemaan *Meidän Kirkko* -strategiaan. Siinä nostettiin erityisesti esiin Helsingin hiippakunnan poikkeuksellisesta toimintaympäristöstä nousevia haasteita ja erityispiirteitä. Valmistunut strategia julkaistiin erillisenä esitteenä ja sitä on käytetty hyväksi työalojen pitkän aikataulun suunnittelussa sekä myös tiedotuksessa.

9. Espoon hiippakunta

Toiminta-ajatus

Espoon hiippakunnan tuomiokapituli tukee ja ohjaa seurakuntaelämää sekä edistää kirkon tehtävää ja toimintaedellytyksiä hiippakunnan alueella (*Tulevaisuutta tekemässä. Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin toimintalinjaus 2008–2011*).

Tärkeimmät tapahtumat yksikön toimintaympäristössä ja toiminnassa kertomusvuoden aikana

- muuttoliikkeen seurauksena useiden kuntien ja seurakuntien väestönkasvu jatkui edelleen
- myönteinen muutos jäsenyysskehityksessä
- Länsi- Uusimaan seurakuntamuutosprosessi jatkui
- kauppakeskus Sellon murhenäytelmä ja kriisityön käynnistäminen
- hiippakuntavaltuuston työn kehittäminen
- uuden palkkausjärjestelmän jatkotyöskentely
- kirkon jäsenyyden vahvistamishankkeiden tukeminen ja toteuttaminen
- seurakuntien koulutussuunnittelun ja skenaariotyöskentelyn kehittäminen
- hiippakuntien nimikirjakäytäntöjen yhdistäminen ja yhtenäistäminen
- arkistonmuodostussuunnitelman kehittäminen

Talousarviossa hyväksyttyjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tavoite 1: Osallistuminen uskontodialogiin monikulttuuristuvassa hiippakunnassa

Arvio: Kertomusvuonna rakennettiin yhteyksiä hiippakunnan alueella toimivien uskontojen edustajiin. Dialogi toteutui myös julkisissa tilaisuuksissa ja yksityisissä tapaamisissa.

Tavoite 2: Seurakuntien skenaariotyöskentelyn seuranta ja tukeminen

Arvio: Skenaariotyöskentelyä on toteutettu tuomiokapitulin antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Tavoite 3: Uudistetun palkkausjärjestelmän käyttöönoton jatkotyöskentely virastossa ja seurakuntien tukeminen palkkausjärjestelmään liittyvissä kysymyksissä

Arvio: Hiippakuntasihteereiden, notaarin ja toimistosiheteereiden vaativuusryhmiä on korotettu vuonna 2009. Palkkausjärjestelmään liittyviä kysymyksiä on tarkasteltu muuan muassa kirkkoherrojen ja talousvastaavien kokouksessa Espoossa 14.9.2009. Myös muissa tuomiokapitulin järjestämissä koulutus- ja neuvottelutilanteissa kehittämisasiaa on pidetty esillä.

Tavoite 4: Tuomiokapitulissa käyttöönotetun arkistonmuodostussuunnitelman sisäänajo

Arvio: Uuden arkistonmuodostussuunnitelman käyttämisen myötä on saatu kokemusta sen toimivuudesta ja päivitystarpeista. Notaari ja kirkkohallituksen arkistonhoitaja pitivät tuomiokapitulin henkilökunnalle koulutuspäivän, jonka yhteydessä sovittiin jatkotoimista 2010.

Tavoite 5: Espoon hiippakunnassa toteutetun verkko-osaamisen pilottikoulutuksen hyödyntäminen

Arvio: Hengellinen elämä verkossa - projekti on ollut esillä kirkkoherrojen kokouksessa, hiippakunnan viestintävastaavien tapaamisessa ja piispantarkastuksissa. Tuomiokapitulin viraston työntekijöiden verkko-osaamista on vahvistettu.

HIIPPAKUNTIEN LUOTTAMUSHENKILÖT JA HENKILÖKUNTA VUONNA 2009

Turun arkkihiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Heikkilä Pekka, puheenjohtaja
Kujanen Jaana, varapuheenjohtaja
Aaltonen Niko
Hollmén Kimmo
Koivisto Kimmo
Korpela Simo
Lammi Altti
Määttänen Annika
Posio Jussi
Saine Harri
Santala Osmo
Sokura Veli-Matti
Torpo Risto
Vanto Matti

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Hermonen Merja
Kairavuo Jani 1.1.–31.3.2009
Koskenniemi Erkki
Mäkitalo Milla 1.4.2009 lukien
Rantala Tapani
Rissanen Seppo
Seppälä Tapio
Vesti Aino

Tuomiokapitulin jäsenet

Mäkinen Kari, piispa
Paarma Jukka, arkkipiispa
Heikola Rauno, tuomiorovasti
Kalliala Kaarlo, hiippakuntadekaani
Mäkinen Matti, lakimiesasessori
Ranta Helge, pappisasessori
Uusitalo Reetta, maallikkojäsen
Vahtola Pirjo, pappisasessori

Tuomiokapitulin henkilökunta

Mäkinen Kari, piispa
Paarma Jukka, arkkipiispa
Aaltonen Heli, kasvatuksen hiippakuntasihteeri vv. 1.5.–31.7.2009
Hellman Nils-Erik, notaari
Hermansson Daily, siivooja (osa-aikainen)
Hillukkala Paula, diakonian hiippakuntasihteeri vv. 1.1.–31.12.2009
Kalliala Kaarlo, hiippakuntadekaani
Karjalainen Pia, toimistosihteeri
Majatie Petri, kuurojenpappi
Maunuksela Tuija, vankiladiakoni
Mäkinen Matti, lakimiesasessori
Mäntyranta Mika, jumalanpalveluselämän hiippakuntasihteeri
Pihl Arja, piispan sihteeri
Ranta Helge, pappisasessori
Rauma Kaisa, vs. diakonian hiippakuntasihteeri 12.1.–31.12.2009
Ruotsalo Pertti, projektityöntekijä
Salovaara Kirsti, notaari
Sandelin Heli, projektityöntekijä 8.1.–31.5.2009
Strömberg Sinikka, toimistosihteeri
Vahtola Pirjo, pappisasessori
Vaura Tuomas, kesätyöntekijä
Virta Annu, toimistosihteeri

Yhteistyösopimukseen Suomen
Lähetysseuran kanssa perustuen:
Purho Liisa, hiippakunnan lähetyssihteeri

Tampereen hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Pieski Osmo, puheenjohtaja
 Aarnio Antero
 Alajoki Asko
 Ali-Löytty Heikki
 Hellsten Eeva-Liisa
 Huusari Hannu
 Häggroth Liisa
 Korpela Marja-Leena
 Mäkinen Janne
 Pietilä Leena
 Rissanen Jari
 Salminen Pentti
 Tahlo Jarmo
 Yrjölä Katariina

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Antola Markku
 Olkinuora Hilkka, varapuheenjohtaja
 Paarlahti Teemu
 Pelkonen Heikki
 Piispanen Matti
 Rämä Timo
 Tammisalo Minnamaria

Tuomiokapitulin jäsenet

Repo Matti, piispa
 Alaja Riitta, maallikkojäsen
 Hallikainen Olli, tuomiorovasti
 Hukari Ari, hiippakuntadekaani
 Häikiö Leevi, lakimiesasessori
 Rantavaara Ari, pappisasessori
 Toivio Heikki, pappisasessori

Tuomiokapitulin henkilökunta

Repo Matti, piispa
 Haavisto Liisi, toimistosihteeri
 Hoffrén Pirjo, vastaanottosihteeri
 Holopainen Jussi, hiippakuntasihteeri
 Hukari Ari, hiippakuntadekaani
 Häikiö Leevi, lakimiesasessori
 Laukkonen Hannu, notaari
 Mikkola Matti, hiippakuntasihteeri
 14.2.2009 saakka
 Ora-Tuominen Sanna, hallintosihteeri
 Pitkäranta Maria, hiippakuntasihteeri
 Ranta Aija-Leena, hiippakuntakanttori
 Sulander Mikko, hiippakuntasihteeri
 1.5.2009 lukien

Oulun hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Hautamäki Esko, puheenjohtaja
 Eilittä Pekka
 Haipola Pertti
 Hentilä-Määttä Henna
 Isotalus Alpo
 Jomppanen Jouni Ilmari
 Jouppila Riitta
 Jämsä Mikko
 Järviluoma Sisko
 Koukkari Esa
 Murtoperä Martti
 Myllylä Sirkka-Liisa
 Ollila Marko
 Virta-Kangas Maija-Leena

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Jukkola Tuomo
 Kujala Lauri, varapuheenjohtaja
 Leppälä Anita
 Nissinen Heikki
 Pöyhtäri Vesa
 Salminen Matti
 Soronen Mauno

Tuomiokapitulin jäsenet

Salmi Samuel, piispa, puheenjohtaja
 Pikkarainen Matti, tuomiorovasti
 Aspfors Raimo, pappisasessori
 30.9.2009 saakka
 Rehumäki Pekka, pappisasessori
 1.10.2009 lukien
 Niemelä Pauli, pappisasessori
 Nokela Rauni, maallikkojäsen
 Pesonen Niilo, hiippakuntadekaani
 Rahja Osmo, lakimiesasessori

Tuomiokapitulin henkilökunta

Salmi Samuel, piispa
 Arhippainen Raili, toimistosihteeri
 Asikainen Pekka, hiippakuntasihteeri,
 vv. 30.6.2009 saakka
 Helenius Timo, hiippakuntasihteeri,
 vv. 17.8.2009 lukien
 Hyyryläinen Anja, hiippakuntakanttori
 Kuikka Mirva, vs. hiippakuntasihteeri
 Lankinen Jouko, hiippakuntasihteeri,
 vv. 19.10.2009 lukien
 Niittyvuopio Erva, saamelaistyön sihteeri
 Pesonen Niilo, hiippakuntadekaani
 Rahja Osmo, lakimiesasessori
 Salmi Hannele, hiippakunta-assistentti
 Sillanpää Anneli, toimistosihteeri
 Tirola Kaija, vs. hiippakuntasihteeri
 Tirola Kari, vs. hiippakuntasihteeri
 Vuorma Anna-Maija, toimistosihteeri
 Äärelä Outi, notaari

Lähetystoimisto (SLS)

Hiltunen Paula, kasvatussihteeri/lapsi- ja
 nuorisotyö
 Kauppi Eeva, lähetystoimistonhoitaja
 Kopperoinen Marja, lähetyskasvatussihteeri
 Laurila Matti, lähetyssihteeri

Mikkelin hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Himanen Raimo, puheenjohtaja
 Anttila Maire
 Anttonen Paula
 Eerola Seppo
 Hahtola Eeva-Riitta
 Kirves Lauri
 Liukko Rauni
 Loikkanen Olli
 Mohell Matti
 Mäkelä Jouko
 Rasimus Risto
 Rikala Tuula
 Sahamies Arto
 Tulokas Anna-Stina

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Helén Kari
 Hänninen Pirkko
 Kalliomäki Maija
 Kosonen Erkki
 Marttila Hannu
 Nuto Annukka, varapuheenjohtaja
 Pietiläinen Jaana

Tuomiokapitulin jäsenet

Huotari Voitto, piispa 31.1.2009 saakka
 Häkkinen Seppo, piispa, 1.2.2009 lukien
 Karvinen Helli, maallikkojäsen
 Klemola Jyri, lakimiesasessori
 Mattila Ouri, hiippakuntadekaani
 Palm Juha, pappisasessori
 Pylkkänen Sirkka, pappisasessori
 Salo Simo S., tuomiorovasti

Tuomiokapitulin henkilökunta

Huotari Voitto, piispa 31.1.2009 saakka
 Häkkinen Seppo, piispa, 1.2.2009 lukien
 Aalto Tiina, vt. toimistosihteeri 1.4.2009 lukien
 Harju Ulla-Maija, hiippakuntasihteeri
 Klemola Jyri, lakimiesasessori
 Laukkanen Seppo, kuurojenpappi
 Mattila Ouri, hiippakuntadekaani
 Mäkelä Senja, toimistosihteeri, vv. 1.4.2009 lukien
 Peura Esa-Matti, hiippakuntasihteeri, 22.4.2009 saakka
 Rouhiainen Sirkka, hiippakuntakanttori, 28.2.2009 saakka
 Silvonen-Jokinen Leena, notaari
 Suomela Eeva, toimistosihteeri
 Teittinen Anne, toimistosihteeri
 Tähkäpää Ari, hiippakuntasihteeri
 Vuorikari Merja, vt. hiippakuntasihteeri 31.7.2009 saakka, hiippakuntasihteeri 1.8.2009 lukien

Borgå stift
Porvoon hiippakunta

Stiftsfullmäktige, lekmän
Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Knuts Lars-Runar, ordförande
 Sveholm Pehr, vice ordförande
 Aaltonen Monica
 Broo Bengt
 Engblom Magnus
 Erickson Gerd
 Lawast Ruth
 Lindbäck Peter
 Monnberg Tove
 Nyberg Stig
 Näse Gun-Maj
 Sjöbacka Kristian
 Snellman Hans
 Åminne Cecilia

Stiftsfullmäktige, präster
Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Ekholm Camilla, (från 1.8.2009)
 Fernström Stig-Olof
 Klingenberg Johan
 Lassila Max-Olav
 Liljeström Helene
 Puiras Margareta (till 31.7.2009)
 Sandell Torsten
 Westerlund Johan

Domkapitlets medlemmar
Tuomiokapitulin jäsenet

Björkstrand Gustav, biskop (till 31.10.2009)
 Vikström Björn, biskop (från 1.11.2009)
 Lindgård Mats, vice ordförande, domprost
 Ekstrand Sixten, stiftsdekan
 Laxell Anders, prästassessor (från 1.4.2009)
 Lemberg Roberg, prästassessor (från 1.10.2009)
 Saarukka Karin, lekmannamedlem
 Syrén Roger, prästassessor (till 30.9.2009)
 Träbacka Bror, prästassessor (till 31.3.2009)
 Österholm Kasten, lagfaren assessor

Domkapitlets personal
Tuomiokapitulin henkilökunta

Björkstrand Gustav, biskop (till 31.10.2009)
 Vikström Björn, biskop (från 1.11.2009)
 Abrahamsson Clas, notarie
 Andersson Kjell, vaktmästare
 Ekstrand Sixten, stiftsdekan
 Hellberg Jan, stiftssekreterare
 Hietanen Perttu, gårdskarl-eldare (66 %)
 Lönnqvist Susanne, byråsekreterare
 Puiras Margareta, stiftssekreterare (från 1.8.2009)
 Rosqvist Kristina, byråsekreterare
 Sandell Tua, stiftssekreterare (50 %)
 Särs Asta, stiftssekreterare (50 %)
 Tallberg Christine, byråsekreterare
 Österholm Kasten, lagfaren assessor

Kuopion hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Kemppainen Raili, puheenjohtaja
 Huttunen Markku, varapuheenjohtaja
 Hämäläinen Marja
 Ketonen Matti
 Konttinen Tiia
 Merikoski Yrjö
 Niiranen Pekka
 Pulkkinen Marjatta
 Riikonen Hermann
 Rättyä Maila
 Sirola Elina
 Tervonen Hannu
 Vainio Juhani
 Väistö Eevi

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Apajalahti Seppo 1.1.–12.5.2009
 Leino Reijo
 Niinivaara-Koskell Marja-Leena
 Reinikainen Tiina
 Riikonen Mika 1.1.–31.3.2009
 Ritari Teppo 1.4.–31.12.2009
 Salomaa Heikki
 Salomäki Matti
 Törmälä Anssi 13.5.–31.12.2009

Tuomiokapitulin jäsenet

Riekkinen Wille, piispa
 Alatalo Tuija, lakimiesasessori
 Häkkinen Sakari, hiippakuntadekaani vv. 1.10.2009 lukien
 Kivelä Kimmo, pappisasessori 31.3.2009 saakka, vs. hiippakuntadekaani 1.10.2009 lukien
 Oikarinen Lauri, pappisasessori
 Remes Toivo, maallikkojäsen
 Riikonen Mika, pappisasessori 1.4.2009 lukien

Tuomiokapitulin henkilökunta

Riekkinen Wille, piispa
 Alatalo Tuija, lakimiesasessori
 Antikainen Juha, hiippakuntasihteeri
 Antikainen Marjo-Riitta, ma. hiippakuntasihteeri
 Hartikainen Marjaana, toimistosihteeri
 Helminen Anneli, vankiladiakoni
 Häkkinen Sakari, hiippakuntadekaani, vv. 1.10.2009 lukien
 Juola Sirpa, hiippakuntasihteeri
 Karjalainen Tuula, vankiladiakoni
 Karppinen Osmo, vahtimestari
 Kirkinen Seppo, hiippakuntakanttori
 Kivelä Kimmo, vs. hiippakuntadekaani 1.10.2009 lukien
 Laitanen Seppo, vs. hiippakuntasihteeri 1.10.2009 lukien
 Manninen Teuvo, notaari
 Mäkinen Aulikki, hiippakuntasihteeri, vv. 1.10.2009 lukien
 Pyykönen Kaija, toimistosihteeri

 Koistinen Jukka, lähetyssihteeri (Suomen Lähetysseuran palkkaama)

Lapuan hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Ylinen Jouko, puheenjohtaja
 Kuvaja Matti, varapuheenjohtaja
 Hynynen Marjatta
 Hänninen Tuomas
 Ilkka Leena
 Kirsilä Vuokko
 Kotilainen Marjaana
 Mäki Eeva
 Renko Anna-Maija
 Riihonen Tuomo
 Sariola Pirjo
 Takala Pauliina
 Tarvainen Simo
 Venäläinen Juha

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Haukkala Hannu
 Heinola Antti
 Hiltunen Antti
 Kallio Esko
 Laine Teija
 Latomäki Ulla
 Lehtineva Arto

Tuomiokapitulin jäsenet

Peura Simo, piispa
 Ala-Prinkkilä Jouko, pappisasessori
 Haapakoski Paavo, hiippakuntadekaani
 Ikola Juha, tuomiorovasti
 Kuparinen Jukka, pappisasessori
 Lilja Jussi, lakimiesasessori
 Mieskonen Kaarina, maallikkojäsen

Läsnäolo- ja puheoikeus:
 Ylinen Jouko, hiippakuntavaltuuston
 puheenjohtaja
 Rintamäki Keijo, talouspäällikkö, sihteeri

Tuomiokapitulin henkilökunta

Peura Simo, piispa
 Hirvelä Leena, piispan sihteeri
 Haapakoski Paavo, hiippakuntadekaani
 Harmanen Eija, hiippakuntas sihteeri
 Mäkelä Hilka, hiippakuntas sihteeri diakonia-
 ja yhteiskuntatyö
 Takamaa Reijo, hiippakuntas sihteeri kasvatus
 Peräaho Jussi, hiippakuntapastori
 Jantunen Kai, hiippakuntas sihteeri
 (virkapaikka Jyväskylä)
 Ojala Johanna, hiippakuntakanttori
 (sivutoiminen)
 Jämsén Jukka, hiippakunnan lähetyssihteeri
 (SLS:n virka, virkapaikka Jyväskylä)
 Saukkonen Marja, Lapuan piirin kuurojen-
 pappi (virkapaikka Jyväskylä)
 Lilja Jussi, lakimiesasessori
 Rintamäki Keijo, talouspäällikkö
 Maunumaa Anja, toimistos sihteeri
 (osa-aikainen)
 Klemettilä Anna-Maija, toimistos sihteeri
 (osa-aikainen)
 Saari Margit, toimistos sihteeri 1.10.2009
 lukien
 Poskiparta Jorma, vahtimestari
 Noponen Pirkko, kuntoutussihteeri
 (osa-aikainen)

Kirkon Kauhajoki-hanke

Orsila Markku, hankevastaava
 Korkeaniemi Johanna, hankesihteeri
 1.2.2009 lukien
 Ketola Pete, hankesihteeri 1.2–31.8.2009

Helsingin hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Sahi Timo, puheenjohtaja
 Pitkänen Liisa, varapuheenjohtaja
 Eskola Seikko
 Grönlund Henrietta
 Kantola Tarja
 Koskinen Päivikki
 Laakso Markku
 Mölsä Aulis
 Nurmela Pekka
 Ojala Sami
 Reinikainen Pekka
 Relander Hannele
 Salmela Kaija
 Salomaa Pekka

Hiippakuntavaltuusto pappisjäsenet

Antturi Arto
 Kiilunen Katariina
 Kinnunen Kari Pekka
 Punkka Anni
 Simola Pertti
 Storhammar Riina
 Tuominen Hans

Tuomiokapitulin jäsenet

Huovinen Eero, piispa
 Poutiainen Matti, tuomiorovasti
 Nyström Sirkku, maallikkojäsen
 Vapaavuori Hannu, pappisasessori
 Liimatainen Reijo, pappisasessori
 Saario Ritva, lakimiesasessori
 Ylönen Kaarina, hiippakuntadekaani

Tuomiokapitulin henkilökunta

Huovinen Eero, piispa
 Aaltio Ulla, toimistosihteeri
 Falenius Birgitta, toimistosihteeri
 Jokipaltio Elina, kuurojenpappi
 Haikarainen Raine, hiippakuntasihteeri
 Hämäläinen Heikki, notaari
 Kaartinen Anniina, toimistosihteeri (50 %)
 Lätti Hannu, lähetys sihteeri
 Maununen Maritta, piispan sihteeri
 Mustakallio Antti, piispan teologinen sihteeri
 Poutiainen Kirsti, hiippakuntasihteeri
 Remes Hanna, hiippakuntakanttori
 Ruokanen Juho, atk-tukihenkilö
 Räntilä Jaana, hiippakuntasihteeri
 Saario Ritva, lakimiesasessori
 Saba Mark. monikulttuurisuustyön sihteeri
 Tapola Päivi, toimistosihteeri (50 %)
 Ylönen Kaarina, hiippakuntadekaani

Espoon hiippakunta

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet

Yli-Antola Seppo, puheenjohtaja
 Back Jorma
 Elovaara Anne
 Finskas Matti
 Holopainen Markku
 Karhunen Tuula
 Kurki Veikko
 Lehtipuu Eero
 Rahja Jaakko
 Rajala Inga-Lill
 Salonen Pentti
 Sorvari Heikki
 Toivonen Veikko

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet

Aarto Juhani 1.10.2009 lukien
 Hulmi Sini
 Kiviranta Pekka
 Koivisto Johanna
 Nurmi Mika 1.10.2009 saakka
 Raunio Sirkka-Liisa
 Salo Kalervo
 Tuomi Anna-Kaisa

Tuomiokapitulin jäsenet

Heikka Mikko, piispa
 Halme Ulla-Maija, vs. lakimiesasessori
 1.9.2009 lukien (65 %)
 Kujanpää Antti, tuomiorovasti 1.2.2009
 lukien
 Laitinen Marjatta, tuomiorovasti 31.1.2009
 saakka
 Leino Pekka, lakimiesasessori (1.9.2009
 lukien 35 %)
 Linnoinen Päivi, pappisasessori
 Lumijärvi, Johanna, maallikkojäsen
 Mäenpää Kaiku, pappisasessorin
 tehtävien hoitaja 1.1.–31.7.2009
 Peltonen Kai, hiippakuntadekaani 1.8.2009
 lukien
 Saloranta Hannu, vs. hiippakuntadekaani
 1.1.–31.7.2009, pappisasessori 1.8.2009
 lukien

Tuomiokapitulin henkilökunta

Heikka Mikko, piispa
 Askola Irja, hiippakuntasihteeri (piispan teo-
 loginen erityisavustaja, viestintä, jumalanp.)
 Halme Ulla-Maija, vs. notaari (20 %)
 1.9.2009 lukien
 Halttunen Tarmo, vs. toimistosihteeri
 1.1.–31.7.2009
 Haterma Taina, vs. piispan sihteeri
 1.1.- 31.8.2009
 Härkönen Päivi, piispan sihteeri ja hallin-
 tosihteeri 17.8.2009 lukien
 Jokipaltio Elina, kuurojenpappi (osa-aikainen)
 Keravuori Pilvi, notaari, vv. 1.1.–31.5.2009,
 (20 %) 1.6.2009 lukien
 Latikka Laura Maria, vt. hiippakuntasihteeri
 (kasvatus, työyhteisöjen kehittäminen)
 1.2.–30.9.2009
 Leino Pekka, lakimiesasessori (65 %)
 Lätti Hannu, hiippakunnallinen lähetyssihteeri
 (Suomen Lähetyksseura) (osa-aikainen)
 Nurmi Mika, hiippakuntasihteeri (kasvatus,
 työyhteisöjen kehittäminen) 1.10.2009 lukien
 Oinonen Ulla, vs. notaari 1.1.–31.5.2009
 Partio Eeva, toimistosihteeri
 Parviainen Johanna, yliopistoharjoittelija
 1.4.–31.5.2009
 Peltonen Kai, hiippakuntadekaani
 vv. 1.1.–31.7.2009
 Rossi Liisa, toimistosihteeri
 Saba Mark, Helsingin ja Espoon hiippakunti-
 en maahanmuuttajatyön sihteeri (osa-
 aikainen)
 Saloranta Hannu, vs. hiippakuntadekaani
 1.1.–31.7.2009
 Tuominen Helena, hiippakuntasihteeri (dia-
 konia, yhteiskunnallinen ja kans.väl. vastuu)
 Vihko Mauri, hiippakuntasihteeri (kasvatus,
 työyhteisöjen kehittäminen) 1.–31.1.2009

KIRKON KESKUSRAHASTO
TALOUSARVION TOTEUTUMAVERTAILU 1.1. - 31.12.2009
SITOVUUSTASOITTAIN

	Tot.2009	Budj.2009	Ero 2009	Tot.%
KIRKON ELÄKELAITOS				
00101 Eläketoiminta				
Toimintatuotot	159.346.774	154.600.000	4.746.774	103
Toimintakulut	-137.419.634	-136.404.600	-1.015.034	101
TOIMINTAJÄÄMÄ	21.927.140	18.195.400	3.731.740	121
00108 Sijoitustoiminta				
Toimintatuotot	84.125.839	16.510.000	67.615.839	510
Toimintakulut	-1.622.288	-1.561.900	-60.388	104
TOIMINTAJÄÄMÄ	82.503.550	14.948.100	67.555.450	552
00110 Eläkelaitos, yhteinen				
Toimintakulut	-118.578	-123.500	4.922	96
Siirto rahastoon	-104.312.113	-33.020.000	-71.292.113	316
TOIMINTAJÄÄMÄ	-104.430.690	-33.143.500	-71.287.190	315
00100 KIRKON ELÄKELAITOS				
Toimintatuotot	243.472.613	171.110.000	72.362.613	142
Toimintakulut	-139.160.500	-138.090.000	-1.070.500	101
Siirto rahastoon	-104.312.113	-33.020.000	-71.292.113	316
TOIMINTAJÄÄMÄ	0			
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA				
00200 KIRKON YHTEINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot	2.131.691	2.142.200	-10.509	100
Toimintakulut	-28.041.101	-28.695.600	654.499	98
TOIMINTAJÄÄMÄ	-25.909.410	-26.553.400	643.990	98
HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA				
00301 Turku				
Toimintatuotot	172.940	142.400	30.540	121
Toimintakulut	-1.744.334	-1.711.300	-33.034	102
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.571.394	-1.568.900	-2.494	100
Säästö 2008			2.515	
00302 Tampere				
Toimintatuotot	193.034	136.100	56.934	142
Toimintakulut	-1.320.428	-1.325.100	4.672	100
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.127.393	-1.189.000	61.607	95
00303 Oulu				
Toimintatuotot	290.528	210.700	79.828	138
Toimintakulut	-1.688.149	-1.546.300	-141.849	109
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.397.621	-1.335.600	-62.021	105
Säästö 2008			108.647	
00304 Mikkeli				
Toimintatuotot	36.609	55.000	-18.391	67
Toimintakulut	-1.154.725	-1.199.200	44.475	96
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.118.117	-1.144.200	26.083	98

	Tot.2009	Budj.2009	Ero 2009	Tot. %
00305 Porvoo				
Toimintatuotot	72.102	50.000	22.102	144
Toimintakulut	-1.383.825	-1.402.400	18.575	99
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.311.723	-1.352.400	40.677	97
00306 Kuopio				
Toimintatuotot	171.345	119.500	51.845	143
Toimintakulut	-1.400.227	-1.376.600	-23.627	102
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.228.882	-1.257.100	28.218	98
00307 Lapua				
Toimintatuotot	275.004	245.200	29.804	112
Toimintakulut	-1.503.010	-1.496.200	-6.810	100
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.228.006	-1.251.000	22.994	98
00308 Helsinki				
Toimintatuotot	271.695	242.600	29.095	112
Toimintakulut	-1.604.119	-1.544.600	-59.519	104
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.332.425	-1.302.000	-30.425	102
Muutto väliaikaistiloihin			41.433	
00312 Espoo				
Toimintatuotot	87.462	83.200	4.262	105
Toimintakulut	-1.170.275	-1.215.500	45.225	96
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.082.813	-1.132.300	49.487	96
00360 Tuomiokapitulien toimitilat				
Toimintatuotot	9.731	17.400	-7.669	56
Toimintakulut	-91.317	-125.100	33.783	73
TOIMINTAJÄÄMÄ	-81.586	-107.700	26.114	76
00390 Yhteiset				
Toimintatuotot	400		400	
Toimintakulut	-394.031	-735.000	340.969	54
TOIMINTAJÄÄMÄ	-393.631	-735.000	341.369	54
00300 HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot	1.580.849	1.302.100	278.749	121
Toimintakulut	-13.454.439	-13.677.300	222.861	98
TOIMINTAJÄÄMÄ	-11.873.591	-12.375.200	501.609	96
AVUSTUKSET				
00401 Avustukset seurakunnille				
Toimintakulut	-13.519.070	-12.330.000	-1.189.070	110
TOIMINTAJÄÄMÄ	-13.519.070	-12.330.000	-1.189.070	110
Säästö 2008			1.702.753	
00402 Avustukset yhdistyksille ja laitoksille				
Toimintakulut	-2.493.700	-2.493.700		100
TOIMINTAJÄÄMÄ	-2.493.700	-2.493.700		100
00403 Muut avustukset				
Toimintakulut	-1.327.757	-1.312.400	-15.357	101
TOIMINTAJÄÄMÄ	-1.327.757	-1.312.400	-15.357	101

	Tot.2009	Budj.2009	Ero 2009	Tot. %
00405 Viralliset kolehdit				
Toimintatuotot	279.492	270.000	9.492	104
Toimintakulut	-279.492	-270.000	-9.492	104
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00400 AVUSTUKSET				
Toimintatuotot	279.492	270.000	9.492	104
Toimintakulut	-17.620.020	-16.406.100	-1.213.920	107
TOIMINTAJÄÄMÄ	-17.340.527	-16.136.100	-1.204.427	107
Säästö 2008			1.657.659	
OMAKATTEISET RAHASTOT				
00601 Diakoniarahasto				
Toimintatuotot	718.484	470.000	248.484	153
Toimintakulut	-924.671	-570.000	-354.671	162
Siirto rahastoon	206.187	100.000	106.187	206
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00602 Kv. ja ekumeeninen rahasto				
Toimintatuotot	778.501	50.000	728.501	1.557
Toimintakulut	-748.849		-748.849	
Siirto rahastoon	-29.652	-50.000	20.348	59
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00631 Turun arkkihpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	79.716	48.100	31.616	166
Toimintakulut	-52.253	-22.600	-29.653	231
Siirto rahastoon	-27.463	-25.500	-1.963	108
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00632 Tampereen hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	124.549	45.500	79.049	274
Toimintakulut	-670	-800	130	84
Siirto rahastoon	-123.879	-44.700	-79.179	277
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00633 Oulun hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	12.268	2.900	9.368	423
Toimintakulut	-10.197	-200	-9.997	5.099
Siirto rahastoon	-2.070	-2.700	630	77
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00634 Mikkelin hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	148.688	74.500	74.188	200
Toimintakulut	-38.796	-95.000	56.204	41
Siirto rahastoon	-109.893	20.500	-130.393	-536
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00635 Porvoon hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	69.050	11.900	57.150	580
Toimintakulut	-4.352	-8.000	3.648	54
Siirto rahastoon	-64.698	-3.900	-60.798	1.659
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00636 Kuopion hpk:n tklin rahastot				
Toimintatuotot	247.301	18.200	229.101	1.359
Toimintakulut	-82.806	-28.000	-54.806	296
Siirto rahastoon	-164.495	9.800	-174.295	-1.679
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

	Tot.2009	Budj.2009	Ero 2009	Tot. %
00637 Lapuan hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	176.751	48.000	128.751	368
Toimintakulut	-87.017	-78.000	-9.017	112
Siirto rahastoon	-89.734	30.000	-119.734	-299
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00638 Helsingin hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	50.977	30.000	20.977	170
Toimintakulut	-8.591	-38.100	29.509	23
Siirto rahastoon	-42.386	8.100	-50.486	-523
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00642 Espoon hpk:n tklin rahasto				
Toimintatuotot	34.539	31.000	3.539	111
Toimintakulut	-35.306	-17.000	-18.306	208
Siirto rahastoon	767	-14.000	14.767	-5
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	
00600 OMAKATTEISET RAHASTOT				
Toimintatuotot	2.440.824	830.100	1.610.724	294
Toimintakulut	-1.993.509	-857.700	-1.135.809	232
Siirto rahastoon	-447.315	27.600	-474.915	-1.621
TOIMINTAJÄÄMÄ	0	0	0	

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASEKIRJA 31.12.2009

	sivu
Sisällys	
Toimintakertomus vuodelta 2009	2
Tilinpäätös 31.12.2009	10
Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2009	10
Tase 31.12.2009	11
Investointiosa 2009 ja sen toteutumavertailu	13
Rahoituslaskelma 1.1.-31.12.2009 ja sen toteutumavertailu	14
Tuloslaskelman 1.1.-31.12.2009 toteutumavertailu	15
Liitetiedot	
1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	18
2. Tuloslaskelman liitetiedot	18
3. Taseen liitetiedot	23
4. Vastuositoumukset	30
5. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet	31
6. Omistusyhteisytykset	32
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitus	33
Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	34

KIRKON KESKUSRAHASTO

TOIMINTAKERTOMUS

1.1. – 31.12.2009

I Yleistä taloudesta

Vuosi 2009 alkoi hyvin haasteellisessa ympäristössä. Maailmantalous ja pörssikurssit luisuivat alaspäin vuoden ensimmäisinä kuukausina poikkeuksellisen voimakasta tahtia ja useat pörssi-indeksit saavuttivat maaliskuun alussa yli kymmenen vuoden takaiset pohjansa. Poikkeuksena oli Kiina, jossa kasvua pidettiin massiivisten elvytystoimien ansiosta yllä läpi koko vuoden. Kiinan osakemarkkinat saavuttivatkin pohjansa jo aiemmin vuoden 2008 syksyllä. Muilla merkittävillä talousalueilla rahoitusmarkkinat alkoivat diskontata talouskasvua maaliskuun alusta lähtien, mutta reaalityn lama näyttäisi päättyneen vasta vuoden loppupuoliskolla. Vuoden 2009 suurin teema oli valtioiden ja keskuspankkien suuret elvytystoimet ja poikkeusjärjestelyt, joiden johdosta ohjaukset painettiin ennätysalhaisille tasoille. Pankeille taattiin lähes rajaton likviditeetti ja myös yksityisiä kuluttajia tuettiin erinäisin verohelpotuksin. Nämä toimet palauttivat sijoittajien uskon talouteen ja markkinat alkoivat vähitellen normalisoitua.

II Kirkon eläkelaitos

Eläketoiminta

Eläketoiminta talousarvioon verrattuna on seuraava:

milj. euroa	2008 (tot)	2009 (tot)	2009 (arv)	muutos ed. verrattuna
Eläketoiminnan tulot	152,4	159,3	154,6	4,5 %
Eläketoiminnan menot	125,0	137,4	136,4	9,9 %
Siirto rahastoon	27,4	21,9	18,2	-20,1%

KiEL-palkkasumma oli vuonna 2009 493,3 milj. euroa (v. 2008 477,6 milj. euroa). Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli 3,3 %.

Työnantajien eläkemaksut vaihtelevat välillä 26,37 % - 26,95 % riippuen työntekijöiden lukumäärästä. Työnantajat maksavat tämän maksun lisäksi kirkolliskokouksen vahvistamien perusteiden mukaan määräytyvät työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet. Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan eläkkeen omavastuusta otetaan enintään 25 % omavastuun piiriin. Kirkon eläkejärjestelmässä työntekijöiden eläkemaksut ovat samansuuruiset kuin muissakin järjestelmissä.

Eläketoiminnan menot kasvoivat huomattavasti (+ 9,9 %). Eläkkeitä maksettiin 9,6 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Kehitys jatkuu, koska kirkon työntekijöiden ikärakenne osoittaa, että lähivuosina entistä suurempi osa työntekijöistä tulee jäämään eläkkeelle. Vuonna 2005 voimaan tullut eläkeuudistus saattaa kuitenkin osaltaan myöhentää eläkkeelle siirtymistä, samoin edellä mainittu työkyvyttömyyseläkkeen omavastuuosuus. Eläketoiminnan menoihin sisältyvät tässä tarkastelussa myös eläkeyksikön henkilöstömenot sekä palvelujen ostot (sis. mm.

eläketietojärjestelmän kustannukset). Tietojärjestelmän kustannukset olivat vuonna 2009 2,5 milj. euroa, mikä oli 1,8 % eläke toiminnan menoista (v. 2008 2,3 milj ja 1,8 %).

Eläkemenot eläkelajeittain vuonna 2009

Eläkelaji	euroa	%	kpl
Vanhuuseläke	100.232.034	75,65	13.710
Varhennettu vanhuuseläke	6.933.540	5,23	1.045
Työkyvyttömyyseläke	11.498.905	8,67	3.207
Yksilöllinen varhaiseläke	17.356	0,01	4
Työttömyyseläke	1.513.439	1,14	874
Osa-aikaeläke	2.055.169	1,56	330
Perhe-eläke	10.009.697	7,56	1.913
Ylimääräiset eläkkeet	23.533	0,02	14
Kuntoutusraha	207.923	0,16	15
Yhteensä	132.491.596	100,00	21.112
Muutos edellisestä vuodesta	+ 9,6 % (+ 6,7 %)		+ 7,7 % (+6,7 %)

Seurakuntien maksamat työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuuosuudet olivat 396.906 euroa (v. 2008 615.197 euroa).

Kirkon eläke toimiston toiminnan vaiheittaista siirtoa Kuntien eläkevakuutukseen (Keva) jatkettiin 11.8.2008 tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Vuoden alussa Kevan tarkastajat aloittivat seurakuntien ja seurakuntayhtymien tarkastamisen. Tarkastuksen kohteina olivat vakuuttamisen oikeellisuus, työnantajamaksujen oikea maksaminen sekä palvelussuhderekisteriin tehtävien ilmoitusten oikea tietosisältö ja annettujen aikataulujen noudattaminen. Vuoden loppuun mennessä oli tarkastettu 103 seurakuntataloutta. Tarkastustoiminta on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi.

Keväällä aloitettiin eläke toiminnan kuukausittainen satunnaisotoksiin perustuva laadunvalvonta. Laadunvalvonnan tulokset kirjataan ja raportoidaan säännöllisesti keskusrahaston johtajalle. Keväällä Kevan edustaja siirtyi eläke toimiston päälliköksi. Vuoden aikana kaksi avainhenkilöä jäi eläkkeelle ja kolme siirtyi muihin tehtäviin. Lisäksi kaksi henkilöä siirtyi suunnitellusti Kevan palvelukseen. Henkilöstön määrän väheneminen aikaisti hakemusten kirjauksen, skannauksen ja päätösten postituksen, perhe- ja työttömyyseläkehakemusten sekä koko eläkeneuvonnan siirtämistä Kevaan. Erityisesti eläkeneuvonnan siirto Kevaan paransi asiakaspalvelua merkittävästi.

Suunnitelman mukaisesti siirrettiin vuoden aikana ammatillinen kuntoutus, työkyvyttömyyksien lääketieteellinen arviointi sekä eläkkeiden maksaminen Kevan hoidettaviksi.

Varhaiskuntoutuskurssitoiminta siirrettiin vuoden aikana osittain Lapuan hiippakuntakartanon, hiippakuntien sekä Kirkkohallituksen henkilöstöyksikön tehtäväksi.

Sijoitustoiminta

Eläkerahaston omaisuuden arvo 31.12.2009 oli 824,5 milj. euroa arvostettuna markkinahintaan. Vuoden lopussa sijoitukset olivat hajautetut seuraavasti:

Omaisuuslaji	milj. euroa	%-osuus
Osakkeet	346,4	42,0 %
Suomi	86,1	10,4 %
Eurooppa	112,5	13,7 %
Muu maailma	147,8	17,9 %
Korkosijoitukset	390,1	47,3 %
Euroalueen valtiot	140,4	17,0 %
Yrityslainat	157,9	19,1 %
Kehittyvät markkinat	35,0	4,3 %
Rahamarkkinat	56,8	6,9 %
Vaihtoehtoiset	88,0	10,7 %
Yhteensä	824,5	100 %

Eläkerahaston omaisuuden arvo oli vuotta aiemmin 31.12.2008 674,8 milj. euroa. Eläkerahasto kasvoi vuoden 2009 aikana 150 milj. euroa eli 22,2 %.

Vuosi 2009 oli tuotoiltaan yksi eläkerahaston historian parhaista. Eläkerahaston sijoitustoiminnan nettotulos käyvin arvoin oli vuonna 2009 18,36 %. Paras kuukausituotto oli 6,03 % ja heikoin – 3,27 %. Vuoden aikana arvopaperisijoitukset jäivät vertailuindeksilleen 3,26 prosenttiyksikköä, informaatiosuhteen ollessa – 0,82. Eläkerahaston pitkän aikavälin (1991–2009) sijoitustoiminnan nettotuotto pysyi edelleen erinomaisena, ollen vuoden lopussa 8,46 % p.a. (reaalinen vuosituotto 6,7 % p.a.).

Eläkerahaston johtokunta on laatinut vuodesta 2009 toimintakertomuksen, joka on Kirkkohallituksen toimintakertomuksen liitteenä.

Vastuullisen sijoittamisen projekti toimi hyvin aktiivisesti vuonna 2009. Projektin keskeinen tehtävä on tukea seurakuntia vastuullisen sijoitustoiminnan toteuttamisessa. Osana tätä tehtävää keskusrahasto neuvotteli uuden sopimuksen yritysten vastuullisuusanalyysiin erikoistuneen asiantuntijan Ethixin kanssa. Ethix on avustanut keskusrahastoa sijoitussalkun vastuullisuuden arvioinnissa vuodesta 2007 lähtien. Vuoden 2009 alussa sopimus laajennettiin käsittämään myös seurakuntia. Helsingin, Tampereen, Vantaan ja Espoon seurakuntayhtymät osallistuivat vuoden aikana Ethixin seulontapalveluun. Seurakuntayhtymät ovat yhdessä keskusrahaston kanssa ryhtyneet vaikuttamaan kansainvälisiä normeja rikkoviin yrityksiin. Kirkon omistajapolitiikka hyväksyttiin Kirkkohallituksen täysistunnossa 19.8.2009. Kirkon vastuullisen sijoittamisen neuvottelukunnan valmisteleva omistajapolitiikka linjaa kirkon omistajaohjauksen periaatteita

lähivuosiksi. Omistajapolitiikka täydentää kirkon vastuullisen sijoittamisen ohjeita vuodelta 2007. Poliitiikka sitoo Kirkon keskusrahastoa ja toimii suosituksena myös muille kirkollisille toimijoille. Omistajapolitiikan avulla keskusrahasto tarkentaa omistajakäytäntöjään erityisesti kotimaisiin osakeomistuksiin liittyen.

Vuonna 2008 valmistuneen kirkon eläkemenoennusteen perusteella KiEL-eläkevastuun arvioidaan olevan 31.12.2009 noin 3.456 milj. euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään eräitä eläkerahastoon liittyviä lukuja vuosilta 2004 – 2009 (rahasto arvostettuna markkinahintaan):

milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tulos,eläketoiminta	16,9	18,8	15,4	23,1	27,4	21,9
Tulos,sijoitustoiminta	44,9	86,0	76,1	21,9	-144,4	127,8
Rahasto 31.12.	550,5	655,3	746,8	791,8	674,8	824,5
Eläkemeno	97,1	101,1	106,7	113,3	120,9	132,4
Rahasto/eläkemeno	5,67	6,48	7,00	7,00	5,6	6,2
KiEL-palkkasumma	374,9	388,8	399,4	447,4	477,6	493,3
Rahasto/palkkasumma	1,47	1,69	1,87	1,77	1,41	1,67
Kokonaiseläkevastuu	2907,0	3030,0	2800,0	3193,0	3325,0	3456,0
Rahasto/eläkevastuu (%)	18,94	21,63	26,71	24,8	20,3	23,9

III Kirkon keskusrahaston muu toiminta

Keskusrahaston muun toiminnan toteutuminen

milj. euroa	2008 (tot)	2009 (tot)	2009 (arvio)	muutos 2008-09	ylitys/ alitus
Kirkon yhteinen toiminta	21,7	25,9	26,6	19,4 %	0,7
Hiippakunnallinen toiminta	10,8	11,9	12,4	10,2 %	0,5
Avustukset	14,5	17,3	16,1	19,3 %	-1,2
Yhteensä	47,0	55,1	55,1	17,2 %	0,0

Kirkon yhteisen toiminnan ”säästö” budjetoituun verrattuna oli n. 0,7 milj. euroa (3 %).

Kirkon yhteiseen toimintaan sisältyvät määrärahat viiden koko kirkon yhteisen strategisen hankkeen rahoittamiseen. Nämä hankkeet toteutuivat kertomusvuonna seuraavasti:

milj. euroa	2009 (tot)	2009 (arvio)	Ylitys/alitus
Strategian jalkautus	0,2	0,3	0,1
Seurakuntien rakennemuutoksen tukeminen	0,1	0,2	0,1
Hengellinen elämä verkossa	0,8	1,1	0,3
Jäsentietojärjestelmä	0,7	0,8	0,1
HeTa -palvelukeskus	0,6	0,5	-0,1
Yhteensä	2,4	2,9	0,5

Hiippakunnallisen toiminnan ”säästö” budjetoituun verrattuna oli n. 0,5 milj. euroa (4 %). Ero johtui pääosin siitä, että kehittämisavustuksiin varatusta määrärahasta jäi käyttämättä n. 0,3 milj. euroa. Muilta osin poikkeamat eivät olleet merkittäviä.

Avustuksia myönnettiin 1,2 milj. euroa enemmän kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Vuodelta 2008 avustuksia jäi myöntämättä n. 1,7 milj. euroa. Tämä säästynyt osuus käytettiin vuonna 2009, jolloin erityisesti yhdistymisavustusten määrä oli poikkeuksellisen suuri (4,7 milj. euroa).

Toiminnan rahoitus

Keskusrahasto perii seurakuntamaksun ainoastaan perusmaksuna laskennallisen kirkollisveron perusteella. Kirkolliskokous asetti perusmaksun tasoksi vuodelle 2009 8,4 %.

Keskusrahaston tulot määräytyvät kaksi vuotta aikaisempien verotulojen perusteella (vuoden 2009 maksutulot perustuvat vuodelta 2007 toimitettuun verotukseen). Näin ollen seurakuntien verotuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat automaattisesti keskusrahaston tuloihin kahden vuoden viiveellä.

Varsinaisen toiminnan (toimintajäämä) jälkeiset erät ovat kehittyneet seuraavasti vuosina 2008 – 2009:

milj. euroa	2008 (tot)	2009 (tot)	2009 (arvio)
Perusmaksu	49,0	51,4	51,0
Sij.- ja rahoitustoiminta	- 4,2	4,8	2,6
Vuosikate	- 2,1	1,1	-1,5
Satunnaiset erät	0,0	12,9	0,0
Tilikauden tulos	- 3,3	12,5	-3,3

Vuonna 2008 rahoitusarvopapereihin tehtyjä n. 6,6 milj. euron arvonalennuksia pystyttiin kertomusvuonna palauttamaan n. 4,4 milj. euroa. Nämä arvomuutoskirjaukset aiheuttivat sen, että vuosikate oli n. 2,6 milj. euroa arvioitua suurempi eli n. 1,1 milj. euroa.

Kirkkohallitus/kirkon keskusrahasto myi lokakuussa 2009 kaikki omistamansa kiinteistöyhtiöt eli aravatalot Sato Oy:lle. Kaupan kohteina olivat kuusi aravarajoitteiden ja -hinnoittelun piirissä (rajoitusajat päättyvät vuosina 2024-2047) olevaa yhtiötä ja kaksi ns. vapaata yhtiötä, joiden osalta hinta saattoi määräytyä markkinahinnan mukaisesti. Ostajan valintaan kiinnitettiin erityistä huomiota. Kauppa saattoi toteutua ainoastaan, jos ostaja täytti tietyt erityisehdot. Ostajan tuli olla hyvämaineinen toimija, jonka toimiala on vuokra-asuntojen omistaminen. Näin haluttiin turvata

se, että kiinteistöjä peruskorjataan ja vuokralaistoimintaa hallinnoidaan jatkossa asiantuntevasti ja ammattimaisesti. Edelleen edellytettiin, että ostaja pitää kohteet vuokra-asuntokäytössä viiden vuoden ajan kaupanteosta. Tämä jälkimmäinen ehto koski kahta ns. vapaata yhtiötä, jotka voitiin myydä ilman hintarajoitusta. Myyntivoitto tästä kaupasta oli yhteensä n. 12,9 milj. euroa.

Tilikauden tulos on n. 12,5 milj. euroa.

IV Tulevaisuuden näkymät

Kirkon eläkelaitos

Eläkepäästötuotanto

Vuoden lopussa päätettiin eläketoinimiston loppujenkin toimintojen siirrosta aikaistetusti Kevaan 1.1.2010 lukien. Samassa yhteydessä eläketoinimiston seitsemän eläkeammattilaista siirtyivät työskentelemään Kevan tiloissa. Työntekijät ovat kirkon keskusrahaston työntekijöitä, mutta he työskentelevät Kevan työnjohdon alla. Siirtymävaiheen ajan kirkon eläkepäästötuotantoa hoidetaan Kevassa omalla Kirke –eläketietojärjestelmällä.

Eläkelaitoksen eriyttäminen keskusrahaston muusta toiminnasta

Kirkkohallituksen täysistunto päätti tammikuussa 2010 ryhtyä selvittämään kirkon eläkelaitoksen eriyttämistä kirkon keskusrahaston muusta toiminnasta. Kirkon keskusrahastolla on yksi Y-tunnus, jonka alla ovat sekä eläkelaitos että muu toiminta. Näin ollen eläkelaitos ja kirkon keskusrahaston muu toiminta eivät ole ”aidosti” erillisiä. Eläkerahasto on erilliskatteinen rahasto, mutta omaisuus on kirkon keskusrahaston yhteistä omaisuutta. Erillisyyys hoidetaan siten, että eläkerahastolla on muusta keskusrahastosta erillinen pankkitili.

Käytännössä muutos tarkoittaa, että eläkelaitokselle hankitaan oma Y-tunnus. Tämän jälkeen talousarvio ja tilinpäätös ovat jatkossa aidosti kaksiosaisia nykyisen keinoitekoisesti tehdyn jaon sijaan. Tässä vaiheessa ei pyritä eläkelaitoksen osalta hallinnolliseen muutokseen, kysymys on lähinnä teknisestä uudistuksesta.

Eläkerahaston sijoitustoiminta

Eläkerahaston johtokunta on kokouksessaan 17.12.2009 hyväksynyt eläkerahaston sijoitussuunnitelman vuodelle 2010. Eläkerahaston neutraali perusallokaatio on esitetty alla olevassa taulukossa. Johtokunnan tärkeimpiä tehtäviä vuonna 2010 on laatia pidempää ajanjaksoa koskeva sijoitusstrategia kirkon eläkemenoennusteen ja arvioitun eläkevastuun perusteella. On ratkaistava, minkälainen eläkerahaston sijoitusten allokaation tulee olla siinä vaiheessa, kun osaa sijoitustoiminnan tuotosta käytetään eläkkeiden maksuun. Tällä hetkellä on kuitenkin mahdollista säilyttää nykyinen runsaasti osakkeita sisältävä allokaatio, koska vuosittaiset eläkemaksutulot riittävät eläkemenoihin vielä muutaman vuoden ajan.

Omaisuusluokka	peruspaino	min	max
Korkosijoitukset	40 %	30 %	60 %
Osakesijoitukset	40 %	30 %	50 %
Muut sijoitukset	20 %	5 %	30 %
Yhteensä	100 %		

Eläkerahaston johtokunta hyväksyi kokouksessaan 17.12.2009 myös vastuullisen sijoittamisen suunnitelman vuodelle 2010.

Keskusrahaston muu toiminta

Tulonmuodostus

Verotilitykset ovat kehittyneet vuosina 2006 – 2009 seuraavasti:

milj. euroa	muutos 06-07	muutos 07-08	muutos 08-09	kertymä 2009
Kirkollisvero	+ 5,7 %	+ 6,4 %	+ 0,3 %	873
Yhteisövero	+ 6,4 %	+ 3,7 %	-21,4 %	95
Yhteensä	+ 5,8 %	+ 6,0 %	-2,4 %	968

Vuoden 2010 osalta verotuloarviot heikkenevät edelleen. Tätä kirjoitettaessa on tiedossa tammikuun tilitysten suuruus verrattuna edelliseen vuoteen. Sen perusteella kirkollisverotilitysten muutos on n. – 2,7 % ja yhteisöverotilitysten n. – 67 % , yhteensä – 3,7 %.

Seurakuntien oikeutta saada osuus yhteisöveron tuotosta perustellaan usein hautaustoimen, väestökirjanpitoon liittyvien tehtävien ja kansallisen kulttuuriperinnön hoitokustannuksilla. Näiden tehtävien hoitamiseen seurakunnat käyttivät tilinpäätöstietojen 2008 mukaan 141 milj. euroa. Hautaustoimen kustannusten osuus oli 104 milj. euroa. Vuonna 2009 kirkon saama yhteisövero-osuus ei riittänyt edes hautatoimen kustannuksiin, vaikka kirkon osuutta yhteisöveron tuotosta nostettiin (1,75 % -> 2,55%).

Koska keskusrahaston tulot määräytyvät kaksi vuotta aikaisempien verotulojen perusteella, reaalitalouden taantuma vuonna 2009 vaikuttaa keskusrahaston talouteen vuonna 2011.

V Tilikauden tulos

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Keskusrahaston tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja on 12,5 M€. Tilikauden toteutunut tulos (muu kuin eläkelaitos) talousarvioon verrattuna on seuraava:

milj. euroa	2008	2009(tot)	2009(arv)	2008-09 muutos	tot-arvio erotus
Kirkon yhteinen toiminta					
Toimintatuotot	3,0	2,1	2,1	-30,0 %	0,0
Toimintakulut	-24,7	-28,0	-28,7	13,4 %	0,7
Toimintajäämä	-21,7	-25,9	-26,6	19,4 %	0,7
Hiippakunnallinen toiminta					
Toimintatuotot	1,4	1,6	1,3	14,3 %	0,3
Toimintakulut	-12,2	-13,5	-13,7	10,7 %	0,2
Toimintajäämä	-10,8	-11,9	-12,4	10,2 %	0,5

milj. euroa	2008	2009(tot)	2009(arv)	2008-09	tot-arvio
Avustukset				muutos	erotus
Toimintatuotot	0,3	0,3	0,3	0,0 %	0,0
Toimintakulut	-14,8	-17,6	-16,4	18,9 %	-1,2
Toimintajäämä	-14,5	-17,3	-16,1	19,3 %	-1,2
Toimintakate	-47,0	-55,1	-55,1	17,2 %	0,0
Seurakuntamaksut	49,0	51,4	51,0	4,9 %	0,4
Sij.- ja rahoitustoiminta	-4,2	4,8	2,6		2,2
Vuosikate	-2,1	1,1	-1,5		2,6
Poistot	-1,2	-1,4	-1,8	16,7 %	0,4
Satunnaiset erät	0,0	12,9	0,0		12,9
Tilikauden tulos	-3,3	12,5	-3,3		15,9
Tilinpäätössiirrot	0,1	0,5	0,5		0,0
Tilikauden yli/alijäämä	-3,2	13,1	-2,8		15,9

Keskusrahaston talous on vuonna 2009 arvopaperien arvonalennusten palautusten ja aravakiinteistöjen myynnistä saatujen satunnaisten myyntivoittojen takia ylijäämäinen.

VI Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kirkkohallitus esittää, että keskusrahaston tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Tilikauden tulos	12.535.325,54
Rahastosiirrot	
Tekijänoikeusrahasto	511.076,90
Muut rahastot	<u>24.526,00</u>
	535.602,90
Tilikauden ylijäämä	13.070.928,44

Tilikauden ylijäämä kirjataan oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien ylijäämään.

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2009

VARSINAINEN TOIMINTA	2009	2008
KIRKON ELÄKELAITOS		
Toimintatuotot	243 472 612,73	52 554 398,48
Toimintakulut	-139 160 500,10	-127 791 677,51
Siirto omakatteiseen eläkerahastoon	-104 312 112,63	75 237 279,03
Toimintajäämä	0,00	0,00
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA		
Toimintatuotot	2 131 691,11	3 030 414,96
Toimintakulut	-28 041 100,90	-24 699 572,26
Toimintajäämä	-25 909 409,79	-21 669 157,30
HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA		
Toimintatuotot	1 580 848,75	1 365 773,42
Toimintakulut	-13 454 439,33	-12 201 676,98
Toimintajäämä	-11 873 590,58	-10 835 903,56
AVUSTUKSET		
Toimintatuotot	279 492,30	336 034,53
Toimintakulut	-17 620 019,61	-14 807 875,80
Toimintajäämä	-17 340 527,31	-14 471 841,27
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT		
Toimintatuotot	2 440 824,39	-610 971,57
Toimintakulut	-1 993 509,19	-1 174 349,84
Siirto omakatteiseen rahastoon	-447 315,20	1 785 321,41
Toimintajäämä	0,00	0,00
TOIMINTAKATE	-55 123 527,68	-46 976 902,13
SEURAKUNTAMAKSUT	51 425 952,42	49 008 426,66
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Toimintatuotot	5 131 600,45	-3 825 405,50
Toimintakulut	-371 933,53	-361 058,34
Toimintajäämä	4 759 666,92	-4 186 463,84
VUOSIKATE	1 062 091,66	-2 154 939,31
POISTOT		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 397 343,89	-1 187 461,44
	-1 397 343,89	-1 187 461,44
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT		
Satunnaiset tuotot	13 032 158,36	0,00
Satunnaiset kulut	-161 580,59	0,00
	12 870 577,77	0,00
TILIKAUDEN TULOS	12 535 325,54	-3 342 400,75
TILINPÄÄTÖSSIIRROT		
Rahastojen muutos	535 602,90	116 266,92
	535 602,90	116 266,92
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	13 070 928,44	-3 226 133,83

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASE 31.12.2009

	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	<u>869 616,26</u>	<u>577 844,11</u>
Aineettomat hyödykkeet	869 616,26	577 844,11
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 958 173,13	1 960 541,13
Rakennukset ja rakennelmat	11 425 664,70	8 770 207,79
Koneet ja kalusto	326 950,18	327 410,95
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>3 909 112,63</u>	<u>2 402 146,44</u>
Aineelliset hyödykkeet	17 619 900,64	13 460 306,31
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	<u>17 068 969,30</u>	<u>19 236 425,11</u>
Sijoitukset	17 068 969,30	19 236 425,11
	35 558 486,20	33 274 575,53
OMAKATTEINEN ELÄKERAHASTO		
Sijoitukset	85 836 770,51	83 285 626,46
Saamiset	12 330 493,97	12 226 174,05
Rahoitusarvopaperit	674 117 589,44	572 273 702,63
Rahat ja pankkisaamiset	<u>3 584 850,97</u>	<u>3 240 190,84</u>
	775 869 704,89	671 025 693,98
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT		
Sijoitukset	1 325 193,69	1 325 193,69
Saamiset	69 908,42	45 122,03
Rahoitusarvopaperit	10 372 046,28	10 445 631,51
Rahat ja pankkisaamiset	<u>598 689,01</u>	<u>495 434,67</u>
	12 365 837,40	12 311 381,90
TUOMIOKAPITULIT	1 478 149,21	1 341 806,96
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset	351 796,46	282 796,69
Lyhytaikaiset	<u>12 690 724,64</u>	<u>11 744 805,53</u>
Saamiset	13 042 521,10	12 027 602,22
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	47 288 032,98	36 829 764,86
Muut arvopaperit	<u>0,00</u>	<u>171 000,00</u>
Rahoitusarvopaperit	47 288 032,98	37 000 764,86
Rahat ja pankkisaamiset	10 105 386,09	10 945 855,77
	70 435 940,17	59 974 222,85
	895 708 117,87	777 927 681,22

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASE 31.12.2009

	31.12.2009	31.12.2008
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	7 051 529,26	7 051 529,26
Sidotut rahastot	836 824,17	1 372 427,07
Muut rahastot	37 004 550,29	37 004 550,29
Edellisten tilikausien ylijäämä	29 922 518,90	33 148 652,73
Tilikauden yli/alijäämä	<u>13 070 928,44</u>	<u>-3 226 133,83</u>
	87 886 351,06	75 351 025,52
OMAKATTEINEN ELÄKERAHASTO		
Oma pääoma	773 953 829,67	669 641 717,04
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen	<u>1 915 875,22</u>	<u>1 383 976,94</u>
	775 869 704,89	671 025 693,98
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT		
Oma pääoma	12 217 833,91	11 906 860,96
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen	<u>148 003,49</u>	<u>404 520,94</u>
	12 365 837,40	12 311 381,90
TUOMIOKAPITULIT	1 478 149,21	1 341 806,96
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	28 538,28	5 073,24
Ostovelat	1 598 307,65	1 515 571,79
Muut velat	3 508 907,09	3 589 253,51
Siirtovelat	<u>12 972 322,29</u>	<u>12 787 874,32</u>
	18 108 075,31	17 897 772,86
	18 108 075,31	17 897 772,86
	895 708 117,87	777 927 681,22

KIRKON KESKUSRAHASTO
INVESTOINTIOSA 2009 JA SEN TOTEUMAVERTAILU

	Toteuma 2008	Toteuma 2009	Talousarvio 2009	Ero
Kiinteistöinvestoinnit				
Kirkon toimitalo	273 532,83	54 055,89	170 000,00	115 944,11
Järvenpään kurssikeskus	262 731,85	407 133,36	350 000,00	-57 133,36
Hiippakuntien kiinteistöt	426 222,06	2 154 030,67	2 000 000,00	-154 030,67
Sipoon kiinteistö	0,00	10 309,92	15 000,00	4 690,08
Kiinteistöinvestoinnit	962 486,74	2 625 529,84	2 535 000,00	-90 529,84
Tietojärjestelmäinvestoinnit				
Keskushallinnon ja kirkon yht.	1 900 485,07	2 771 101,20	4 455 000,00	1 683 898,80
He-Ta investoinnit	0,00	0,00	2 000 000,00	2 000 000,00
Verkkoviestintäinvestoinnit	230 281,09	341 923,36	250 000,00	-91 923,36
Hengellinen elämä verkossa	53 558,00	0,00	185 000,00	185 000,00
Tietojärjestelmäinvestoinnit	2 184 324,16	3 113 024,56	6 890 000,00	3 776 975,44
Laite- ja kalustohankinnat				
Kirkkohallitus	107 029,37	98 844,12	295 000,00	196 155,88
Tuomiokapitulit	130 754,29	13 679,85	20 000,00	6 320,15
Laite- ja kalustohankinnat	237 783,66	112 523,97	315 000,00	202 476,03
Investointimenot yhteensä	3 384 594,56	5 851 078,37	9 740 000,00	3 888 921,63

KIRKON KESKUSRAHASTO
RAHOITUSLASKELMA 1.1. - 31.12.2009 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Talousarvio 2009
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	-2 154 939,31	1 062 091,66	-1 555 000,00
Satunnaiset erät	0,00	12 870 577,77	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	<u>0,00</u>	<u>-13 632,00</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	-2 154 939,31	13 919 037,43	-1 555 000,00
Investoinnit			
Investointimenot	-3 384 594,56	-5 851 078,37	-9 740 000,00
Pysyvien vastaavien myyntitulot	0,00	16 000,00	0,00
Sijoitukset	<u>-14 374 478,18</u>	<u>2 167 455,81</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	-17 759 072,74	-3 667 622,56	-9 740 000,00
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	-19 914 012,05	10 251 414,87	-11 295 000,00
Rahoitustoiminnan rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 857 632,45	210 302,45	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Pitkäaikaisten saamisten muutos	112 025,44	-68 999,77	120 000,00
Lyhytaikaisten saamisten muutos	<u>7 394 318,71</u>	<u>-945 919,11</u>	<u>0,00</u>
	7 506 344,15	-1 014 918,88	120 000,00
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	5 648 711,70	-804 616,43	120 000,00
Rahavarojen muutos	-14 265 300,35	9 446 798,44	-11 175 000,00
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.			
Rahat ja pankkisaamiset	10 945 855,77	10 105 386,09	
Rahoitusarvopaperit	<u>37 000 764,86</u>	<u>47 288 032,98</u>	
	47 946 620,63	57 393 419,07	48 210 000,00
Rahavarat 1.1.			
Rahat ja pankkisaamiset	5 534 249,19	10 945 855,77	
Rahoitusarvopaperit	<u>56 677 671,79</u>	<u>37 000 764,86</u>	
	62 211 920,98	47 946 620,63	59 385 000,00
Rahavarojen muutos	-14 265 300,35	9 446 798,44	-11 175 000,00

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMAN 1.1. - 31.12.2009 TOTEUTUMAVERTAILU

VARSINAINEN TOIMINTA	Toteutuma 2009	Talousarvio 2009	Ero 2009	Tot %
KIRKON ELÄKELAITOS				
Toimintatuotot				
Korvaukset	16 038,75	0,00	16 038,75	
Maksutuotot	159 318 514,04	154 600 000,00	4 718 514,04	103,1
Vuokratuotot	3 961 800,82	3 840 000,00	121 800,82	103,2
Sijoitustuotot	<u>80 176 259,12</u>	<u>12 670 000,00</u>	<u>67 506 259,12</u>	632,8
Toimintatuotot	243 472 612,73	171 110 000,00	72 362 612,73	142,3
Toimintakulut				
Eläkekulut	-132 418 245,12	-131 000 000,00	-1 418 245,12	101,1
Henkilöstökulut	-1 221 839,72	-1 436 100,00	214 260,28	85,1
Palvelujen ostot	-4 664 442,76	-4 832 700,00	168 257,24	96,5
Vuokrat ja vastikkeet	-710 548,46	-601 200,00	-109 348,46	118,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 182,21	-5 000,00	817,79	83,6
Muut kulut	<u>-141 241,83</u>	<u>-215 000,00</u>	<u>73 758,17</u>	65,7
Toimintakulut	-139 160 500,10	-138 090 000,00	-1 070 500,10	100,8
Siirto omakatteiseen eläkerahastoon	-104 312 112,63	-33 020 000,00	-71 292 112,63	315,9
Toimintajäämä	0,00	0,00	0,00	
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot				
Korvaukset	423 350,67	438 000,00	-14 649,33	96,7
Maksutuotot	1 202 945,38	1 210 100,00	-7 154,62	99,4
Vuokratuotot	256 985,31	264 900,00	-7 914,69	97,0
Kolehdit ja lahjoitustuotot	93 228,40	101 000,00	-7 771,60	92,3
Tuet ja avustukset	133 458,63	123 200,00	10 258,63	108,3
Muut tuotot	<u>21 722,72</u>	<u>5 000,00</u>	<u>16 722,72</u>	434,5
Toimintatuotot	2 131 691,11	2 142 200,00	-10 508,89	99,5
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-14 920 216,00	-15 794 400,00	874 184,00	94,5
Palvelujen ostot	-9 304 705,62	-8 615 200,00	-689 505,62	108,0
Vuokrat ja vastikkeet	-308 956,62	-391 000,00	82 043,38	79,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 009 489,93	-1 047 400,00	37 910,07	96,4
Avustukset ja toimintarahat	-1 412 525,98	-1 361 000,00	-51 525,98	103,8
Muut kulut	<u>-1 085 206,75</u>	<u>-1 486 600,00</u>	<u>401 393,25</u>	73,0
Toimintakulut	-28 041 100,90	-28 695 600,00	654 499,10	97,7
Toimintajäämä	-25 909 409,79	-26 553 400,00	643 990,21	97,6
HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot				
Korvaukset	12 276,50	0,00	12 276,50	
Maksutuotot	732 124,64	470 600,00	261 524,64	155,6
Vuokratuotot	25 304,26	28 000,00	-2 695,74	90,4
Kolehdit ja lahjoitustuotot	438 125,37	430 200,00	7 925,37	101,8
Tuet ja avustukset	290 063,54	287 400,00	2 663,54	100,9
Muut tuotot	<u>82 954,44</u>	<u>85 900,00</u>	<u>-2 945,56</u>	96,6
Toimintatuotot	1 580 848,75	1 302 100,00	278 748,75	121,4
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-8 308 412,26	-8 291 000,00	-17 412,26	100,2
Palvelujen ostot	-2 985 637,14	-3 405 300,00	419 662,86	87,7
Vuokrat ja vastikkeet	-835 206,64	-789 900,00	-45 306,64	105,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-557 499,61	-551 700,00	-5 799,61	101,1
Avustukset ja toimintarahat	-749 668,99	-491 000,00	-258 668,99	152,7
Muut kulut	<u>-18 014,69</u>	<u>-148 400,00</u>	<u>130 385,31</u>	12,1
Toimintakulut	-13 454 439,33	-13 677 300,00	222 860,67	98,4
Toimintajäämä	-11 873 590,58	-12 375 200,00	501 609,42	95,9

AVUSTUKSET

Toimintatuotot	279 492,30	270 000,00	9 492,30	103,5
Toimintakulut	-17 620 019,61	-16 406 100,00	-1 213 919,61	107,4
Toimintajäämä	-17 340 527,31	-16 136 100,00	-1 204 427,31	107,5

MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT

Toimintatuotot				
Maksutuotot	46 844,65	16 300,00	30 544,65	287,4
Vuokratuotot	106 851,81	102 200,00	4 651,81	104,6
Kolehdit ja lahjoitustuotot	570 517,74	393 000,00	177 517,74	145,2
Tuet ja avustukset	14 061,53	8 000,00	6 061,53	175,8
Sijoitustuotot	1 692 185,66	310 600,00	1 381 585,66	544,8
Muut tuotot	<u>10 363,00</u>	<u>0,00</u>	<u>10 363,00</u>	
Toimintatuotot	2 440 824,39	830 100,00	1 610 724,39	294,0
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-5 054,80	-6 400,00	1 345,20	79,0
Palvelujen ostot	-52 494,34	-47 700,00	-4 794,34	110,1
Vuokrat ja vastikkeet	-42 991,05	-45 500,00	2 508,95	94,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 641,82	-2 500,00	-23 141,82	1 025,7
Avustukset ja toimintarahat	-1 867 327,18	-725 600,00	-1 141 727,18	257,3
Muut kulut	<u>0,00</u>	<u>-30 000,00</u>	<u>30 000,00</u>	0,0
Toimintakulut	-1 993 509,19	-857 700,00	-1 135 809,19	232,4
Siirto omakatteiseen rahastoon	-447 315,20	27 600,00	-474 915,20	-1 620,7
Toimintajäämä	0,00	0,00	0,00	

TOIMINTAKATE	-55 123 527,68	-55 064 700,00	-58 827,68	100,1
---------------------	-----------------------	-----------------------	-------------------	--------------

SEURAKUNTAMAKSUT	51 425 952,42	50 950 000,00	475 952,42	100,9
-------------------------	---------------	---------------	------------	-------

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Toimintatuotot				
Korkotuotot	1 245 159,80	1 452 000,00	-206 840,20	85,8
Vuokratuotot	687 744,11	650 500,00	37 244,11	105,7
Muut rahoitustuotot	-1 200 515,55	871 000,00	-2 071 515,55	-137,8
Rahoitusarvopap. arvomuutokset	<u>4 399 212,09</u>	<u>0,00</u>	<u>4 399 212,09</u>	
Toimintatuotot	5 131 600,45	2 973 500,00	2 158 100,45	172,6
Toimintakulut				
Korkokulut	-239,95	0,00	-239,95	
Vastikkeet	-276 647,18	-292 100,00	15 452,82	94,7
Muut rahoituskulut	<u>-95 046,40</u>	<u>-92 000,00</u>	<u>-3 046,40</u>	103,3
Toimintakulut	-371 933,53	-384 100,00	12 166,47	96,8
Toimintajäämä	4 759 666,92	2 589 400,00	2 170 266,92	183,8

VUOSIKATE	1 062 091,66	-1 525 300,00	2 587 391,66	
------------------	---------------------	----------------------	---------------------	--

POISTOT	-1 397 343,89	-1 800 000,00	402 656,11	77,6
----------------	---------------	---------------	------------	------

SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot	13 032 158,36	0,00	13 032 158,36	
Satunnaiset kulut	-161 580,59	0,00	-161 580,59	
	12 870 577,77	0,00	12 870 577,77	

TILIKAUDEN TULOS	12 535 325,54	-3 325 300,00	15 860 625,54	
-------------------------	----------------------	----------------------	----------------------	--

TILINPÄÄTÖSSIIRROT	535 602,90	539 900,00	-4 297,10	99,2
---------------------------	------------	------------	-----------	------

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	13 070 928,44	-2 785 400,00	15 856 328,44	
--------------------------------	----------------------	----------------------	----------------------	--

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMAN 1.1. - 31.12.2009 TOTEUTUMAVERTAILU
TUOTTO- JA KULULAJEITTAIN

	Toteutuma 2009	Talousarvio 2009	Ero 2009	Tot %
VARSINAINEN TOIMINTA				
Toimintatuotot				
Korvaukset	451 665,92	438 000,00	13 665,92	103,1
Maksutuotot	161 300 428,71	156 297 000,00	5 003 428,71	103,2
Vuokratuotot	4 350 942,20	4 235 100,00	115 842,20	102,7
Kolehdit ja lahjoitustuotot	1 381 363,81	1 194 200,00	187 163,81	115,7
Tuet ja avustukset	437 583,70	418 600,00	18 983,70	104,5
Sijoitustuotot	81 868 618,77	12 980 600,00	68 888 018,77	630,7
Muut tuotot	<u>114 866,17</u>	<u>90 900,00</u>	<u>23 966,17</u>	126,4
Toimintatuotot	249 905 469,28	175 654 400,00	74 251 069,28	142,3
Toimintakulut				
Eläkekulut	-132 418 245,12	-131 000 000,00	-1 418 245,12	101,1
Henkilöstökulut	-24 455 522,78	-25 527 900,00	1 072 377,22	95,8
Palvelujen ostot	-17 007 420,76	-16 900 900,00	-106 520,76	100,6
Vuokrat ja vastikkeet	-1 897 702,77	-1 827 600,00	-70 102,77	103,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 596 813,57	-1 606 600,00	9 786,43	99,4
Avustukset ja toimintarahat	-21 649 400,86	-18 983 700,00	-2 665 700,86	114,0
Muut kulut	<u>-1 244 463,27</u>	<u>-1 880 000,00</u>	<u>635 536,73</u>	66,2
Toimintakulut	-200 269 569,13	-197 726 700,00	-2 542 869,13	101,3
Siirto rahastoon	-104 759 427,83	-32 992 400,00	-71 767 027,83	317,5
VARSINAINEN TOIMINTA				
TOIMINTAKATE	-55 123 527,68	-55 064 700,00	-58 827,68	100,1

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Kirkon keskusrahasto on erityisellä lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Kirkon keskusrahaston kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan hyvää kirjanpitoa ja soveltuvien osin kirjanpitolakia.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Vuoden 1998 jälkeen hankitut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Poikkeuksen muodostaa eläketoiminta, jossa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan suoraan kuluksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella. Poistosuunnitelma on ollut sama vuodesta 1999.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit sekä pitkäaikaiset sijoitukset on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Tilinpäätöksessä sijoitustuottoihin on kirjattu arvonalennusten palautuksia eläkerahastolle 78.778.723,08 euroa (v. 2008 arvonalennuksia 120.169.757,92) ja keskusrahastolle 4.399.212,09 euroa (v. 2008 arvonalennuksia 6.603.860,99). Muiden omakatteisten rahastojen sijoitustuottoihin kirjattiin arvonalennusten palautuksia yhteensä 1.281.571,86 euroa (v. 2008 arvonalennuksia 1.896.943,29).

Myyntivoittojen ja myyntitappioiden määrittelyssä on käytetty hankintahinta-arvona keskihintaa. Poikkeuksena edelliseen Evlin, Icecapitalin ja Tapiolan rahastot on kirjattu käyttäen fifo – periaatetta.

Kiinteistöomaisuuden arvostus

Kiinteistöomaisuus on arvostettu hankintamenoon tai tätä alempaan käypään arvoon. Tilinpäätökseen 2004 tehtiin ensimmäisen kerran kiinteistöihin kohdistuvia arvonalennuksia; arvonalennukset olivat yhteensä 2.928.849 eur. Sen jälkeen ei ole ollut tarvetta tehdä kiinteistöihin kohdistuvia arvonalennuksia.

Valuuttamääräiset erät

Valuuttamääräiset sijoitukset on arvostettu Suomen Pankin julkaisemiin tilinpäätöspäivän keskikursseihin.

2. Tuloslaskelman liitetiedot

Seuraavalla aukeamalla on Kirkon keskusrahaston tuloslaskelma, jossa tuotot ja kulut on eritelty tuotto- ja kululajeittain. Sitä seuraavalla sivulla on Kirkon eläkelaitoksen eläketoiminnan ja sijoitustoiminnan tuloslaskelmat ja toteutumavertailut.

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2009

VARSINAINEN TOIMINTA

2009

2008

KIRKON ELÄKELAITOS

Toimintatuotot

Korvaukset	16 038,75	10 442,25
Maksutuotot	159 318 514,04	152 337 488,29
Vuokratuotot	3 961 800,82	3 776 708,96
Sijoitustuotot	<u>80 176 259,12</u>	<u>-103 570 241,02</u>
Toimintatuotot	243 472 612,73	52 554 398,48

Toimintakulut

Eläkekulut	-132 418 245,12	-120 924 715,83
Henkilöstökulut	-1 221 839,72	-1 397 203,45
Palvelujen ostot	-4 664 442,76	-3 407 310,61
Vuokrat ja vastikkeet	-710 548,46	-1 811 821,56
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 182,21	-2 783,19
Muut kulut	<u>-141 241,83</u>	<u>-247 842,87</u>
Toimintakulut	-139 160 500,10	-127 791 677,51

Siirto omakatteiseen eläkerahastoon

-104 312 112,63 75 237 279,03

Toimintajäämä

0,00

0,00

KIRKON YHTEINEN TOIMINTA

Toimintatuotot

Korvaukset	423 350,67	426 952,50
Maksutuotot	1 202 945,38	1 311 707,77
Vuokratuotot	256 985,31	244 890,54
Kolehdit ja lahjoitustuotot	93 228,40	94 874,96
Tuet ja avustukset	133 458,63	169 821,42
Muut tuotot	<u>21 722,72</u>	<u>782 167,77</u>
Toimintatuotot	2 131 691,11	3 030 414,96

Toimintakulut

Henkilöstökulut	-14 920 216,00	-13 610 495,25
Palvelujen ostot	-9 304 705,62	-7 391 286,87
Vuokrat ja vastikkeet	-308 956,62	-215 894,30
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 009 489,93	-975 477,79
Avustukset ja toimintarahat	-1 412 525,98	-1 398 111,41
Muut kulut	<u>-1 085 206,75</u>	<u>-1 108 306,64</u>
Toimintakulut	-28 041 100,90	-24 699 572,26

Toimintajäämä

-25 909 409,79

-21 669 157,30

HIIPPAKUNNALLINEN TOIMINTA

Toimintatuotot

Korvaukset	12 276,50	7 895,35
Maksutuotot	732 124,64	534 311,86
Vuokratuotot	25 304,26	25 158,66
Kolehdit ja lahjoitustuotot	438 125,37	486 693,09
Tuet ja avustukset	290 063,54	209 759,80
Muut tuotot	<u>82 954,44</u>	<u>101 954,66</u>
Toimintatuotot	1 580 848,75	1 365 773,42

Toimintakulut

Henkilöstökulut	-8 308 412,26	-7 560 567,43
Palvelujen ostot	-2 985 637,14	-2 684 349,32
Vuokrat ja vastikkeet	-835 206,64	-651 264,45
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-557 499,61	-592 522,77
Avustukset ja toimintarahat	-749 668,99	-692 382,40
Muut kulut	<u>-18 014,69</u>	<u>-20 590,61</u>
Toimintakulut	-13 454 439,33	-12 201 676,98

Toimintajäämä

-11 873 590,58

-10 835 903,56

AVUSTUKSET

Toimintatuotot	279 492,30	336 034,53
Toimintakulut	-17 620 019,61	-14 807 875,80
Toimintajäämä	-17 340 527,31	-14 471 841,27

MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT

Toimintatuotot		
Maksutuotot	46 844,65	15 821,61
Vuokratuotot	106 851,81	105 702,82
Kolehdit ja lahjoitustuotot	570 517,74	566 528,60
Tuet ja avustukset	14 061,53	30 171,33
Sijoitustuotot	1 692 185,66	-1 329 226,08
Muut tuotot	<u>10 363,00</u>	<u>30,15</u>
Toimintatuotot	2 440 824,39	-610 971,57
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-5 054,80	-12 238,50
Palvelujen ostot	-52 494,34	-22 016,39
Vuokrat ja vastikkeet	-42 991,05	-40 252,17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 641,82	-17 930,64
Avustukset ja toimintarahat	<u>-1 867 327,18</u>	<u>-1 081 912,14</u>
Toimintakulut	-1 993 509,19	-1 174 349,84
Siirto omakatteiseen rahastoon	-447 315,20	1 785 321,41
Toimintajäämä	0,00	0,00

TOIMINTAKATE **-55 123 527,68** **-46 976 902,13**

SEURAKUNTAMAKSUT **51 425 952,42** **49 008 426,66**

SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA

Toimintatuotot		
Korkotuotot	1 245 159,80	1 340 272,25
Vuokratuotot	687 744,11	664 647,98
Muut rahoitustuotot	-1 200 515,55	773 535,26
Rahoitusarvopaperien arvomuutokset	<u>4 399 212,09</u>	<u>-6 603 860,99</u>
Toimintatuotot	5 131 600,45	-3 825 405,50
Toimintakulut		
Korkokulut	-239,95	-10,99
Vastikkeet	-276 647,18	-282 197,49
Muut rahoituskulut	<u>-95 046,40</u>	<u>-78 849,86</u>
Toimintakulut	-371 933,53	-361 058,34
Toimintajäämä	4 759 666,92	-4 186 463,84

VUOSIKATE **1 062 091,66** **-2 154 939,31**

POISTOT **-1 397 343,89** **-1 187 461,44**

SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot	13 032 158,36	0,00
Satunnaiset kulut	-161 580,59	0,00
	12 870 577,77	0,00

TILIKAUDEN TULOS **12 535 325,54** **-3 342 400,75**

TILINPÄÄTÖSSIIRROT **535 602,90** **116 266,92**

TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ **13 070 928,44** **-3 226 133,83**

KIRKON ELÄKELAITOS

Eläketointiminta	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Taloussarvio 2009	Ero 2009	Tot %
Toimintatuotot					
Korvaukset	10 442,25	16 038,75	0,00	16 038,75	
Maksutuotot	152 337 488,29	159 318 514,04	154 600 000,00	4 718 514,04	103,1
Muut tuotot	15 887,41	12 221,43	0,00	12 221,43	
Toimintatuotot	152 363 817,95	159 346 774,22	154 600 000,00	4 746 774,22	103,1
Toimintakulut					
Eläkekulut	-120 924 715,83	-132 418 245,12	-131 000 000,00	-1 418 245,12	101,1
Henkilöstökulut	-1 069 168,28	-829 880,91	-1 084 900,00	255 019,09	76,5
Palvelujen ostot	-2 896 442,11	-4 108 205,06	-4 243 500,00	135 294,94	96,8
Vuokrat ja vastikkeet	-69 940,08	-59 797,11	-71 200,00	11 402,89	84,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-335,50	-3 506,14	-5 000,00	1 493,86	70,1
Toimintakulut	-124 960 601,80	-137 419 634,34	-136 404 600,00	-1 015 034,34	100,7
Toimintajäämä	27 403 216,15	21 927 139,88	18 195 400,00	3 731 739,88	120,5
Sijoitustoiminta					
Toimintatuotot					
Vuokratuotot	3 776 708,96	3 961 800,82	3 840 000,00	121 800,82	103,2
Sijoitustuotot	-103 586 128,43	80 164 037,69	12 670 000,00	67 494 037,69	632,7
Toimintatuotot	-99 809 419,47	84 125 838,51	16 510 000,00	67 615 838,51	509,5
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-250 298,38	-297 821,26	-256 700,00	-41 121,26	116,0
Palvelujen ostot	-507 725,50	-554 107,10	-575 200,00	21 092,90	96,3
Vuokrat ja vastikkeet	-1 741 881,48	-650 751,35	-530 000,00	-120 751,35	122,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 378,29	-589,54	0,00	-589,54	
Muut kulut	-226 370,87	-119 018,86	-200 000,00	80 981,14	59,5
Toimintakulut	-2 728 654,52	-1 622 288,11	-1 561 900,00	-60 388,11	103,9
Toimintajäämä	-102 538 073,99	82 503 550,40	14 948 100,00	67 555 450,40	551,9

Henkilöstökulut

Kirkon keskusrahaston henkilöstökulut	2009	2008
Palkat ja palkkiot	18.797.741	17.194.526
Eläkekulut	4.778.925	4.401.942
Muut henkilösivukulut	1.148.498	1.160.352
Yhteensä	24.725.164	22.756.820
Koulutus	246.834	158.943
Työterveyshuolto	207.918	194.420
Virkistystoiminta	23.269	21.732
Henkilöstön muistaminen	11.183	13.094
Erityisvakuutukset	5.640	6.112
Yhteensä	494.844	394.301
Sairasvakuutuskorvaukset	67.582	144.019
Tapaturmakorvaukset	12.668	13.672
Muut	206.214	37.830
Yhteensä	286.464	195.521

Muut omakatteiset rahastot ja erillistaloudet

Muiden omakatteisten rahastojen ja erilliskirjanpidossa olleiden, mutta omakatteisten rahastojen osaksi yhdistettyjen rahastojen tulokset olivat:

	2009	2008
Diakoniarahasto	-206.186,98	-356.492,56
Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto	29.652,05	-608.381,66
Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	27.463,32	-71.972,85
Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	123.878,87	-192.285,74
Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	2.070,11	-37.655,17
Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	109.892,65	-42.332,46
Borgå domkapitels fond	64.697,55	-49.347,39
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	28.152,44	-47.214,55
Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	89.734,06	-129.039,03
Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	42.386,06	-5.923,83
Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	-767,18	34.178,37
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin erillisrahastot	136.342,25	-278.854,54
	447.315,20	-1.785.321,41

Omakatteisten rahastojen tulos on siirretty rahastosiirrolla taseeseen ja näin ollen niiden tulosvaikutus kirkon keskusrahaston tuloslaskelmaan on nolla.

Sijoitustuotot ja muut tuotot

Vertailuvuonna 2008 kirjattiin Kiint. Oy. Kaisaniemenkatu 10:n osakkeista myyntivoittoa 720.620,76 pääosaston Kirkon yhteinen toiminta muihin tuottoihin.

Seuraavassa on eritelty Kirkon eläkelaitoksen sijoitustoiminnan sijoitustuotot.

Sijoitustuotot	2008 (tot)	2009 (tot)	2009 (arvio)
Korkotuotot	775.133,50	184.695,51	150.000,00
Osinkotuotot	7.340.931,57	4.643.293,99	9.520.000,00
Myyntivoitot	6.888.868,60	-4.926.660,12	
Arvonmuutokset	-120.169.757,92	78.778.723,08	
Palkkionpalautukset	1.578.695,82	1.483.965,23	3.000.000
Yht.	-103.586.128,43	80.164.017,69	12.670.000,00

Avustukset seurakunnille

Seuraavassa on eritelty avustukset seurakunnille. V. 2009 on tuloutettu valmistuneisiin rakennushankkeisiin liittyviä tai määrääjassa nostamattomia rakennusavustuksia 791.732.

Avustukset seurakunnille	2008 (tot)	2009 (tot)	2009 (arvio)
Verotulojen täydennys	1.773.253,00	1.625.887,00	1.200.000,00
Hark.varaiset toiminta-avustukset	460.800,00	596.000,00	500.000,00
Yhdistymis- ja ylim.toim.avustukset	1.658.401,00	5.822.569,55	5.900.000,00
Rakennusavustukset	6.716.657,14	5.397.718,00	4.600.000,00
Muut avustukset	68.136,19	77.040,56	130.000,00
Yht.	10.677.247,33	13.519.215,11	12.330.000,00

3. Taseen liitetiedot

Muut omakatteiset rahastot

Vuoden lopussa muut omakatteiset rahastot olivat (luvut ovat taseen loppusummia):

	31.12.2009	31.12.2008
Diakoniarahasto	2.235.392,36	2.672.820,22
Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto	4.876.430,73	4.861.317,62
Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	797.875,06	758.905,56
Tampereen hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	795.690,08	671.841,46
Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	184.263,54	189.746,57
Mikkelin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	678.376,44	568.483,79
Borgå domkapitels fond	534.902,13	470.204,58
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	492.876,28	479.578,26
Lapuan hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	536.317,27	446.583,21
Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	665.712,51	623.326,45
Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin rahasto	568.001,00	568.574,18
	12.365.837,40	12.311.381,90

Tuomiokapitulit

Vuoden lopussa erilliskirjanpidossa olleet tase-erät olivat

	31.12.2009	31.12.2008
Kuopion hiippakunnan tuomiokapitulien erillisrahastot	1.478.149,21	1.341.806,96

Sijoitukset, rahoitusarvopaperit ja satunnaiset erät

Kirkon keskusrahasto myi 8.10.2009 Sato Oy:n tytäryhtiöille kaikki omistamansa kahdeksan kiinteistöyhtiötä, jotka on rakennettu aravalainoilla; kauppahinta oli 13.308.969. Näiden kiinteistöyhtiöiden osakkeiden tasearvo oli 276.810,64. Kaupasta kirjattiin satunnaisiin tuottoihin myyntivoittoa 13.032.158,36. Myynnistä aiheutuvat kulut 161.580,59 kirjattiin satunnaisiin kuluihin. Suurin osa kaupasta saaduista varoista sijoitettiin rahoitusarvopapereihin. Rahoitusarvopaperit olivat vuoden lopussa 47.288.032,98 (v. 2008 37.000.764,86).

Saamiset

Vilma-nettosaaminen, joka sisältyy eläkerahaston siirtosaamisiin, muodostuu seuraavista eristä:

	31.12.2009	31.12.2008
Vilma-saatavat (verolliset)	8.747.668,42	5.830.559,57
Vilma-saatavat (verottomat)	77.777,14	70.294,62
Vilma-velat	-4.770.977,90	-3.372.208,64
Vilma-ennakot	-3.491.832,00	-2.393.853,00
Vilma-nettosaaminen	562.635,66	134.792,55

Velat

Maksamattomia rakennusavustuksia oli 5.026.679 eur (v. 2008 5.354.173).

Niistä oli maksamattomia rakennus- ja hautausmaa-avustuksia

233.680 eur, jotka on myönnetty v. 2007

1.104.636 eur, jotka on myönnetty v. 2008

3.492.566 eur, jotka on myönnetty v. 2009

ja maksamattomia konservointiavustuksia

23.000 eur, jotka on myönnetty v. 2007

94.387 eur, jotka on myönnetty v. 2008

78.410 eur, jotka on myönnetty v. 2009.

Avustukset ovat nostettavissa myöntövuonna ja sitä seuraavina kolmena vuotena. Valmistuneista hankkeista ja määräajassa nostamattomista avustuksista jäänyt velka 791.732 eur (v. 2008 211.916 eur) on kirjattu velkatilin vähennykseksi ja avustusmenojen hyvitykseksi.

TASEEN LIITETIETO

POISTOLASKENNAN PERUSTEET

Hyödykeryhmä

Poistoaika

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Atk-ohjelmistot ja -projektit

3 v.

Muut aineettomat oikeudet

5 v.

Muut pitkävaikutteiset menot

Muut pitkävaikutteiset menot

3-5 v.

Omaisuu-
den luon-
teen mukaan

Ennakkomaksut

Ennakkomaksut

Ei sumupoistoja

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Ei sumupoistoja

Rakennukset ja rakennelmat

Toimitilarakennukset

30 v.

Asuinrakennukset

30 v.

Vapaa-ajan rakennukset

20 v.

Muut rakennukset ja rakennelmat

10 v.

Rakennusten koneet ja laitteet

10 v.

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet

7 v.

Atk-laitteisto

3 v.

Muut koneet ja kalusto

5 v.

Muut aineelliset hyödykkeet

Urut

15 v.

Sakraali-, arvo- ja taide-esineet

Ei sumupoistoja

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Ennakkomaksut

Ei sumupoistoja

Keskeneräiset työt ja hankinnat

Ei sumupoistoja

AINEELLISET JA AINEETTOMAT HYÖDYKKEET SEKÄ POISTOT

Kirkon keskusrahaston eläketoinnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan kaikki kuluksi.
 Kirkon keskusrahaston muussa toiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista tehtävät poistot perustuvat poistosuunnitelmaan.

Kirkon keskusrahaston taseeseen aktivoidaan sellaiset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, joiden hankintahinta ylittää kirkolliskokouksen päättämän 15.000 euron aktivointirajan. Aineellisiin hyödykkeisiin merkitään myös kaikki ensikertainen ja perusparannusten yhteydessä tapahtuva kalustaminen hankintojen yhteissumman ylittäessä aktivointirajan.

Käytettävä poistomenetelmä on tasapoisto. Käyttöönottovuodelta omaisuushankinnoista lasketaan koko vuoden poisto käyttöajasta riippumatta. Suunnitelman mukaisia poistoja on laskettu 1.1.1999 alkaen.

Muutokset aineellisissa ja aineettomissa hyödykkeissä 1.1.-31.12.2009

	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Keskenäiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2009	577 844,11	1 960 541,13	8 770 207,79	327 410,95	2 402 146,44	14 038 150,42
Lisäykset	918 962,41		3 245 371,51	179 778,26	2 390 342,44	6 734 454,62
Vähennykset		2 368,00			883 376,25	885 744,25
Hankintameno 31.12.2009	1 496 806,52	1 958 173,13	12 015 579,30	507 189,21	3 909 112,63	19 886 860,79
Sumupoistot tilikaudelta	627 190,26	ei poistoja	589 914,60	180 239,03		1 397 343,89
Kertaluontoiset poistot tilikaudella						
Hankintajäännös 31.12.2009	869 616,26	1 958 173,13	11 425 664,70	326 950,18	3 909 112,63	18 489 516,90

TASEEN LIITETIETO

Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus

	31.12.2009		31.12.2008
Keskusrahasto			
Sijoitukset (pitkääaikaiset)			
<i>Osakkeet ja osuudet</i>			
Markkina-arvo	1 115 387	Markkina-arvo	3 023 400
Kirjanpitoarvo	1 105 867	Kirjanpitoarvo	3 023 400
Erotus	9 520	Erotus	0
Rahoitusarvopaperit			
<i>Osakesijoitukset</i>			
Markkina-arvo	19 681 861	Markkina-arvo	7 269 012
Kirjanpitoarvo	18 731 604	Kirjanpitoarvo	7 269 012
Erotus	950 257	Erotus	0
<i>Korkosijoitukset</i>			
Markkina-arvo	29 237 645	Markkina-arvo	30 440 668
Kirjanpitoarvo	28 556 429	Kirjanpitoarvo	29 560 753
Erotus	681 216	Erotus	879 915
<i>Osakeindeksilainat</i>			
Optio-osuuksien markkina-arvo	0	Optio-osuuksien markkina-arvo	78
Korko-osuuksien markkina-arvo	0	Korko-osuuksien markkina-arvo	170 922
Kirjanpitoarvo	0	Kirjanpitoarvo	171 000
Erotus	0	Erotus	0
Eläkerahasto			
Sijoitukset (pitkääaikaiset)			
<i>Asunto- ja kiinteistöosakkeet</i>			
Markkina-arvo	44 922 508	Markkina-arvo	44 922 508
Kirjanpitoarvo	43 569 528	Kirjanpitoarvo	43 569 528
Erotus	1 352 980	Erotus	1 352 980
<i>Muut sijoitukset</i>			
Markkina-arvo	43 070 003	Markkina-arvo	40 445 098
Kirjanpitoarvo	42 267 243	Kirjanpitoarvo	39 716 099
Erotus	802 760	Erotus	728 999
Rahoitusarvopaperit			
<i>Osakesijoitukset</i>			
Markkina-arvo	346 436 032	Markkina-arvo	226 908 417
Kirjanpitoarvo	321 670 242	Kirjanpitoarvo	226 851 091
Erotus	24 765 790	Erotus	57 326
<i>Korkosijoitukset</i>			
Markkina-arvo	386 492 792	Markkina-arvo	359 453 853
Kirjanpitoarvo	352 447 347	Kirjanpitoarvo	345 422 611
Erotus	34 045 444	Erotus	14 031 242

TASEEN LIITETIETO

SAAMISET JA VELAT

31.12.2009

31.12.2008

Keskusrahasto

Saamiset	Pitkääaikaiset		
	Lainasaamiset	351 796,46	282 796,69
	Lyhytaikaiset		
	Laskutussaamiset	219 885,71	202 535,27
	Lainasaamiset	86 123,23	99 578,31
	Muut saamiset	2 084 035,79	1 857 528,03
	Ennakkomaksut	<u>10 300 679,91</u>	<u>9 585 163,92</u>
		12 690 724,64	11 744 805,53
Velat	Lyhytaikaiset		
	Saadut ennakot	28 538,28	5 073,24
	Ostovelat	1 598 307,65	1 515 571,79
	Muut velat	3 508 907,09	3 589 253,51
	Siirtovelat	<u>12 972 322,29</u>	<u>12 787 874,32</u>
		18 108 075,31	17 897 772,86

Eläkerahasto

Saamiset	Lyhytaikaiset		
	Muut saamiset	252 250,57	424 376,88
	Ennakkomaksut	0,00	7 976,40
	Siirtosaamiset	<u>12 078 243,40</u>	<u>11 793 820,77</u>
		12 330 493,97	12 226 174,05
Velat	Lyhytaikaiset		
	Vuokraennakot	20,00	0,00
	Velka keskusrah:lle	1 891 906,17	1 382 676,94
	Vuokratakuut	0,00	1 300,00
	Muut velat	<u>23 949,05</u>	<u>0,00</u>
		1 915 875,22	1 383 976,94

Muut omakatteiset rahastot

Saamiset	Lyhytaikaiset	69 908,42	45 122,03
Velat	Lyhytaikaiset		
	Velka keskusrah:lle	74 033,86	331 270,20
	Muut velat	<u>73 969,63</u>	<u>73 250,74</u>
		148 003,49	404 520,94

TASEEN LIITETIETO

OMA PÄÄOMA 31.12.2009	Pääoma 1.1.2009	Lisäys	Vähennys	Pääoma 31.12.2009
KESKUSRAHASTO				
Peruspääoma				
Peruspääoma	7 051 529,26			7 051 529,26
Sidotut rahastot				
Tekijänoikeusrahasto	1 256 374,26		-511 076,90	745 297,36
KDY/Saarikon rahasto	24 552,41		-2 500,00	22 052,41
Kirkon musiikkijuhlien rahasto	44 306,08		-3 026,00	41 280,08
Kirkon nuorisotyön rahasto	47 194,32		-19 000,00	28 194,32
Muut rahastot				
Seurakuntien maksujen tasausrahasto	37 004 550,29			37 004 550,29
Edellisten tilikausien ylijäämä	29 922 518,90			29 922 518,90
Tilikauden yli/alijäämä		13 070 928,44		13 070 928,44
KESKUSRAHASTO YHTEENSÄ	75 351 025,52	13 070 928,44	-535 602,90	87 886 351,06
ELÄKERAHASTO	669 641 717,04	104 312 112,63		773 953 829,67
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT				
Diakoniarahasto	2 396 567,13		-206 186,98	2 190 380,15
Kansainvälisten ja ekum.yht.rahasto	4 846 778,68	29 652,05		4 876 430,73
Turun arkkihpk:n tuomiokapitulin rah.	745 946,79	27 463,32		773 410,11
Tampereen hpk:n tuomiokapitulin rah.	602 407,19	123 878,87		726 286,06
Oulun hpk:n tuomiokapitulin rah.	177 999,09	2 070,11		180 069,20
Mikkelin hpk:n tuomiokapitulin rah.	566 673,02	109 892,65		676 565,67
Pörvöön hpk:n tuomiokapitulin rah.	470 204,58	64 697,55		534 902,13
Kuopion hpk:n tuomiokapitulin rah.	464 144,64	28 152,44		492 297,08
Lapuan hpk:n tuomiokapitulin rah.	446 583,21	89 734,06		536 317,27
Helsingin hpk:n tuomiokapitulin rah.	623 326,45	42 386,06		665 712,51
Espoon hpk:n tuomiokapitulin rah.	566 230,18		-767,18	565 463,00
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT YHT.	11 906 860,96	517 927,11	-206 954,16	12 217 833,91

4. Vastuusitoumukset

Laskennallinen osuus eläkevastuusta

Kirkon eläkelain mukainen eläkevastuu 31.12.2007 laskettiin v. 2008 Valtiokonttorin pitkän tähtäimen ennustemallilla (PTE-malli). Eläkevastuulla tarkoitetaan karttuneiden eläkeoikeuksien aiheuttamaa menoa diskontattuna tilinpäätöshetkeen.

Eläke-ennusteen mukaan kirkon eläkevastuu vuoden 2009 lopussa on noin 3.456 M€ (vuonna 2008 3.325 M€). Diskonttauskorkona käytetään 3% vuotuista, kuluttajahintaindeksin kasyun ylittävää korkoa.

Eläkerahaston suuruus 31.12.2009 on 824 M€ (v.2008 675 M€), joten koko kirkon eläkevastuuvajaus on 2.632 M€ (v.2008 2.650 M€).

Koko kirkon palkkasumma oli 493.331.000 (v. 2008 477.569.000) ja Kirkon keskusrahaston oma palkkasumma oli 18.122.573 (v. 2008 16.692.980). Näin ollen Kirkon keskusrahaston laskennallinen osuus kattamattomasta eläkevastuusta on 96,7 M€ (v.2008 92,6 M€).

Sijoitussitoumukset pääomarahastoihin

Eläkerahasto on äänettömänä yhtiömiehenä mukana yhdeksässätoista pääomarahastossa ja osakkaana yhdessä osakeyhtiömuotoisessa rahastossa. Eläkerahaston yhteenlasketut sijoitussitoumukset rahastoihin ovat 122.677.315,49 euroa. Maksamattomia yhtiöpanoksia 31.12.2009 oli yhteensä 65.957.173,36 euroa.

Kirkon keskusrahasto on osakkaana osakeyhtiömuotoisessa rahastossa, jossa on kutsumatonta sijoitussitoumusta 740.000 euroa ja maksettua osakepääomaa 1.260.000.

Vuokravastuut

Kirkon keskusrahastolla on vuokravastuu seuraavien hiippakuntien tuomiokapitulien tiloista: Turku, Tampere, Helsinki ja Espoo. Lisäksi keskusrahastolla on vuokravastuu Porvoon, Helsingin ja Espoon piispojen asunnoista sekä Kirkon tutkimuskeskuksen toimitiloista Tampereella.

Vuokrasopimuksista osa on määräaikaisia: Espoon piispan asunto (v. 2012), Espoon tuomiokapituli (v.2024), Helsingin tuomiokapituli (v.2021) ja Porvoon piispan asunto (v.2033). Lisäksi Helsingin kapitulilla on lyhyt määräaikainen sopimus vuoden 2011 toukokuun loppuun väliaikaisista tiloista. Määräaikaisten sopimusten vuokravastuu on vuositasolla keskimäärin 942.000 euroa, 1-5 vuoden aikavälillä 2.959.000 euroa ja viiden vuoden jälkeen 4.927.000 euroa.

Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ovat Turun ja Tampereen tuomiokapitulien vuokrasopimukset. Lisäksi toistaiseksi voimassa olevia ovat Helsingin piispan asunnon ja Tampereen tutkimuskeskuksen vuokrasopimukset. Näiden toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokravastuu on vuositasolla 268.000 euroa.

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuut

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuita oli

	31.12.2009	31.12.2008
Vastuut seur. 12 kk	260.820,28	157.387,51
Vastuut 1-5 v.	167.687,44	281.839,84
Yht.	428.507,72	439.227,35

5. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet

Henkilöstön määrä

Vuoden 2009 lopussa Kirkkohallituksessa oli työntekijöitä yhteensä 283 (v. 2008 283). Näistä vakinaisia työntekijöitä oli 224 (v.2008 223) ja erilaisissa määräaikaissä viroissa/toimissa, projektitehtävissä tai toisen työntekijän sijaisena 59 työntekijää (v.2008 60). Vuoden vaihteessa virkavapaalla tai työlomalla oli 11 työntekijää (v.2008 15). Osa-aikaeläkkeellä oli yksi työntekijä (v.2008 2). Kertomusvuonna vuorotteluvapaalla oli yksi (v. 2008 2) työntekijä, jonka tilalle palkattiin työtön työnhakija. – Kirkkohallitus laatii erillisen henkilöstötilinpäätöksen 31.12.2009.

Vuoden 2009 lopussa tuomiokapituleissa oli työntekijöitä 130 (v.2008 126).

Maksetut kokouspalkkiot

Kertomusvuodelta maksettiin kokouspalkkioita Kirkkohallituksen täysistunnon jäsenille 56.880 eur, eläkerahaston johtokunnan jäsenille 39.600 eur sekä Kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnan puheenjohtajille 9.600 eur.

6. Omistukset muissa yrityksissä

Kirkon keskusrahasto omistaa seuraavista yrityksistä yhden viidesosan tai sitä suuremman omistusosuuden.

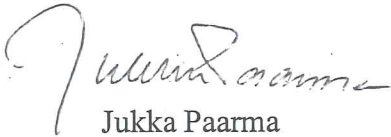
Luvut ovat vuoden 2008 lukuja paitsi Kamreerintien Pysäköintitalon luvut, jotka ovat vuoden 2009 lukuja.

Nimi	Kotipaikka	Omistus	Oma pääoma	Tulos €
Ktö Oy Seinäjoen Kirkonkranni	Seinäjoki	100,0 %	7 635 416,27	10 588,22
Ktö Oy Espoon Asemaraitti	Espoo	79,3 %	6 918 544,91	-25 589,54
Ktö Oy Luotsikatu 1	Helsinki	100,0 %	3 738 909,24	56 392,16
Ktö Oy Espoon Asemakulma	Espoo	100,0 %	6 865 943,06	-21 268,18
Ktö Oy Kamreerintien Pysäköintitalo	Espoo	29,5 %	1 301 732,01	-45,83
Ktö Oy Helsingin Fabriikki	Helsinki	100,0 %	5 470 511,68	4 010,67
Ktö Oy Quartetto F	Espoo	50,0 %	16 876 714,71	-16 757,22
Ktö Oy Pohjoinen Hesperiankatu 17	Helsinki	28,7 %	27 960 786,94	-19 825,06

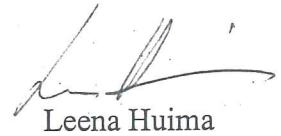
Toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen päiväys ja allekirjoitus

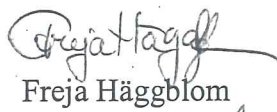
Helsingissä 23. helmikuuta 2010

Kirkon keskusrahasto

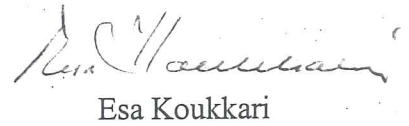

Jukka Paarma

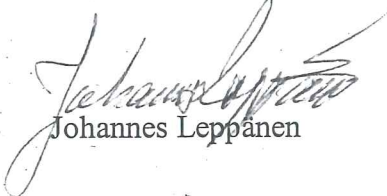

Mikko Heikka

Leena Huima

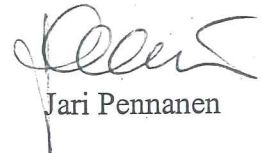

Freja Häggblom

Matti Ilveskoski

Esa Koukkari

Johannes Leppänen

Outi Nokso-Koivisto

Jari Pennanen

Marjaana Perttula

Risto Rasimus

Samuel Salmi

Riitta Särkiö

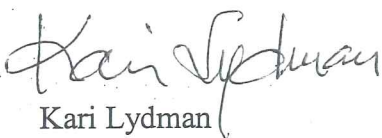

Veikko Väisänen

Leena Rantanen

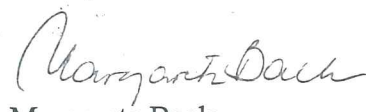
Tilinpäätösmerkintä

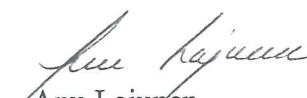
Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 10. maaliskuuta 2010

Kari Lydman
KHT

Kari Kulmala
HTM

Margareta Back

Anu Lajunen

**KIRKON KESKUSRAHASTO
LIITETIETO V. 2009**

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Varsinaiset kirjanpitokirjat

Tasekirja (sidottu)
Päiväkirja (atk)
Pääkirja (atk)
Tuloslaskelma (atk)
Tase (atk)

Apukirjat

Kassakirjanpito
Ostoreskontra
Laskutus ja myyntireskontra
Eläkemaksukirjanpito
Kolehtikirjanpito
Vuokra- ja vastikekirjanpito
Palkkakirjanpito
Matkalaskukirjanpito
Eläkekirjanpito
Käyttöomaisuuskirjanpito

Tositelaji	Kuluva tilivuosi 2009			Tuleva tilivuosi 2010		
	Alaraja	Yläraja	Käytetty	Alaraja	Yläraja	Käytetty
10 Kassatositteet						
	010001	019999	010243	010001	019999	010000
11 Eläkerahaston kassatositteet						
	001001	001999	001140	001001	001999	001000
20 Ostoreskontrasuoritukset						
	020001	029999	020253	020001	029999	020019
25 Kihan vuokratositteet						
	030001	034999	030012	030001	034999	030000
26 Eläkerah. Kihan tositteet						
	004001	004499	004012	004001	004499	004000
27 Kihan vastikemaksut						
	035001	039999	035012	035001	039999	035000
28 Eläkerah. kihan vastikemaksut						
	004501	004999	004512	004501	004999	004500
30 Ostolaskut, KH paperiset						
	300001	310000	302358	303001	310000	303206
301 Ostoreskontra, Turku						
	410001	419999	411282	412001	419999	412128
302 Ostoreskontra, Tampere						
	420001	429999	420734	422001	429999	422092
303 Ostoreskontra, Oulu						
	430001	439999	431271	432001	439999	432099
304 Ostoreskontra, Mikkeli						
	446001	449999	446863	448001	449999	448067
305 Ostoreskontra, Porvoo						
	450001	459999	450799	452001	459999	452064
306 Ostoreskontra, Kuopio						
	466001	469999	467075	468001	469999	468085
307 Ostoreskontra, Lapua						
	470001	479999	471066	472001	479999	472078
308 Ostoreskontra, Helsinki						
	480001	489999	480686	482001	489999	482062
31 Ostolaskut, KH sähköiset						
	330001	399999	338060	340001	399999	340635
312 Ostoreskontra, Espoo						
	490001	499999	490528	492001	499999	492082
40 Matkalaskut, KH paperiset						
	047001	049999	048056	049001	059999	049081
45 Matkalaskut, M2						
	200001	300000	200000	200001	300000	200000
500 Laskutustositteet						
	508001	599999	509078	510001	599999	510113
600 Myyntireskontrasuoritukset						
	611001	699999	613399	614001	699999	614216
700 Palkkatositteet						
	070001	074999	070317	070001	074999	070026
750 Eläketositteet						
	075001	079999	075304	075001	079999	075032
80 Kassanhoidon tositteet						
	080001	089999	080000	080001	089999	080000
81 Eläkerahaston kassanhoidon tos						
	007001	008999	007000	007001	008999	007000
90 Muistiotositteet						
	090001	097999	090984	090001	097999	090002
91 Eläkerahaston muistiotositteet						
	009001	009999	009254	009001	009999	009000
98 Käyttöomaisuustositteet						
	098001	098999	098001	098001	098999	098000

TILINTARKASTAJIEN KERTOMUS

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokoukselle

Kirkolliskokouksen 9.5.2008 valitsemina Kirkon keskusrahaston tilintarkastajina olemme seuranneet keskusrahaston hallintoa ja tarkastaneet rahaston hallituksen laatimat vuoden 2009 tilit.

Tarkastuksessa saamamme käsityksen mukaan rahaston hallituksen tekemät päätökset ja toimenpiteet perustuvat keskusrahastosta annettuun lakiin ja sen perusteella annettuihin määräyksiin, keskusrahastolle lain mukaan tulevat vuositulot ja suoritukset ovat asianmukaisesti kertyneet, keskusrahaston ja muiden kirkkohallituksen hoidossa olevien rahastojen varat on sijoitettu tarkoituksenmukaisesti ja rahastojen huolellista hoitoa ja etua silmällä pitäen, keskusrahastosta annettujen avustusten tarkoituksenmukaista käyttöä on mahdollisuuksien mukaan valvottu sekä lainojen vakuudet ovat riittävät ja jatkuvasti voimassa.

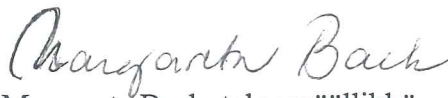
Kirkon keskusrahaston tasekirjan 31.12.2009 mukaan tilikauden ylijäämä on 13.070.928,44 euroa sen jälkeen, kun aikaisemmin kirjattuja mutta realisoitumattomia arvonalennusten palautuksia on kirjattu seuraavasti: kirkon eläkelaitoksen toimintatuottojen lisäykseksi 78.778.723,08 euroa, sijoitus- ja rahoitustoiminnan toimintatuottojen lisäykseksi 4.399.212,09 euroa ja muiden omakatteisten rahastojen toimintatuottojen lisäykseksi 1.281.571,86 euroa.

Kirkkohallituksen esitys, että tilikauden ylijäämä kirjataan oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien ylijäämään, on vapaasti kirkolliskokouksen päätettävissä.

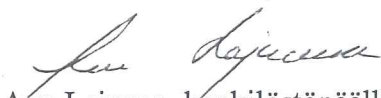
Helsingissä maaliskuun 10. päivänä 2010

KHT Kari Lydman, PricewaterhouseCoopers Oy

Margareta Back, talouspäälikkö

Anu Lajunen, henkilöstöpäälikkö

Kari Kulmala, talousjohtaja, HTM

ISSN 1796-3079

Asianro 2010-00037

Kirkkohallitus
Satamakatu 11
PL 185
00160 HELSINKI
Puh. (09) 18021